

Επίσημη Εφημερίδα

C 241

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

47ο έτος

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

28 Σεπτεμβρίου 2004

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ανακοινώσεις

.....

II Προπαρασκευαστικές πράξεις

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

409η σύνοδος ολομελείας της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004

2004/C 241/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές ("ΡΩΜΗ II")» [COM(2003) 427 τελικό — 2003/0168 (COD)]	1
2004/C 241/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή φαρμακευτική βιομηχανία προς όφελος του ασθενούς — Έκκληση για δράση» [COM(2003) 383 τελικό]	7
2004/C 241/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης 1999/784/EK του Συμβουλίου για τη συμμετοχή της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα» [COM(2003) 763 τελικό — 2003/0293 (COD)]	15
2004/C 241/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού προσανατολισμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας και περί καταργήσεως των αποφάσεων 96/391/EK και αριθ. 1229/2003/EK» [COM (2003) 742 τελικό — 2003/0297 (COD)]	17
2004/C 241/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για ορισμένες οδηγίες μεταφοράς εμπορευμάτων (κωδικοποιημένη έκδοση)» [COM(2004) 47 τελικό — 2004/0017 (COD)]	19

EL

Τιμή: 18 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2004/C 241/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 94/62/EK για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας» [COM(2004) 127 τελικό — 2004/0045 (COD)]	20
2004/C 241/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο» [COM(2004) 163 τελικό — 2004/0054 CNS]	21
2004/C 241/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή (κωδικοποιημένη έκδοση)» [COM(2004) 290 τελικό — 2004/0090 (COD)]	23
2004/C 241/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για τον δεύτερο γύρο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL που αφορά τη διακρατική συνεργασία για την προαγωγή νέων μεθόδων καταπολέμησης των διακρίσεων και ανισοτήτων πάσης φύσεως σε σχέση με την αγορά εργασίας “Ελεύθερη κυκλοφορία καλών ιδεών”» [COM(2003) 840 τελικό]	24
2004/C 241/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2005-2010» [COM(2004) 102 τελικό — 2004/0032 (CNS)]	27
2004/C 241/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί όρων πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς αερίου» [COM(2003) 741 τελικό — 2003/0302 (COD)]	31
2004/C 241/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Περιφερειακή ολοκλήρωση και βιώσιμη ανάπτυξη» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	34
2004/C 241/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών» [COM(2003) 657 τελικό — CNS-2003/0265(CNS)]	41
2004/C 241/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Τόνωση των τεχνολογιών υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης: πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2004) 38 τελικό]	44
2004/C 241/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Διατλαντικός διάλογος: πώς θα βελτιωθούν οι διατλαντικές σχέσεις»	49
2004/C 241/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/EK περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής» [COM(2003) 448 τελικό — 2003/0175 (COD)]	58
2004/C 241/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό ελάχιστων προϋποθέσεων για την εφαρμογή της οδηγίας 2002/15/EK και των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85 και (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινωνική νομοθεσία όσον αφορά δραστηριότητες οδικών μεταφορών» [COM(2003) 628 τελικό — 2003/0255 (COD)]	65

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

409Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 2ΑΣ ΚΑΙ 3ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2004

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές ("ΡΩΜΗ ΙΙ")»

[COM(2003) 427 τελικό — 2003/0168 (COD)]

(2004/C 241/01)

Την 8η Σεπτεμβρίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με την:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές ("ΡΩΜΗ ΙΙ")»

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του την 4η Μαΐου 2004. Εισηγητής ήταν ο κ. FRANK von FÜRSTENWERTH.

Κατά την 409η σύνοδο ολομελείας της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 168 ψήφους υπέρ και 8 αποχές.

1. Περίληψη των συμπερασμάτων

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής που ορίζει τους κανόνες που ισχύουν σε περίπτωση σύγκρουσης των νόμων για τις εξωσυμβατικές ενοχές. Με τον τρόπο αυτό, καλύπτεται το νομοθετικό κενό το οποίο έως σήμερα παρακάλυε σημαντικά την ανάπτυξη ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου δικαίου.

1.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την Επιτροπή και την ενθαρρύνει να ολοκληρώσει την πρωτοβουλία της το ταχύτερο δυνατόν, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεινόμενες τροποποιήσεις και διορθώσεις που απαριθμούνται στο κεφάλαιο 9 που ακολουθεί, προκειμένου να μπορεί να τεθεί ο κανονισμός σε ισχύ.

1.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προσπάθειες της Επιτροπής να εξαλείψει μέσω της πλήρους εναρμόνισης τον υφιστάμενο κατακερματισμό των νομοθεσιών στον σημαντικό τομέα της σύγκρουσης νόμων όσον αφορά τις εξωσυμβατικές ενοχές. Κάτι τέτοιο, θα διευκολύνει το χρήστη του νόμου σε ανεκτίμητο βαθμό. Αντί να ξεκινήσει με τον καθορισμό, για κάθε περίπτωση που παρουσιάζει διεθνείς διαστάσεις, των εφαρμοστέων κανόνων σε περίπτωση σύγκρουσης νόμων και να επαληθεύσει το περιεχόμενο που διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, τουλάχιστον όσον αφορά τις λεπτομέρειες, ο χρήστης θα μπορεί πλέον να διαθέτει ως αφετηρία ένα ενιαίο σύνολο κανόνων, ιδίων σε όλα τα κράτη μέλη, λόγω της άμεσης θέσης σε ισχύ του κανονισμού.

2. Εισαγωγή: Αιτιολόγηση της πρωτοβουλίας

2.1. Με τον κανονισμό η Επιτροπή στοχεύει για πρώτη φορά να ενοποιήσει τους κανόνες σύγκρουσης νόμων στον τομέα των εξωσυμβατικών ενοχών. Στον τομέα των εξωσυμβατικών ενοχών ισχύουν οι κανόνες για τις συγκρούσεις νόμων ήδη από το 1980, καθώς η πλειονότητα των δυτικοευρωπαϊκών κρατών αποφάσισε να προβεί στη σύναψη της Σύμβασης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές υποχρεώσεις (Σύμβαση της Ρώμης). Αργότερα, περισσότερα κράτη προσχώρησαν στην Σύμβαση αυτή. Επελέγη η μορφή της πολυμερούς σύμβασης διότι τότε, σε αντίθεση με σήμερα, η ΕΟΚ δεν είχε τη νομική υπόσταση για την κύρωση του κατάλληλου θεσμικού μέσου ως Κοινότητα. Σήμερα, η σύγκρουση των νομοθεσιών όσον αφορά τις εξωσυμβατικές υποχρεώσεις εξακολουθεί να υπόκειται στους αυτόνομους κανόνες των κρατών μελών, οι οποίοι αν και βασίζονται σε μια κοινή αντίληψη, εντούτοις, διαφέρουν σημαντικά ως προς τις λεπτομέρειες και έχουν διαμορφωθεί διαφορετικά λόγω των εθνικών νομολογιών και νομικών θεωριών. Αυτό συνεπάγεται πολλές δυσχέρειες για τον χρήστη της νομοθεσίας περιλαμβανομένων των προβλημάτων για την πρόσβαση στους σχετικούς κανόνες, τα γλωσσικά προβλήματα και τα προβλήματα της εξοικείωσης με την αλλοδαπή νομική ορολογία και την εθνική νομολογία και νομική θεωρία. Καθώς οι ανωτέρω τομείς συνδέονται στενά, η ενοχική σύμβαση καλύπτει τόσο τις συμβατικές όσο και εξωσυμβατικές ενοχές, ενώ οι διατάξεις της Σύμβασης της Ρώμης αν και αποτελούν σημαντική βελτίωση παραμένουν ατελείς. Η Σύμβαση ήταν εξ αρχής ελλιπής στον τομέα των εξωσυμβατικών

ενοχών. Η εναρμόνιση των κανόνων της σύγκρουσης νόμων σχετικά με τις εξωσυμβατικές ενοχές υπόσχεται σημαντική πρόοδο σε σχέση με την παρούσα κατάσταση στην Κοινότητα λαμβανομένου υπόψη του στόχου της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας στον καθορισμό του εφαρμοστέου ουσιαστικού δικαίου. Θα ήταν βεβαίως ουσιαστικότερο για τους χρήστες της νομοθεσίας να συνδυαστούν οι Συμβάσεις της Ρώμης I και II σε ενιαίο νομικό μέσο. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι, επί του παρόντος, λόγω του ότι οι διαδικασίες που αφορούν τα δύο σχέδια βρίσκονται σε εντελώς διαφορετικά στάδια, κάτι τέτοιο αποτελεί ευσεβή πόθο. Κατά συνέπεια, προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην ταχεία θέσπιση λειτουργικού καθεστώτος σχετικά με τις εξωσυμβατικές ενοχές. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι λόγω των επιφυλάξεων της Δανίας με βάση τον Τίτλο IV της ΣΕΚ, το προτεινόμενο νομικό καθεστώς δεν θα ισχύσει άμεσα στο εν λόγω κράτος μέλος (αν και έχει τη δυνατότητα προαιρετικής εφαρμογής) με συνέπεια, η εναρμόνιση των νομοθεσιών να μην έχει το βέλτιστο αποτέλεσμα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία εξέφρασαν την βούλησή τους να εφαρμόσουν το εν λόγω καθεστώς.

2.2. Το νομοθετικό πλαίσιο

2.2.1. Ο κανονισμός θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο των νομοθετικών δραστηριοτήτων της Επιτροπής, είτε αυτές έχουν ολοκληρωθεί, είτε προβλέπονται, είτε είναι ακόμη στο στάδιο της επεξεργασίας. Η ΕΟΚΕ είχε επανειλημμένα την δυνατότητα να γνωμοδοτήσει επί των προτάσεων της Επιτροπής.

2.2.2. Αρχικά, θα πρέπει να αναφερθούν οι δραστηριότητες που επιπίπτουν στην πολιτική δικονομία και συγκεκριμένα:

- την μετατροπή της Σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 σε κανονισμό ⁽¹⁾,
- την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες υποχρεώσεις ⁽²⁾,
- τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽³⁾,
- τον κανονισμό για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 12 της 16.1.2001, σ. 1.

⁽²⁾ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες υποχρεώσεις, έγγραφο COM (2002) 159 τελικό της 18.4.2002.

⁽³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37.

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1.

— τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τις αρχές που διέπουν τα αρμόδια όργανα για την εξώδικη επίλυση των διαφορών ⁽⁵⁾,

— την απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽⁶⁾.

2.2.3. Θα πρέπει επίσης να αναφερθούν οι εργασίες στον τομέα του ουσιαστικού αστικού δικαίου και συγκεκριμένα:

— η ανακοίνωση της Επιτροπής της 11ης Ιουλίου 2001 ⁽⁷⁾ σχετικά με το ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων,

— η οδηγία σχετικά με την καταναλωτική πίστη, ⁽⁸⁾

— η οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές ⁽⁹⁾.

2.2.4. Η πρόταση κανονισμού συνδέεται στενά με τις εργασίες της Επιτροπής όσον αφορά τον τομέα των ουσιαστικών δικαιών για τη σύγκρουση νόμων. Οι εργασίες ξεκίνησαν με τη δημοσίευση της Πράσινης Βίβλου για τη μετατροπή της Σύμβασης της Ρώμης σε κοινοτική πράξη ⁽¹⁰⁾. Ο κανονισμός της Σύμβασης της Ρώμης II συμπληρώνει τον κανονισμό που προτείνεται στην Πράσινη Βίβλο και αποτελεί φυσική του προέκταση.

2.2.5. Όλες αυτές οι δραστηριότητες εξυπηρετούν τους στόχους της θέσπισης ενός ευρωπαϊκού χώρου δικαίου, τη δημιουργία ενός νομικού πλαισίου το οποίο να διευκολύνει τους οικονομικούς παράγοντες στην απλούστερη και ανεμπόδιστη χρήση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, στη βελτίωση της ασφάλειας δικαίου και στην ευκολότερη εφαρμογή του δικαίου από τα δικαστήρια και την ευκολότερη πρόσβαση των ευρωπαίων πολιτών στη δικαιοσύνη.

3. Νομική βάση

3.1. Σκοπός του κανονισμού είναι να ενοποιήσει τους κανόνες που διέπουν τη σύγκρουση νόμων στον τομέα των εξωσυμβατικών ενοχών. Η εναρμόνιση των κανόνων σύγκρουσης νόμων επιπίπτει στο άρθρο 65 παράγραφος β, της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Αυτό συνεπάγεται ότι η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει μέτρα, όπου κρίνει αναγκαίο, για την εξομάλυνση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ τούτο ισχύει στην παρούσα περίπτωση διότι η εναρμόνιση θα συμβάλλει στη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών παραγόντων της Κοινότητας σε περιπτώσεις διασυνοριακών συναλλαγών, θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου, θα απλουστεύσει την εφαρμογή της νομοθεσίας, θα τονώσει το

⁽⁵⁾ Σύσταση της Επιτροπής της 30ής Μαρτίου 1998 σχετικά με τις αρχές που διέπουν τα αρμόδια όργανα για την εξώδικη επίλυση των διαφορών (98/257/ΕΚ), ΕΕ L 115 της 17.4.1998, σ. 31.

⁽⁶⁾ Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (2001/470/ΕΚ), ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 25.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με το ευρωπαϊκό δίκαιο των συμβάσεων (2001/C 255/01), ΕΕ C 255 της 13.9.2001, σ. 1.

⁽⁸⁾ ΕΕ L 61 της 10.3.1990, σ. 14.

⁽⁹⁾ ΕΕ L 95 της 21.4.1993, σ. 29.

⁽¹⁰⁾ Πράσινη Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη μετατροπή σε κοινοτική πράξη και τον εκσυγχρονισμό της Σύμβασης της Ρώμης για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (COM (2002) 654 τελικό).

ενδιαφέρον συμμετοχής των οικονομικών παραγόντων στις διασυνοριακές συναλλαγές και θα ενισχύει την αμοιβαία αναγνώριση των νομικών πράξεων των κρατών μελών δίνοντας τη δυνατότητα στους πολίτες άλλων κρατών μελών να διαπιστώνουν άμεσα τη νομική ευστάθεια των εν λόγω πράξεων.

4. Πεδίο εφαρμογής, οικουμενικός χαρακτήρας (άρθρα 1 και 2)

4.1. Ο κανονισμός στοχεύει να ρυθμίσει τους κανόνες σύγκρουσης νόμων στον τομέα του αστικού και εμπορικού δικαίου (άρθρο 1 παράγραφος 1). Ο τομέας αυτός πρέπει να ρυθμιστεί σαφώς για να αποκλεισθούν οι τυχόν παρερμηνείες. Ο νομοθέτης μπορεί να ανατρέξει στην ορολογία του κανονισμού του Συμβουλίου (άρθρο 1) καθώς έχει σαφές περιεχόμενο. Η εξαίρεση των φορολογικών και τελωνειακών υποθέσεων είναι αυταπόδεικτη. Η αναφορά τους, ωστόσο, δεν κρίνεται ζημιόγόνος.

4.2. Ο κανονισμός δεν σκοπεύει να καλύψει το σύνολο των εξωσυμβατικών ενοχών. Ο νομοθέτης ορθά δεν θέτει ψηλά τον πήχη των απαιτήσεών του, ώστε να μη διακυβευθεί η υλοποίηση του εγχειρήματος. Ευπρόσδεκτη είναι η εξαίρεση υποθέσεων που αφορούν οικογενειακές σχέσεις, υποχρεώσεις διατροφής και κληρονομικές σχέσεις (άρθρο 1 παράγραφος 2). Στους κανόνες σύγκρουσης νόμων, τα θέματα αυτά ρυθμίζονται κατά κανόνα με χωριστές διαδικασίες λόγω των κοινωνικών συνεπαγωγών.

4.3. Η εξαίρεση όσον αφορά ενοχές που προκύπτουν από συναλλαγματικές πληρωμές και τραπεζικές επιταγές καθώς και από πυρηνικές ζημίες (άρθρο 1 παράγραφος 2) αιτιολογείται από το γεγονός ότι τα εν λόγω θέματα αντιμετωπίζονται κατάλληλα σε ειδικές συμφωνίες⁽¹⁾, η εμβέλεια των οποίων ξεπερνά τα σύνορα της Κοινότητας και η ύπαρξη των συμφωνιών αυτών δεν θα πρέπει να τεθεί σε κίνδυνο.

4.4. Ο αποκλεισμός των ζητημάτων που αφορούν στο δικαιο των εταιρειών στο άρθρο 1 παράγραφος 2 εδάφιο ε), είναι αναπόφευκτος καθώς τα εν λόγω ζητήματα συνδέονται στενά με το καταστατικό της εταιρείας και απαιτούν σχετική νομοθετική ρύθμιση.

4.5. Τα trust αποτελούν ιδιάζον γνώρισμα του αγγλοαμερικανικού δικαίου. Αποτελούν νομικό μέσο που βρίσκεται στο μεταίχμιο των δικαιίων των εταιρειών και της νομοθεσίας περί ιδρυμάτων· λειτουργικά είναι παρόμοια με το γερμανικό Treuhand (ίδρυμα καταπιστεύσεων) και δεν έχουν ίδια νομική προσωπικότητα. Τα trust δεν απαντώνται στα νομικά συστήματα των ηπειρωτικών ευρωπαϊκών κρατών. Λόγω των ιδιομορφιών τους και της συνάφειάς τους με το εταιρικό δικαιο, αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Ρώμης (άρθρο 1 παράγραφος 2 εδάφιο ι). Καθώς ο κανονισμός αποκλείει το δικαιο των εταιρειών, συνεπάγεται ότι και τα trust δεν εμπίπτουν σε αυτόν (άρθρο 1 παράγραφος 2 εδάφιο ε).

4.6. Ο κανονισμός ορίζει το εφαρμοστέο δικαιο, είτε πρόκειται για δικαιο κράτους μελών, είτε για δικαιο τρίτου κράτους (άρθρο

2). Με τον τρόπο αυτό, ο κανονισμός ακολουθεί ένα γενικά αναγνωρισμένο κανόνα στις περιπτώσεις σύγκρουσης νόμων δηλαδή την κατ'αρχήν απαγόρευση των διακρίσεων έναντι άλλων ένομων τάξεων. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει πλήρως τα ανωτέρω. Εφόσον οι συνθήκες προϋποθέτουν την εφαρμογή συγκεκριμένης ένομης τάξης για την επίλυση των διαφορών, δεν έχει σημασία εάν πρόκειται για ένομη τάξη κράτους μελών ή τρίτου κράτους.

5. Εφαρμοστέο δικαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν από αδικοπραξία (άρθρα 3 έως 8)

5.1. Το άρθρο 3 το οποίο αναφέρεται στις ενοχές που απορρέουν από αδικοπραξία αποτελεί την ουσία του ζητήματος. Θεωρητικά, θα πρέπει σε αυτό το σημείο να καθοριστεί ένας αριθμός κριτηρίων τα οποία συνήθως περιγράφονται αδιακρίτως ως *lex loci delicti* (commissi), δηλαδή το δικαιο του τόπου τέλεσης του αδικήματος, το δικαιο του τόπου στον οποίο επέρχεται η ζημία, το δικαιο του τόπου στον οποίο επέρχονται έμμεσες συνέπειες του αδικήματος ή το δικαιο του τόπου συνήθους διαμονής του ζημιωθέντος. Όλα τα ανωτέρω κριτήρια βασίζονται στην παράδοση και διαθέτουν ισχυρά επιχειρήματα υπέρ τους. Στην πραγματικότητα, όλα ισχύουν στα διάφορα συστήματα ρύθμισης των κανόνων σύγκρουσης νόμων. Ως εκ τούτου, προτεραιότητα του ευρωπαϊκού νομοθέτη πρέπει να αποτελέσει η εισαγωγή ενιαίων κανόνων σε όλα τα κράτη μέλη. Κάτι τέτοιο αποτελεί βασική μέριμνα, ενώ το ζήτημα της επιλογής μεταξύ των υφιστάμενων λύσεων διαμένει συγκριτικά ήσσονος σημασίας. Αναφορικά με την επακόλουθη εφαρμογή στην πράξη, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι στις περισσότερες περιπτώσεις όλα ή πολλά από τα εν λόγω κριτήρια συμπίπτουν. Ο τόπος της συνήθους διαμονής του ζημιωθέντος είναι γενικά ο ίδιος με τον τόπο τέλεσης του γεγονότος, το οποίο με τη σειρά του θα συμπίπτει με τον τόπο επέλευσης της αδικοπραξίας. Συνεπώς, η διαμάχη όσον αφορά τον καθορισμό του προς εφαρμογή κριτηρίου είναι καθαρά θεωρητική. Ο ευρωπαίος νομοθέτης δήλωσε την προτίμησή του για το δικαιο του κράτους στο οποίο επέρχεται η ζημία. Ενδεχομένως να τεθεί υπό αμφισβήτηση, το κατά πόσον κάτι τέτοιο συνάδει με τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την κωδικοποίηση του δικαίου στον τομέα αυτό⁽²⁾. Εντούτοις, η επιλογή της Επιτροπής είναι αιτιολογημένη καθώς δίνει προτεραιότητα στην προστασία του ζημιωθέντος χωρίς, ωστόσο, να παραβλέπει τα συμφέροντα του αυτουργού του ζημιογόνου γεγονότος. Τούτο θα συνέβαινε εάν ίσχυε μόνον το κριτήριο συνήθους διαμονής του ζημιωθέντος. Η αποκλειστική επιλογή του δικαίου του τόπου τέλεσης της αδικοπραξίας θα ευνοούσε δυσανάλογα τον αυτουργό του ζημιογόνου γεγονότος, ⁽³⁾ καθώς οι προσδοκίες του ζημιωθέντος για νομική προστασία, δεν θα ευδύνονταν. Η προσπάθεια του νομοθέτη να ισορροπήσει τα συμφέροντα των διάφορων μερών είναι από κάθε άποψη αποδεκτή. Ο περιορισμός που ορίζεται στο γενικό κανόνα του άρθρου 3 παράγραφος 2, στην περίπτωση όπου ο αυτουργός του ζημιογόνου γεγονότος και ο ζημιωθείς έχουν την συνήθη διαμονή τους στην ίδια χώρα είναι βάσιμος και αποτρέπει τις ανώφελες προσφυγές σε αλλοδαπές ένομες τάξεις. Η παράγραφος 3 είναι μια γενική διορθωτική ρήτρα που αντιστοιχεί στο άρθρο 4 παράγραφος 5 εδάφιο 2 της Σύμβασης της Ρώμης. Στην πράξη, ωστόσο, θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα για να διασφαλιστεί ότι η εν λόγω ρήτρα εξαίρεσης για ορισμένες περιπτώσεις δεν θα εφαρμόζεται στα κράτη μέλη που μέχρι πρόσφατα ακολουθούσαν το κριτήριο του τόπου τέλεσης της αδικοπραξίας, ώστε να μην ακυρούται η νέα προσέγγιση που επιχειρεί ο ευρωπαίος νομοθέτης.

⁽¹⁾ Η Σύμβαση της Γενεύης της 7ης Ιουνίου 1930, θεσπίζει ενοποιημένη νομοθεσία για συναλλαγματικές πληρωμές και γραμμάτια, η Σύμβαση της Γενεύης της 19ης Μαρτίου 1931 καθώς και η Σύμβαση των Παρισίων της 29ης Ιουλίου 1960 και πληθώρα συμπληρωματικών προς αυτές συμβάσεις.

⁽²⁾ Σε αντίθεση με το άρθρο 40 παράγραφος 1 του γερμανικού αστικού κώδικα που ισχύει από το 1999 και ορίζει ως αποφασιστικό κριτήριο τον τόπο επέλευσης της ζημίας.

⁽³⁾ Ενδεχομένως μάλιστα τούτος να γνωρίζει την εθνική νομοθεσία, να μην χρειάζεται να ασχοληθεί με τις υπόλοιπες ένομες τάξεις και πιθανώς επωφεληθεί από το χαμηλότερο μερίδιο ευθύνης για επικίνδυνες πράξεις.

5.2. Στις περιπτώσεις σχετικά με την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων (άρθρο 4), το εφαρμοστέο δίκαιο είναι εκείνο της χώρας συνήθους διαμονής του ζημιωθέντος. Η προσέγγιση που υιοθετείται μπορεί να θεωρηθεί πρόταση συμβιβασμού, ιδιαίτερος στο πλαίσιο των εντόνων διαβουλεύσεων που προηγήθηκαν της σχετικής ακρόασης της 6ης Ιανουαρίου 2003. Άλλα πιθανά κριτήρια σύνδεσης που εξετάστηκαν αποδεικνύονται λιγότερο κατάλληλα. Ο τόπος αγοράς του προϊόντος μπορεί να είναι εντελώς συμπτωματικός και, σε ορισμένες περιπτώσεις, πρακτικά αδύνατο να καθορισθεί (αγορές μέσω διαδικτύου). Στις περιπτώσεις ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, ο τόπος επέλευσης της ζημίας ενδεχομένως να είναι επίσης συμπτωματικός (εάν, για παράδειγμα ο αγοραστής υποστεί τη ζημία κατά τη διάρκεια ταξιδιού). Τέλος, ο τόπος κατασκευής του προϊόντος πιθανώς να μην αποτελεί ικανοποιητικό κριτήριο, εφόσον στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, ενδεχομένως κάτι τέτοιο να έχει ελάχιστη σημασία. Επιπλέον, το επιλεγέν κριτήριο εστιάζεται στην προστασία των συμφερόντων του ζημιωθέντος. Η επιλογή του εν λόγω κριτηρίου τεκμηριώνεται ισχυρότερα εφόσον στην ακρόαση που διεξήγαγε η Επιτροπή την 1η Ιανουαρίου 2003, οι εκπρόσωποι της βιομηχανίας που επηρεάζεται άμεσα από την πρόταση και του ασφαλιστικού τομέα τάχθηκαν υπέρ της προσέγγισης αυτής, ως παραχώρηση στους εκπροσώπους των καταναλωτών. Ο περιορισμός του γενικού κανόνα (διάθεση στο εμπόριο χωρίς άδεια), λαμβάνει επαρκώς υπόψη τα έννομα συμφέροντα της βιομηχανίας καθώς και οι ίδιοι οι εκπρόσωποι αναγνώρισαν κατά τη διάρκεια της ακρόασης.

5.3. Οι διατάξεις του κανονισμού περί αθέμιτου ανταγωνισμού (άρθρο 5), στηρίζονται στη βασική αρχή που εφαρμόζεται στον τομέα αυτό, δηλαδή ότι εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους όπου ο ανταγωνισμός θίγεται άμεσα και ουσιαστικά (τόπος όπου θίγεται ουσιαστικά ο ανταγωνισμός). Ο κανόνας αυτός περιλαμβάνει ίση μεταχείριση των ημεδαπών και αλλοδαπών ανταγωνιστών οι οποίοι υπόκεινται στους ίδιους κανόνες. Το ίδιο αντικείμενο εξετάζεται από άλλη σκοπιά στο άρθρο 4 παράγραφος 1 της πρότασης οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές⁽¹⁾ όπου γίνεται αναφορά στο κράτος μέλος που είναι εγκατεστημένη η εμπορική έδρα. Παρότι οι αιτιολογικές εκθέσεις των δύο νομικών πράξεων δεν αναφέρουν την εν λόγω διαφορά, η αντίφαση στην εφαρμογή των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου και της εσωτερικής αγοράς, μπορεί να επιλυθεί ως εξής: το άρθρο 5 του κανονισμού αφορά το δίκαιο που εφαρμόζεται από την Κοινότητα στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες (ή σε τομείς τους οποίους δεν καλύπτει η οδηγία), ενώ το άρθρο 4 παράγραφος 1 της οδηγίας ρυθμίζει τις σχέσεις των κρατών μελών στην εσωτερική αγορά. Εφόσον κάτι τέτοιο αποτελεί στόχο της Επιτροπής, θα πρέπει να το διευκρινίσει η ίδια στις αιτιολογικές εκθέσεις των δύο νομικών μέσων. Ωστόσο, συνεχίζει να υφίσταται η ίδια απαράδεκτη κατάσταση όπου ανταγωνιστές προερχόμενοι ο ένας από την ΕΕ και ο άλλος από τρίτη χώρα, να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες σε ένα κράτος μέλος ενώ ενδέχεται να εφαρμόζονται διαφορετικοί κανόνες στην περίπτωση που οι ανταγωνιστές προέρχονται από διαφορετικά κράτη της ΕΕ (τούτο όμως αφορά στο βαθμό εναρμόνισης του ουσιαστικού δικαίου περί ανταγωνισμού στην οδηγία). Ο περιορισμός της γενικής διάταξης που περιέχεται στο άρθρο 5 παράγραφος 2, αναφέρεται στη σπάνια περίπτωση όπου η πράξη του αθέμιτου ανταγωνισμού θίγει τα συμφέροντα συγκεκριμένου ανταγωνιστή. Αυτό αιτιολογεί την εφαρμογή του γενικού κανόνα περί αδικοπραξίας.

⁽¹⁾ Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση των οδηγιών 84/450/ΕΟΚ, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ Έγγραφο COM (2003) 356 της 18.6.2003.

Η ΕΟΚΕ προτείνει να εξετασθεί το ενδεχόμενο τροποποίησης του τίτλου του άρθρου σε «Ανταγωνισμός και αθέμιτες εμπορικές πρακτικές» προκειμένου να τονισθεί σαφέστερα ότι η διάταξη επιδιώκει να εξαλείψει όλες τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

5.4. Αρχικά, προξενεί έκπληξη η παρουσία διατάξεων σχετικά με τις προσβολές του ιδιωτικού βίου και του δικαιώματος στην προσωπικότητα (άρθρο 6), σε ένα νομικό μέσο που πραγματεύεται τη σύγκρουση νόμων όσον αφορά τις εξωσυμβατικές ενοχές, καθώς σε πολλές έννομες τάξεις τα ζητήματα αυτά υπάρχουν στο δίκαιο των προσώπων. Ωστόσο πρόσφατα, μια νέα προσέγγιση κερδίζει έδαφος σε πολλά κράτη μέλη όπου τα εν λόγω θέματα εξετάζονται σε πλαίσιο που προσεγγίζει το πεδίο της αδικοπραξίας. Υπό την έννοια αυτή, είναι λογικό να εξετάζεται το ζήτημα στην παρούσα περίπτωση. Επιπλέον, υπάρχει μία αδιαμφισβήτητη αλληλουχία με τα θέματα που περιέχονται στα άρθρα 5 και 8. Ο κανόνας που περιέχεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 πρέπει να υιοθετηθεί. Το ίδιο ισχύει για το δικαίωμα απάντησης που προβλέπεται στην παράγραφο 2. Η ΕΟΚΕ προτείνει να εξετασθεί εάν η εξαίρεση υπέρ των *lex fori* καθίσταται ενδεχομένως περιττή λόγω του άρθρου 22.

5.5. Στον τομέα της προσβολής του περιβάλλοντος (άρθρο 7), ο βασικός κανόνας αντιστοιχεί στα γενικά κριτήρια του άρθρου 3 περί αδικοπραξίας, αν και ο ζημιωθείς έχει την επιλογή να βασίσει την αξίωση για αποζημίωση στο δίκαιο του κράτους στο οποίο επήλθε η ζημία (όπου και ενδέχεται να είναι ευνοϊκότερο για την περίπτωση του). Είναι αδιαμφισβήτητο ότι προβλέποντας την εξαίρεση από τον γενικό κανόνα μέσω του δικαιώματος επιλογής από τον θιγόμενο του εφαρμοστέου δικαίου σε περίπτωση σύγκρουσης νόμων, ο ευρωπαίος νομοθέτης προωθεί στόχους που ουδεμία σχέση φέρουν με τη σύγκρουση των νόμων αλλά αποσκοπούν στο να προειδοποιήσουν τους πιθανούς υπαίτιους περιβαλλοντικής ρύπανσης να λάβουν σοβαρά υπόψη τους τις διατάξεις περί περιβαλλοντικής προστασίας, ειδικά θα εφαρμοστεί το αυστηρότερο ουσιαστικό δίκαιο. Αυτό γίνεται, μάλιστα, πρόδηλο στην αιτιολογική σκέψη του άρθρου 7.

5.6. Το κριτήριο για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο 8) ακολουθεί τον γενικά αναγνωρισμένο κανόνα στον εν λόγω τομέα ότι το εφαρμοστέο δίκαιο θα είναι εκείνο της χώρας όπου αξιώνεται η προστασία. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα μια αξιόπαινη ισοτιμία μεταχείρισης μεταξύ των πολιτών από την ΕΕ και αλλοδαπών στην εκάστοτε δικαιοδοσία. Θα είναι δύσκολο να εντοπιστεί περίπτωση όπου πνευματική ιδιοκτησία πολίτη εκτός ΕΕ να έτυχε μικρότερης ή μεγαλύτερης προστασίας σε σχέση με εκείνη πολίτη κράτους μέλους της ΕΕ. Το άρθρο 8 παράγραφος 2, συνεπώς, απλώς διατυπώνει το πασιδύλο.

6. Εφαρμοστέοι κανόνες στις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν από άλλο γεγονός πλην αδικοπραξίας

6.1. Το δίκαιο για τις αδικοπραξίες όπως εξετάζεται στο Κεφάλαιο II, Τμήμα 1 του κανονισμού, αποτελεί τον πυρήνα των εξωσυμβατικών ενοχών· ωστόσο, χρειάζονται επίσης κανόνες για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό και τη διοίκηση αλλοτρίων. Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν και άλλες εξωσυμβατικές ενοχές διαφορετικής εμβέλειας που θα μπορούσαν να ρυθμιστούν με μια γενική ρήτρα όπως ορδή πράττει ο νομοθέτης στο άρθρο 9 παράγραφος 1.

6.2. Εάν μια εξωσυμβατική ενοχή απορρέει από προϋπάρχουσα σχέση μεταξύ των μερών (όπως μεταξύ άλλων σύμβαση) είναι αυτονόητο ότι εφαρμόζεται το δίκαιο που διέπει την ισχύουσα σχέση (επικουρική σύνδεση). Όσον αφορά τις συμβάσεις για τις οποίες υπάρχει ειδική αναφορά στη ρύθμιση, πρέπει να τηρηθεί η Σύμβαση της Ρώμης, η οποία περιλαμβάνει κανόνα για το πεδίο εφαρμογής. Ωστόσο, το άρθρο 9 παράγραφος 1 διατυπώνεται κατά τρόπο αρκετά ελαστικό ώστε να διασφαλίσει την απρόσκοπτη σύνδεση στον κανόνα της Σύμβασης της Ρώμης χωρίς να δημιουργεί αντιφάσεις. Το περιεχόμενο του κανόνα που διατυπώνεται στο άρθρο 9 παράγραφος 2 αντιστοιχεί σε εκείνο του άρθρου 3 παράγραφος 2 του κανονισμού και αιτιολογείται παρομοίως.

6.3. Ο κανόνας για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό που ορίζει ότι ισχύει το δίκαιο της χώρας όπου επήλθε ο πλουτισμός (άρθρο 9 παράγραφος 3) συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται στα περισσότερα κράτη μέλη. Εάν επήλθε ο πλουτισμός λόγω μίας (ανεπνευστής) συμβατικής σχέσης, σύμφωνα με το πνεύμα του άρθρου 9, ισχύει η παράγραφος 1 του ίδιου άρθρου (¹). Τούτο θα πρέπει να αναφέρεται σαφέστερα στο κανονιστικό κείμενο προκειμένου να μην αφήνεται καμία αμφιβολία στους λιγότερο ειδικούς χρήστες του δικαίου. Ως παράδειγμα θα μπορούσε να χρησιμεύσει ο κανόνας που ορίζει το άρθρο 38 παράγραφος 1 και 2 του γερμανικού αστικού κώδικα που ακολουθεί την ίδια αρχή. Μετά τις διασαφηνίσεις που έδωσε η εκπρόσωπος της Επιτροπής όσον αφορά τη διάταξη, η σύνδεση αυτή θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή μόνον όταν δεν ισχύει μια επικουρική σύνδεση σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 ή 2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τούτο θα πρέπει να τονισθεί κατά τρόπο πολύ πιο σαφή προκειμένου να αποφευχθούν παρανοήσεις από τον χρήστη του δικαίου.

6.4. Όσον αφορά τη διοίκηση αλλοτρίων, ο κανονισμός ορίζει ότι εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας όπου στην οποία ο έχει τη συνήθη διαμονή του κύριος της υπόθεσης (με εξαίρεση την ιδιαίτερη περίπτωση του άρθρου 9 παράγραφος 4 εδάφιο 2. Η διάταξη αυτή ευνοεί τον κύριο της υπόθεσης σε περίπτωση σύγκρουσης νόμων. Εάν εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας όπου ο κύριος της υπόθεσης έχει τη συνήθη διαμονή του, τούτος έχει ευνοϊκή μεταχείριση. Ωστόσο, υφίσταται η δυνατότητα —που δεν έχει εξετασθεί από το νομοδότη— να επιτευχθεί ουδετερότητα από άποψη σύγκρουσης νόμων, με το να ορίζεται ότι εφαρμόζεται το δίκαιο της χώρας στην οποία πραγματοποιήθηκε η συναλλαγή. Η Επιτροπή καλείται να εξετάσει εάν μια τέτοια λύση θα ήταν πιο κατάλληλη. Σε αυτό συνηγορεί και το γεγονός ότι στο άρθρο 9 παράγραφος 4 εδάφιο 2, ο νομοδότης έχει ήδη διατυπώσει κανόνα παρόμοιο με τον προτεινόμενο. Μετά τις διασαφηνίσεις που έδωσε η εκπρόσωπος της Επιτροπής όσον αφορά τη διάταξη, η σύνδεση αυτή θα πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή μόνον όταν δεν ισχύει μια επικουρική σύνδεση σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 ή 2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τούτο θα πρέπει να τονισθεί κατά τρόπο πολύ πιο σαφή προκειμένου να αποφευχθούν παρανοήσεις από τον χρήστη του δικαίου.

6.5. Η ρήτρα εξαίρεσης που στο άρθρο 9 παράγραφος 5 ορίζει ότι, εάν συντρέχει λόγος, το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι εκείνο της χώρας με την οποία υφίστανται στενότεροι δεσμοί, συνάδει με το άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού και αιτιολογείται παρομοίως. Τίθεται ωστόσο το ερώτημα εάν θα μπορούσε να διαμορφωθεί μια γενικότερη αρχή που θα ίσχυε σε όλες τις διατάξεις του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που περιλαμβάνονται

στα άρθρα 4 έως 8 για τα οποία δεν υπάρχει ακόμη καμία πρόβλεψη. Η Επιτροπή καλείται να εξετάσει το ζήτημα και ενδεχομένως να προσθέσει σχετική διάταξη στο Τμήμα 3. Στην περίπτωση αυτή, το άρθρο 3 παράγραφος 3 και το άρθρο 9 παράγραφος 5 θα μπορούσαν να διαγραφούν.

6.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί περιττό το άρθρο 9 παράγραφος 6 δεδομένου ότι το αποτέλεσμα που επιδιώκει επιτυγχάνεται ήδη από τον ειδικό κανόνα του άρθρου 8. Ωστόσο, η διατήρηση του δεν έχει επιπτώσεις.

7. Κοινοί κανόνες εφαρμοστέοι στις εξωσυμβατικές ενοχές που απορρέουν από αδικοπράξια και σε εκείνες που απορρέουν από άλλο γεγονός πλην αδικοπράξιας

7.1. Η ονομασία του Τμήματος 3 του Κεφαλαίου II είναι ασκόπως πολύπλοκη δυσχεραίνει την κατανόηση. Η ΕΟΚΕ συνιστά να ακολουθηθεί το παράδειγμα της Σύμβασης της Ρώμης και να προτιμηθεί η ονομασία «Γενικές διατάξεις».

7.2. Με την παραχώρηση στα μέρη της ελευθερίας επιλογής με σύμβαση μεταγενέστερη της εξωσυμβατικής ενοχής (άρθρο 10), ο κανονισμός ακολουθεί δικαίως μια προοδευτική τάση που διαφαίνεται στο άρθρο 42 του γερμανικού αστικού κώδικα ή στο άρθρο 6 του ολλανδικού διεθνούς ιδιωτικού δικαίου. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός αυτό. Δεν εκφράζεται καμία αντίρρηση για την επιφύλαξη στο άρθρο 10 παράγραφος 2 και 3, όσον αφορά το μη εφαρμοστέο δίκαιο διότι αποτελεί πάγια τακτική προκειμένου τα μέρη να μην καταστρατηγούν το νόμο, αν και στην πράξη περιπλέκει την εφαρμογή του νόμου.

7.3. Κατά τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού στα άρθρα 3 έως 10, ο νομοδότης βασίζεται στο παράδειγμα του άρθρου 10 της Σύμβασης της Ρώμης, προσαρμόζοντάς το ανάλογα. Η πολύ λεπτομερής παρουσίαση καταδεικνύει τις προσπάθειες της Επιτροπής προκειμένου επιτύχει υψηλό βαθμό ασφάλειας δικαίου.

7.4. Ωστόσο, η διάταξη του άρθρου 11 δ) του κανονισμού φαίνεται προβληματική λαμβανομένων υπόψη των γενικά αναγνωρισμένων αρχών ότι το δικονομικό δίκαιο υπόκειται στην *lex fori* —μια αρχή που ο ευρωπαίος νομοδότης δεν θα πρέπει να θέσει υπό αμφισβήτηση. Στο βαθμό που πρόκειται για δικονομικές πτυχές για την εφαρμογή και την (προληπτική διασφάλιση) των υλικών αξιώσεων, από διαδικαστική άποψη θα πρέπει κατ'αρχήν να ισχύει το δίκαιο του αρμοδίου δικαστηρίου. Το ερώτημα εάν η αξίωση υφίσταται ως τέτοια (υλική), θα πρέπει εξετάζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3-10 που αναφέρονται στο συγκεκριμένο δίκαιο. Η αιτιολογική σκέψη αφήνει να διαφανεί ότι τούτο εννοούσε ο νομοδότης. Στις περιπτώσεις όπου το εφαρμοστέο δικονομικό δίκαιο και οι υλικές αξιώσεις συνδέονται τόσο στενά μεταξύ τους ώστε να μην μπορούν να διαχωριστούν, ενδείκνυται να προβλεφθεί εξαίρεση από την κανόνα της *lex fori* και να προτιμηθεί η *lex causae*.

7.5. Το άρθρο 12 που ρυθμίζει το στρυφνό ζήτημα των κανόνων δημόσιας τάξης (διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, *loi de police*) βασίζεται στο άρθρο 7 της Σύμβασης της Ρώμης (*mutatis mutandis*) και συνάδει με τη συνήθη τακτική σε περίπτωση σύγκρουσης νόμων. Η τροποποιημένη σε σχέση με τη Σύμβαση της Ρώμης, διατύπωση του τίτλου οφείλεται στην εξέλιξη από το 1980 της ορολογίας στον τομέα αυτό.

(¹) Η αιτιολογική έκθεση πραγματοποιεί σύντομη και έμμεση σχετική αναφορά (σελ. 24).

7.6. Το άρθρο 13 διατυπώνει τις προϋποθέσεις για την υποχρέωση εφαρμογής των κανόνων ασφάλειας και συμπεριφοράς, άποψη κατ'αρχήν αιτιολογημένη. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι κανονικά, θα πρέπει να εφαρμόζονται οι κανόνες που ισχύουν στον τόπο επέλευσης του γενεσιουργού της ζημίας γεγονότος εφόσον ο δράστης όφειλε να τους τηρεί. Οι διατάξεις του άρθρου 7 της Σύμβασης της Χάγης για το εφαρμοστέο δίκαιο όσον αφορά τα τροχαία ατυχήματα οφείλουν να κατανοούνται με τον τρόπο αυτό (αντίθετα με όσα αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη, σελ. 28) διότι τούτες ισχύουν στον τόπο επέλευσης του ατυχήματος. Κατόπιν σχετικού ερωτήματος, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής διευκρίνισε το άρθρο 13 με τον τρόπο αυτό. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τούτο δεν γίνεται επαρκώς σαφές σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διασαφηνίσει κατά τρόπο που να μην αφήνει αμφιβολίες ότι σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού, εφαρμοστέοι θα είναι οι κανόνες ασφάλειας και συμπεριφοράς που ισχύουν στον τόπο επέλευσης του γεγονότος.

7.7. Ο κανόνας σύνδεσης όσον αφορά την ευθεία αγωγή κατά ενός ασφαλιστή για αξίωση αποζημίωσης συνάδει με τη φύση του ζητήματος και αποτελεί την ουσιαστική πτυχή του δικονομικού κανόνα του άρθρου 11 παράγραφος 2 της Σύμβασης για Βρυξελλών.

7.8. Οι διατάξεις για την υποκατάσταση (άρθρο 15) συμφωνούν με το άρθρο 13 της Σύμβασης της Ρώμης και δεν δημιουργούν κανένα πρόβλημα. Η Επιτροπή οφείλει να προσδώσει ιδιαίτερη προσοχή στο ότι αυτή η συμφωνία πρέπει να διατηρηθεί και κατά την μετατροπή της Σύμβασης της Ρώμης σε ευρωπαϊκό κανονισμό (Κανονισμός Ρώμη Ι). Το ίδιο ισχύει και για το άρθρο 17 (Απόδειξη) το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 14 της Σύμβασης της Ρώμης. Λόγω των διαφορετικών ζητημάτων που εξετάζονται, το άρθρο 16 βασίζεται αμυδρά στο άρθρο 9 παράγραφος 4 της Συνθήκης της Ρώμης και αποτελεί μια επιτυχή προσαρμογή.

8. Λοιπές και τελικές διατάξεις

8.1. Τα ζητήματα που εξετάζονται στα Κεφάλαια III και IV του κανονισμού δεν παρουσιάζουν προβλήματα δεδομένου ότι αφορούν τεχνικές λεπτομέρειες που συμφωνούν με τους γενικούς κανόνες σύγκρουσης νόμων και συνεπώς δεν απαιτούν λεπτομερή σχολιασμό. Τούτο ισχύει συγκεκριμένα για το άρθρο 20 (Αποκλεισμός της παραπομπής), το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 15 της Σύμβασης της Ρώμης, το άρθρο 21 (Κράτη χωρίς ενοποιημένο σύστημα δικαίου) το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 21 της Σύμβασης, το άρθρο 22 (Δημόσια τάξη του forum) που αντιστοιχεί στο άρθρο 16 της Σύμβασης και το άρθρο 25 (Σχέση με τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις) που αντιστοιχεί στο άρθρο 21.

8.2. Για το συγκεκριμένο κανονισμό, το άρθρο 18 εξομοιώνει με επικράτεια, ορισμένες ζώνες που δεν υπάγονται στην εδαφική κυριαρχία ενός κράτους. Με τον τρόπο αυτό, αποφεύγονται τα ανεπιθύμητα νομικά κενά και οι συμπτωματικές συνδέσεις στο πλαίσιο της σύγκρουσης νόμων. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός αυτό.

8.3. Η συνήθης διαμονή ενός ατόμου διαδραματίζει καίριο ρόλο στο σημερινό διεθνές ιδιωτικό δίκαιο και κατά συνέπεια στον κανονισμό κατά τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Αν και ο

προσδιορισμός της συνήθους διαμονής των φυσικών προσώπων δεν θέτει κανένα πρόβλημα, μπορεί να υπάρξουν αμφιβολίες για τα νομικά πρόσωπα. Ο κανονισμός ορθά παραμερίζει το πρόβλημα διότι επιλέγει ορθά το κριτήριο της κύριας εγκατάστασης. Η μεταφορά του άρθρου 60 της Σύμβασης των Βρυξελλών δεν θα ήταν ενδεδειγμένη διότι τούτη ορίζει γενικά την κατοικία και όχι τη συνήθη διαμονή και η λύση με τις τρεις επιλογές θα οδηγούσε σε πολύ μικρότερη ασφάλεια δικαίου.

8.4. Ο νομοθέτης περιέλαβε το άρθρο 24 στο κείμενο του κανονισμού μόνον μετά από τις σχετικές προτάσεις που διατυπώθηκαν κατά την ακρόαση του Ιανουαρίου 2003. Βασίζεται στο παράδειγμα του άρθρου 40 παράγραφος 3 του γερμανικού αστικού κώδικα που επιδιώκει να εμποδίσει την μέσω του ουσιαστικού δικαίου προβολή αξιώσεων που κατά γενική άποψη στην Κοινότητα κρίνονται καταχρηστικές και, κατά συνέπεια, να αποφευχθούν διαμάχες και συζητήσεις για το εάν οι αξιώσεις αντιβαίνουν προς τη δημόσια τάξη (*ordre public*). Η ΕΟΚΕ εκφράζει σαφώς την ικανοποίησή της για την άποψη που υιοθετεί ο νομοθέτης. Ωστόσο, παραμένει το ερώτημα ότι ο δικαιούχος αποζημίωσης θα ζημιωνόταν εάν δεν ετύγχανε αντισταθμιστικής αποζημίωσης (για ορθούς από νομική άποψη λόγους) διότι μια αλλοδαπή ρύθμιση προβλέπει την κατάλληλη αποζημίωση από την άποψη των κρατών μελών αλλά και μη αποδεκτές αποζημιώσεις (ποινικού ή παραδειγματικού χαρακτήρα). Η ΕΟΚΕ εκφράζει το φόβο ότι η εν λόγω διατύπωση του άρθρου 24 μπορεί να οδηγήσει σε πλήρη απόρριψη των αξιώσεων. Συνεπώς, προτείνει να διατυπωθεί το άρθρο ως εξής:

«Η εφαρμογή διάταξης του εφαρμοστέου δυνάμει του παρόντος κανονισμού δικαίου δεν αιτιολογεί σε καμία περίπτωση οποιαδήποτε αξίωση παροχής που να εξυπηρετεί εμφανώς άλλους σκοπούς από την κατάλληλη αποζημίωση του ζημιωθέντος.»

8.5. Ο κανονισμός περιλαμβάνει στο άρθρο 25 επιφύλαξη σχετικά με τις διεθνείς συμβάσεις στις οποίες ορισμένα κράτη να είναι συμβαλλόμενα μέρη, παραχωρώντας τους προτεραιότητα σε περίπτωση σύγκρουσης νόμων στον τομέα των εξωσυμβατικών ενοχών. Η διάταξη αντιστοιχεί σε γενικές γραμμές στο άρθρο 21 της Σύμβασης της Ρώμης αλλά σε αντίθεση με αυτήν, δεν προβλέπει εξαίρεση για τη σύναψη μελλοντικών συμβατικών υποχρεώσεων που αποκλίνουν από το κοινοτικό δίκαιο. Η διαφορά αυτή εξηγείται από τον νομικά δεσμευτικό για τον εθνικό νομοθέτη χαρακτήρα του κανονισμού και την ανάγκη αποφυγής στο μέλλον ενός πρόσθετου κατακερματισμού του κοινοτικού δικαίου. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιφύλαξη που επιτρέπει στα κράτη μέλη να τηρούν και στο μέλλον τις συμβατικές υποχρεώσεις που συνήψαν στο παρελθόν και να διατηρήσουν τη συμμετοχή τους σε σημαντικές συμβάσεις διεθνούς ισχύος. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει για παράδειγμα τη Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων της 9ης Σεπτεμβρίου 1896, την Συμφωνία για τις πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν το εμπόριο (TRIPS), τη Διεθνή σύμβαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1910 για την εναρμόνιση ορισμένων κανόνων στον τομέα της επιθαλάσσιας αρωγής και διάσωσης σε κατάσταση ανάγκης στη θάλασσα και τη Διεθνή συμφωνία για τον περιορισμό της ευθύνης των πλοιοκτητών.

9. Συμπέρασμα

Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, αφού προβεί στις τροποποιήσεις, να ολοκληρώσει όσο το δυνατόν ταχύτερα τις εργασίες για τον κανονισμό προκειμένου τούτος να τεθεί σε ισχύ. Η Επιτροπή θα πρέπει να προβεί στις κάτωθι ενέργειες:

- να διασαφηνίσει τη σχέση μεταξύ του άρθρου 5 του κανονισμού και του άρθρου 4 παράγραφος 1 της οδηγίας για τον αθέμιτο ανταγωνισμό και να προσαρμόσει κατάλληλα την αιτιολογική σκέψη·
- να εξετάσει εάν είναι πραγματικά κατάλληλη η παραχώρηση της δυνατότητας επιλογής του δικαίου από τον ζημιωθέντα στο ζήτημα της προσβολής του περιβάλλοντος (Άρθρο 7)·
- να διασαφηνίσει καλύτερα τη σχέση μεταξύ του άρθρου 9 παράγραφοι 3 και 4 με το άρθρο 9 παράγραφοι 1 και 2·
- να εξετάσει εάν είναι σκόπιμο να προβλεφθεί στο άρθρο 9 παράγραφος 4 ότι το εφαρμοστέο δίκαιο είναι εκείνο του τόπου όπου πραγματοποιήθηκε η συναλλαγή·

— να εξετάσει εάν το άρθρο 9 παράγραφος 5 μπορεί να αναχθεί σε γενική αρχή και να ενσωματωθεί στο Τμήμα 3·

— να τροποποιήσει τον τίτλο του Τμήματος 3 σε «Γενικές διατάξεις»·

— να διασαφηνίσει στο άρθρο 13 του κανονισμού ότι εφαρμόστοι θα είναι οι κανόνες ασφάλειας και συμπεριφοράς που ισχύουν στον τόπο επέλευσης του γεγονότος·

— να τροποποιήσει το άρθρο 24 ως εξής:

«Η εφαρμογή διάταξης του εφαρμοστέου δυνάμει του παρόντος κανονισμού δικαίου δεν αιτιολογεί σε καμία περίπτωση οποιαδήποτε αξίωση παροχής που να εξυπηρετεί εμφανώς άλλους σκοπούς από την κατάλληλη αποζημίωση του ζημιωθέντος.»

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή φαρμακευτική βιομηχανία προς όφελος του ασθενούς — Έκκληση για δράση

[COM(2003) 383 τελικό]

(2004/C 241/02)

Στις 16 Οκτωβρίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση της κας O'Neill.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειας της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 164 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορική αναδρομή

1.1. Έχει από καιρό αναγνωριστεί ότι η ευρωπαϊκή φαρμακευτική βιομηχανία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο τόσο στο βιομηχανικό τομέα όσο και στον τομέα της υγείας. Τα ευρωπαϊκά όργανα έχουν δώσει μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη των διαφόρων συνιστωσών της βιομηχανίας και στα επακόλουθα οφέλη για τους ασθενείς.

1.2. Για τον σκοπό αυτόν, το Συμβούλιο της Λισαβόνας του 2000 έθεσε ως στρατηγικό στόχο της ΕΕ να «οικοδομήσει την πιο ανταγωνιστική και δυναμική, βασιζόμενη στη γνώση οικονομία του

κόσμου, ικανή για σταθερή οικονομική μεγέθυνση με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή», στην οποία η φαρμακευτική βιομηχανία θα διαδραματίζει ζωτικό ρόλο.

1.3. Το Συμβούλιο των Υπουργών, στα συμπεράσματά του σχετικά με τα φάρμακα και τη δημόσια υγεία του Ιουνίου 2000, υπογράμμισε τη σημασία των καινοτόμων φαρμάκων, με σημαντική προστιθέμενη θεραπευτική αξία, για την επίτευξη των στόχων τόσο της βιομηχανίας όσο και του τομέα της δημόσιας υγείας.

1.4. Μια έκθεση με τίτλο «Global Competitiveness in Pharmaceuticals: a European perspective ⁽¹⁾» (παγκόσμια ανταγωνιστικότητα στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων: μια ευρωπαϊκή προοπτική) (γνωστή με την ονομασία «έκθεση Pammolli») υποβλήθηκε στην Επιτροπή το Νοέμβριο του 2000. Η έκθεση προσδιόριζε μια σειρά θεμάτων που έπρεπε να εξεταστούν και κατέληγε ότι «η Ευρώπη υστερεί έναντι των ΗΠΑ όσον αφορά την ικανότητά της να παράγει, να οργανώνει και να υποστηρίζει καινοτόμες διαδικασίες που είναι όλο και πιο δαπανηρές και πολύπλοκες από οργανωτική άποψη».

1.5. Στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι να εξετάσει τα θέματα που επισημαίνονται τόσο στην έκθεση Pammolli όσο και σε μεταγενέστερες εκθέσεις, δεδομένου ότι αναγνωρίζεται ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει η φαρμακευτική βιομηχανία στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της υγείας και σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

1.6. Έχει ήδη επιτευχθεί σημαντική πρόοδος με τη θέσπιση κοινοτικών διαδικασιών χορήγησης αδειών κυκλοφορίας και με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Αξιολόγηση των Φαρμάκων (EMEA) το 1995.

1.7. Το Μάρτιο του 2000, μια συμβουλευτική ομάδα της Επιτροπής σε θέματα πολιτικής για την υγεία επισήμανε ότι ο στόχος της φαρμακευτικής βιομηχανίας για τη δημόσια υγεία είναι «να καταστεί δυνατή η εύκολη πρόσβαση σε αποτελεσματικά και ασφαλή φάρμακα υψηλής ποιότητας, συμπεριλαμβανομένων των πλέον πρόσφατων και καινοτόμων, όλων όσων τα έχουν ανάγκη, ανεξάρτητα από το εισόδημα ή την κοινωνική θέση τους» ⁽²⁾.

1.8. Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στον στόχο της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς φαρμάκων ενθαρρύνοντας την έρευνα και την ανάπτυξη ⁽³⁾, καθιστώντας την ΕΕ ελκυστικότερη στις επενδύσεις και εγκαθιδρύοντας συστήματα που δίνουν στους ασθενείς περισσότερες επιλογές χάρη στην οικονομική προσιτότητα των φαρμάκων και την ευρεία διάθεσή τους.

1.9. Επιπλέον, η Επιτροπή συγκρότησε μια νέα ομάδα υψηλού επιπέδου για την καινοτομία και την παροχή φαρμάκων (με την ονομασία «G10 Medicines») ⁽⁴⁾ με σκοπό να εξεταστούν από νέα οπτική γωνία τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο φαρμακευτικός τομέας σε σχέση με τις εθνικές και τις κοινοτικές αρμοδιότητες και να βρεθούν δημιουργικές λύσεις.

1.10. Η ομάδα G10 δημοσίευσε την έκθεσή της «Ομάδα υψηλού επιπέδου για την καινοτομία και την παροχή φαρμάκων» το Μάιο του 2002 και η συναινετική προσέγγιση που υιοθέτησε στις 14 συστάσεις της Ομάδας αποτελεί τη βάση της «έκκλησης για δράση» της Επιτροπής επί της οποίας η ΕΟΚΕ καλείται να γνωμοδοτήσει (παράρτημα Α).

1.11. Η θέση ενισχύθηκε περαιτέρω από το ψήφισμα του Συμβουλίου με θέμα «Φάρμακα και προκλήσεις για τη δημόσια υγεία — Έμφαση στους ασθενείς» ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Enterprise papers No. 1/2001.

⁽²⁾ Δημιουργήθηκε από την Επιτροπή Υψηλού Επιπέδου για την Υγεία.

⁽³⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Εσωτερικής Αγοράς της 18.5.1998.

⁽⁴⁾ Ομάδα υψηλού επιπέδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καινοτομία και την παροχή φαρμάκων (ομάδα G10 Medicines), 7.5.2002.

⁽⁵⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 1ης και 2ας Δεκεμβρίου 2003.

2. Σκοπός της ανακοίνωσης

2.1. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να «παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να εφαρμοστούν οι συστάσεις της ομάδας G10 στο υφιστάμενο πλαίσιο». Στους τομείς εθνικής αρμοδιότητας, η Επιτροπή παρουσιάζει μια προτεινόμενη κατεύθυνση την οποία πιστεύει ότι θα μπορούσαν να ακολουθήσουν τα κράτη μέλη, καθώς και τι μπορεί να κάνει η ίδια για να διευκολύνει το έργο τους και ιδίως για να αναλάβει το σημαντικό έργο της παρακολούθησης των μεταβολών και της αποτελεσματικότητας.

2.2. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή καθορίζει, στην ανακοίνωσή της, πέντε γενικές θεματικές κατηγορίες οι οποίες περιλαμβάνουν τα ζητήματα που τίθενται στην Ευρώπη:

— Τα οφέλη για τους ασθενείς,

— Ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής βιομηχανίας,

— Ενίσχυση της επιστημονικής βάσης της ΕΕ,

— Τα φάρμακα σε μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση,

— Αμοιβαία ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των κρατών μελών.

3. Το κείμενο — Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η φαρμακευτική βιομηχανία διέπεται από περίπλοκες σχέσεις αλληλεξάρτησης με τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, την έρευνα, τους ασθενείς και τις ανταγωνιστικές εταιρείες. Είναι μεγάλος εργοδότης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η βιομηχανία πρέπει να είναι καινοτόμος και λειτουργική με τα διάφορα συστήματα των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Η ανακοίνωση δίνει έμφαση στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης προκειμένου να ενισχυθούν τα οφέλη για τη βιομηχανία και τους ασθενείς καθώς και να ενθαρρυνθεί η συνεχής ανάπτυξη της προκειμένου να συμβάλλει σημαντικά σε μια δυναμική, βασισμένη στη γνώση και ανταγωνιστική ευρωπαϊκή οικονομία. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα αυτού του στόχου.

3.2. Η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας αποτελεί αντικείμενο μεγάλης ανησυχίας και συχνά γίνονται συγκρίσεις με την επιτυχία της βιομηχανίας στις ΗΠΑ. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι δεν πρόκειται για εγγενή αδυναμία της φαρμακευτικής βιομηχανίας, αλλά αποτελεί συνέπεια του κατακερματισμού των αγορών, που είναι ακόμη ιδιαίτερα διαφοροποιημένες σε εθνικό επίπεδο, εξ ου και η σχέση με την έρευνα, την καινοτομία και την ταξινόμηση των φαρμάκων σε κατηγορίες που απαιτούν ιατρική συνταγή και σε κοινής χρήσεως. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην εξάρτηση από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων των 25 εθνικών κυβερνήσεων και στις συνεπόμενες διαφορετικές πολιτικές τους για την κοινωνική ασφάλεια και υγεία και επηρεάζει τις συναφείς επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, την ευρεία διάθεση των προϊόντων και τελικά και τα οφέλη για τους ασθενείς σε όλα τα κράτη μέλη εξίσου.

3.3. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να εξεταστεί ο ρόλος της βιομηχανίας σε σχέση με τα καθιερωμένα συστήματα υγειονομικής περιθάλψης στα κράτη μέλη, τα μέσα και το επίπεδο χρηματοδότησης τους καθώς και το πώς μπορεί να διασφαλιστεί η πρόσβαση των ασθενών κάθε κράτους μέλους σε όλα τα φάρμακα που έχουν άδεια κυκλοφορίας στην ΕΕ. Αν και αυτό αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της προσπάθειας να διασφαλιστούν η ευρεία διάθεση των φαρμάκων και η ικανότητα χρηματοδότησης αυτού του στόχου από τα κράτη μέλη και εκφράζει τη μεγάλη ανησυχία της για τον ενδεχόμενο αντίκτυπο στα υπό ένταξη κράτη.

3.4. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ολοένα και μεγαλύτερη σημασία της συμμετοχής των ασθενών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και της ανάπτυξης εταιρικών σχέσεων μεταξύ του δημοσίου τομέα, του ιδιωτικού τομέα και ομάδων ασθενών προς αμοιβαίο όφελος. Αν και η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την περιεκτική προσέγγιση που προτείνει η Επιτροπή, εκφράζει την απογοήτευσή της για το ότι η ομάδα «G10 Medicines» δεν είχε ευρύτερη αντιπροσωπευτική βάση.

3.5. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής φαρμακευτικής βιομηχανίας έχει αποδεδειγμένα μειωθεί. Ωστόσο, αν και έχουν εντοπιστεί οι αδυναμίες του ευρωπαϊκού μοντέλου για τη βιομηχανία, είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση, στην Ευρώπη, στις διαθέσιμες δεξιότητες, τις καθιερωμένες διαρθρώσεις και τα επιτεύγματα και να μην ληφθεί ως δεδομένο ότι το μοντέλο των ΗΠΑ είναι αναγκαστικά το καλύτερο ή το μόνο που θα επέτρεπε την πρόοδο, λαμβανομένων υπόψη όλων των διακυβευόμενων συμφερόντων. Πρωταρχικός στόχος του μοντέλου της ΕΕ είναι να επιτευχθούν αποτελεσματικά συστήματα υγειονομικής περιθάλψης που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ασθενών είτε είναι ιατρικής, είτε οικονομικής ή κοινωνικής φύσεως και παράλληλα να προωθηθούν οι οικονομικές δραστηριότητες της φαρμακευτικής βιομηχανίας.

3.6. Η βάση της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι εξαιρετικά ευρεία. Για το λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις ανησυχίες που έχει ήδη εκφράσει, και συγκεκριμένα ότι η εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων για την επίτευξη προόδου στους τομείς αυτούς ήταν μέχρι σήμερα πολύ αργή, και διερωτάται πώς θα κατορθώσει η Επιτροπή να επιτύχει ταχύτερη πρόοδο υπό το φως της ανακοίνωσης αυτής ⁽¹⁾.

3.7. Η Επιτροπή τονίζει τη σημασία της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των επιτευγμάτων μέσω καθορισμένων δεικτών απόδοσης. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις ανησυχίες της για την έλλειψη συνεπών στατιστικών δεδομένων και ενδείξεων για την αξιολόγηση της προόδου και της προτεινόμενης εξέλιξης. Απαιτούνται καλύτερες διαδικασίες για τον καθορισμό των πληροφοριών που θα πρέπει να συγκεντρώνονται και η ΕΟΚΕ επιθυμεί να καθιερωθεί ένα πιο προορατικό και διαφανές σύστημα.

3.8. Αναγνωρίζεται ότι ο φαρμακευτικός τομέας παρέχει απασχόληση υψηλής ποιότητας που δεν περιορίζεται μόνο στους άμεσους εργαζόμενους στη βιομηχανία δεδομένου ότι εμπλέκονται και άλλοι τομείς έρευνας, συγγενικές εταιρείες, πανεπιστήμια και ο

τομέας της υγείας. Υπάρχουν, ωστόσο, ανησυχίες ότι χωρίς συνεκτικότερη προσέγγιση της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη, συνοδευόμενη από επαρκείς επενδύσεις, ο τομέας στην Ευρώπη θα χάσει εξειδικευμένους υπαλλήλους.

3.9. Παρά το ότι η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις δυσκολίες για την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς στα υφιστάμενα και μελλοντικά κράτη μέλη, επιθυμεί να καταστρωθούν σαφείς στρατηγικές για την επίτευξη του στόχου αυτού σε σχέση με τη φαρμακευτική βιομηχανία λόγω των διαφορών που υπάρχουν σε επίπεδο κοινοτικών και εθνικών αρμοδιοτήτων όσον αφορά τη διάθεση των φαρμάκων στην αγορά και ιδίως λόγω των διαφορετικών συστημάτων υγειονομικής περιθάλψης και χρηματοδότησης σε κάθε κράτος μέλος. Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου τη μεγάλη σημασία που αποδίδει στο γεγονός ότι η προστάσια της ανθρώπινης υγείας πρέπει να έχει προτεραιότητα έναντι όλων των άλλων νομοθετικών τομέων, όπως επισημαίνεται και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, και λόγω του στόχου δημόσιας υγείας του φαρμακευτικού τομέα που συνίσταται στην πρόσβαση σε ασφαλή και υψηλής ποιότητας φάρμακα, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων φαρμάκων, όλων όσοι τα έχουν ανάγκη, ανεξάρτητα από το εισόδημα ή την κοινωνική θέση τους ⁽²⁾.

4. Δράση που προτείνει η Επιτροπή

4.1. Τα οφέλη για τους ασθενείς

4.1.1. Η ευθύνη για την υγειονομική περιθάλψη επιμερίζεται όλο και περισσότερο με τους ασθενείς οι οποίοι ενδιαφέρονται όλο και πιο ενεργά για τις δυνατότητες υγειονομικής περιθάλψης που τους προσφέρονται. Η σημασία της εμπλοκής των ασθενών έχει αναγνωριστεί από την Επιτροπή και η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την έμφαση που δίνεται στην ανάπτυξη και την υποστήριξη τρόπων που θα διασφαλίζουν τη συμμετοχή των ασθενών σε όλα τα επίπεδα.

4.1.2. Το νεοσυσταθέν Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ασθενών θα παράσχει έναν χρήσιμο μηχανισμό μέσω του οποίου θα ακούγεται η φωνή των ασθενών και που μπορεί να ενισχύσει το Φόρουμ της ΕΕ για την Υγεία το οποίο δημιουργήθηκε το 2001 ως σημείο συνάντησης ευρέος φάσματος ευρωπαϊκών φορέων στον τομέα της υγείας το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει κοινωνικές οργανώσεις με ενδιαφέροντα συναφή με την υγεία. Οι πρωτοβουλίες αυτές αναγνωρίζουν τον αντίστοιχο ρόλο που διαδραματίζουν οι κυβερνητικές και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις στη δημόσια υγεία που πρέπει να υποστηριχθούν.

4.1.3. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό οι μεμονωμένοι ασθενείς ή ομάδες ασθενών που συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων να είναι καλά ενημερωμένοι σχετικά με τις εν λόγω διαδικασίες και σχετικά με το μέγεθος της πίεσης που θα πρέπει να ασκήσουν. Είναι ουσιώδες να αναπτυχθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη ανάμεσα στους τεχνικούς και εμπειρογνώμονες και σε όσους πρέπει να διασφαλίζουν ότι το κοινό λαμβάνει ακριβείς και ολοκληρωμένες πληροφορίες για τα φάρμακα.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την πρόταση κανονισμού, ΕΕ C 61/1 της 14.3.2003.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την πρόταση απόφασης, ΕΕ C 116/18 της 20.4.2001.

4.1.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί εξαιρετικά σημαντική την ενίσχυση της ποιότητας και της παροχής επαρκών πληροφοριών στους ασθενείς και το κοινό, ιδίως όσον αφορά την αντικειμενικότητά τους και την ευρεία διάθεσή τους. Η ανάγκη αυτή αναγνωρίστηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών στα συμπεράσματά του για τα φάρμακα και τη δημόσια υγεία του Ιουνίου 2000. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με σθένος την πρόταση για την ανάπτυξη ενός σήματος «kite mark» προκειμένου να καθιερωθούν «κριτήρια ποιότητας για τις ιστοσελίδες που ασχολούνται με θέματα υγείας» και ότι το ίδιο πρέπει να εφαρμοστεί και στις άλλες μορφές παροχής πληροφοριών. Είναι σημαντικό οι πληροφορίες να χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των ατόμων και ενδεχομένως για να τα κατευθύνουν να ζητήσουν τη συμβουλή των επαγγελματιών ιατρικής περιθαλψής δεδομένου ότι προτεραιότητα είναι η αποφυγή της υπερκατανάλωσης ή της ακατάλληλης χρήσης φαρμάκων.

4.1.5. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πρότασης για την καθιέρωση συνεταιριστικής σχέσης δημόσιου-ιδιωτικού τομέα με συμμετοχή ευρέος φάσματος ενδιαφερόμενων μερών που θα συμβουλευθούν και θα παρακολουθούν την παροχή των πληροφοριών. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει επίσης τη συνεργασία φαρμακευτικών εταιρειών, εκπροσώπων των ασθενών, πανεπιστημιακών, κοινωνικών και αμοιβαίων οργανώσεων, οργανώσεων των αναπήρων, επιστημόνων και επαγγελματιών στον τομέα της υγείας, η οποία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ενημέρωσης των ασθενών και της εκπαίδευσης σε θέματα υγείας. Αυτές οι συνεταιριστικές σχέσεις θα μπορούσαν να παράσχουν σημαντικές πληροφορίες στις κυβερνήσεις, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή και το Συμβούλιο των Υπουργών σε πολλά θέματα που αφορούν τη βιομηχανία και την υγειονομική περιθαλψη.

4.1.6. Η χρήση της διάδοσης πληροφοριών για την ενίσχυση της δημόσιας υγείας στα κράτη μέλη θα είναι ένα από τα σημαντικά στοιχεία για την ανάπτυξη μεγαλύτερης αρμονίας και την προώθηση αποτελεσματικότερης έγκυρης συλλογής και ανάλυσης.

4.1.7. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά την πρόταση να διατηρηθεί η απαγόρευση της διαφήμισης που απευθύνεται στο κοινό σχετικά με τα φάρμακα που χορηγούνται με συνταγή. Το θέμα της διαφήμισης μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων πρέπει να αντιμετωπιστεί με μεγάλη προσοχή ούτως ώστε να διασφαλιστεί η κατάλληλη χρήση των φαρμάκων.

4.1.8. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι επιτυγχάνεται καλύτερα η υπεύθυνη «φαρμακευτική αυτοθεραπεία» όταν ο δυνητικός χρήστης επωφελείται των συμβουλών ενός πεπειραμένου επαγγελματία του τομέα της υγειονομικής περιθαλψής. Η ακατάλληλη αυτοθεραπεία μπορεί να προκαλέσει την καθυστέρηση της σωστής αγωγής και σε ορισμένες περιπτώσεις να προκαλέσει παρενέργειες με τα φάρμακα που χορηγήθηκαν με ιατρική συνταγή.

4.2. Σχετική αποτελεσματικότητα

4.2.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με σθένος τον ορισμό της «σχετικής αποτελεσματικότητας» όπως υιοθετήθηκε από την Επιτροπή σε σχέση με τις τεχνολογίες υγειονομικής περιθαλψής όπως τα φάρμακα. Στον ορισμό περιλαμβάνεται «η προστιθέμενη θεραπευ-

τική αξία (ΠΘΑ) ενός φαρμάκου η οποία συνίσταται στην κλινική αποτελεσματικότητά του σε σχέση με άλλες θεραπείες και στη σχέση αποτελεσματικότητας-κόστους του». Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι ενδέχεται να παρουσιαστούν δυσκολίες όσον αφορά την υιοθέτηση αυτής της προσέγγισης από τα κράτη μέλη, και είναι συνεπώς σημαντικό να προβλεφθεί επαρκής χρόνος για την αποτελεσματική υιοθέτησή της.

4.2.2. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της διασφάλισης όλο και μεγαλύτερης διαθεσιμότητας φαρμάκων, νέων, ασφαλών και αποτελεσματικών (όχι μόνο ως προς το κόστος) για το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ατόμων. Η εφαρμογή των κριτηρίων της σχετικής αποτελεσματικότητας στα κράτη μέλη θα έχει άμεσο αντίκτυπο στις τιμές και την επιστροφή των εξόδων, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στον αντίκτυπο των προϋπολογισμών κοινωνικής μέριμνας που διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, γεγονός το οποίο εμποδίζει τη συνταγογράφηση των πιο αποτελεσματικών φαρμάκων λόγω δημοσιονομικών περιορισμών.

4.2.3. Θα ήταν σκόπιμο να προωθηθεί η ανταλλαγή εμπειριών όσον αφορά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του κόστους, προκειμένου να βελτιωθούν οι τεχνικές αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται στα διάφορα κράτη μέλη.

4.3. Φαρμακοεπαγρύπνηση

4.3.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι ένα ισχυρό σύστημα φαρμακοεπαγρύπνησης είναι καθοριστικής σημασίας, και πιστεύει ότι τα υφιστάμενα συστήματα πρέπει να ενισχυθούν. Όλοι οι επαγγελματίες της υγειονομικής περίθαλψης που εμπλέκονται στις διαδικασίες συνταγογράφησης ή χορήγησης φαρμάκων, καθώς και οι ασθενείς, θα πρέπει να συμμετέχουν σε ένα αποτελεσματικό σύστημα για την παρακολούθηση όλων των φαρμάκων μετά την αγορά τους. Το αυθόρμητο αυτό σύστημα αναφοράς θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα αυστηρό για τα φάρμακα που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία πρόσφατως. Επιπλέον, αν επιτευχθεί ταχύτερη διαδικασία αδειοδότησης, αυτή θα πρέπει να συμπληρωθεί από προσεκτική φαρμακοεπαγρύπνηση βάσει μελετών παρατήρησης προκειμένου να διερευνηθούν το ταχύτερο δυνατό ενδείξεις για την αναμενόμενη ασφάλεια των εν λόγω φαρμάκων ή για οποιαδήποτε απρόβλεπτη τοξικότητα.

4.3.2. Παρόλο που οι δειγματοληπτικές ελεγχόμενες κλινικές δοκιμές αποτελούν την κοινώς αποδεκτή μέθοδο για την απόδειξη της αποτελεσματικότητας των φαρμάκων, οι δοκιμές αυτές συνήθως δεν έχουν το αναγκαίο εύρος ή περιλαμβάνουν ασθενείς που δεν είναι αντιπροσωπευτικοί των δυνητικών χρηστών των φαρμάκων με αποτέλεσμα να μην μπορούν να παράσχουν ενδείξεις των ενδεχόμενων κινδύνων, ιδίως σε ευάλωτες κατηγορίες ασθενών. Συνεπώς, οι μελέτες παρατήρησης προσθέτουν ένα διαφορετικό είδος πληροφοριών στις ελεγχόμενες δοκιμές και μάλιστα τις συμπληρώνουν. Οι μελέτες παρατήρησης σπανίως μπορούν να παράσχουν πληροφορίες για τις επιθυμητές ενέργειες, αν και μερικές φορές μπορούν να παράσχουν λεπτομερείς ενδείξεις σχετικά με τις περιπτώσεις που μια αναμενόμενη (ευεργετική) ενέργεια δεν επαληθεύτηκε.

4.4. Ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής ευρωπαϊκής βιομηχανίας

4.4.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη συμβολή της φαρμακευτικής βιομηχανίας στο ευρωπαϊκό ισοζύγιο εμπορικών συναλλαγών και στην επίτευξη των κοινωνικών στόχων και των στόχων για τη δημόσια υγεία. Αποτελεί βασική πηγή θέσεων απασχόλησης υψηλής ειδίκευσης. Είναι συνεπώς εξαιρετικά σημαντικό να λειτουργούν ομαλά τα νομοθετικά και κανονιστικά πλαίσια για την ενθάρρυνση και τη στήριξη της βιομηχανίας και να ενεργούν τα κράτη μέλη, σε εθνικό επίπεδο, κατά τρόπο που να διασφαλίζουν την ταχύτερη δυνατή διάθεση στους ασθενείς τους νέων φαρμάκων με προστιθέμενη θεραπευτική αξία. Έχει μεγάλη σημασία η προώθηση και υποστήριξη της έρευνας για τη μεγαλύτερη ανάπτυξη νέων θεραπειών.

4.4.2. Αν και η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις κεντρικές δράσεις που προτείνει η Επιτροπή, είναι της άποψης ότι:

— Είναι σημαντικό να μειωθεί ο χρόνος που παραμένει ένα νέο χημικό προϊόν στο στάδιο ανάπτυξης πριν από την αδειοδότηση. Πρέπει επίσης να επιταχυνθεί η ικανότητα εντοπισμού των ανεπιθύμητων ενεργειών μετά την έναρξη της κλινικής χρήσης.

— Η μεγαλύτερη αυστηρότητα των κανονισμών για την προστασία των δεδομένων δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό τη διεξαγωγή των αναγκαίων μελετών παρατήρησης για την εξακρίβωση της ασφάλειας των φαρμάκων στο πλαίσιο καθημερινής χρήσης. Οι μελέτες παρατήρησης αποτελούν τον μοναδικό πρακτικό τρόπο για την ανίχνευση σπάνιων ανεπιθύμητων προβλημάτων (ασφάλειας). Βασίζονται στη σύνδεση ανόμοιων προϋπαρχόντων συνόλων δεδομένων (π.χ. δεδομένα για τη συνταγογράφηση, δημογραφικά δεδομένα και δεδομένα για τα αποτελέσματα όπως νοσηλεία ή/και δεδομένα που προέρχονται από πιστοποιητικά θανάτου). Τα προσωπικά σήματα εξακρίβωσης αποτελούν συνήθως τη μόνη μέθοδο σύνδεσης αυτών των συνόλων δεδομένων. Πρόσφατες νομοθετικές διατάξεις επιβάλλουν υποχρέωση εξασφάλισης της σύμφωνης γνώμης του ασθενούς για τη χρήση προσωπικών πληροφοριών ακόμη κι αν εξασφαλίζεται η ανωνυμία των πληροφοριών μετά τη σύνδεση των δεδομένων. Αν σημαντικός αριθμός ατόμων αρνείται να δώσει τη σύμφωνη γνώμη του ή απλώς αγνοεί το αίτημα, τότε το επακόλουθο σύνολο δεδομένων θα περιέχει άγνωστα μεροληπτικά στοιχεία που μειώνουν τη χρησιμότητά του αφού δεν είναι πλέον αντιπροσωπευτικό του αρχικού πληθυσμού⁽¹⁾.

— Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στη θέση που έλαβε στο παρελθόν επί του θέματος αυτού «ότι πρέπει να υπάρχει μια συστηματική προσέγγιση που να μπορεί να τεθεί πλήρως σε εφαρμογή χωρίς μεμονωμένα δεδομένα, με τη χρήση μόνο συλλογικών ανώνυμων πληροφοριών»⁽²⁾.

4.4.3. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της αναθεώρησης της φαρμακευτικής νομοθεσίας για τη βελτίωση της λειτουργίας της κεντρικής διαδικασίας και της διαδικασίας αμοιβαίας αναγνώρισης προκειμένου να επισπευσθεί η διαδικασία αξιολόγησης και να μειωθεί ο χρόνος για τη λήψη της τελικής απόφασης. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή και ο ΕΜΕΑ έχουν ήδη μειώσει τη διάρκεια των εσωτερικών διαδικασιών τους, απαιτείται όμως περαιτέρω βελτίωση ούτως ώστε οι ευρωπαίοι ασθενείς να

έχουν εγκαίρως πρόσβαση στις νέες θεραπείες και οι ασθενείς που ακολουθούν θεραπευτική αγωγή στην Ευρώπη να μην βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με εκείνους που περιθάλπονται στις ΗΠΑ.

4.4.4. Η στήριξη της ανάπτυξης καινοτόμων φαρμάκων μέσω του 6ου προγράμματος-πλαίσιο για την έρευνα (ΓΠ6) με βασική θεματική προτεραιότητα την έρευνα στον τομέα «Βιοεπιστήμες, γονιδιωματική και βιοτεχνολογία στην υπηρεσία της υγείας» είναι ένα θετικό πρώτο βήμα.

4.4.5. Θα υπήρχαν συμπληρωματικά οφέλη αν λαμβάνονταν μέτρα για τη μείωση του χρόνου ανάμεσα στην αρχική κατοχύρωση ενός δυνητικού φαρμάκου με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και στην υποβολή αίτησης χορήγησης άδειας κυκλοφορίας αποφεύγοντας άσκοπες διαδικασίες.

4.4.6. Αν και η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση εναρμόνισης της προστασίας των δεδομένων σε 10 έτη, θεωρεί ότι όταν παρέχονται περαιτέρω πληροφορίες για ειδικές υπο-ομάδες όπως τα παιδιά, η δυνατότητα επέκτασης της αποκλειστικότητας των δεδομένων κατά ένα επιπλέον έτος μπορεί να συζητηθεί περαιτέρω.

4.5. Δημιουργία χρονοδιαγράμματος των διαπραγματεύσεων σχετικά με την επιστροφή και τον καθορισμό των τιμών

4.5.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι πρώτη προτεραιότητα θα πρέπει να είναι «η εξασφάλιση της αποτελεσματικότερης θεραπείας για τον ασθενή στο πλαίσιο ενός αποτελεσματικού συστήματος υγειονομικής περίθαλψης», ιδίως υπό το φως της αύξησης του κόστους της υγειονομικής περίθαλψης. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα φάρμακα αντιπροσωπεύουν, κατά μέσο όρο, το 15 % των προϋπολογισμών για την υγεία⁽³⁾. Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποχρεούνται επίσης να εξασφαλίζουν ότι οι αποφάσεις για τον καθορισμό των τιμών και την επιστροφή των εξόδων λαμβάνονται με κάθε διαφάνεια, χωρίς διακρίσεις και εντός καθορισμένων προθεσμιών⁽⁴⁾.

4.5.2. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα κράτη μέλη έχουν σαφή αρμοδιότητα να λαμβάνουν εθνικά μέτρα για τον έλεγχο των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης. Ως αποτέλεσμα, οι τιμές αποκλίνουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αποκλίσεις που θα οξυνθούν με τη διεύρυνση. Οστόσο, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει ότι, όποιο και αν είναι το σύστημα καθορισμού τιμών που θα καθιερωθεί, δεν θα πρέπει να συνιστά εμπόδιο στη διασφάλιση της διαχέτευσης, στην αγορά καλών καινοτόμων φαρμάκων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να παρέμβει για την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας για τη «Διαφάνεια» (οδηγία 89/105/ΕΟΚ).

4.5.3. Αυτές οι διαφορές μεταξύ των τιμών που καθορίζονται με διοικητική απόφαση θα μπορούσαν να είναι επιζήμιες για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής να ξεκινήσει ένας «προβληματισμός» για τη διερεύνηση εναλλακτικών μεθόδων ελέγχου των εθνικών δαπανών που συνδέονται με τα φαρμακευτικά προϊόντα από τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πιο δυναμικοί και ανταγωνιστικοί αγοραίοι θα διευκολύνουν τη δημιουργία πιο ολοκληρωμένης αγοράς. Ο «προβληματισμός» θα πρέπει να περιλαμβάνει μια επανεξέταση της ιδιωτικής και της δημόσιας χρηματοδότησης των φαρμάκων καθώς και της δημόσιας υγείας.

⁽¹⁾ Αυτ.

⁽²⁾ Αυτ.

⁽³⁾ Από τη μελέτη «Benchmarking Pharmaceutical Expenditure» που δημοσιεύτηκε το 2001 από το Αυστριακό Ινστιτούτο Υγείας.

⁽⁴⁾ Οδηγία του Συμβουλίου 89/105/ΕΟΚ, ΕΕ L 40 της 11.2.1989.

4.5.4. Πλήρης ανταγωνισμός για τα φάρμακα που δεν αγοράζονται ή των οποίων τα έξοδα δεν επιστρέφονται από το κράτος

4.5.4.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι όταν ένα νέο φάρμακο λάβει άδεια κυκλοφορίας στην αγορά (που επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα, την ασφάλεια και την ποιότητά του), θα πρέπει να διατίθεται αμέσως στους ασθενείς χωρίς άσκοπη καθυστέρηση όταν το απαιτεί η κατάσταση της υγείας τους. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δυνατότητα διάδοσης νέων φαρμάκων αμέσως μόλις λάβουν άδεια κυκλοφορίας στην αγορά.

4.5.4.2. Η χρηματοδότηση και η παρακολούθηση των δαπανών της υγείας στα κράτη μέλη μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο για την ταυτόχρονη πρόσβαση των ασθενών σε νέα φάρμακα στην επικράτεια της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ μπορεί να υποστηρίξει την αντικατάσταση των άμεσων ελέγχων των τιμών με την παρακολούθηση των δαπανών για την υγεία και να ενθαρρύνει την Επιτροπή να υποκινήσει συζητήσεις για τους πιθανούς τρόπους επίτευξής της. Στα πλαίσια αυτά, είναι δυνατόν να εξετασθεί η δυνατότητα εγκατάλειψης των ελέγχων τιμών για τους παρασκευαστές φαρμάκων τα οποία ούτε αγοράζονται από το δημόσιο ούτε επιστρέφεται η αξία τους με βάση υποχρεωτικά συστήματα υγειονομικής ασφάλισης.

4.6. Ανταγωνιστική αγορά για τα φάρμακα κοινόχρηστης ονομασίας

4.6.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν τα φάρμακα κοινόχρηστης ονομασίας στη συγκράτηση του κόστους υγειονομικής περίθαλψης και, ως εκ τούτου, στη βελτίωση της βιωσιμότητας της χρηματοδότησης της υγειονομικής περίθαλψης. Είναι ωστόσο σημαντικό να εξισορροπηθεί η χρήση αυτών των φαρμάκων με την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων που θα βοηθήσουν τη βιομηχανία να παραμείνει δυναμική και θα δώσουν μεγαλύτερες δυνατότητες επιλογής στους ασθενείς.

4.6.2. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός σαφέστερου κοινοτικού ορισμού των φαρμάκων κοινόχρηστης ονομασίας και ιδίως υπέρ της ανάγκης εξέτασης του θέματος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας υπό το φως της διευρύνσης.

4.7. Ανταγωνιστική αγορά μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων

4.7.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα μη συνταγογραφούμενα φάρμακα που μπορούν να αγοραστούν σε φαρμακεία ή μέσω καταστημάτων γενικού εμπορίου έχουν το πλεονέκτημα να αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα στην αγορά και επιτρέπουν στο κοινό να έχει μεγαλύτερη πρόσβαση στα φάρμακα αυτά χωρίς την ανάγκη ιατρικής γνωμάτευσης. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να διασφαλιστεί ότι τα φάρμακα αυτά χρησιμοποιούνται κάτω από συνθήκες απόλυτης ασφάλειας.

4.7.2. Υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα φάρμακα που ταξινομούνται ως μη συνταγογραφούμενα και η ΕΟΚΕ εγκρίνει τις προτάσεις σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συνοχή των αποφάσεων ταξινόμησης σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν την ενιαία αγορά.

4.7.3. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής να χρησιμοποιείται το ίδιο εμπορικό σήμα τόσο για τα συνταγογραφούμενα όσο και για τα μη συνταγογραφούμενα φάρμακα στα κράτη μέλη που είναι σίγουρα ότι αυτό δεν εμπεριέχει κινδύνους για τη δημόσια υγεία.

4.7.4. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανησυχία που εκφράστηκε σε σχέση με τη διάδοση μη συνταγογραφούμενων αντιβιοτικών, που λαμβάνονται εκ του στόματος, αντικών ή μυκητοκτόνων των οποίων η διάδοση θα πρέπει να γίνεται μόνον κατόπιν ιατρικής συνταγής. Εάν τα φάρμακα αυτά χρησιμοποιηθούν για ασήμαντες ενδείξεις ή με ακατάλληλο τρόπο, υπάρχει κίνδυνος να προκληθούν μεγαλύτερα προβλήματα αντοχής που θα είχαν αντίκτυπο σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη ασθένεια και ιδίως σε μια σοβαρότερη λοίμωξη. Είναι συνεπώς σημαντικό να εξεταστούν τα φάρμακα αυτά στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μέριμνας για τη δημόσια υγεία και η χρήση τους να ελέγχεται μέσω της συνταγογράφησης. Έχει καθοριστική σημασία να παρέχονται στους ασθενείς ακριβείς και εύληπτες πληροφορίες στο πλαίσιο αυτό και η χρήση αυτών των συνταγογραφούμενων φαρμάκων να παρακολουθείται και να περιληφθεί στις μελλοντικές έρευνες.

4.8. Ενίσχυση της επιστημονικής βάσης της ΕΕ

4.8.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της ανάπτυξης και της διατήρησης μιας δυναμικής ερευνητικής και αναπτυξιακής βάσης στη φαρμακευτική βιομηχανία που να αξιοποιεί τις δεξιότητες τόσο της βιομηχανίας όσο και των συγγενικών επιστημονικών ιδρυμάτων.

4.8.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον στόχο της δημιουργίας εικονικών ινστιτούτων υγείας για την ενθάρρυνση και την οργάνωση της έρευνας στους τομείς της υγείας και της βιοτεχνολογίας στην Ευρώπη συνενώνοντας ερευνητές με κοινά ενδιαφέροντα. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, για να μπορέσουν να διαφυλαχθούν οι επιστημονικές δεξιότητες των επαγγελματιών και για να μπορέσει η ΕΕ να ανταγωνιστεί σοβαρά τις ΗΠΑ σε επίπεδο Ε & Α και καινοτομίας, πρέπει να διαδίδεται μια συνεκτική διάρθρωση για την συγκέντρωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων με κατάλληλες μεθόδους διάδοσης. Το 6ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα (ΠΠ6) είναι ένα θετικό πρώτο βήμα.

4.8.3. Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της, η ΕΟΚΕ είχε υποστηρίξει την δημιουργία Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων⁽¹⁾ προκειμένου να αναπτυχθεί μια ισχυρότερη επιστημονική βάση για τη δημόσια υγεία στην Ευρώπη.

4.8.4. Υποστηρίζοντας την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να εντοπιστούν νέες πηγές επενδύσεων. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ χαίρεται την πρόταση να εξεταστεί μια σειρά ιδεών σε σχέση με τη χρηματοδότηση της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, των δανείων με μειωμένο επιτόκιο, των μειώσεων φόρου, των εγγυημένων αγορών και της επέκτασης των δικαιωμάτων που απορρέουν από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή/και της αποκλειστικότητας της αγοράς. Είναι σημαντικό να αναγνωρισθεί περισσότερο και να αξιοποιηθεί η συνέργεια μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών σχολών και βιομηχανίας.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων» — Εισηγητής: ο κ. Bedossa — ΕΕ C 32 της 5.2.2004.

4.9. Κίνητρα για την έρευνα

4.9.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την οδηγία σχετικά με τις κλινικές δοκιμές⁽¹⁾ η οποία τονίζει ότι η προστασία των ασθενών έχει πρωταρχική σημασία στο σχεδιασμό μιας δοκιμής. Η οδηγία τονίζει επίσης την ανάγκη απλούστευσης και εναρμόνισης των ισχυουσών διοικητικών διαδικασιών για τον καλύτερο συντονισμό των δοκιμών στην Ένωση. Θετική είναι επίσης η διάταξη για τη δημιουργία, για πρώτη φορά, ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων κλινικών δοκιμών.

4.9.2. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η πηγή των πραγματικών καινοτομιών βρίσκεται επίσης σε μικρές μεμονωμένες επιχειρήσεις ή σε άτομα που έχουν μια έξυπνη ιδέα. Υπάρχει κίνδυνος οι περίπλοκες διοικητικές διαδικασίες που υπάρχουν στην ΕΕ και στα κράτη μέλη ή η ανάγκη επιλογής μεταξύ παράλληλα διεξαγόμενων ερευνητικών προγραμμάτων στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις να εμποδίσει την εμφάνιση καινοτόμων ιδεών από τις πηγές αυτές. Πρέπει να προβλεφθούν μέσα για την ενθάρρυνση αυτού του δυναμικού και για την προώθηση συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων προκειμένου να στηριχθεί η ανάπτυξη των ιδεών αυτών σε νέες θεραπευτικές αγωγές που να μπορούν να φτάσουν στην αγορά.

4.9.3. Σε σύγκριση με τις ΗΠΑ, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της σε εθνικό επίπεδο συχνά εστιάζονται στην ανάγκη «αποφυγής της αποτυχίας» και δεν παίρνουν το ρίσκο μιας επιτυχίας που μπορεί να οδηγήσει σε μερικές αποτυχίες. Υπάρχει δυνατότητα να διευρυνθούν τα όρια στον τομέα αυτόν. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ταχείας εφαρμογής της οδηγίας για τη νομική προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων από όλα τα κράτη μέλη δεδομένου ότι η μη εφαρμογή της θα εμποδίσει την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής βιοτεχνολογικής βιομηχανίας.

4.9.4. Η ΕΟΚΕ τάσσεται επίσης υπέρ της έγκρισης της νομοθεσίας για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας με την οποία θα μειωθεί το κόστος που επιβαρύνει κάθε κράτος μέλος.

4.9.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι επί του παρόντος 40-50 % των παιδιατρικών φαρμάκων δεν έχει έγκριση χορήγησης σε παιδιά ούτε έχει υποβληθεί αίτηση χορήγησης έγκρισης για παιδιατρική χρήση. Η ΕΟΚΕ συνιστά να διενεργηθεί στοχοθετημένη έρευνα για την αξιολόγηση της κατάλληλης δοσολογίας φαρμάκων που πρέπει να χορηγείται σε παιδιά, ηλικιωμένους, άνδρες και γυναίκες. Πρωταρχικό ζήτημα είναι η ενδεδειγμένη ασφαλής και αποτελεσματική δόση του φαρμάκου για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

4.9.6. Η ορθή δοσολογία είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο των ηλικιωμένων που ενδέχεται να λαμβάνουν πολλά διαφορετικά φάρμακα για διάφορες ενδείξεις, όταν παράλληλα πάσχουν από ήπια ανεπάρκεια οργάνου (π.χ. νεφρού ή ήπατος). Συνεπώς, το ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί είναι η καταλληλότητα της φαρμακευτικής αγωγής σε σχέση με εκείνη που χορηγείται για τη θεραπεία άλλων παθήσεων.

4.9.7. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι, αν και υπάρχουν παθήσεις που είναι σήμερα πολύ σπάνιες στην Ευρώπη, μπορεί να είναι συνηθισμένες στον αναπτυσσόμενο κόσμο, και ότι η αύξηση της συχνότητας των ταξιδιών σε συνδυασμό με την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα ορισμένες «ορφανές»⁽²⁾ ασθένειες να γίνουν πιο κοινές και να είναι δυσκολότερος ο έλεγχός τους.

4.10. Τα φάρμακα σε μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση

4.10.1. Μια σημαντική πρόκληση θα είναι η ενσωμάτωση των οικονομιών και των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης των νέων κρατών μελών στην υφιστάμενη Ένωση. Οι περισσότερες από τις χώρες που θα ενταχθούν στην Ένωση έχουν λιγότερους πόρους να διαθέσουν στους τομείς υγειονομικής περίθαλψης από τα υφιστάμενα κράτη μέλη και συνεπώς η ελεύθερη διάθεση και η προσιτότητα των φαρμακευτικών προϊόντων στα συστήματά τους δημόσιας υγείας έχουν μεγάλη σημασία. Ο παράγοντας αυτός πρέπει να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της αύξησης του κόστους υγειονομικής περίθαλψης, της γήρανσης του πληθυσμού και των νέων κοινωνικών αναγκών και αναγκών υγειονομικής περίθαλψης.

4.10.2. Πρόκληση θα αποτελέσει επίσης η εναρμόνιση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που θα μπορούσαν να προκαλέσουν σημαντικές διαφορές στα επίπεδα τιμών και, ως εκ τούτου, να οδηγήσουν στην αύξηση των παράλληλων εισαγωγών, οι οποίες εμφανίζονται όταν υπάρχουν συστηματικές διαφορές τιμών μεταξύ κρατών μελών. Στην περίπτωση αυτή, άτομα ή οργανώσεις εκτός του κατόχου άδειας διάθεσης στην αγορά μπορούν να αγοράζουν μαζικές ποσότητες ενός φαρμάκου σε μια φτηνότερη χώρα, να το εξάγουν σε ακριβότερη χώρα και να το πουλούν με κέρδος που προκύπτει μόνο και μόνο από τη διαφορά τιμής. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων μέσω της επίσημης απαίτησης να ενημερώνονται ο κάτοχος της άδειας διάθεσης στην αγορά, η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους και ο ΕΜΕΑ για την πρόθεση πραγματοποίησης παράλληλης εισαγωγής σε συγκεκριμένο κράτος μέλος.

4.10.3. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι τη νομική ευθύνη για την άσκηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας εξακολουθεί να φέρει ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

4.10.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τα μέτρα που έλαβε η Επιτροπή προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα νέα κράτη μέλη έχουν δυνατότητα διαλόγου σε σχέση με οποιεσδήποτε δυσκολίες ενδέχεται να συναντήσουν κατά την υλοποίηση του φαρμακευτικού νομοθετικού πλαισίου τόσο πριν από την προσχώρηση όσο και μετά.

⁽²⁾ Η «ορφανή» ασθένεια είναι μια ασθένεια σπανιότατη στην Ευρώπη αν και μπορεί να συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο διαδεδομένων ασθενειών στον κόσμο που πλήττουν κυρίως, αν όχι αποκλειστικά, τις εξαιρετικά φτωχές τροπικές χώρες. Για τις ασθένειες αυτές, δεν υπάρχει καλά αναπτυγμένη αγορά φαρμακευτικών προϊόντων με ανταγωνιστικές τιμές και για το λόγο αυτόν η φαρμακευτική βιομηχανία δεν πραγματοποιεί σημαντικές επενδύσεις για τη θεραπεία αυτών των ασθενειών, όπως π.χ. της ελονοσίας, της σχιζοστομίας και της λέπρας.

⁽¹⁾ Οδηγία 2001/20/ΕΚ, ΕΕ L 121 της 1.5.2001.

4.11. Αμοιβαία ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των κρατών μελών

4.11.1. Η δυνατότητα αξιοποίησης των εμπειριών των άλλων κρατών μελών είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη προόδου στο πλαίσιο της ανάπτυξης του φαρμακευτικού τομέα στην Ευρώπη. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής να καταρτιστεί ένα σύνολο δεικτών της ΕΕ που θα καλύπτουν την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας και τους στόχους δημόσιας υγείας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό βήμα τη σύσταση ομάδας εργασίας για την ανάπτυξη αυτών των δεικτών.

4.11.2. Οι δείκτες θα πρέπει να περιλαμβάνουν την απόδοση του φαρμακευτικού προϊόντος αλλά και του τομέα παροχής υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, και επιπλέον τους ακόλουθους τομείς:

- Προσφορά
- Ζήτηση και κανονιστικό πλαίσιο
- Βιομηχανική παραγωγή
- Μακροοικονομικοί παράγοντες

5. Συμπέρασμα

5.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής «για την ανάπτυξη μιας ισχυρότερης ευρωπαϊκής φαρμακευτικής βιομηχανίας προς όφελος του ασθενούς» και υποστηρίζει το σφαιρικό πρόγραμμα που παρουσιάζεται. Αναγνωρίζει ότι η ανακοίνωση είναι φιλόδοξη και ότι η επίτευξη των στόχων της δεν θα είναι εύκολη.

5.2. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι, αν και η ανακοίνωση εκπληρώνει τους στόχους της, και συγκεκριμένα εξετάζει τα οφέλη για τους ασθενείς, σημειώνει κάποια πρόοδο προς μια ανταγωνιστική ευρωπαϊκή βιομηχανία, προβλέπει μέτρα για την ενίσχυση της επιστημονικής βάσης της ΕΕ, λαμβάνει υπόψη τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διασφαλίζει την αμοιβαία ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των κρατών μελών, επιθυμεί ωστόσο να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα.

5.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η εξάρτηση από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων 25 εθνικών κυβερνήσεων δημιουργεί την εντύπωση ότι η φαρμακευτική βιομηχανία είναι ασθενέστερη σε σύγκριση με τις ενοποιημένες προσεγγίσεις που είναι δυνατές στις ΗΠΑ ή την Ιαπωνία σε σχέση με την έρευνα, την καινοτομία, τη διάθεση στην αγορά και τον καθορισμό των τιμών. Τονίζεται ότι η διαδικασία που άρχισε με τις συστάσεις της G10 για την επίτευξη πραγματικής ενιαίας αγοράς θα πρέπει να συνεχισθεί και ο αντίκτυπος στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και δημόσιας υγείας των κρατών μελών θα πρέπει να ελέγχεται μέσω της προτεινόμενης συγκριτικής αξιολόγησης.

5.4. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο ευρύ φάσμα επιθεωρήσεων, εγγράφων και προτάσεων πολιτικής σε σχέση με το φαρμακευτικό τομέα που έχουν παρουσιαστεί κατά τα τελευταία χρόνια και εκφράζει την ανησυχία της για το πώς θα επιτευχθεί ταχεία

πρόοδος στον τομέα αυτόν υπό το φως των συστάσεων της ομάδας G10, της ανακοίνωσης και των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν από το Συμβούλιο των Υπουργών.

5.5. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις δυσκολίες που υπάρχουν για την επίτευξη μίας ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς στον φαρμακευτικό τομέα ενόψει της περιπλοκότητάς του και της εξάρτησης από τις αρμοδιότητες και τα διαφορετικά συστήματα των κρατών μελών. Τονίζει, ωστόσο, ότι πρέπει να καθιερωθούν σαφείς στρατηγικές για την επίτευξη του στόχου.

5.6. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να καταρτίσει δείκτες επιδόσεων για την αξιολόγηση και παρακολούθηση της προόδου της βιομηχανίας και τονίζει τη σημασία της συγκέντρωσης συνεπών στατιστικών δεδομένων και ενδείξεων βάσει των οποίων θα κριθεί η πρόοδος του προγράμματος που παρουσιάζεται στην ανακοίνωση.

5.7. Η ΕΟΚΕ συνεχίζει να τονίζει τη μεγάλη σημασία που αποδίδει στην προστασία της ανθρώπινης υγείας η οποία πρέπει να έχει προτεραιότητα έναντι όλων των άλλων νομοθετικών τομέων.

5.8. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά την πρόταση ανάπτυξης ενός σήματος «kite mark» για την καθιέρωση κριτηρίων ποιότητας για τις ισοθέσεις που αφορούν θέματα υγείας και όλες τις άλλες μορφές πληροφόρησης και τονίζει ότι είναι σημαντικό να ενθαρρυνεται το κοινό προκειμένου να ζητά τη συμβουλή των επαγγελματικών ιατρικής περίθαλψης.

5.9. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός ισχυρού συστήματος φαρμακοεπαγρύπνησης το οποίο πρέπει να συνεχίσει να ενισχύεται και παράλληλα υπέρ της πιο αποτελεσματικής χρήσεως των επιδημιολογικών μελετών.

5.10. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι υπάρχει πραγματική δυνατότητα ανάπτυξης καλύτερα συντονισμένης προσέγγισης σε σχέση με τους ερευνητικούς στόχους με απλούστερες και πιο εναρμονισμένες διοικητικές διαδικασίες. Κρίνονται σκόπιμες και πρέπει να αναζητηθούν επείγοντως νέες πηγές επενδύσεων που μπορεί να περιλαμβάνουν επιχειρηματικά κεφάλαια, δάνεια χαμηλού κόστους και φορολογικές απαλλαγές.

5.11. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη συνέχιση του διαλόγου και την απλοστεύση των συστημάτων προκειμένου να διευκολυνθούν η καινοτομία και η ανταλλαγή γνώσεων με σκοπό τόσο την ενίσχυση της βιομηχανίας όσο και τη διατήρηση και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας που απορρέουν από μια ανταγωνιστική φαρμακευτική βιομηχανία.

5.12. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να πραγματοποιηθούν επενδύσεις από την ΕΕ και τα κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλιστεί η δημιουργία δικτύων αριστείας και να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση για ευλόγως μακρά χρονική περίοδο ούτως ώστε να ενθαρρυνθεί η καινοτομία με βεβαιότητα και ασφάλεια για τη διατήρηση της συνέχειας των ερευνητικών ομαδικών εργασιών.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης 1999/784/EK του Συμβουλίου για τη συμμετοχή της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα»

[COM(2003) 763 τελικό — 2003/0293 (COD)]

(2004/C 241/03)

Στις 14 Ιανουαρίου 2004 και σύμφωνα με το άρθρο 157 παράγραφος 3 της συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚ, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απεφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες ανατέθηκαν στο ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, κοινωνία των πληροφοριών», που όρισε ως εισηγητή τον κ. Βο Green. Το τμήμα, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 2004.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της που πραγματοποιήθηκε στις 2 και 3 Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 171 ψήφους υπέρ και με 9 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Με την απόφαση 1999/784/EK ⁽¹⁾, το Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση συμμετοχής της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα έως τις 31 Δεκεμβρίου 2004.

1.2. Στη γνωμοδότησή της, της 22ας Σεπτεμβρίου 1999, η ΕΟΚΕ είχε επικροτήσει την πρόταση της Επιτροπής για τη συμμετοχή της Κοινότητας.

1.3. Τόσο η πρόταση της Επιτροπής όσο και η σύμφωνη γνώμη της ΕΟΚΕ έλαβαν ως βάση το καθεστώς του οπτικοακουστικού τομέα ως ενός εκ των επαγγελματικών τομέων που έχει ιδιαίτερη στρατηγική σημασία για την Ευρώπη, κυρίως για την διάδοση της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την παραγωγή ταινιών.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Σχετικά με το θέμα αυτό η Επιτροπή προτείνει τα εξής:

— τη διεύρυνση κατά δύο χρόνια της περιόδου συμμετοχής της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του οπτικοακουστικού τομέα ώστε να καλυφθούν και τα έτη 2005 και 2006,

— τη διατήρηση του ετήσιου προϋπολογισμού στο επίπεδο του 2004, δηλαδή στα 235 000 ευρώ.

2.2. Η πρόταση αιτιολογείται κατά κύριο λόγο από τα εξής:

— Οι δραστηριότητες του Παρατηρητηρίου στους τομείς των στατιστικών αγοράς, καθώς και των οικονομικών και νομικών πληροφοριών συμβάλλουν με αποτελεσματικό τρόπο στην επίτευξη των ανωτέρω στόχων και, για το λόγο αυτό, είναι προς το συμφέρον της Κοινότητας η υποστήριξη και η ενίσχυση της δομής του Παρατηρητηρίου καθώς και η διμερής συνεργασία.

— Η συμβολή του Παρατηρητηρίου στην επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων θα βελτιωθεί με την εφαρμογή μιας νέας στρατηγικής η οποία είναι επί του παρόντος υπό σχεδιασμό με τη συμμετοχή της Επιτροπής. Η ανανέωση της εντολής και το σχετικό οικονομικό πλαίσιο θα εγκριθούν από τα αρμόδια όργανα του Παρατηρητηρίου στα τέλη του 2005. Η εφαρμογή θα αρχίσει σταδιακά το 2006 το νωρίτερο.

2.3. Λαμβάνοντας υπόψη τη θετική εμπειρία από τη συνεργασία που αναπτύχθηκε στο παρελθόν και η οποία παρουσιάστηκε συνοπτικά σε ενδιάμεση έκθεση ⁽²⁾, η Επιτροπή θεωρεί ότι ενδείκνυται η παράταση της συμμετοχής της Κοινότητας στο Παρατηρητήριο για περίοδο δύο ετών. Η μικρή αυτή παράταση θα επιτρέψει την κάλυψη μιας περιόδου που είναι σημαντική για τον καθορισμό των μελλοντικών κατευθύνσεων των δραστηριοτήτων του Παρατηρητηρίου και μπορεί να ενταχθεί στις παρούσες δημοσιονομικές προοπτικές της Κοινότητας με την επιφύλαξη μελλοντικών αποφάσεων που θα ληφθούν το 2006 έχοντας πλήρη γνώση των χαρακτηριστικών της νέας εντολής και του οικονομικού πλαισίου του Παρατηρητηρίου.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ υπεστήριξε αρχικά την πρόταση της Επιτροπής για τη συμμετοχή της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο, επειδή έκρινε ότι αυτή θα συνέβαλε στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του οπτικοακουστικού τομέα με τη βελτίωση των παρεχόμενων οικονομικών και νομικών πληροφοριών, με τη διαμόρφωση καλύτερης γενικής εικόνας για την αγορά και με την προώθηση της διαφάνειας και των επενδύσεων σε υποδομές.

⁽²⁾ Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης 1999/784/EK του Συμβουλίου [COM(2002) 619 τελικό].

⁽¹⁾ ΕΕ L 307 της 2.12.1999, σ. 61.

3.2. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι όπως αιτιολογείται μεταξύ άλλων στην έκθεση για τις δραστηριότητες ⁽¹⁾ του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου. Οι προσδοκίες γενικότερα και οι αρχικές αιτιολογίες για την επικρότηση της πρότασης έχουν εκπληρωθεί, ιδίως το ότι ο οπτικοακουστικός τομέας έχει σημαντικές οικονομικές, πολιτιστικές και δημοκρατικές πτυχές.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι σημαντικό τόσο για τον ίδιο τον τομέα της ΕΕ όσο και για τους χρήστες να έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες και ενημερωμένες πληροφορίες όπως εκείνες που παρέχει το Παρατηρητήριο του οπτικοακουστικού τομέα.

4.2. Η ΕΟΚΕ δίδει έμφαση στο γεγονός ότι η προστασία των καταναλωτών και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν θέματα προτεραιότητας για το Παρατηρητήριο του οπτικοακουστικού τομέα.

4.3. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να θεωρήσει το Παρατηρητήριο του οπτικοακουστικού τομέα το ενδεχόμενο εξέτασης του θέματος των φορολογικών συνθηκών που επικρατούν στον οπτικοακουστικό τομέα —συμπεριλαμβανόμενων και των ταινιών— ενώ έχουν ήδη εξεταστεί θέματα όπως «η ενίσχυση σε τομείς ειδικού ενδιαφέροντος» και οι κρατικές ενισχύσεις.

4.4. Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ώστε το Παρατηρητήριο να είναι σε θέση να λειτουργεί στη σημερινή βάση έως ότου χαραχθεί και εγκριθεί μια νέα στρατηγική το 2006.

4.5. Εντούτοις, κρίνει ότι, σε σχέση με μια νέα στρατηγική, μπορεί να αποδειχθεί αναγκαία η αύξηση των πιστώσεων του προϋπολογισμού πέραν του σημερινού επιπέδου, ιδίως στα πλαίσια της περαιτέρω επικέντρωσης των προσπάθειών στους τομείς των πολυμέσων και των ταινιών.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για παράταση για δύο χρόνια της περιόδου συμμετοχής της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του οπτικοακουστικού τομέα, επειδή αυτό θα συμβάλλει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του οπτικοακουστικού τομέα με την παροχή καλύτερων πληροφοριών οικονομικής και νομικής φύσεως, με τη διαμόρφωση μιας καλύτερης γενικής εικόνας για την αγορά και με την προώθηση της διαφάνειας και των επενδύσεων σε έργα υποδομών.

5.2. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι ο οπτικοακουστικός τομέα στην ΕΕ ⁽²⁾ έχει ιδιαίτερη στρατηγική σημασία και δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας. Με τις ραγδαίες εξελίξεις που εξακολουθούν να παρατηρούνται στον οπτικοακουστικό τομέα και στην οπτικοακουστική βιομηχανία σε ολόκληρο τον κόσμο, είναι ακόμη πιο σημαντικό και στρατηγικά ορθό να υπάρχουν κατάλληλες στατιστικές πληροφορίες για τον τομέα αυτό.

5.3. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ⁽³⁾ ότι η Επιτροπή πρέπει να ιδρύσει μια ευρωπαϊκή υπηρεσία για την κοινωνία των πληροφοριών. Αυτό μπορεί να συμβάλει στο συντονισμό των διάφορων πρωτοβουλιών όσον αφορά τη σύγκλιση στον τομέα των πολυμέσων και να βελτιώσει τις δυνατότητες για μια πιο συγκεκριμένη δράση στον πολιτιστικό τομέα με στόχο την προστασία και την προάσπιση της «ευρωπαϊκής πολιτιστικής ταυτότητας» και τη διαμόρφωση ευρωπαϊκής πολιτιστικής πολιτικής.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης 1999/784/ΕΚ του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1999 για συμμετοχή της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού Τομέα.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου εγγυήσεων για την ενθάρρυνση της κινηματογραφικής και τηλεοπτικής παραγωγής» ΕΕ C 204 της 15.7.1996, σ. 5.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη συμμετοχή της Κοινότητας στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Οπτικοακουστικού τομέα [COM (1999) 111 τελικό — 99/0066 (CNS)].

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί καθορισμού προσανατολισμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας και περί καταργήσεως των αποφάσεων 96/391/ΕΚ και αριθ. 1229/2003/ΕΚ»

[COM (2003) 742 τελικό — 2003/0297 (COD)]

(2004/C 241/04)

Στις 19 Φεβρουαρίου 2004, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με τα άρθρα 156 και 251 της συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, Ενέργεια, Υποδομές, Κοινωνία των Πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 10 Μαΐου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση της κας Sirkeinen.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειας στις 2 και 3 Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 164 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 17 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1. Το 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε ανακοίνωση για την ευρωπαϊκή ενεργειακή υποδομή. Για να λειτουργήσει αποτελεσματικά η ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, δεν αρκεί η εφαρμογή κοινών κανόνων και προτύπων. Είναι εξίσου απαραίτητο να υπάρχει μια κατάλληλη υποδομή που διασυνδέει τα κράτη μέλη.

1.2. Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται σειρά μέτρων, στα οποία συμπεριλαμβάνονται ο στόχος του 10 % ως ποσοστού διασυνδέσεως για τον ηλεκτρισμό και η κατά προτεραιότητα χρηματοδότηση έργων που σχετίζονται με το διευρωπαϊκό δίκτυο, που χαρακτηρίζονται ως έργα προτεραιότητας ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Η Επιτροπή προτείνει, επίσης, να αυξηθεί το ισχύον ανώτατο όριο του 10 % της συνεισφοράς στο στάδιο της ανάπτυξης έργων σε 20 % για τα έργα προτεραιότητας. Το Συμβούλιο της Βαρκελώνης υιοθέτησε το στόχο του 10 % όσον αφορά τη διασύνδεση, ωστόσο η αύξηση του ανώτατου ορίου συνεισφοράς παραμένει υπό συζήτηση.

1.3. Για να μπορέσουν οι υποψήφιες χώρες να συμμετάσχουν στην εσωτερική αγορά ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, πρέπει να αναθεωρηθούν οι προσανατολισμοί για τα διευρωπαϊκά δίκτυα (ΔΕΔ). Πολλά έργα που διασυνδέουν τα παλαιά με τα νέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ήδη επιλέξιμα για χρηματοδότηση στα πλαίσια των διευρωπαϊκών δικτύων, όμως ο κατάλογος πρέπει να ολοκληρωθεί. Για τις γειτονικές χώρες πρέπει να εφαρμοστεί μια παρόμοια προσέγγιση. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος είναι να δημιουργηθεί σταδιακά μια ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, η οποία θα τροφοδοτεί περισσότερες από 35 χώρες και ένα πληθυσμό που υπερβαίνει τα 600 εκατ. ανθρώπους. Η αγορά αυτή θα πρέπει να βασίζεται σε κοινά πρότυπα όσον αφορά τη λειτουργία της, την προστασία του περιβάλλοντος και την ασφάλεια.

1.4. Η ζήτηση φυσικού αερίου αυξάνει ραγδαία και η ΕΕ αρχίζει να εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από τις εισαγωγές. Για να εξασφαλιστούν η αποτελεσματική λειτουργία της ενεργειακής αγοράς στην Ευρώπη και ο μελλοντικός εφοδιασμός σε φυσικό αέριο, πρέπει να επέλθει μια διαφοροποίηση των πηγών τροφοδοσίας και να δημιουργηθούν νέες υποδομές. Πρέπει να γίνουν επενδύσεις στην κατασκευή νέων αγωγών τροφοδοσίας αλλά και

εσωτερικών αγωγών, πράγμα που ισχύει ακόμη και αν αυξηθεί η ευελιξία της χρήσης των υφιστάμενων υποδομών, μετά το άνοιγμα της αγοράς. Επίσης, πρέπει να υπάρχει στενή συνεργασία με τις περιοχές τροφοδοσίας και διαμετακόμισης.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Η παρούσα αναθεώρηση των προσανατολισμών για τα ΔΕΔ ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου θα οδηγήσει, ιδιαιτέρως, στην ενσωμάτωση των νέων κρατών μελών στην αντίστοιχη αγορά. Το νέο κείμενο:

- θα διασφαλίσει ότι και η ανάγκη για την καλύτερη ενσωμάτωση των υποψήφιων χωρών και των γειτονικών περιφερειών σε μια ευρύτερη ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας θα συνεκτιμάται πλήρως στον κατάλογο των έργων που θα κρίνονται επιλέξιμα ενισχύσεως και θα ορίσει τους προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας,
- θα καθιερώσει την διακήρυξη ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για ορισμένα ουσιαστικής σημασίας διασυνοριακά έργα στον άξονα προτεραιότητας και
- θα επιτρέψει στην Επιτροπή να ορίσει ευρωπαϊκό συντονιστή για τα έργα προτεραιότητας.

Με την ανακοίνωση, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προωθούν έργα προτεραιότητας, να διευκολύνουν και να επιταχύνουν την ολοκλήρωση αυτών, να διενεργούν αξιολογήσεις και να υποβάλλουν αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.2. Στα παραρτήματα της απόφασης παρατίθενται έργα κοινού ενδιαφέροντος που θεωρούνται επιλέξιμα για κοινοτική χρηματοδότηση (παράρτημα III) σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στο παράρτημα II, έργα κοινού ενδιαφέροντος τα οποία θα χρηματοδοτούνται κατά προτεραιότητα από την ΕΕ (παράρτημα I) και έργα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (παράρτημα IV)

2.3. Υπολογίζεται ότι το ύψος των επενδύσεων που θα απαιτηθούν την περίοδο 2007-2013 για την κατασκευή των έργων προτεραιότητας για τα δίκτυα ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου ανέρχεται περίπου σε 28 δις ευρώ, από τα οποία 20 στην Ευρωπαϊκή Ένωση και 8 σε τρίτες χώρες. Στα ποσά αυτά προστίθενται οι δαπάνες για την ολοκλήρωση άλλων έργων κοινού ενδιαφέροντος.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Στις γνωμοδοτήσεις που έχει εκδώσει, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με θέρμη τις προτάσεις της Επιτροπής για την ανάπτυξη και τη στήριξη των διευρωπαϊκών δικτύων ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της προσπάθειας για τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς στους αντίστοιχους τομείς, καθώς και μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Επίσης, υποστήριξε την πρόταση της Επιτροπής να αυξηθεί το ανώτατο όριο της χρηματοδοτικής συμβολής στο στάδιο της ανάπτυξης σε ποσοστό 20 %.

3.2. Δυστυχώς, όπως σημειώνεται και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, η υλοποίηση των έργων των ΔΕΔ προχωρεί με πολύ αργούς ρυθμούς που δεν θεωρούνται ικανοποιητικοί. Έχει αναφερθεί ότι οι δυσχέρειες όσον αφορά στη χρηματοδότηση μεγάλης κλίμακας κατασκευαστικών έργων αποτελούν σοβαρό εμπόδιο. Το ποσό των 20 εκατ. ευρώ που διατίθεται κάθε χρόνο η Επιτροπή για την ενίσχυση έργων στο στάδιο της ανάπτυξης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει σημαντικά την υλοποίησή τους. Πρέπει να αναπτυχθούν συνεργασίες μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

3.2.1. Ίσως το θέμα της χρηματοδότησης αφεαυτού να μην είναι το μοναδικό εμπόδιο για την αργή πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά στην υλοποίηση των έργων των ΔΕΔ. Ίσως να υπάρχουν και άλλοι λόγοι, όπως η έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους ορισμένων κρατών μελών να συνεργαστούν σε διασυνοριακά έργα. Η ιδέα για τον ορισμό ευρωπαϊκού συντονιστή μπορεί να διαδραματίσει κάποιο ρόλο στο σημείο αυτό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η προτίμηση για ενδεχόμενη κρατική χρηματοδότηση μπορεί επίσης να έχει οδηγήσει σε καθυστέρηση της έναρξης ενός έργου, το οποίο κάτω από κανονικές συνθήκες θα είχε αρχίσει εγκαίρως, χωρίς την υποχρεωτική αναμονή κάποιας απόφασης.

3.2.2. Οι μακρόχρονες, περίπλοκες και αβέβαιες έκβασης διαδικασίες σχεδιασμού και αδειοδότησης συνιστούν σήμερα σημαντικό εμπόδιο για τις επενδύσεις σε υποδομές. Όταν οι θεσμοί της ΕΕ δίνουν προτεραιότητα σε ένα έργο, αυτό πρέπει να εκλαμβάνεται ως σαφής ένδειξη της σημασίας που έχει η έγκαιρη εκτέλεση του έργου για τα τοπικά και άλλα όργανα λήψης αποφάσεων.

3.3. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση απόφασης που υποβλήθηκε από την Επιτροπή και σημειώνει ότι θα ήταν προτιμότερο να είχε παρουσιαστεί νωρίτερα. Όταν η παρούσα γνωμοδότηση θα έχει υιοθετηθεί από τη σύνοδο ολομέλειας της ΕΟΚΕ, η διεύρυνση θα είναι ήδη γεγονός και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει 25 κράτη μέλη. Όσον αφορά το θέμα της προσέγγισης των γειτονικών χωρών, η ανάγκη να συμβεί αυτό από την άποψη της ασφάλειας του εφοδιασμού ήταν πασιφανής εδώ και μεγάλο διάστημα, τελευταία δε με την έκδοση της Πράσινης Βίβλου για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.

3.4. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι αναλύσεις της κατάστασης όσον αφορά την διασύνδεση και τις προοπτικές στα διάφορα μέρη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις γειτονικές χώρες είναι ενημερωτικές και επίκαιρες.

3.5. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν αναφέρεται σε περισσότερο εκτεταμένες και μακροσκοπικές μελέτες των αναμενόμενων εξελίξεων στην εσωτερική αγορά ενέργειας που θα προσέφεραν τις απαραίτητες πληροφορίες για τον εντοπισμό βασικών έργων και υποδομών. Μια μακροσκοπική θεώρηση των πραγμάτων ή ο προσδιορισμός εναλλακτικών σεναρίων αποκτούν ολοένα και περισσότερη σημασία σε έναν τομέα όπου η διάρκεια των επενδύσεων είναι πενήντα χρόνια ή ακόμη περισσότερο. Αυτή η έλλειψη ενός πλαισίου υπάρχουν τέτοιες πληροφορίες στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και υλικό που έχει συγκεντρωθεί από την ίδια την Επιτροπή.

3.5.1. Ο ρόλος του φυσικού αερίου στη μελλοντική αγορά ενέργειας στην Ευρώπη παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η σημερινή τάση δείχνει μια ταχεία αύξηση της χρήσης και της εξάρτησης από τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Αυτή η εξέλιξη τονίζει τη σημασία της ρύθμισης των υποδομών καθώς και τους κινδύνους που συνδέονται με την εξάρτηση από ολιγοπωλιακές και μονοπωλιακές διαρθρώσεις. Ποιες είναι οι μεσοπρόθεσμες και οι μακροπρόθεσμες προοπτικές για τη ζήτηση, τον τόπο χρήσης και τις παραγωγικές πηγές που κρύβονται πίσω από τις προτάσεις για τον προσδιορισμό της προτεραιότητας έργων υποδομών; Ποιες εξελίξεις αναμένονται σε σχέση με τη χρήση ενέργειας για θέρμανση, την παραγωγή ηλεκτρισμού και την συμπαραγωγή ηλεκτρισμού-θερμότητας, καθώς και σχετικά με οποιαδήποτε πιθανά σχέδια για την παραγωγή υδρογόνου από φυσικό αέριο; Ποιο είναι το δυναμικό των πηγών; Οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται, από την περιβαλλοντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως τα τοπικά σχέδια, επηρεάζουν σημαντικά τις επιλογές στο χώρο της ενέργειας και τις αγορές. Συνεπώς, θα πρέπει να συνεκτιμούν την ευρύτερη, μακροπρόθεσμη εικόνα των πραγμάτων.

3.6. Ένα ερώτημα που πρέπει να τεθεί είναι κατά πόσον υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις για ορισμένα από τα σημεία συμφόρησης που αναμένεται να ρυθμιστούν με τα προτεινόμενα έργα του δικτύου. Θα μπορούσαν, για παράδειγμα, σε ορισμένες περιπτώσεις οι επενδύσεις στην παραγωγή ενέργειας σε σημεία που βρίσκονται κοντά σε περιοχές με υψηλή ζήτηση να προσφέρουν μια πιο βιώσιμη λύση; Το θέμα αυτό πρέπει πάντα να εξετάζεται όταν αναπτύσσονται προτάσεις που αφορούν στα δίκτυα, ενώ πρέπει να συνεκτιμώνται και οι δυνατότητες αύξησης της ενεργειακής αποδοτικότητας και διανομής ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η αιτιολογική σκέψη 4 πρέπει να αναδιατυπωθεί για να δοθεί η ίδια προτεραιότητα στην αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και σε στρατηγικούς στόχους, όπως η ασφάλεια του εφοδιασμού και την καθολική παροχή υπηρεσιών.

4.2 Έργα που εκτελούνται σε ένα κράτος μέλος θα πρέπει να θεωρούνται επιλέξιμα για τον κατάλογο των έργων ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για ορισμένες οδηγίες μεταφοράς εμπορευμάτων (κωδικοποιημένη έκδοση)»

[COM(2004) 47 τελικό — 2004/0017 (COD)]

(2004/C 241/05)

Στις 11 Φεβρουαρίου 2004 και σύμφωνα με το άρθρο 71 της συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 2004 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. SIMONS.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της, της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 173 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 16 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σκοπός της παρούσας πρότασης είναι η κωδικοποίηση της πρώτης οδηγίας του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1962, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για ορισμένες οδικές μεταφορές εμπορευμάτων ⁽¹⁾.

2. Στο πλαίσιο της Ευρώπης των πολιτών, η απλούστευση και η σαφήνεια του κοινοτικού δικαίου έχουν μεγάλη σημασία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπογράμμισαν, συνεπώς, την ανάγκη να κωδικοποιούνται οι νομοθετικές πράξεις που υφίστανται συχνές τροποποιήσεις και συμφώνησαν, με τη διοργανική συμφωνία της 20ής Δεκεμβρίου 1994, ότι πρέπει να ακο-

λουθείται για τον σκοπό αυτό ταχεία διαδικασία. Δεν μπορεί να γίνει καμία τροποποίηση επί της ουσίας των πράξεων που αποτελούν αντικείμενο κωδικοποίησης.

3. Η παρούσα πρόταση της Επιτροπής αντιστοιχεί ακριβώς σε αυτή την πρόθεση και η ΕΟΚΕ δεν έχει συνεπώς καμία αντίρρηση, της κάνει όμως εντύπωση το γεγονός ότι η κωδικοποίηση αυτή έγινε πολύ αργά. Πράγματι, αν και πληρούνται σαφώς τα προσδιορισθέντα κριτήρια, η τελευταία τροποποίηση της οδηγίας χρονολογείται ήδη από το 1992.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ ΕΕ 70 της 6.8.1962, σ. 2005· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 881/92 (ΕΕ L 95 της 9.4.1992, σ. 1)
— Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ: ΕΕ C 40 της 17.2.1992, σ. 15.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας»

[COM(2004) 127 τελικό — 2004/0045 (COD)]

(2004/C 241/06)

Στις 5 Μαρτίου 2004 και σύμφωνα με το άρθρο 95 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2004 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Adams.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της, της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 180 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 13 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Σκοπός της πρότασης είναι να εξεταστεί το πρόβλημα της εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας ⁽¹⁾ στα προσχωρούντα κράτη. Η νομοθεσία που εγκρίθηκε μετά την 1η Νοεμβρίου 2002 —στην περίπτωση αυτή, η τροποποιητική νομοθεσία εγκρίθηκε μόλις το Φεβρουάριο του 2004— δεν καλύπτεται από την Πράξη Προσχώρησης. Η Επιτροπή κατέληξε, ωστόσο, στο συμπέρασμα ότι η λογικότερη ενέργεια ήταν η υποβολή αυτής της τροποποιητικής πρότασης, δυνάμει του άρθρου 95 της Συνθήκης Προσχώρησης.

1.2. Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2002, συμφωνήθηκε να εφαρμοσθούν διάφοροι μηχανισμοί ενημέρωσης των προσχωρούντων κρατών και διαβουλεύσεων με αυτά. Όλα τα προσχωρούντα κράτη, πλην της Κύπρου ⁽²⁾, πληροφόρησαν την Επιτροπή, το Φεβρουάριο του 2003, ότι θα χρειασθούν επιπρόσθετη μεταβατική περίοδο προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της αρχικής οδηγίας. Μετά την εν λόγω πρόταση τροποποιητικής οδηγίας, ακολούθησαν εντατικές διμερείς τεχνικές διαβουλεύσεις με τα δέκα προσχωρούντα κράτη.

1.3. Η παρούσα οδηγία ⁽³⁾ έχει ως στόχο την πρόληψη ή την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των συσκευασιών και των απορριμμάτων συσκευασίας στο περιβάλλον, μέσω στόχων ανάκτησης και ανακύκλωσης. Οι νέοι συμφωνημένοι στόχοι είναι αισθητά υψηλότεροι από τους στόχους που είχαν τεθεί για το 2001 και θα πρέπει να έχουν επιτευχθεί έως τα τέλη του 2008. Η οδηγία θέτει ειδικούς στόχους για τα πλαστικά, τα μέταλλα, το χαρτί/χαρτόνι και το γυαλί. Οι ειδικοί στόχοι θα βελτιώσουν το γενικό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας στην ΕΕ, θα ελαττώσουν τις υφιστάμενες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη εναρμόνιση στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς και θα παράσχουν μεγαλύτερη ασφάλεια για τον προγραμματισμό επενδύσεων σε υποδομές ανακύκλωσης.

⁽¹⁾ Οδηγία 94/62/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2004/12/ΕΚ της 11ης Φεβρουαρίου 2004 (ΕΕ L 47 της 18.2.2004, σ. 26-32).

⁽²⁾ Για την Κύπρο δεν απαιτήθηκαν μεταβατικές διατάξεις.

⁽³⁾ Οδηγία 2004/12/ΕΚ της 11ης Φεβρουαρίου 2004, ΕΕ L 47 της 18.2.2004, σ. 26-32.

1.4. Η πρόταση ορίζει ως καταληκτική ημερομηνία επίτευξης των στόχων για τα προσχωρούντα κράτη την 31η Δεκεμβρίου 2012.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η προτεινόμενη τροποποιητική οδηγία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της νομοθεσίας και ορίζει ρεαλιστική προθεσμία για τη συμμόρφωση των προσχωρούντων κρατών προς αυτή.

2.2. Στη γνωμοδότησή της, της 29ης Μαΐου 2002 ⁽⁴⁾, η ΕΟΚΕ υποστήριξε ανεπιφύλακτα την αρχική οδηγία ως σημαντικό μοχλό για την ενθάρρυνση των εθνικών νομοθεσιών να καθιερώσουν συστήματα ανακύκλωσης και ανάκτησης των απορριμμάτων συσκευασίας.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ο μέσος όγκος απορριμμάτων συσκευασίας που παράγονται στα προσχωρούντα κράτη είναι 87 κιλά κατά κεφαλήν, ενώ στα παρόντα κράτη μέλη είναι 169 κιλά κατά κεφαλήν. Παρά το γεγονός ότι αναμένεται να αυξηθεί η κατανάλωση συσκευασιών στα προσχωρούντα κράτη λόγω της επίδρασης της ενιαίας αγοράς, η ΕΟΚΕ ζητεί επιμόνως να καταβληθεί κάθε προσπάθεια προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η παραγωγή συσκευασιών στην πηγή όπου αυτό είναι συμβατό με τις απαιτήσεις ασφάλειας και υγιεινής.

⁽⁴⁾ CES 681/2002, ΕΕ C 221 της 17.9.2002, σελ. 31-36.

3.2. Τα συστήματα με τα οποία θα επιτευχθούν οι στόχοι ανακύκλωσης θα εξακολουθούν να υπάγονται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Στην Κοινότητα υφίσταται ευρύ φάσμα προϋποθέσεων, διαδικασιών, κινήτρων και αντικινήτρων και η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να συνεχίσει τις εργασίες για την καθιέρωση βέλτιστων πρακτικών και τη διάδοση υποδειγματικών περιπτώσιολογικών μελετών.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

4. Συμπεράσματα

Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει και υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την πρόταση ως σημαντικό μοχλό για την ενθάρρυνση των εθνικών νομοθεσιών να καθιερώσουν συστήματα επιλεκτικής συλλογής στα προσχωρούντα κράτη.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο»

[COM(2004) 163 τελικό — 2004/0054 CNS]

(2004/C 241/07)

Στις 2 Απριλίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένου τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Donnelly.

Κατά την 409η σύνοδο ολομελείας της (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 182 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 14 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης του Δεκεμβρίου 2002 αφορούσαν την προσχώρηση, εντός του 2004, οκτώ εκ των χωρών που καλύπτονται από τις διατάξεις του υπό εξέταση κανονισμού.

1.2. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο κανονισμός πρέπει να τροποποιηθεί υπέρ των δικαιούχων χωρών που δεν προβλέπεται να προσχωρήσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, ούτως ώστε να αξιοποιηθεί η εμπειρία από τον μηχανισμό που καθιέρωσε ο κανονισμός, και ταυτόχρονα να επιτευχθούν οι υποκείμενοι στόχοι του.

1.3. Θα πρέπει να επέλθουν τροποποιήσεις με σκοπό την ευθυγράμμιση ορισμένων διατάξεων με εκείνες που ισχύουν για τα νέα κράτη μέλη. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις είναι οι εξής: α) εισαγωγή ενός νέου επιλέξιμου μέτρου το οποίο θα επιτρέψει στις αγροτικές κοινότητες της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας να χαρά-

ξουν και να εφαρμόσουν τοπικές στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης, β) ευθυγράμμιση των ορίων έντασης των ενισχύσεων με εκείνα που ισχύουν για τις χώρες που θα προσχωρήσουν στην Ένωση το 2004 και γ) περαιτέρω διευκρίνιση των ανώτατων ποσοστών ενισχύσεων. Η τελευταία τροποποίηση θα έχει αναδρομική ισχύ έναντι όλων των δικαιούχων χωρών.

2. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

2.1. Η συνδρομή της Κοινότητας ανέρχεται, κατ' ανώτατο όριο, στο 75 % της συνολικής επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης. Η πρόταση της Επιτροπής δεν συνεπάγεται πρόσθετες δαπάνες για τον κοινοτικό προϋπολογισμό δεδομένου ότι θα χρηματοδοτηθεί από κονδύλια που έχουν ήδη διατεθεί.

2.2. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου ⁽¹⁾ που αφορά τα ανώτατα ποσοστά ενισχύσεων θα αποσαφηνιστεί και τροποποιηθεί.

2.3. Με την τροποποίηση αυτή θα διασφαλιστεί, ωστόσο, η τήρηση των ανώτατων ορίων που καθορίζονται στις ευρωπαϊκές συμφωνίες.

2.4. Το άρθρο 2 της πρότασης προβλέπει, επίσης, αυξημένο επίπεδο κοινοτικής συνδρομής για ορισμένα μέτρα.

2.5. Τα όρια έντασης των ενισχύσεων για τις λοφώδεις και ορεινές περιοχές της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας θα ευθυγραμμιστούν, από την 1η Ιανουαρίου 2004, με εκείνα που ισχύουν για τις μειονεκτικές περιοχές των χωρών που θα προσχωρήσουν στην Ένωση την 1η Μαΐου 2004.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή στρατηγικών γεωργικής ανάπτυξης με στόχο την ενίσχυση των αγροτικών οικονομιών.

3.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αύξηση της έντασης των ενισχύσεων δεδομένου ότι είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της αγροτικής ανάπτυξης, την επίτευξη προτύπων παραγωγής τροφίμων, και την προστασία του περιβάλλοντος.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των προβλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι δικαιούχοι όσον αφορά τη συγκέντρωση πόρων πριν την λήψη επενδυτικών ενισχύσεων.

4.2. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να θεσπίσει διαδικασίες οι οποίες θα επιτρέψουν στις υποψήφιες χώρες να μεγιστοποιήσουν την απόληψη χρηματοδότησης.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί απόλυτα την πρόταση τροποποίησης του κανονισμού της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ ΕΕ L 161 της 26.6.1999, σ. 87· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 696/2003 (ΕΕ L 99 της 17.4.2003, σ. 24).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή (κωδικοποιημένη έκδοση)»

[COM(2004) 290 τελικό — 2004/0090 (COD)]

(2004/C 241/08)

Στις 2 Μαΐου 2004, και σύμφωνα με τα άρθρα 95 και 251 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2004 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Donnelly.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειας της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 171 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 9 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Σκοπός της παρούσας πρότασης είναι η κωδικοποίηση της οδηγίας 89/398/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1989, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδική διατροφή. Η νέα οδηγία θα αντικαταστήσει τις διάφορες πράξεις που αποτελούν αντικείμενο της κωδικοποίησης. Η παρούσα πρόταση σέβεται πλήρως την ουσία των κωδικοποιούμενων κειμένων και αρκείται απλώς στη συγκέντρωσή τους, επιφέροντας μόνο τις τυπικές τροποποιήσεις που απαιτούνται από την ίδια τη διαδικασία κωδικοποίησης.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι πολύ χρήσιμη η ένταξη όλων των κειμένων σε μία οδηγία. Στα πλαίσια της «Ευρώπης των πολιτών» η ΕΟΚΕ,

όπως και η Επιτροπή, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην απλούστευση και τη σαφήνεια του κοινοτικού δικαίου, ώστε τούτο να καταστεί περισσότερο προσιτό και κατανοητό στον πολίτη, προσφέροντάς του, με τον τρόπο αυτό, νέες δυνατότητες και αναγνωρίζοντάς του συγκεκριμένα δικαιώματα που μπορεί να επικαλεσθεί προς όφελός του.

3. Επιβεβαιώθηκε ότι το κωδικοποιούμενο κείμενο δεν περιλαμβάνει τροποποιήσεις όσον αφορά την ουσία και αποσκοπεί αποκλειστικά στη σαφήνεια και διαφάνεια του κοινοτικού δικαίου. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως τον εν λόγω στόχο και, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εχγγύων, επιδοκιμάζει την υπό εξέταση πρόταση.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για τον δεύτερο γύρο της κοινοτικής πρωτοβουλίας EQUAL που αφορά τη διακρατική συνεργασία για την προαγωγή νέων μεθόδων καταπολέμησης των διακρίσεων και ανισοτήτων πάσης φύσεως σε σχέση με την αγορά εργασίας “Ελεύθερη κυκλοφορία καλών ιδεών”»

[COM(2003) 840 τελικό]

(2004/C 241/09)

Στις 5 Ιανουαρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Μαΐου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Sharma.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της, (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 185 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περιεχόμενο της ανακοίνωσης

1.1. Η παρούσα ανακοίνωση γνωμοδότηση έχει διττό στόχο. Παρουσιάζει ορισμένα από τα πρώτα αποτελέσματα της πρωτοβουλίας EQUAL επισημαίνοντας τις ελπιδοφόρες πρακτικές που μπορούν ήδη να προσφέρουν νέους τρόπους αντιμετώπισης των διακρίσεων και των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας — «ελεύθερη κυκλοφορία καλών ιδεών». Επίσης, διαμορφώνει το πλαίσιο για τον δεύτερο γύρο της EQUAL, επιβεβαιώνοντας τις αρχές και τη δομή της πρωτοβουλίας, και παρουσιάζει τις τεχνικές λεπτομέρειες του προγράμματος.

1.2. Στο πρώιμο αυτό στάδιο η πιο ορατή επιτυχία της πρωτοβουλίας EQUAL είναι η σύμπραξη, ο στόχος της οποίας είναι να φέρει κοντά φορείς που θα συνεργαστούν στο πλαίσιο μιας αναπτυξιακής σύμπραξης, για να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των πολυδιάστατων προβλημάτων.

1.3. Η δομή της EQUAL έχει ενσωματωμένα βασικά χαρακτηριστικά χρηστής διακυβέρνησης, επειδή ασχολείται με διατομεακά πολιτικά ζητήματα διασχίζοντας και υπερβαίνοντας τα θεσμικά σύνορα.

1.4. Η προσέγγιση της EQUAL βασίζεται σε θεματικούς τομείς και, μετά από διαβουλεύσεις, τα κράτη μέλη συμφώνησαν να διατηρήσουν τα θέματα της EQUAL αμετάβλητα κατά τον δεύτερο γύρο.

1.5. Για πρώτη φορά, στο δεύτερο γύρο του προγράμματος EQUAL λαμβάνεται υπόψη η ευρωπαϊκή διεύρυνση. Κατά συνέπεια, θα επιδιωχθεί η στήριξη της κοινότητας των Ρομ και των θυμάτων σωματεμπορίας σε όλους τους θεματικούς τομείς δεδομένου ότι η κλίμακα των εν λόγω προκλήσεων έχει αυξηθεί σημαντικά.

1.6. Η πρωτοβουλία EQUAL αποτελεί μια καλή ευκαιρία για τη συνεργασία των νέων κρατών μελών με τα σημερινά με στόχο τον προσδιορισμό ορθών πρακτικών για την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των αναζητούντων άσυλο.

1.7. Μολονότι οι εργασίες συνεχίζονται, και δεν μπορούν ακόμη να συναχθούν επικυρωμένα αποτελέσματα, ο πρώτος γύρος της EQUAL που ξεκίνησε το 2001 έχει ήδη να επιδείξει ελπιδοφόρες πρακτικές νέων τρόπων αντιμετώπισης των διακρίσεων και των ανισοτήτων, μεταξύ άλλων σε ό,τι αφορά την αναπηρία, τον γενετήσιο προσανατολισμό, τη διατήρηση των εργαζομένων στην εργασία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, τη σύσταση επιχειρήσεων από άνεργους ή μη απασχολούμενους, τη συμβολή των μεταναστών στην απασχόληση και στην οικονομική μεγέθυνση, την προώθηση της προσαρμοστικότητας στην αγορά εργασίας, τα δομικά στοιχεία των στρατηγικών δια βίου μάθησης, την εξάλειψη του κλαδικού και επαγγελματικού διαχωρισμού των δύο φύλων, τον καταμερισμό της φροντίδας των παιδιών και των ευθυνών του νοικοκυριού, την εταιρική κοινωνική ευθύνη, την επανένταξη για την καταπολέμηση του αποκλεισμού και την χρησιμοποίηση της κοινωνικής οικονομίας για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης.

1.8. Ενώ η θεματική προσέγγιση παραμένει σταθερή, η πρωτοβουλία EQUAL θα πρέπει, ωστόσο, να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις κατά τη διάρκεια του δεύτερου γύρου, ιδίως μετά τη διεύρυνση, όπως είναι το ζήτημα των διακρίσεων που αντιμετωπίζει η κοινότητα των Ρομ, και τα θύματα σωματεμπορίας.

1.9. Η συνεργασία των κρατών μελών αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της πρωτοβουλίας EQUAL, που λειτουργεί σωστά και εκδηλώνεται σε πολλά επίπεδα: στις αναπτυξιακές συμπράξεις και στα θεματικά δίκτυα.

1.10. Η ενσωμάτωση, δηλ. η ένταξη και η συνεκτίμηση νέων ιδεών και προσεγγίσεων στον κεντρικό κορμό των πολιτικών και των πρακτικών, αποτελεί φιλόδοξο στόχο, αλλά, για να επιτευχθεί ο μέγιστος αντίκτυπος της πρωτοβουλίας EQUAL, τα αποτελέσματα πρέπει να αναλυθούν, να αξιολογηθούν συγκριτικά και να διαδοθούν τόσο στο εσωτερικό των κρατών μελών όσο και σε όλη την Ένωση.

1.11. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει δύο μέρη: την ενδιάμεση αναθεώρηση και τη συνεχή αξιολόγηση. Η πρώτη διενεργείται με τη βοήθεια των εθνικών εκθέσεων ενδιάμεσης αξιολόγησης, οι οποίες υποβλήθηκαν στην Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2003 και αποτέλεσαν τη βάση για την αξιολόγηση που καταρτίστηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι αξιολογητές της πρωτοβουλίας EQUAL σε επίπεδο ΕΕ δεν προτείνουν καμία αλλαγή στη γενική δομή της πρωτοβουλίας EQUAL. Ωστόσο, βάσει των εκθέσεων των εθνικών αξιολογητών και της δικής τους επιτόπιας έρευνας και ανάλυσης, επισημάνθηκαν διάφορα θέματα που ενδέχεται να περιορίσουν την αποτελεσματικότητα της πρωτοβουλίας EQUAL και διατυπώθηκε σειρά συστάσεων για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας. Μετά από αυτήν την ενδιάμεση αξιολόγηση, τα σημερινά κράτη μέλη θα συνεχίσουν να εκπονούν ετήσιες ενδιάμεσες εκθέσεις.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ συμερίζεται τον ενθουσιασμό για τη σύμπραξη (Τμήμα 3) και επιδοκιμάζει την αναγνώριση της σπουδαιότητας της ενθάρρυνσης της σύμπραξης ομάδων που δεν είχαν προηγούμενη συνεργασία. Αυτός είναι ένας από τους πλέον σημαντικούς παράγοντες για την επιτυχία της πρωτοβουλίας EQUAL, μαζί με τον σχεδιασμό διοικητικών και υποστηρικτικών διαδικασιών που θα επιτρέπουν τη συνέχιση της λειτουργίας της σύμπραξης ως ύψιστη προτεραιότητα.

2.2. Ο στόχος της Ενέργειας 1 (που περιγράφεται στο Τμήμα 3, παράγραφος 4) είναι βάσιμος. Η απλούστευση των διαδικασιών για την πρόοδο του αναπτυξιακού έργου θα συμβάλουν στη διατήρηση της δυναμικής και στη διασφάλιση ότι η επιτυχία του προγράμματος δεν θα εξαρτάται υπερβολικά από τους ανθρώπους που το ξεκίνησαν.

2.3. Η ενεργός συμμετοχή του ευρύτατου φάσματος των εταιρών της πρωτοβουλίας EQUAL αναμένεται να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της χρηστής διακυβέρνησης. Η ενίσχυση της υπευθυνότητας (ενδυνάμωση) στις αρχές και τη δομή της πρωτοβουλίας EQUAL έχει κεφαλαιώδη σημασία για τη χρηστή διακυβέρνηση και στο Τμήμα 3.1 χάθηκε μια επωφελής ευκαιρία να τονιστεί αυτό. Η συνέχιση των δικτύων που δημιουργήθηκαν μέσω της πρωτοβουλίας EQUAL (Τμήμα 3.1, παράγραφος 4) θα βασιστεί στην ενδυνάμωση όλων των μερών, ώστε να μπορούν να επηρεάζουν την πολιτική και τις πρακτικές άλλων συμμετεχόντων. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη συζήτηση για τη συμμετοχή όσων θίγονται άμεσα από τις διακρίσεις, όμως θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι η εφαρμογή της πρωτοβουλίας EQUAL σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο γίνεται συχνά ιεραρχικά και ενδεχομένως να υπάρξει αύξηση της γραφειοκρατίας και μείωση του αισθήματος της ιδιοκτησίας, εάν δεν προβλεφθούν και αποτραπούν τέτοιου είδους προβλήματα. Συγκεκριμένα, ο έλεγχος της χρηματοδοτικής στήριξης θα πρέπει να υπογραμμιστεί ως μηχανισμός ο οποίος συχνά επηρεάζει την υπευθυνοποίηση.

2.4. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την συζήτηση για την ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης, τη διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης, τη συνήθη, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων και τα άλλα μέσα πολιτικής ως μέσα διαμόρφωσης του πλαισίου της πρωτοβουλίας EQUAL, που παρέχουν μια σημαντική ευκαιρία στις συνήθως μη

εμπλεκόμενες στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής ομάδες να αντιληφθούν και να συμμετάσχουν στην εν λόγω πρωτοβουλία. Η παροχή πρόσθετου βιβλιογραφικού ή ενημερωτικού υλικού και πηγών αναφοράς θα μπορούσε να ενθαρρύνει περαιτέρω την έρευνα από πλευράς αυτών των μερών. Οι διακρίσεις και οι ανισότητες αποτελούν μείζονες παράγοντες αποκλεισμού, αλλά η εξοικείωση με τη γραφειοκρατία της αλλαγής είναι σημαντική για την ενσωμάτωση της πρωτοβουλίας EQUAL στον κεντρικό κορμό των πολιτικών για ομάδες και άτομα που δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία στην επιρροή στη διαμόρφωση της πολιτικής. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές ενδεχομένως να αποτελέσουν το πρώτο σημείο επαφής για ορισμένες ομάδες.

2.5. Η έμφαση που αποδίδει η πρωτοβουλία EQUAL στην καινοτομία (Τμήμα 5) εξετάζεται σε σχέση με νέες προσεγγίσεις της εφαρμογής των πολιτικών. Οι κατευθύνσεις της πρωτοβουλίας EQUAL στον τομέα της καινοτομίας (Τμήμα 11.4, σημείο 17) εξετάζουν επίσης τις νέες διαδικασίες χάραξης πολιτικής. Δεν θα πρέπει να παραβλεφθούν οι δυνατότητες των αναπτυξιακών συμπράξεων να αναπτύσσουν την υπευθυνοποίηση και τη χρηστή διακυβέρνηση και στην εφαρμογή της πολιτικής, εκτός από τη χάραξη της.

2.6. Με την ενίσχυση των δραστηριοτήτων ενσωμάτωσης στον κεντρικό κορμό των πολιτικών αναγνωρίζεται η σπουδαιότητα αυτών των δραστηριοτήτων. Η διευκόλυνση της δημιουργίας νέων προγραμμάτων μέσω «πολλαπλασιαστών» θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερη καινοτομία. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι στη διαδικασία της καινοτομίας που αναλαμβάνεται από τις αναπτυξιακές συμπράξεις δεν συμμετέχουν αναγκαστικά οι κατάλληλοι άνθρωποι για την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων.

2.7. Η διαδικασία αξιολόγησης συνιστά περισσότερη εστίαση στην διατήρηση των ατόμων στην εργασία, στην ποιότητα της απασχόλησης, και στην άμεση δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Η προσέλκυση των εργαζομένων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες όπως, π.χ., η δια βίου εκπαίδευση και ο προγραμματισμός της σταδιοδρομίας για τους τριαντάρηδες και τους σαραντάρηδες, ενδεχομένως να απαιτήσει καινοτόμα μέσα δράσης. Σημασία έχουν η συνεργασία με δικτυωμένες οργανώσεις (όπως, π.χ., εργατικές ενώσεις) και η διαχείριση της γραφειοκρατίας για την διεκπεραίωσή της σε όσο το δυνατόν πιο συγκεντρωτικό επίπεδο.

2.8. Ο γραφειοκρατικός φόρτος της πρωτοβουλίας EQUAL για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις έχει αναγνωριστεί, αλλά και οι τοπικές αρχές αντιμετωπίζουν τις αυτές προκλήσεις και τα νέα κράτη μέλη έχουν ήδη εκφράσει ανησυχίες σχετικά με την διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων. Πιθανόν τα διοικητικά προβλήματα των τοπικών αρχών να μετακυλούν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις με αποτέλεσμα να αποθαρρυνθεί η συμμετοχή τους στην πρωτοβουλία. Η εξεύρεση λύσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις θα πρέπει να τις ωφελήσει σε όλο το φάσμα του συστήματος.

2.9. Η επιλογή του χρονικού σημείου για τη δρομολόγηση της πρωτοβουλίας είναι κατάλληλη για την προώθηση της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής πολιτικής και στρατηγικής. Η ενδιάμεση αξιολόγηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας αναμένεται για τα μέσα Ιουλίου 2005 και η ευρωπαϊκή πολιτική για την απασχόληση αποτελεί βασικό στοιχείο της. Οι προτάσεις για τα νέα διαρθρωτικά ταμεία θα υποβληθούν τον Ιούλιο του 2004 και έκθεση για την ευρωπαϊκή συνοχή παρέχει ορισμένες ευκαιρίες για την ενσωμάτωση πορισμάτων από την πρωτοβουλία EQUAL.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Οι ιδέες στις οποίες θεμελιώνεται η πρωτοβουλία EQUAL είναι αποδεκτές. Οι ειδικές παρατηρήσεις, συνεπώς, επικεντρώνονται περισσότερο στους μηχανισμούς.

3.2. Στον πρώτο γύρο της πρωτοβουλίας EQUAL, η μετάβαση από το στάδιο της σύστασης της σύμπραξης (Ενέργεια 1) στο στάδιο της ανάπτυξης (Ενέργεια 2) προκάλεσε απώλεια δυναμικής για ορισμένα προγράμματα. Προτείνεται η εισαγωγή ενός νέου «σταδίου επιβεβαίωσης» το οποίο θα μειώσει την γραφειοκρατία για την έγκριση της Ενέργειας 2 και θα διασφαλίσει την επιλεξιμότητα των δαπανών σε όλη τη διάρκεια της μετάβασης.

3.3. Επίκεντρο αυτής της μετάβασης από την Ενέργεια 1 στην Ενέργεια 2 είναι η διαμόρφωση της συμφωνίας αναπτυξιακής σύμπραξης με τον σκοπό, τους στόχους, και το σχέδιο δράσης της. Η συνέχεια της δραστηριότητας είναι σημαντική και οι συμπράξεις θα πρέπει να κατανοήσουν με ποιον τρόπο οι δραστηριότητες υπευθυνότητας, οι διοικητικές διαδικασίες και η στελέχωσή τους μπορούν να στηρίξουν αυτή τη συνέχεια. Υπάρχει σημαντική ανισότητα στη στήριξη που παρέχουν οι διαχειριστικές αρχές της αναπτυξιακής σύμπραξης οι οποίες δεν λειτουργούν πάντοτε ικανοποιητικά. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες σχετικά με το είδος στήριξης που απαιτείται για την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής αναπτυξιακής σύμπραξης. Η συνέχεια της στελέχωσης ίσως να αποτελέσει ιδιαίτερο πρόβλημα στα νέα κράτη μέλη, όπου το προσωπικό ενδεχομένως να διακινείται τακτικότερα λόγω του ανοίγματος νέων ευκαιριών στην αγορά εργασίας.

3.4. Η ανάπτυξη διακρατικών συμπράξεων αποτελεί πολύ ωφέλιμο τμήμα της πρωτοβουλίας EQUAL. Οι συμπράξεις θα πρέπει να ενθαρρύνονται να είναι ευέλικτες, να ανταποκρίνονται και να αξιοποιούν επωφελώς τις αναπτρεπτες μεταβολές των προγραμμάτων εργασίας που απορρέουν από τις σημειωθείσες καινοτομίες. Η ευελιξία στον προϋπολογισμό είναι εξαιρετικά σημαντική για αυτόν τον σκοπό.

3.5. Οι κανόνες χρηματοδότησης είναι οι ίδιοι για όλα τα διαρθρωτικά ταμεία, αλλά οι διαδικασίες λογοδοσίας όσον αφορά τα οικονομικά και τις δραστηριότητες θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο προσεκτικής διαχείρισης, ώστε η διοικητική επιβάρυνση να μην αποτρέπει εκείνους που βρίσκονται σε καλύτερη θέση να παρέχουν δυνατότητες ενδυνάμωσης.

3.6. Η προηγούμενη εμπειρία της Επιτροπής δείχνει ότι θα απορροφηθεί μόνο το 85 % της διατιθέμενης χρηματοδότησης. Προτείνεται η ανάκτηση των μη απορροφηθέντων κονδυλίων και η χρήση τους για περαιτέρω ενσωμάτωση στον κεντρικό κορμό των πολιτικών. Η ανάκτηση των μη απορροφηθέντων κονδυλίων δεν θα πρέπει να υπονομεύει τα παρεκκλίνοντα ή μεταβληθέντα προγράμ-

ματα είτε απαιτώντας υπερβολικές διοικητικές διαδικασίες, που αποσπούν την προσοχή από την εφαρμογή, είτε μειώνοντας πρόωρα τη χρηματοδότησή τους.

3.7. Ο κατάλογος ενσωμάτωσης των δραστηριοτήτων στον κεντρικό κορμό των πολιτικών στο τμήμα 9α) δεν είναι εξαντλητικός. Ωστόσο, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό να αναγνωριστεί ο ρόλος της στήριξης των επιχειρήσεων παράλληλα με την καθοδήγηση στην τελευταία περίπτωση. Φορείς, όπως οι κοινωνικοί εταίροι, συμπεριλαμβανομένων των εργατικών ενώσεων, είναι ιδιαίτερα σημαντικοί. Η ανάπτυξη προτάσεων για τον δεύτερο γύρο της πρωτοβουλίας EQUAL αποτελεί επίσης σημαντικό τμήμα της ανάπτυξης των αποτελεσμάτων του πρώτου γύρου, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο.

3.8. Η ενσωμάτωση είναι μία μέθοδος ή στρατηγική και δεν θα πρέπει να θεωρείται ως αυτοσκοπός. Η ενσωμάτωση παράγει όντως προστιθέμενη αξία, αλλά πρέπει να υποστηριχθεί με μέσα υπέρ της ισότητας, όπως είναι η νέα νομοθεσία για την ίση μεταχείριση ή οι πολιτικές θετικής δράσης. Είναι ανεπίτρεπτο το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν μέχρι σήμερα συμμορφωθεί προς τις οδηγίες κατά των διακρίσεων με τη θέσπιση νομοθεσίας για την καθιέρωση ενιαίων προτύπων σχετικά με την ισότητα στις εν λόγω χώρες.

3.9. Οι αξιολογητές διαπιστώνουν, όσον αφορά τις «ίσες ευκαιρίες», χαμηλό επίπεδο ενδιαφέροντος (Τμήμα 10.1, παράγραφος 3) και ότι γίνονται αντιληπτές κατά περιορισμένο ή παραδοσιακό τρόπο (Τμήμα 10.1, παράγραφος 6). Η κοινοποίηση των διάφορων τρόπων αντίληψης και αντιμετώπισης των ίσων ευκαιριών στα κράτη μέλη θα ωφελούσε σημαντικά την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων. Για παράδειγμα, την ανισότητα μεταξύ των δυο φύλων πραγματεύεται ένας μικρός αριθμός ομάδων σε ένα θέμα αλλά, σε όλη την έκταση του προγράμματος, με το ζήτημα αυτό καταπιάνεται η πλειονότητα των ομάδων.

3.10. Ο αρνητικός αντίκτυπος των διαφορετικών επιλογών χρόνου/διαδικασιών μεταξύ των κρατών μελών (Τμήμα 10.1, παράγραφος 5) εκτείνεται πέραν της θέσπισης διακρατικών συμπράξεων, όταν εξετάζεται για τον δεύτερο γύρο της πρωτοβουλίας. Ο καθορισμός των διοικητικών διαδικασιών και των διαδικασιών παρακολούθησης, η επιλογή του χρόνου για την Ενέργεια 3 και η συνολική διάρκεια του προγράμματος ενδεχομένως να διαφέρουν και τα τρία μεταξύ των χωρών και, ως εκ τούτου, να αποβούν αντιπαραγωγικά για τη διακρατική σύμπραξη.

3.11. Οι διαδικασίες επιλογής για τα προγράμματα του δεύτερου γύρου θα ωφελούνταν από την πρόσβαση στις συμβουλές των δύο χωρών που ηγούνται ανά θεματικό τομέα, ούτως ώστε οι αρχές διαχείρισης να μπορέσουν να ωφεληθούν από κάποιον συντονισμό των κρατών μελών.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2005-2010»

[COM(2004) 102 τελικό — 2004/0032 (CNS)]

(2004/C 241/10)

Στις 23 Φεβρουαρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα των πολιτών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, κατάρτισε τη γνωμοδότησή του στις 5 Μαΐου 2004 (εισηγήτρια: η κ. CAS-SINA).

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειας της 2ας Ιουνίου 2004, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 184 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 12 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 28 Σεπτεμβρίου 2000, το Συμβούλιο υιοθέτησε την απόφαση 2000/596/ΕΚ με την οποία θεσπίζεται το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2000/2005 (στο εξής ΕΤΠ Ι). Ο προϋπολογισμός του ανερχόταν σε 36 εκατομμύρια ευρώ για περίοδο 5 ετών. Το πρόγραμμα αποτελούσε έναν πρώτο εξορθολογισμό και την απαραίτητη διάρθρωση για τις δράσεις που χρηματοδοτήθηκαν από ετήσια κονδύλια του προϋπολογισμού ήδη από το 1997, κυρίως υπό την ώθηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽¹⁾. Η ΕΟΚΕ είχε επικροτήσει τότε τη σχετική πρόταση απόφασης⁽²⁾.

1.2. Σε λίγο περισσότερο από έναν χρόνο πριν από τη λήξη της προθεσμίας της 31ης Δεκεμβρίου 2004 (που καλύπτει την περίοδο λειτουργίας του ΕΤΠ Ι), η Επιτροπή προχώρησε σε ανάλυση της αποκτηθείσας εμπειρίας στα κράτη μέλη και στο κοινοτικό επίπεδο κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΕΤΠ Ι, διοργάνωσε μια Διάσκεψη αξιολόγησης⁽³⁾ και εκπόνησε μελέτη αντικτύπου⁽⁴⁾ ενόψει της πρότασης για τη νέα φάση του προγράμματος. Στην αξιολόγηση λήφθηκαν επίσης υπόψη οι επιπτώσεις και οι συνέργιες με άλλες δράσεις και κοινοτικά προγράμματα⁽⁵⁾.

1.3. Με βάση τη συνολική και ώριμη πείρα της στον τομέα αυτό, η Επιτροπή πρότεινε στις 12 Φεβρουαρίου 2004, την «Απόφαση του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2005-2010» που αποτελεί και το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης.

2. Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής

2.1. Η Επιτροπή προτείνει τη σύσταση Ταμείου (ΕΤΠ ΙΙ) με προϋπολογισμό 687 εκατομμύρια ευρώ για περίοδο 6 ετών, με σκοπό τη στήριξη των ενεργειών των κρατών μελών για την υποδοχή, την κοινωνική ένταξη και τον εκούσιο επαναπατρισμό των πολιτών τρίτων χωρών ή των απάτριδων που απολάβουν του καθεστώτος του πρόσφυγα⁽⁶⁾, ή που απολαμβάνουν το καθεστώς διεθνούς προστασίας (στα πλαίσια των διατάξεων περί επαναπατρισμού), ή που απολάβουν μιας μορφής επικουρικής προστασίας ή που έχουν ζητήσει μια από τις παραπάνω μορφές προστασίας ή που τελούν σε καθεστώς προσωρινής προστασίας⁽⁷⁾.

2.2. Επιλέξιμες ενέργειες. Οι επιλέξιμες ενέργειες που θα συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠ ΙΙ στα κράτη μέλη καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα στους τομείς της υποδοχής, της κοινωνικής ένταξης και του εκούσιου επαναπατρισμού. Συγκεκριμένα θα συγχρηματοδοτούνται οι ενέργειες σχετικά με τις υποδομές υποδοχής, τις υλικές ιατρικές και ψυχολογικές ενισχύσεις, την κοινωνική και διοικητική βοήθεια, την γλωσσολογική υποστήριξη, την εκπαίδευση και την κατάρτιση καθώς και την ένταξη στην εργασία, τη βελτίωση των διαδικασιών υποδοχής, την υιοθέτηση των αξιών που προβλέπονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την προώθηση της ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού και της πολιτικής και πολιτιστικής συμμετοχής των δικαιούχων, την προαγωγή της αυτονομίας των τελικών δικαιούχων, τις ενέργειες για τη συμμετοχή των τοπικών αρχών, των ΜΚΟ και των πολιτών, την ενημέρωση και την παροχή συμβουλών για τον επαναπατρισμό και την παροχή βοήθειας για την επανένταξη στις χώρες καταγωγής.

2.2.1. Σε περίπτωση εφαρμογής των μηχανισμών προσωρινής προστασίας, μπορούν να συγχρηματοδοτηθούν και τα έκτακτα μέτρα (έως το 80 % του κόστους) για την υποδοχή, τη στέγαση, τη διαβίωση, την ιατρική και ψυχολογική περίθαλψη, τα έξοδα προσωπικού και διοίκησης καθώς και τις δαπάνες επιμελητείας και μεταφοράς.

⁽⁶⁾ Σύμφωνα με το καθεστώς που ορίζεται από τη Συνθήκη της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτοκόλλο της 31ης Ιανουαρίου 1967.

⁽⁷⁾ Σύμφωνα με την οδηγία 2001/55/ΕΚ.

⁽¹⁾ Εισηγητής ο κ. Gérard Deprez.

⁽²⁾ ΕΕ C 168 της 16.6.2000 (εισηγήτρια: η κα zu EULENBURG).

⁽³⁾ 30 και 31 Οκτωβρίου 2003.

⁽⁴⁾ SEC(2004) 161/COM (2004) 102 τελικό της 12ης Φεβρουαρίου 2004 — «Εγγραφο εργασίας της Επιτροπής — Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Ταμείου για τους Πρόσφυγες για την περίοδο 2005-2010 — Εκτεταμένη αξιολόγηση αντίκτυπου».

⁽⁵⁾ Συγκεκριμένα τα κονδύλια του προϋπολογισμού που κατά το 2003 και 2004, χρηματοδοτήσαν πρότυπα σχέδια κοινωνικής ένταξης· η πρόταση για τη σύσταση υπηρεσίας εξωτερικών συνόρων· η χρησιμοποίηση του προγράμματος EQUAL για την επαγγελματική ένταξη των αιτούντων κ.λπ.

2.2.2. Το 10 % του προϋπολογισμού του ΕΤΠ II προορίζεται για κοινοτικές ενέργειες, τις οποίες διαχειρίζεται απευθείας η Επιτροπή και σκοπός των οποίων είναι η χρηματοδότηση κοινοτικών συνεργασιών, η δικτύωση των εμπειριών, η εφαρμογή καινοτόμων πρότυπων σχεδίων, η έρευνα και χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών που εφαρμόζονται στους πρόσφυγες και η διαχείριση των ενεργειών που αναλαμβάνονται προς το συμφέρον τους.

2.3. Η εφαρμογή του ΕΤΠ II. Η εφαρμογή του ΕΤΠ II βασίζεται στην κοινή ευθύνη των κρατών μελών και της Επιτροπής:

2.3.1. Η Επιτροπή προσδιορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για τα ετήσια προγράμματα, επαληθεύει την ύπαρξη και την καλή λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των κρατών μελών και διασφαλίζει την εφαρμογή των κοινοτικών μέτρων. Η Επιτροπή επικουρείται από μια επιτροπή βάσει της οδηγίας 1999/468/ΕΚ.

2.3.2. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των εθνικών ενεργειών. Διορίζουν μια «Αρμόδια Αρχή» που έχει νομική προσωπικότητα και ικανότητα διαχείρισης, είναι βασικά αρμόδια για τον δημοσιονομικό έλεγχο των ενεργειών και συνεργάζονται με την Επιτροπή για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων.

2.3.3. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή διασφαλίζουν τη διάδοση των αποτελεσμάτων, εγγυώνται τη διαφάνεια και επιδιώκουν τη σφαιρική συνοχή και συμπληρωματικότητα με τα λοιπά μέσα και τις κατάλληλες ενέργειες.

2.4. Προγραμματισμός. Προβλέπονται δύο περίοδοι πολυετούς προγραμματισμού (2005/2007 και 2008/2010). Τα κράτη μέλη υποβάλλουν τα σχέδια τριετούς προγράμματος στην Επιτροπή και η Επιτροπή εγκρίνει εντός 3 μηνών, αφού ελέγξει τη συνοχή τους με τις κατευθυντήριες γραμμές, μέσω της διαδικασίας της επιτροπής. Τα πολυετή προγράμματα εφαρμόζονται μέσω ετησίων προγραμμάτων.

2.5. Κατανομή των πόρων. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει το σταθερό ποσό των 300 χιλιάδων ευρώ ετησίως, ποσό το οποίο για τα νέα κράτη μέλη έχει ορισθεί σε 500 χιλιάδες ευρώ για τα 3 πρώτα έτη.

2.5.1. Το υπόλοιπο των διαθέσιμων ετήσιων πόρων κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με το 35 % του αριθμού των ατόμων τα οποία κατά τα προηγούμενα τρία έτη έγιναν δεκτά υπό το καθεστώς του πρόσφυγα, με βάση μια διεθνή προστασία στο πλαίσιο μηχανισμού επανεγκατάστασης ή μιας επικουρικής προστασίας. Το ποσοστό 65 % εφαρμόζεται στα άτομα που κατά τα προη-

γούμενα 3 έτη υπέβαλαν αίτηση ασυλίας ή έγιναν δεκτά με προσωρινή προστασία. Ένα μέρος της ετήσιας χορήγησης μπορεί να διατίθεται για την κάλυψη των δαπανών τεχνικής και διοικητικής βοήθειας. Η χρηματοδοτική συμμετοχή του ταμείου λαμβάνει τη μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων, σε περίπτωση όμως που διαπιστωθεί κακή χρήση τότε επιβάλλεται η επιστροφή του ποσού με τόκους υπερημερίας βάσει του επιτοκίου που εφαρμόζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) προσαυξημένου κατά 3,5 %. Προκειμένου να λάβουν τα υπόλοιπα ποσά της συγχρηματοδότησης μετά την προχρηματοδότηση κατά την έναρξη του προγράμματος, τα κράτη μέλη υποβάλλουν έκθεση εκτέλεσης και δηλώσεις τελικών δαπανών που έχουν επικυρωθεί από μια υπηρεσία ανεξάρτητη από την αρμόδια αρχή.

2.5.2. Η κοινοτική συμβολή για τις ενέργειες των κρατών μελών δεν υπερβαίνει το 50 % του συνολικού κόστους. Σε περίπτωση καινοτόμων ή διακρατικών ενεργειών το ποσό αυτό μπορεί να ανέλθει σε 60 % και 75 % για τα κράτη μέλη που είναι δικαιούχοι του Ταμείου Συνοχής.

2.6. Αξιολόγηση. Η Επιτροπή θα υποβάλει μια πρώτη ενδιάμεση έκθεση το αργότερο στις 30 Απριλίου 2007 και μια δεύτερη ενδιάμεση έκθεση το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2009. Και έως τις 31 Δεκεμβρίου 2012, σχετική εκ των υστέρων αξιολόγηση.

3. Παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σε γενικές γραμμές πολύ θετική την πρόταση της Επιτροπής και τονίζει ότι το ΕΤΠ II μπορεί να αποτελέσει σημαντικό βήμα για την υλοποίηση τόσο του Τίτλου IV της Συνθήκης που αφορά το δικαίωμα ασυλίας όσο και των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Tampere, καθώς και των άλλων Συμβουλίων που προσδιόρισαν τις κατευθύνσεις και τις λεπτομέρειες εφαρμογής της πολιτικής σχετικά με τις θεωρήσεις, την ασυλία και τη μετανάστευση. Η μη εφαρμογή των αποφάσεων αυτών ή οι συμφωνίες που συνήψε το Συμβούλιο για θέματα που αποδυναμώνουν την αρχική πρόταση και διατηρούν τη δυνατότητα ευρέων κανονιστικών διαφορών στα κράτη μέλη, θα καταστήσουν πιθανώς λιγότερο αποτελεσματικό το Ταμείο. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με δυσάρεσκα ότι η οδηγία για το περιεχόμενο του καθεστώτος του πρόσφυγα, που υιοθετήθηκε πρόσφατα ⁽¹⁾ από το Συμβούλιο απέχει ως προς το περιεχόμενο τόσο από αυτό που πρότεινε η Επιτροπή ⁽²⁾, όσο και αυτό που ευχόταν και αιτείτο η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Υιοθετήθηκε στις 29 Απριλίου 2004.

⁽²⁾ Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους, ΕΕ C 51 Ε της 26.2.2002.

⁽³⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ στην ΕΕ C 221 της 17.9.2002 (εισηγήτρια: η κα Le Nouail-Marlière).

3.1.1. Βεβαίως, η σημασία του προγράμματος δεν συνοψίζεται στην υπενθύμιση ότι περίπου 400 χιλιάδες ετησίως ζητούν άσυλο (!) και ότι αποτελούν μια ανθρώπινη πραγματικότητα που έχει υποφέρει πολύ και στην οποία πρέπει να παρασχεθεί αλληλεγγύη, υλική, ηθική και ψυχολογική στήριξη, αξιοπρεπής υποδοχή, κατάλληλες υπηρεσίες, διαφανείς και αποτελεσματικές διαδικασίες καθώς και η ευκαιρία της ενεργούς ένταξής τους, μέσω εργασίας ή άσκησης δραστηριότητας, στο κοινοτικό κοινωνικό πλαίσιο και σε περίπτωση που εκδηλωθεί η βούληση επιστροφής, μια επανεγκατάσταση χωρίς κινδύνους.

3.2. Η αύξηση του προϋπολογισμού σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό του ΕΤΠ Ι (687 εκατομμύρια ευρώ για περίοδο 6 ετών, σε σύγκριση με 36 εκατομμύρια ευρώ για περίοδο 5 ετών του προηγούμενου προγράμματος) φαίνεται σημαντική, αλλά η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι το ΕΤΠ Ι διέθετε πολύ περιορισμένο προϋπολογισμό σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες των προσφύγων και σημειώνει με ικανοποίηση ότι, στην πρόταση για τις οικονομικές προοπτικές 2007/2013, το κεφάλαιο σχετικά με την ασφάλεια, τη δικαιοσύνη, τις μεταναστεύσεις και το άσυλο έχει ιδιαίτερη προτεραιότητα και θα του αφιερωθούν προοδευτικά όλο και περισσότεροι πόροι. Συνεπώς, ο προϋπολογισμός του ΕΤΠ ΙΙ εμπίπτει στην προοπτική αυτή.

3.2.1. Το ΕΤΠ ΙΙ αποτελεί αφενός, την απαραίτητη προσπάθεια για την υλοποίηση μιας σημαντικής πολιτικής και, αφετέρου, καταδεικνύει την επίγνωση που έχουν τα κοινοτικά όργανα ότι τα προβλήματα που συνδέονται με τον Τίτλο IV της Συνθήκης δεν μπορούν να επιλυθούν χωρίς την πλήρη συνυπευθυνότητα όλων των φορέων. Οι ενέργειες με ορθό στρατηγικό σχεδιασμό, επιμελώς υλοποιημένες και υποστηριγμένες από την κοινωνία του πολίτη και της τοπικής αυτοδιοίκησης βοηθούν πραγματικά στην σταθεροποίηση των δικαιωμάτων, μέσω και μηχανισμών για την εφαρμογή μιας κοινής πολιτικής στον τομέα του ασύλου. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η εφαρμογή του ΕΤΠ ΙΙ θα πρέπει να συμπληρώσει και ενισχύσει τα εθνικά μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί και όχι να τα αντικαταστήσει όπως γινόταν μέχρι σήμερα. Συγκεκριμένα δεν θα πρέπει να μειωθεί αλλά να αυξηθεί και βελτιωθεί η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

3.2.2. Το μέρος των πόρων για τις κοινοτικές ενέργειες αυξάνεται από 5 % για το ΕΤΠ Ι σε 10 % για το ΕΤΠ ΙΙ. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, στη γνωμοδότησή της για το ΕΤΠ Ι, είχε ήδη ζητήσει το 10 % να προοριστεί για τις κοινοτικές ενέργειες και υπενθυμίζει ότι είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί τουλάχιστον το ποσοστό αυτό προκειμένου οι ενέργειες αυτές να επιτύχουν μεταξύ άλλων δύο σημαντικότερους στόχους: στήριξη της ανάπτυξης διακρατικών και καινοτόμων πρωτοβουλιών (και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών επίσης) και παροχή επιχορήγησης για σπουδές, έρευνα και διενέργεια συγκρίσεων μεταξύ των κρατών μελών.

(!) Κατά τα τελευταία δύο έτη παρατηρείται μια μείωση των αφίξεων, είναι φανερό όμως ότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο της επανάληψης των εισροών. Ας σημειωθεί ότι επειδή η καταγραφή των αφίξεων βασίζεται σε εθνικές μη εναρμονισμένες στατιστικές, οι προκύπτουσες τάσεις μπορεί να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις διάφορες πολιτικές που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και την διοικητική τους υλοποίηση.

3.3. Αλλά και η κατανομή μεταξύ των ενεργειών (υποδοχή, ένταξη και εκούσιος επαναπατρισμός) είναι ισορροπη και ανταποκρίνεται στη σημερινή κατάσταση των κρατών μελών και στο προβλεπόμενο μέλλον των εισροών αιτούντων άσυλο ή ατόμων που απολαύουν διαφόρων μορφών προστασίας. Η συγχρηματοδότηση, ανάλογα με τις 5 κατηγορίες στόχους, αντικατοπτρίζει τη σημερινή κατάσταση των κρατών μελών, όμως ο πολυετής προγραμματισμός με την ετήσια εκτέλεση των προγραμμάτων θα επιτρέψει και ενδεχόμενες προσαρμογές ενόψει απρόβλεπτων καταστάσεων. Η διαδικασία της επιτροπής επιπλέον θα επιτρέψει τη συλλογική παρακολούθηση της διαδικασίας εφαρμογής και θα ευνοήσει την διάδοση των ορθών πρακτικών και καινοτόμων δράσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο σημαντικό μέρος των πόρων να διοχετευθεί για δράσεις υποδοχής και ενσωμάτωσης και εύχεται τα κράτη μέλη να μη θέσουν το βάρος στο πλαίσιο των πολυετών προγραμμάτων στις ενέργειες επαναπατρισμού.

3.3.1. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ιδιαίτερα το ότι μεταξύ των μέτρων κοινωνικής ένταξης προβλέπεται και η ένταξη στην εργασία διότι η δυνατότητα αντιμετώπισης, ή ουσιαστικής συμβολής στην επιβίωση αυξάνει την εμπιστοσύνη και το αίσθημα του ανήκειν σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Επιπλέον αποφεύγονται έτσι οι εκτεταμένες περιοδοί αδράνειας και χαμηλών πόρων που ωθούν τους νέους κυρίως σε αντικανονικές δραστηριότητες στο όριο της παρανομίας. Η ΕΟΚΕ τονίζει συνεπώς ότι είναι απαραίτητο να παρασχεθούν συνθήκες εργασίας που επιτρέπουν στους τελικούς δικαιούχους του ΕΤΠ ΙΙ να αποτελέσουν ενεργό τμήμα των διαδικασιών και των δραστηριοτήτων που τους αφορούν. Δυστυχώς, η ΕΟΚΕ σημειώνει με λύπη της ότι η πρόσφατη απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς του πρόσφυγα αφήνει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίσουν εάν θα εντάξουν ή όχι τους πρόσφυγες στην αγορά εργασίας και υπενθυμίζει ότι πάντοτε τονίζει στις γνωμοδοτήσεις της (!) την ανάγκη να διευκολυνθεί η δραστηριότητα των ατόμων αυτών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί τη συμμετοχή στην εργασία δικαίωμα ως προς το οποίο δεν νομιμοποιείται καμία διακριτική μεταχείριση.

3.3.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει επίσης ότι πρέπει να δοθεί μία ορισμένη προτεραιότητα στις δράσεις πολιτιστικής και ψυχολογικής κατάρτισης του διοικητικού προσωπικού και των οργάνων της τάξεως που εργάζονται με τους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τα άτομα που απολαύουν διαφόρων τύπων προστασίας. Αυτό είναι απαραίτητο για να καταπολεμηθεί η αρνητική εικόνα και τα στερεότυπα που πολύ συχνά προβάλλουν ο τύπος και τα μέσα κοινωνίας όσον αφορά τους πρόσφυγες. Αλλά και οι ενέργειες που προάγουν το διάλογο και την αμοιβαία γνώση μεταξύ των παραδόσεων των εν λόγω ατόμων και των πολιτών των χωρών υποδοχής έχουν μεγάλη σημασία για την ένταξη και την κοινωνική συναίνεση που είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική εφαρμογή του ΕΤΠ ΙΙ.

(!) Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των προσώπων που ζητούν άσυλο στα κράτη μέλη», σημείο 4.3 στην ΕΕ C 48 της 21.2.2002 (εισηγητής: ο κ. MENGÖZZI) και γνωμοδότηση για την προαναφερθείσα πρόταση για το καθεστώς του πρόσφυγα, σημείο 3.7.1, στην ΕΕ C 221 της 17.9.2002 (εισηγήτρια: η κα LE NOUAILLIERE).

3.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πλήρη στρατηγική δόμηση της εφαρμογής του προγράμματος μέσω κατευθυντήριων γραμμών, πολυετών προγραμμάτων με ετήσια εκτέλεση, δύο ενδιάμεσες εκθέσεις της Επιτροπής και μία εκ των υστέρων έκθεση αξιολόγησης. Για τη διαδικασία αυτή απαιτείται η λογική που διέπει τους άλλους μηχανισμούς εφαρμογής που έχουν ήδη ενεργοποιηθεί μεταξύ των κρατών μελών και της Κοινότητας, οι οποίοι αποδεικνύουν πόσο αποτελεσματική είναι μία μέθοδος που διευκολύνει τον επιμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών για την εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας εννοούμενης ως επιμεριζόμενης ευθύνης. Πράγματι, το ΕΤΠ II δεν μπορεί να αποτελέσει μόνο ένα μέσο ανακατανομής των πόρων μεταξύ των κρατών μελών, αλλά πρέπει να έχει και την φιλοδοξία —όπως αναφέρθηκε στο σημείο 3.1— να αποτελέσει ένα βήμα μπροστά για την εφαρμογή μίας κοινής πολιτικής ασύλου. Πράγματι, δεδομένου ότι δεν έχουν υιοθετηθεί όλα τα νομοθετικά μέσα που προτείνονται για την χάραξη μίας παρόμοιας πολιτικής, η εφαρμογή του ΕΤΠ II θα βοηθήσει επίσης τα κράτη μέλη να προβούν με μεγαλύτερη γνώση και γαλήνη στη λήψη των αποφάσεων που δεν έχουν ληφθεί ακόμη.

3.4.1. Η σύσταση Αρμόδιας Αρχής σε κάθε κράτος μέλος θα προσδώσει ενότητα και οργανικότητα στα εθνικά προγράμματα προκείμενα να υλοποιηθούν με πλήρη διαφάνεια και ορθότητα οι εθνικές ενέργειες και να καλλιεργηθεί η απαραίτητη σχέση με τον πληθυσμό και την κοινωνία του πολίτη. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που αποδίδεται στην πρόταση, στην διαβούλευση, τη συμμετοχή και τη συνυπευθυνότητα των ενδιαφερομένων μερών, από την πρώτη στιγμή κιάλας της προετοιμασίας των πολυετών προγραμμάτων. Η προσοχή που αποδίδεται στη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας του πολίτη και των τοπικών αρχών αποτελεί καίρια μεθοδολογική αρχή για να διασφαλιστεί ο απαραίτητος συνυπολογισμός των εμπειριών που ωρίμασαν επιτόπου, η άρθρωση της συζήτησης στην κοινωνία, η επίτευξη συναίνεσης και κατά συνέπεια η καλή διακυβέρνηση του θέματος: η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως τονίσει στις γνωμοδοτήσεις της το θέμα αυτό και αισθάνεται ικανοποίηση που περιλαμβάνεται στο κείμενο της Επιτροπής.

3.4.1.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι έχει ιδιαίτερη σημασία το γεγονός ότι εξασφαλίζεται και διευκολύνεται η πρόσβαση των ΜΚΟ στα κέντρα συγκέντρωσης και διαμετακόμισης ούτως ώστε να είναι σε θέση να ασκούν τις ενέργειες υποστήριξης κατά το πρώτο στάδιο υποδοχής. Οι εν λόγω παρεμβάσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικής κοινοτικής δράσης για να βελτιωθεί η εμβέλεια τους.

3.4.2. Από την πείρα που αποκτήθηκε κατά τα παρελθόντα έτη σε όλα τα κράτη μέλη, καθίσταται προφανής η αποτελεσματικότητα των συμπράξεων μεταξύ εθνικών και τοπικών διοικήσεων των οργανώσεων της κοινωνίας του πολίτη. Η ΕΟΚΕ εύχεται όλη αυτή η κληρονομιά συνεργασίας να μη διασκορπιστεί κατά την εφαρμογή του ΕΤΠ II αλλά να πλαισιωθεί καλύτερα με νέα και πιο διαρθρωμένα μέσα.

3.5. Η εφαρμογή του ΕΤΠ II λαμβάνει υπόψη το πρόβλημα της διαφοράς των καταστάσεων που επικρατούν στα διάφορα κράτη μέλη και διατηρεί το κεντρικό κριτήριο της κατανομής των πόρων βάσει του αριθμού προσώπων των ομάδων στόχων που διαμένουν στα διάφορα κράτη. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι διαφορές αυτές και κυρίως όσον αφορά το διαφορετικό επίπεδο ωρίμανσης των πολιτικών των κρατών μελών στον τομέα αυτό πρέπει να λαμβάνονται προσεκτικά υπόψη κατά τη στιγμή της υποβολής των κατευθυντήριων γραμμών για τον πολυετή προγραμματισμό.

3.5.1. Έχει σημασία, έστω και μόνο συμβολική, ότι στα νέα κράτη μέλη παρέχεται κατά τα πρώτα τρία έτη του προγράμματος, σταθερό ετήσιο ποσό που είναι υψηλότερο του ποσού που διατίθεται στα σημερινά 15 μέλη της ΕΕ. Οι χώρες αυτές πράγματι δεν έχουν ακόμη επαρκή εμπειρία στον τομέα αυτό και ορισμένες εξ αυτών βρίσκονται στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Η ενσωμάτωση στη δυναμική των πολιτικών παροχής ασύλου που εφαρμόζονται ήδη στα σημερινά 15 κράτη μέλη και η ικανότητα χρησιμοποίησης των σχετικών κοινοτικών μέσων έχει ωστόσο καίρια σημασία. Συγκεκριμένα, θα χρειαστεί να τεθούν στη διάθεση των νέων κρατών μελών οι εμπειρίες των χωρών της ΕΕ των 15 και να υποστηριχθούν με ειδικό τρόπο, έστω και αν καταστεί αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα στις κοινοτικές δράσεις που αποβλέπουν στην ανάπτυξη των απαραίτητων διοικητικών και διαχειριστικών ικανοτήτων όσον αφορά την παροχή ασύλου.

3.6. Η ΕΟΚΕ εμμένει στο γεγονός ότι είναι απαραίτητο να καταστούν ουσιαστικές και αποτελεσματικές οι διαδικασίες εκτέλεσης του προϋπολογισμού του ΕΤΠ II και να αποφευχθούν οι ενδεχόμενες ανωμαλίες που προκαλούνται από την πολυπλοκότητα ή το ακατανόητο των διαδικασιών και εμμένει στο γεγονός ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας του πολίτη που ασχολούνται με τους πρόσφυγες ή άτομα που απολαμβάνουν διαφόρων ειδών προστασίας δεν πρέπει να επιβαρύνονται με πολύπλοκες και/ή δυσεφάρμοστες διαδικασίες. Και αυτό ισχύει τόσο για τις ενέργειες στα κράτη μέλη όσο και για τις κοινοτικές ενέργειες. Μία ΜΚΟ, όσο και αν υποβάλλεται σε αυστηρούς κανόνες διαφάνειας, απαιτεί για τη λειτουργία της μεγαλύτερη ελαστικότητα απ' ό,τι μια οικοδομική επιχείρηση που αναλαμβάνει να οικοδομήσει ένα κέντρο πρώτης υποδοχής. Κατά την ΟΚΕ, ο κίνδυνος είναι μήπως οι συμβάσεις που θα υπογράψουν οι αρμόδιες αρχές με τις οργανώσεις της κοινωνίας του πολίτη δεν έχουν την απαιτούμενη σαφήνεια σχετικά με τα καθήκοντα και τις ευθύνες, και υποχρεώνουν έτσι την υπογράφουσα οργάνωση να επικεντρώσει τις προσπάθειές της περισσότερο στις διοικητικές πρακτικές και τις πιστοποιήσεις των δαπανών, απ' ό,τι στην αποτελεσματικότητα της δράσης για το σεβασμό των δικαιωμάτων και την ικανοποίηση των αναγκών των τελικών δικαιούχων της εν λόγω ενέργειας.

3.6.1. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προσαύξηση του επιτοκίου επί των επιστρεπτέων ποσών σε περίπτωση καταχρήσεων θα πρέπει να είναι μόνο συμβολική για να αποφευχθεί ο κίνδυνος μήπως το κράτος μέλος, για να προστατευθεί και αυτό, επιβάλλει κατασταλτικές διαδικασίες συμβάσεων έργων που αποβαίνουν εις βάρος και εδώ της αποτελεσματικότητας της δράσης και της συμμετοχής των ΜΚΟ. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι σε κανένα κράτος μέλος η διαχείριση της πολιτικής ασύλου δεν εφαρμόζεται αποκλειστικά και μόνο από δημόσιους φορείς και ότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι πρόσφυγες και τα άτομα που απολαμβάνουν προστασίας δεν θα είχαν καμία ελπίδα εάν δεν υπήρχε η δράση και η συνδρομή των ΜΚΟ. Η ΕΟΚΕ ζητεί συνεπώς οι λεπτομέρειες εφαρμογής του ΕΤΠ II να λάβουν υπόψη τις ανησυχίες αυτές.

3.7. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να επιμείνει ούτως ώστε τα κράτη μέλη να καθορίσουν κοινά κριτήρια για την συλλογή των στοιχείων. Η ποιοτική πλευρά της εφαρμογής του ΕΤΠ είναι το ίδιο σημαντική με την ποσοτική, δεδομένου ότι το ΕΤΠ II χορηγεί τους πόρους για την συγχρηματοδότηση με βάση τα στοιχεία για τις διάφορες κατηγορίες ατόμων που απολαμβάνουν του καθεστώτος του πρόσφυγα ή άλλης προστασίας ή ζητούν να τους χορηγηθεί μία μορφή προστασίας.

3.8 Σε σχέση με το άρθρο 26 σημείο 2, τα κράτη μέλη θα πρέπει στις αξιολογήσεις τους να ζητούν τη γνώμη των ΜΚΟ και των κοινωνικών εταίρων.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί έγκυρη την πρόταση για τη δημιουργία ευρωπαϊκού ταμείου για τους πρόσφυγες (ΕΤΠ II) για την περίοδο 2005–2010 με σημαντικούς πόρους και με διάρθρωση που να εξασφαλίζει την κοινή υπευθυνότητα των κρατών μελών και της Επιτροπής. Επιμένει επίσης στο γεγονός ότι είναι απαραίτητο η φάση της υποδοχής και της ένταξης να εξακολουθούν να θεωρούνται ο πυλώνας της ορθής πολιτικής ασύλου.

4.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η πρόταση συνεπάγεται για τα κράτη μέλη και την αρμόδια αρχή που οφείλουν να συστήσουν, την ευθύνη για την συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων στα πλαίσια μίας αποτελεσματικής εταιρικής σχέσης, και

συγκεκριμένα των οργανώσεων της κοινωνίας του πολίτη και των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Επισημαίνει ωστόσο ότι είναι ανάγκη η εφαρμογή του ΕΤΠ II να έχει ως προτεραιότητα την αποτελεσματικότητα των δράσεων και την διευκόλυνση και διαφάνεια των διαδικασιών για την εφαρμογή των δράσεων εκ μέρους των διαφόρων φορέων των κρατών μελών.

4.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι απαραίτητο να καθοριστούν κοινά κριτήρια για την έρευνα των στοιχείων όσον αφορά τους πρόσφυγες και για να διασφαλιστεί η δικαιοσύνη και η συμβατότητα με τις δράσεις που υλοποιούνται στις διάφορες χώρες. Ζητεί οι κοινοτικές ενέργειες να προορίζονται κατά προτεραιότητα στην ανάπτυξη και υποστήριξη της διοικητικής και διαχειριστικής ικανότητας των νέων κρατών μελών.

4.4 Η ΕΟΚΕ εύχεται να αποφασισθεί χωρίς καθυστέρηση η υιοθέτηση της πρότασης του ΕΤΠ II και να συνοδευτεί από κατάλληλες και διαφανείς λεπτομέρειες εφαρμογής.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί όρων πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς αερίου»

[COM(2003) 741 τελικό — 2003/0302 (COD)]

(2004/C 241/11)

Στις 23 Ιανουαρίου 2004, και σύμφωνα με τα άρθρα 95 και 251 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία της πληροφορίας», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση στις 10 Μαΐου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση της και Sirkeinen.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της, της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 154 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 10 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Η δεύτερη οδηγία για την αγορά αερίου, η οποία εγκρίθηκε του Ιουνίου του 2003, αναμένεται να εξασφαλίσει τις αναγκαίες δομικές αλλαγές στο κανονιστικό πλαίσιο προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα εναπομείναντα εμπόδια για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου. Η οδηγία προβλέπει το δικαίωμα για όλους τους μη οικιακούς χρήστες να επιλέξουν ελεύθερα τον προμηθευτή τους, το αργότερο μέχρι την 1η Ιουλίου 2004, ενώ όλοι οι πελάτες θα πρέπει να έχουν αυτό το δικαίωμα μέχρι την 1η Ιουλίου 2007. Επίσης, προβλέπει την πρόσβαση τρίτων μερών στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα και επίσημα τιμολόγια, την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης με βάση διαπραγματεύσεις ή κανονισμούς, το νομικό διαχωρισμό

των εταιρειών μεταφοράς και των μεγάλων και μεσαίων εταιρειών διανομής, και την συγκρότηση ρυθμιστικής αρχής σε κάθε κράτος μέλος.

1.2. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος όσον αφορά την εσωτερική αγορά αερίου κρίνεται σκόπιμη η θέσπιση επιπλέον λεπτομερών μέτρων σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των συστημάτων μεταφοράς. Ανάλογα μέτρα έχουν οριστεί στον κανονισμό που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2003 για την ηλεκτρική ενέργεια. Ο κανονισμός αυτός προβλέπει κοινές δομές τιμολογίων, συμπεριλαμβανομένων και τιμολογίων για το διασυνοριακό εμπόριο ηλεκτρισμού, την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις δυναμικότητες διασύνδεσης, και κανόνες για την διαχείριση των συμφορήσεων.

1.3. Το ευρωπαϊκό φόρουμ των ρυθμιστικών αρχών αερίου, που στόχο του έχει την ανάπτυξη πρακτικών κανόνων σχετικά με τα συστήματα μεταφοράς στην αγορά αερίου, συναντάται δύο φορές ετησίως στην Μαδρίτη. Στο φόρουμ συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, η βιομηχανία αερίου και οι χρήστες του δικτύου. Το φόρουμ συμφώνησε τον Φεβρουάριο του 2002 τις «Κατευθυντήριες οδηγίες για καλή πρακτική πρόσβασης τρίτων μερών» και ένα αναθεωρημένο, λεπτομερέστερο, σύνολο κατευθυντήριων οδηγιών τον Σεπτέμβριο του 2003. Αυτές οι κατευθυντήριες οδηγίες δεν ήταν δεσμευτικές και συμφωνήθηκαν επί εθελοντικής βάσης, ωστόσο, οι επιχειρήσεις εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς δεσμεύτηκαν να τις σεβαστούν.

1.4. Η Επιτροπή παρακολουθεί κατά πόσον οι επιχειρήσεις συστημάτων μεταφοράς συμμορφώνονται με την κατευθυντήρια οδηγία, διαπιστώνοντας ότι η έκταση της μη συμμόρφωσης παραμένει σημαντική και απαράδεκτη. Σύμφωνα με την Επιτροπή, δεν έχει επιτευχθεί ομοιογενές πεδίο δράσης, όσον αφορά τους όρους πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς αερίου.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Σκοπός της πρότασης της Επιτροπής είναι η ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς αερίου με την θέσπιση ενός νέου κανονιστικού πλαισίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο με βάση τα συμπεράσματα του πλέον πρόσφατου Φόρουμ της Μαδρίτης. Οι προτεινόμενοι κανόνες είναι προσαρμοσμένοι στην ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με το διασυνοριακό εμπόριο ηλεκτρισμού αλλά ισχύουν για ένα ευρύτερο πεδίο εφαρμογής εφόσον ρυθμίζουν και την πρόσβαση αλλά και τη διαμόρφωση του τιμολογίου όσον αφορά τα συστήματα μεταφοράς φυσικού αερίου εντός των κρατών μελών.

2.2. Ο κανονισμός περί όρων πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς αερίου προβλέπει τη θέσπιση λεπτομερών δεσμευτικών κατευθυντήριων οδηγιών με βάση τις υφιστάμενες κατευθυντήριες οδηγίες καλής πρακτικής που θεσπίστηκαν στο Φόρουμ της Μαδρίτης (επί του παρόντος, εκτός των δασμολογικών θεμάτων) και καλύπτουν:

- τις υπηρεσίες πρόσβασης τρίτων μερών που θα διατεθούν από τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης συστημάτων μεταφοράς,
- τη διάθεση δυναμικότητας και τη διαχείριση συμφόρησης, συμπεριλαμβανομένων και μηχανισμών εκμετάλλευσης ή στέριξης καταμερισθείσας δυναμικότητας (use-it-or-lose-it) και δευτερογενούς εμπορίας,
- τις απαιτήσεις διαφάνειας,
- τη δομή και τον υπολογισμό τελών, συμπεριλαμβανομένων και τελών εξισορρόπησης.

2.3. Ο κανονισμός παρέχει, επίσης, μέθοδο για την εξέλιξη των κατευθυντήριων αυτών οδηγιών μέσω επιτροπολογίας. Ο κανονισμός απαιτεί από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των συμφωνημένων κατευθυντήριων οδηγιών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Ο προτεινόμενος κανονισμός έχει ως σκοπό να καθορίσει δικαίους κανόνες για τους όρους πρόσβασης στα συστήματα μεταφοράς φυσικού αερίου. Θεμελιώδεις στόχους του αποτελούν η τόνωση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς αερίου, η ασφάλεια του εφοδιασμού όλων των χρηστών και, συνεπώς, η τόνωση των επενδύσεων στον τομέα υποδομής της μεταφοράς αερίου. Επί του παρόντος, υπάρχει επαρκής δυναμικότητα όσον αφορά τα δίκτυα μεταφοράς αερίου στην ΕΕ, ωστόσο αυτό ενδεχομένως να αλλάξει μελλοντικά, εφόσον η ζήτηση αερίου αυξάνει με γοργούς ρυθμούς. Η αυξανόμενη εξάρτηση της ΕΕ από την παροχή αερίου προερχόμενου από τρίτες χώρες, παράλληλα με τις προκλήσεις εφοδιασμού και ασφάλειας, καθιστά απαραίτητα τον έλεγχο και τη ρύθμιση των υποδομών μεταφορών.

3.2. Οι κατευθυντήριες οδηγίες του Φόρουμ της Μαδρίτης υφίστανται από τον Φεβρουάριο του 2002 και, με τη σημερινή τους μορφή, εδώ και περισσότερο από ένα εξάμηνο. Οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων μεταφοράς αερίου ισχυρίζονται ότι το χρονικό πλαίσιο είναι εξαιρετικά σύντομο για να συναχθούν οιαδήποτε συμπεράσματα σχετικά με την εφαρμογή των οδηγιών και εξέφρασαν την επιθυμία τους να συνεχίσουν να διέπονται από μια εθελοντική προσέγγιση και εθνικές νομοθεσίες με βάση την αρχή της επικουρικότητας που προβλέπεται στην δεύτερη οδηγία για την αγορά αερίου. Υπογραμμίζουν την ανάγκη καθιέρωσης ενός αξιόπιστου, σταθερού, και βασιζόμενου σε κίνητρα κανονιστικού πλαισίου προκειμένου να διευκολυνθούν οι επενδύσεις και να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι για τους επενδυτές.

3.2.1. Ένα σημαντικό ερώτημα είναι εάν βασικός λόγος για την καθυστέρηση της εφαρμογής είναι η πραγματική αδυναμία των επιχειρήσεων να προσαρμοστούν. Σχετικά, η Επιτροπή παρατηρεί ότι σε πολλά κράτη μέλη οι προσαρμογές επιτεύχθηκαν εντός του καθορισμένου χρονικού πλαισίου.

3.2.2. Μια άλλη παρατήρηση σχετικά με τον ρυθμό προσαρμογής είναι ότι ο κανονισμός περί πρόσβασης σε δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, που εγκρίθηκε στα μέσα του 2003, συμπληρώνει την οδηγία σχετικά με την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία εγκρίθηκε ταυτόχρονα με την οδηγία σχετικά με την αγορά αερίου.

3.3. Λαμβάνοντας υπόψη τα επιχειρήματα αυτά, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με τους όρους πρόσβασης στα δίκτυα μεταφοράς αερίου. Η ΕΟΚΕ, διατυπώνει, εντούτοις, ορισμένα σχόλια ως προς το περιεχόμενο του σχεδίου κανονισμού.

3.4. Το πεδίο εφαρμογής του σχεδίου κανονισμού αποτελεί θέμα προς συζήτηση: Θα πρέπει να καλύπτει όλο το φάσμα των μεταφορών αερίου εντός της ΕΕ ή να αφορά αποκλειστικά τις διασυνοριακές μεταφορές; Θα πρέπει να περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης; Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να επιτρέψει ο κανονισμός την ολοκλήρωση ενός σταθερού, αποτελεσματικού, και εναρμονισμένου ρυθμιστικού πλαισίου για την εσωτερική αγορά αερίου συνδυάζοντας την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας με την ανάπτυξη των συναλλαγών. Λαμβανομένου τούτου υπόψη, και δυνάμει της πολιτικής συμφωνίας επί της οποίας στηρίζεται ο κανονισμός, στο Φόρουμ της Μαδρίτης πρέπει να διεξαχθούν το συντομότερο δυνατόν διαπραγματεύσεις σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την πρόσβαση στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης.

3.5. Σημαντικό σημείο αποτελεί η μέθοδος προετοιμασίας και η απόφαση όσον αφορά την τροποποίηση των κανόνων που ορίζει ο κανονισμός. Η Επιτροπή προτείνει να επικουρείται από την επιτροπή που συγκροτείται βάσει του άρθρου 13 του κανονισμού σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ισχύοντες κανόνες θεσπίστηκαν από το Φόρουμ της Μαδρίτης στο οποίο εκπροσωπούνται οι επιχειρήσεις συστημάτων μεταφοράς και οι χρήστες του δικτύου. Η συμμετοχή αυτή πρέπει να διασφαλιστεί μελλοντικά με αναφορά στον κανονισμό που να ορίζει ότι οι μελλοντικές τροποποιήσεις θα βασίζονται σε συμφωνίες οι οποίες συνάπτονται στο Φόρουμ της Μαδρίτης, για παράδειγμα, με σχετική προσθήκη στην αιτιολογική έκθεση.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι προσαρμογές προς τις κατευθυντήριες γραμμές και να αποτραπεί η ανάγκη για τροποποίηση του ιδίου του κειμένου του κανονισμού συντόμως, οι ορισμοί (άρθρο 2) πρέπει να συμπληρωθούν ώστε να λαμβάνουν υπόψη προβλεπόμενες αλλαγές στις κατευθυντήριες γραμμές.

4.2. Αλλαγές όσον αφορά τους όρους πρόσβασης στα δίκτυα (άρθρο 3)

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, προβλέπει εκτός άλλων, ότι τα τέλη πρέπει να αντιπροσωπεύουν το πραγματικά καταβληθέν κόστος, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης απόδοσης των επενδύσεων. Η ΕΟΚΕ μπορεί να συμφωνήσει με την πρόταση αυτή, εφόσον διασαφηνιστεί ότι ο όρος «κόστος» σημαίνει «αποτελεσματικό οικονο-

μικό κόστος». Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να μπορεί ο καταναλωτής να υπολογίζει σε λογικά τέλη.

Στη συνέχεια, η παράγραφος 1 ορίζει ότι τα τέλη «όπου ενδείκνυται λαμβάνουν υπόψη τη διεθνή συγκριτική αξιολόγηση των τιμολογίων». Η ΕΟΚΕ θεωρεί τη διατύπωση αυτή ασαφή και διερωτάται εάν αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον των καταναλωτών. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ προτείνει να διαγραφεί η φράση.

4.3. Το άρθρο 14 πρέπει να τροποποιηθεί με την προσθήκη της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών στην προτεινόμενη διαδικασία επιτροπολογίας.

4.4. Κατά την αξιολόγηση της εφαρμογής του κανονισμού, η Επιτροπή θα πρέπει να συνεκτιμά τις απόψεις όλων των ενδιαφερομένων μερών. Τούτο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο άρθρο 15.

4.5. Τα σχετικά σημεία του κανονισμού που αφορούν τα δίκτυα, για τα οποία κρίνεται σκόπιμη η δημοσίευση των στοιχείων, καθορίζονται σήμερα στο σημείο 3.2 του παραρτήματος της πρότασης κανονισμού. Οι ορισμοί αυτοί, οι οποίοι είναι ζωτικής σημασίας για τη διαφάνεια, θα πρέπει να συμπεριληφθούν υπό τη μορφή άρθρου στο κύριο σώμα του κανονισμού προκειμένου η τροποποίησή τους να καταστεί δυνατή μόνο με τη διαδικασία συναπόφασης.

4.6. Η ΕΟΚΕ τονίζει τον ευαίσθητο και στρατηγικό χαρακτήρα των υποδομών αερίου: εξισορρόπηση των δικτύων, όρια πίεσης στους κόμβους σύνδεσης, ενίσχυση των διαρθρώσεων παροχέτευσης μέσω σωληνώσεων και υγροποίησης, συνυπολογισμός των ορίων κορεσμού. Ο κοινοτικός κανονισμός θα πρέπει, συνεπώς, να προβλέπει μέσα και διατάξεις που να επιτρέπουν την πρόβλεψη και την ορθή ρύθμιση από τους φορείς του τομέα.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Περιφερειακή ολοκλήρωση και βιώσιμη ανάπτυξη» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2004/C 241/12)

Στις 21 Ιανουαρίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει την ανωτέρω γνωμοδότηση.

Το ειδικευμένο τμήμα εξωτερικών σχέσεων, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 9 Μαρτίου 2004, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Δημητριάδη.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειας της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 179 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 5 αποχές την παρούσα γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή — Κύρια ζητήματα

1.1. Σκοπός της γνωμοδότησης αυτής είναι να συμβάλει στη διαμόρφωση των βασικών στοιχείων ενός πλαισίου εργασίας μέσα από το οποίο οι ευρωπαϊκές περιφερειακές πολιτικές για την ανάπτυξη, όπως αυτές σχεδιάζονται από τις διακρατικές και περιφερειακές συμφωνίες και τα αναπτυξιακά προγράμματα, να μπορέσουν να ενσωματώσουν την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης. Με βάση το σκεπτικό αυτό, η προστιθέμενη αξία της γνωμοδότησης έγκειται στις προτάσεις τις οποίες κάνει έτσι ώστε να μπορέσει η ενσωμάτωση της έννοιας της αειφόρου ανάπτυξης στις δράσεις περιφερειακής ολοκλήρωσης να αποτελέσει βασικό σημείο της ατζέντας των συζητήσεων εργασίας των ομάδων της ΕΟΚΕ με τις αντιπροσωπείες των Αναπτυσσόμενων Χωρών και των Χωρών της Ευρομεσογειακής Εταιρικής Σχέσης (ΧΕΕ). Επίσης, η γνωμοδότηση αυτή έχει ως στόχο να διαμηνύσει στις Αναπτυσσόμενες και Λιγότερο Ανπτυγμένες Χώρες (ΛΑΧ) ότι κατά την μακρά διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης που πρέπει να ακολουθήσουν δεν θα πρέπει να επαναλάβουν λάθη που έκαναν οι Ευρωπαϊκές χώρες και τα οποία κόστισαν αρκετά στην προσπάθεια της Ευρώπης να βαδίσει στο δρόμο της αειφορίας.

1.2. Η γνωμοδότηση αυτή αφορά στις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ με τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και με τις ΧΕΕ με τις οποίες υπάρχουν ιδιαίτεροι δεσμοί.

1.3. Στη γνωμοδότηση αυτή υιοθετείται ο ορισμός της αειφόρου ανάπτυξης όπως αυτός έχει παρουσιασθεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ⁽¹⁾, βασισμένος δηλαδή στην αναφορά Brundtland και στην Σύνοδο του Γκέτεμποργκ. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ανάλυση του ορισμού της αειφόρου ανάπτυξης σε τρεις πυλώνες, δηλαδή την οικονομική ανάπτυξη, την περιβαλλοντική συμμόρφωση και την κοινωνική δικαιοσύνη.

1.4. Οι τρεις πυλώνες αυτοί, χωρίς να μπορούν κάθε ένας μόνος του να αποδώσουν ολοκληρωμένα το νόημα και τη σημασία της αειφόρου ανάπτυξης, αποτελούν μία ικανοποιητική βάση για την απόδοση επιχειρησιακών χαρακτηριστικών στην αειφόρο ανάπτυξη, χαρακτηριστικά τα οποία είναι αναγκαία για την "μετουσίωση" της

αειφόρου ανάπτυξης από μια γενική θεωρητική έννοια σε ένα χρηστικό εργαλείο.

1.5. Η αναζήτηση λειτουργικών γνωρισμάτων της αειφόρου ανάπτυξης είναι φυσικά απαραίτητη για όλες τις πολιτικές των οποίων καλείται να αποτελέσει βασικό συστατικό τους. Ειδικότερα όμως θα πρέπει να θεωρείται αναγκαία η αναζήτηση λειτουργικών γνωρισμάτων στην προσπάθεια να αποτελέσει ενδογενές και αναπόσπαστο στοιχείο της περιφερειακής ολοκλήρωσης, αυτό διότι η περιφερειακή ολοκλήρωση υλοποιείται κατά κύριο λόγο μέσω συγκεκριμένων διακρατικών συμφωνιών και προγραμμάτων με σαφείς δράσεις.

1.6. Η περιφερειακή ολοκλήρωση αποτελεί έναν από τους έξι κεντρικούς τομείς της αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ οι οποίοι έχουν συμφωνηθεί μεταξύ των Κρατών Μελών και της Επιτροπής το 2000. Μαζί με την υποστήριξη των μακροοικονομικών πολιτικών, το εμπόριο και την ανάπτυξη, τις μεταφορές, την ασφάλεια τροφίμων, την αειφόρο αγροτική ανάπτυξη, και την θεσμική οικοδόμηση ικανοτήτων, συνθέτει την στρατηγική της ΕΕ για την εξασφάλιση μίας αποδοτικής και εποικοδομητικής συνεργασίας με τις αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ. Το γεγονός αυτό τονίσθηκε ιδιαίτερα και στο 6ο Περιφερειακό Σεμινάριο των ομάδων οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος μεταξύ των χωρών ΑΚΕ και της ΕΕ.

1.7. Η περιφερειακή ολοκλήρωση και συνεργασία συμβάλλουν στην ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία και διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στην παγίωση της ειρήνης και στην πρόληψη των συγκρούσεων. Επίσης, παρέχουν στις εμπλεκόμενες χώρες τη δυνατότητα αντιμετώπισης των διασυνοριακών διαφορών, ειδικότερα στον τομέα του περιβάλλοντος και της χρήσης και διαχείρισης των φυσικών πόρων.

1.8. Η σχέση αυτή, της περιφερειακής ολοκλήρωσης με τη χρήση και διαχείριση των φυσικών πόρων, υποδηλώνει ουσιαστικά και την άμεση συνάφεια και σχέση που πρέπει να έχουν οι προσπάθειες για περιφερειακή ολοκλήρωση με τις δράσεις για αειφόρο ανάπτυξη. Η σχέση αυτή πρέπει να τονίζεται ιδιαίτερα και να είναι έκδηλη και στις υποπεριφερειακές συνεργασίες των Αναπτυσσόμενων και ΛΑΧ και των ΧΕΕ.

(¹) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προετοιμασία στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη», ΕΕ C 221 της 7.8.2001.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μία αειφόρος Ευρώπη για έναν καλύτερο κόσμο» — ΕΕ C 48 της 21.2.2002.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μία στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη» — ΕΕ C 94 της 18.4.2002.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Στρατηγική της Λισαβόνας και βιώσιμη ανάπτυξη», ΕΕ C 95 της 23.4.2003.

1.9. Στο εννοιολογικό επίπεδο η αιφόρος ανάπτυξη είναι ένας όρος εξαιρετικά ευρύτερος από αυτόν της περιφερειακής ολοκλήρωσης. Η μεν αιφόρος ανάπτυξη αναφέρεται αδιακρίτως σε όλους τους τομείς του οικονομικού και κοινωνικού γίγνεσθαι, ενώ η περιφερειακή ολοκλήρωση εστιάζεται περισσότερο στην οικονομική συνεργασία μέσω συγκεκριμένων εμπορικών συμφωνιών και πολιτικών. Και οι δύο όροι πάντως σχετίζονται άμεσα με το νέο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που άρχισε να διαμορφώνεται τις τελευταίες δεκαετίες και το οποίο αλλάζει δραματικά τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες σε ολόκληρο τον πλανήτη.

1.10. Πρέπει επίσης να τονισθεί το γεγονός ότι ο όρος αιφόρος ανάπτυξη απαντάται κυρίως σε κείμενα στρατηγικής ενώ η περιφερειακή ολοκλήρωση απαντάται κυρίως σε κείμενα προγραμμάτων οικονομικών δράσεων και πολιτικής. Η αιφόρος ανάπτυξη δηλαδή είναι, και πρέπει να αντιμετωπισθεί ως, μία περιβάλλουσα και όχι μια συμπληρωματική διάσταση της περιφερειακής ολοκλήρωσης.

1.11. Είναι προφανές ότι οι προσπάθειες της ΕΕ για την προώθηση της περιφερειακής ολοκλήρωσης στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ διέπονται από τις βασικές αρχές, τη φιλοσοφία και τις προτεραιότητες που έχει εφαρμόσει στο εσωτερικό της. Η αιφόρος ανάπτυξη αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα για την ΕΕ. Παρά το γεγονός ότι έχει ανακηρυχθεί σε κύριο στρατηγικό στόχο της ΕΕ⁽¹⁾, είναι δύσκολο να υποστηριχθεί κανείς ότι έχει αποκτήσει πλήρως επιχειρησιακό περιεχόμενο, λόγω κυρίως του μικρού αριθμού ποσοτικών αλλά και ποιοτικών δεικτών οι οποίοι έχουν προταθεί για την παρακολούθησή της. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ως μία πρόκληση και η ΕΟΚΕ έχει δηλώσει σαφώς σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της την πρόθεσή της να υποστηρίξει την κατεύθυνση πλήρους και λειτουργικής ενσωμάτωσης της αιφόρου ανάπτυξης στην στρατηγική της Λισσαβώνας. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στην γνωμοδότηση του Μαΐου του 2002 με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για αιφόρο ανάπτυξη».

1.11.1. Στη γνωμοδότηση αυτή αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «η αιφόρος ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί τομέα στο οποίο η ΕΕ έχει συμβάλει σημαντικά βασιζόμενη στην εμπειρία της στο πλαίσιο της ίδιας της Ένωσης»⁽²⁾. Αυτή η εμπειρία λοιπόν είναι που πρέπει να μεταφερθεί με τους πλέον πρόσφορους τρόπους και στις ΛΑΧ και στις ΧΕΕ.

1.12. Ένα άλλο σημείο το οποίο πρέπει επίσης να αποτελέσει σημαντική παράμετρο των προσπαθειών της ΕΕ να προωθήσει την στρατηγική της αιφόρου ανάπτυξης μέσω της περιφερειακής ολοκλήρωσης, έχει να κάνει με την αναγνώριση της αρχής ότι η ειρήνη, η ασφάλεια και η ενίσχυση των αρχών της δημοκρατίας στις περιοχές στις οποίες επιδιώκεται η περιφερειακή ολοκλήρωση είναι το βασικό προαπαιτούμενο για την αιφόρο ανάπτυξη.

⁽¹⁾ Διάσκεψη Κορυφής του Γκέτεμποργκ

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για αιφόρο ανάπτυξη», COM(2002) 82 τελικό 13.2.2002, ΕΕ C 221 της 17.9.2002.

2. Η περιφερειακή ολοκλήρωση και η αιφόρος ανάπτυξη στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης

2.1. Η προσπάθεια δημιουργίας του πλαισίου εργασίας το οποίο αναφέρθηκε στην παράγραφο 1.1 δεν μπορεί να μην λάβει υπόψη το παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον των τελευταίων δεκαετιών και κυρίως τη σχέση των περιφερειακών συμφωνιών ολοκλήρωσης ή των περιφερειακών εμπορικών συμφωνιών με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

2.2. Βασικό καθήκον του ΠΟΕ είναι η απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου με την κατάργηση των δασμών και των ενισχύσεων που προκαλούν στρέβλωση στον ανταγωνισμό και η εξάλειψη των μη δασμολογικών εμπορικών φραγμών. Οι περιφερειακές συμφωνίες ανάπτυξης πρέπει να είναι συμβατές με το στόχο αυτό και να προχωρούν ένα βήμα πιο πέρα επικεντρώνοντας τα αποτελέσματά τους ισοδύναμα και σε θέματα που σχετίζονται με αναδιάρθρωσεις σε εθνικό επίπεδο οι οποίες στοχεύουν στην μείωση των εσωτερικών εμπορικών φραγμών. Έτσι, οι περιφερειακές συμφωνίες ανάπτυξης πρέπει να αφορούν και θέματα φορολογικής αναδιάρθρωσης, μείωσης της πολιτικής αστάθειας και διαφθοράς, δημιουργίας και στήριξης νέων θεσμών και άλλα εσωτερικά θέματα. Με τον τρόπο αυτό, θεωρούνται περισσότερο συμβατές με τις προσπάθειες για επίτευξη της αιφόρου ανάπτυξης, καθώς δημιουργούν «παράπλευρες επιδράσεις» σε τομείς της κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής.

2.3. Χωρίς να είναι *a priori* σίγουρο ότι οι παράπλευρες επιδράσεις αυτές είναι πάντα θετικές, πρέπει να αναγνωριστεί η δυνατότητα των περιφερειακών συμφωνιών ανάπτυξης να μπορούν να λειτουργήσουν περισσότερο ολοκληρωμένα από ό,τι οι συμφωνίες οι οποίες θεσμοθετούνται μέσω του ΠΟΕ.

2.4. Ένα άλλο θέμα που σχετίζεται με την αιφόρο ανάπτυξη και την περιφερειακή ανάπτυξη είναι αυτό των ξένων άμεσων επενδύσεων στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ.

2.5. Κατά το πρόσφατο παρελθόν οι ξένες άμεσες επενδύσεις συγκέντρωσαν το αυξημένο ενδιαφέρον των Αναπτυσσόμενων Χωρών. Οι ροές άμεσων ξένων επενδύσεων οκταπλασιάστηκαν την δεκαετία 1990-2000 αλλά συγκεντρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό σε περιορισμένο αριθμό Αναπτυσσόμενων Χωρών.

2.6. Οι ξένες άμεσες επενδύσεις έχουν τη δυνατότητα να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη και συνακόλουθα στη μείωση της φτώχειας μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας (βασικό ζητούμενο της αιφόρου ανάπτυξης). Είναι γεγονός ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών στις ΛΑΧ και στις ΧΕΕ. Ως εκ τούτου, μπορεί κανείς να αναμένει ότι η παραγωγική διαδικασία θα επιτρέψει την αύξηση του εθνικού πλούτου και την βελτίωση βασικών υποδομών μέσω δημοσίων επενδύσεων που θα έρθουν ως συνακόλουθο αποτέλεσμα.

2.7. Είναι γεγονός όμως ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι ξένες άμεσες επενδύσεις στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ στηρίζονται κατά κύριο λόγο στο χαμηλό κόστος της εργασίας στις χώρες αυτές. Αρκετές μελέτες υποστηρίζουν ότι σε πολλές περιπτώσεις τέτοιων επενδύσεων υπάρχει μεγάλη πιθανότητα οι επενδύσεις αυτές να λειτουργήσουν μακροπρόθεσμα εις βάρος τόσο της αιφόρου ανάπτυξης όσο και της περιφερειακής ολοκλήρωσης. Αυτό γίνεται διότι οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται δεν στηρίζονται στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με βάση μια ολοκληρωμένη στρατηγική η οποία να περιλαμβάνει και τους τρεις πυλώνες της αιφόρου ανάπτυξης (οικονομική βιωσιμότητα, περιβαλλοντική συμμόρφωση, κοινωνική δικαιοσύνη). Ενώ δηλαδή το χαμηλό κόστος εργασίας βοηθάει τις επιχειρήσεις να είναι οικονομικά βιώσιμες, δεν υπάρχουν οι αντίστοιχες εγγυήσεις έτσι ώστε οι επενδύσεις αυτές να είναι περιβαλλοντικά υπεύθυνες και κοινωνικά δίκαιες.

2.8. Είναι πιθανό, σε θεωρητικό σίγουρα επίπεδο, κάποια χώρα η οποία συμμετέχει σε περιφερειακή συμφωνία ανάπτυξης και ταυτόχρονα είναι αποδέκτης αναλογικά (με τις άλλες χώρες που μετέχουν στην περιφερειακή συνεργασία) πολύ μεγαλύτερου ποσού άμεσων ξένων επενδύσεων, να βρεθεί σε δυσκολία να υλοποιήσει τις διαδικασίες περιφερειακής ολοκλήρωσης. Αυτό μπορεί να συμβεί διότι ενδεχομένως οι ξένες άμεσες επενδύσεις να μην είναι πλήρως συμβατές με κάποιες από τις αρχές της περιφερειακής συνεργασίας με τις άλλες χώρες.

2.9. Είναι σκόπιμο λοιπόν να διερευνηθεί περισσότερο και, κατά το δυνατόν, να μελετηθεί η ποιοτική και ποσοτική επίδραση των ξένων άμεσων επενδύσεων στην αιφόρο ανάπτυξη και την περιφερειακή ολοκλήρωση των αναπτυσσόμενων χωρών. Θα πρέπει δηλαδή οι ξένες άμεσες επενδύσεις να μην εξετάζονται ως προς την αποδοτικότητά τους μόνο με βάση αυστηρά χρηματοοικονομικά κριτήρια αλλά να εξετάζεται και η επίδραση που θα έχουν στο περιβάλλον και στον κοινωνικό ιστό. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην εξέταση του ρόλου των επιχειρήσεων και κυρίως στην προώθηση της Κοινωνικής Ευθύνης τους (Corporate Social Responsibility).

3. Στρατηγική και υλοποίηση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.1. Η βούληση της ΕΕ να περιβάλει τις προσπάθειες για περιφερειακή ολοκλήρωση με την έννοια της αιφόρου ανάπτυξης δεν αμφισβητείται. Καθώς η περιφερειακή ολοκλήρωση έχει αναγνωριστεί ως κύριος αναπτυξιακός μοχλός, είναι λογικό, ειδικά για τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ, να επιζητείται η ενσωμάτωση της έννοιας της αιφορίας στο δημιουργούμενο αναπτυξιακό πρότυπο στις χώρες αυτές, ώστε να μην απαιτείται εκ των υστέρων η τροποποίηση του προτύπου το οποίο δεν θα έχει λάβει υπόψη τη διάστασή αυτή. Ιδιαίτερα όμως σημαντικό και αναγκαίο είναι η βούληση αυτή να μετατραπεί σε συγκεκριμένες δράσεις στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ. Στο σημείο αυτό ο ρόλος των τομεακών πολιτικών είναι καθοριστικός.

3.2. Η έννοια της αιφόρου ανάπτυξης μπορεί να ενσωματωθεί αποδοτικά στις δράσεις για περιφερειακή ολοκλήρωση μόνο μέσα από συγκεκριμένες τομεακές πολιτικές. Οι τομεακές πολιτικές είναι αυτές οι οποίες καθορίζουν σε επιχειρησιακό επίπεδο τα μέτρα για την υλοποίηση συγκεκριμένων στόχων. Είναι λοιπόν αναγκαία η δημιουργία μια ατζέντας θεμάτων τα οποία να αφορούν συγκεκρι-

μενές τομεακές πολιτικές της περιφερειακής ολοκλήρωσης και της αιφόρου ανάπτυξης. Το σκεπτικό αυτό υποστηρίζεται και από τα συμπεράσματα της Διεθνούς Σύσκεψης για την Αειφόρο Ανάπτυξη του Γιοχάνεσμπουργκ, στην οποία η ΕΕ προσπάθησε, χωρίς ίσως την αναμενόμενη επιτυχία λόγω αντιδράσεων άλλων κρατών, να δεσμεύσει τη διεθνή κοινότητα σε μία σειρά επιχειρησιακών μέτρων τα οποία να συμβάλλουν στην προώθηση της αιφόρου ανάπτυξης.

3.3. Η δημιουργία της ατζέντας αυτής πρέπει να είναι το αποτέλεσμα μιας εξαντλητικής διαδικασίας διαλόγου με τους οργανωμένους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών. Τα χρονικά περιθώρια για τη δημιουργία της ατζέντας αυτής πρέπει αφενός να επιτρέπουν τη σφαιρική κάλυψη των θεμάτων και αφετέρου να διασφαλίζουν την αποδοτικότητα του όλου εγχειρήματος. Πρέπει με άλλα λόγια να μην είναι ούτε ασφυκτικά μικρά, ούτε ανώφελα μεγάλα. Το όλο εγχείρημα μπορεί να διευκολυνθεί σημαντικά από την υποστήριξη ανάπτυξης Τοπικών Ατζέντα 21 (Local Agendas 21) στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ. Οι Τοπικές Ατζέντα 21 είναι προγράμματα δράσης σε τοπικό επίπεδο (κοινότητες, δήμοι κ.λπ.) τα οποία προωθούν την αιφόρο ανάπτυξη. Οι Τοπικές Ατζέντα 21 εκπονούνται με κύρια ευθύνη των τοπικών αρχών και με τη στενή συνεργασία όλων των δυνατών ενδιαφερομένων μερών με σημαντική συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Η εκπόνηση Τοπικών Ατζέντα 21 υποστηρίζεται από το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του ΟΗΕ και ξεκίνησε μετά τη Σύνοδο του Ρίο για το Περιβάλλον (1992). Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού της ατζέντα αυτής προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην αιφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου, η οποία και υποστηρίζεται από την ΕΕ στα πλαίσια υλοποίησης εθνικών αναπτυξιακών στρατηγικών.

3.4. Με βάση το σκεπτικό αυτό προτείνονται τα ακόλουθα θέματα τα οποία θα πρέπει να θεωρηθούν ως μία πρώτη ενότητα των βασικών σημείων της ατζέντα που αναφέρθηκε ανωτέρω. Το υποσύνολο αυτό μπορεί εν δυνάμει να ολοκληρωθεί μέσα από διαδικασίες ανταλλαγών με την Κοινωνία των Πολιτών, όπως άλλωστε προβλέπει και το πρόγραμμα εργασιών της ειδικής ομάδας εξωτερικών σχέσεων της ΕΟΚΕ για τα έτη 2003 και 2004. Το υποσύνολο των θεμάτων που προτείνονται για τη δημιουργία της βασικής ατζέντα παρουσιάζεται με βάση τους τρεις πυλώνες της αιφορίας δηλαδή την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική δικαιοσύνη και την περιβαλλοντική συμμόρφωση.

4. Ο πυλώνας της Οικονομικής Ανάπτυξης

4.1. Πολιτικές για τον τομέα της Αγροτικής Ανάπτυξης

4.1.1. Οι Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ εξαρτούν μεγάλο ποσοστό του ΑΕΠ τους από την γεωργία. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη λάβει πολλές πρωτοβουλίες υπέρ των εμπορικών συναλλαγών με τις χώρες αυτές (πρωτοβουλία «όλα πλην όλων»). Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο πρώτος εισαγωγέας γεωργικών προϊόντων και προϊόντων διατροφής από τις ΛΑΧ. Ωστόσο, η περιφερειακή ολοκλήρωση στηρίζεται σημαντικά σε συμφωνίες που αφορούν τα αγροτικά προϊόντα. Με δεδομένο ότι η κυρίαρχουσα παγκόσμια πρακτική άσκησης της γεωργίας απέχει πολύ από το να χαρακτηριστεί ως αειφόρος, θα πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να

υποστηριχθεί η άσκηση αειφόρων γεωργικών πρακτικών, δηλαδή κατά προτεραιότητα η επισιτιστική ασφάλεια, ο καλύτερος έλεγχος της χρήσης του νερού και η διαχείριση της γονιμότητας του εδάφους στα κράτη τα οποία συμμετέχουν ή θα συμμετέχουν σε διαδικασίες περιφερειακής ολοκλήρωσης. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η γεωργική παραγωγή στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ πρέπει να σημειώσει μεγάλη ποιοτική άνοδο προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης του αριθμού των πολιτών που βρίσκονται στα όρια της φτώχειας. Για το λόγο αυτό, οι γεωργικές πρακτικές που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για την αύξηση της γεωργικής παραγωγής θα πρέπει να στηρίζονται σε τεκμηριωμένες τεχνικές που διασφαλίζουν την αειφορία του εγχειρήματος.

4.1.2. Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι η «αυτόχθονη γνώση» (indigenous knowledge) σε θέματα γεωργικών πρακτικών των τοπικών πληθυσμών μπορεί να είναι πολύτιμη στις διαδικασίες περιφερειακής ολοκλήρωσης. Συνήθως η γνώση αυτή συνδέεται με αειφόρους πρακτικές καθώς πηγάζει από την πατροπαράδοτη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Σε πολλές περιπτώσεις η γνώση αυτή κινδυνεύει να χαθεί, οι δε πρακτικές που εξαρτώνται από αυτή έχουν σχεδόν υποκατασταθεί από λιγότερο αειφόρους πρακτικές. Το γεγονός αυτό προέκυψε από τη βεβαιωμένη απόφαση πολλών Αναπτυσσόμενων και ΛΑΧ να ακολουθήσουν το δυτικό πρότυπο εκσυγχρονισμού της γεωργίας αλλά και από την πίεση των δυτικών χωρών προς τις χώρες αυτές να ανοίξουν τις αγορές τους σε πρακτικές οι οποίες δεν συνάδουν με την αειφόρο ανάπτυξη της γεωργίας. Η περιφερειακή ολοκλήρωση μπορεί ως εκ τούτου να είναι μία άριστη περίπτωση μεταφοράς τεχνογνωσίας αειφόρων γεωργικών πρακτικών μεταξύ των κρατών που συμμετέχουν σε αυτή. Ως παράδειγμα «αυτόχθονης γνώσης» μπορεί να αναφερθεί η χρήση επεξεργασμένων υπολειμμάτων της αγροτικής παραγωγής για λίπανση, η οποία έχει σχεδόν πλήρως υποκατασταθεί από τα χημικά λιπάσματα. Βέβαια πρέπει να αναγνωρίσει κανείς ότι η διαθέσιμη τεχνολογία εξασφαλίζει μεγαλύτερη αποδοτικότητα κόστους της παραγωγής χημικών λιπασμάτων σε σχέση με τα λιπάσματα από ανακύκλωση. Είναι δυνατόν όμως, με την εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων να επιλυθούν τα προβλήματα αυτά.

4.1.3. Οι πρακτικές που επικρατούν σήμερα στην αγροτική παραγωγή των Ανεπτυγμένων Χωρών έχουν δείξει τα όριά τους. Η βιολογική γεωργία και η μείωση της χρήσης των λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων κερδίζουν ολοένα και μεγαλύτερο μερίδιο. Το γεγονός αυτό δεν συνδέεται μόνο με την ανάγκη για μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της γεωργίας αλλά και καθαρά με θέματα κόστους. Έχει αποδειχθεί για παράδειγμα ότι το υψηλό κόστος της μη ορθολογικής χρήσης των νιτρικών λιπασμάτων στη γεωργία μειώνει σημαντικά τα οποιοδήποτε οφέλη προκύπτουν από την αύξηση της γεωργικής παραγωγής μέσω της χρήσης αυτών. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να περαστεί το μήνυμα προς τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ ότι δεν πρέπει να γίνεται αβίαστα υποκατάσταση των παραδοσιακών γεωργικών πρακτικών με σύγχρονες πρακτικές οι οποίες έχει αποδειχθεί ότι είναι ασύμφορες τόσο από περιβαλλοντική όσο και από οικονομική σκοπιά.

4.1.4. Στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις αρνητικές συνέπειες της αγροτικής εξόδου που υφίστανται πολλές από τις εν λόγω χώρες. Ενδείκνυται, λοιπόν, να υποστηριχθεί κάθε δράση υπέρ της διατήρησης των πληθυσμών στις

αγροτικές περιοχές με τη δημιουργία νέων δραστηριοτήτων συμπληρωματικών προς τις γεωργικές δραστηριότητες και με την ανταλλαγή εμπειριών.

4.2. Πολιτικές στον τομέα της Δασοπονίας

4.2.1. Η Δασοπονία παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική αλλά και στην κοινωνική ζωή πολλών Αναπτυσσόμενων και ΛΑΧ. Οι περιφερειακή ολοκλήρωση στο θέμα αυτό έχει να αντιμετωπίσει το θέμα της υπερ-συνοριακής φύσης των δασικών εκτάσεων και ως εκ τούτου και την ανάγκη για αειφόρο διαχείριση των δασικών πόρων, οι οποίοι σημειωτέον, αποτελούν τους κατ' εξοχήν ανανεώσιμους φυσικούς πόρους.

4.2.2. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη εθνικών και περιφερειακών συστημάτων πιστοποίησης της αειφόρου παραγωγής των δασικών προϊόντων (και ιδίως του ξύλου) τα οποία θα πρέπει να είναι συμβατά με τα διεθνή πρότυπα πιστοποίησης που έχουν αναπτυχθεί για τα θέματα αυτά.

4.3. Πολιτικές στο τομέα των Μεταφορών.

4.3.1. Τα διεθνικά μεταφορικά δίκτυα αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση της περιφερειακής ολοκλήρωσης. Ταυτόχρονα όμως οι υποδομές στον τομέα των μεταφορών ενέχουν μεγάλους κινδύνους υποβάθμισης ή και καταστροφής σημαντικών φυσικών πόρων. Για το λόγο αυτό πρέπει να υιοθετηθούν πολιτικές αλλά και συστήματα ελέγχου τα οποία θα διασφαλίζουν ότι τα οφέλη που προκύπτουν για την περιφερειακή ολοκλήρωση από τα διεθνικά μεταφορικά δίκτυα δεν εξανεμίζονται από την περιβαλλοντική υποβάθμιση.

4.4. Πολιτικές στον τομέα του Τουρισμού

4.4.1. Ο τουρισμός αποτελεί άμεσο παράδειγμα διεθνικών ανταλλαγών κάθε φύσης, από οικονομικών έως κοινωνικών και πολιτιστικών. Οι Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ που συμμετέχουν σε σχήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης έχουν να κερδίσουν τα μέγιστα από την ανάπτυξη του τουρισμού. Ζητούμενο είναι η επίτευξη της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης μέσα από σχήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με συντονισμένα διεθνικά προγράμματα διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και ανάπτυξης νέων μορφών τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός κ.λπ.

4.4.2. Θα πρέπει να τονισθεί στο σημείο αυτό ότι η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και οι νέες μορφές τουρισμού θα πρέπει να γίνονται με βάση βέλτιστες πρακτικές οι οποίες να προσαρμόζονται στις τοπικές συνθήκες κάθε χώρας. Θα πρέπει επίσης η ΕΕ να υποστηρίξει περισσότερο ενεργά έργα ανάπτυξης νέων μορφών τουρισμού στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ και ιδιαιτέρως έργα που αφορούν τις συνεργασίες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας στους τομείς αυτούς. Η ανάγκη αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και η ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού δεν συναγωνίζεται σε ανταποδοτικότητα τις κλασικές τουριστικές δραστηριότητες και ως εκ τούτου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τομέας μη επιλέξιμος για παροχή βοήθειας και κινήτρων.

4.5. Πολιτικές στο τομέα της Αλιείας

4.5.1. Η ΕΕ έχει κατορθώσει μετά από μακρές διαβουλεύσεις να επιτύχει μία κοινή πολιτική στο χώρο της αλιείας. Ο θαλάσσιος πλούτος όμως δεν γνωρίζει φυσικά σύνορα. Εκτός από τα κράτη μέλη της ΕΕ, πλήθος χωρών εκμεταλλεύονται τη Μεσογειακή λεκάνη και τον Ατλαντικό. Πολλές από αυτές τις χώρες είναι Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ οι οποίες δεν υποχρεούνται στην εφαρμογή αειφόρων πρακτικών.

4.5.2. Ο κύκλος αξίας των προϊόντων της θάλασσας εμπλέκει πολλές χώρες και σχήματα περιφερειακής συνεργασίας. Για το λόγο αυτό η εφαρμογή αειφόρων αλιευτικών πρακτικών θα πρέπει να εξασφαλίζεται μέσα από την εφαρμογή πρωτοβουλιών και προγραμμάτων με τα οποία επιδιώκεται η περιφερειακή ολοκλήρωση και ιδίως μέσα από τις συμφωνίες Βορά-Νότου αλλά και τις συμφωνίες Νότου-Νότου.

4.6. Πολιτικές στο τομέα της Ενέργειας

4.6.1. Η ΕΕ έχει υιοθετήσει μία Πράσινη Βίβλο για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Στην Βίβλο αυτή τα θέματα της προσαρμογής του περιβάλλοντος κατέχουν σημαντική θέση. Με δεδομένο ότι η ΕΕ συναρτά άμεσα την πολιτική για τους ενεργειακούς πόρους με την αειφόρο ανάπτυξη, πρέπει οι στρατηγικές της περιφερειακής ολοκλήρωσης να προβλέπουν πολιτικές και δράσεις για τον τομέα της ενέργειας. Ο τομέας αυτός είναι αρκετά δύσκολος, καθώς πολλές από τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και τις ΧΕΕ διαθέτουν σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, το οποίο σήμερα αποτελεί την κύρια ενεργειακή πηγή της ΕΕ και για την κατανάλωση του οποίου έχουν τεθεί φιλόδοξοι στόχοι μείωσης με βάση τις δεσμεύσεις για την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου (Πρωτόκολλο του Κυότο).

4.6.2. Ένα από τα θέματα τα οποία προβάλλονται ως βασικής σημασίας για την αειφόρο ανάπτυξη στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ αφορά στην ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών στις περιοχές της υπαίθρου. Με βάση τη σημασία του θέματος αυτού, αλλά και τον στρατηγικό στόχο της ΕΕ για καλύτερη διαχείριση της ενέργειας και προσαρμογή της στους στόχους της αειφορίας, θα πρέπει η ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών να γίνεται με τρόπο τέτοιο ώστε τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από τις υποδομές αυτές να είναι συμβατά με την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική ανάπτυξη.

4.7. Οι ανωτέρω τομείς οικονομικής δραστηριότητας δεν πρέπει να θεωρούνται ως οι μόνοι στους οποίους τα σχήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης πρέπει να βασίζονται στη λογική της αειφόρου ανάπτυξης. Απλά πρέπει να θεωρούνται ως βασικοί τομείς οι οποίοι θα λειτουργήσουν ως παραδείγματα και για άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Οι εμπορικές συμφωνίες και τα προγράμματα προώθησής τους στους τομείς αυτούς πρέπει να λειτουργήσουν υποδειγματικά και με βάση διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού.

5. Ο πυλώνας της Κοινωνικής Δικαιοσύνης

5.1. Οι οποιοδήποτε προσπάθειες για περιφερειακή ολοκλήρωση δεν μπορούν να εγγυηθούν την μακροχρόνια επιτυχία τους αν δεν στηριχθούν στην εκπαίδευση και την επιμόρφωση. Η αειφόρος ανάπτυξη της εκπαίδευσης πρέπει να είναι βασικός στόχος των σχημάτων περιφερειακής ολοκλήρωσης. Οι εκπαιδευμένοι πολίτες του μέλλοντος είναι αυτοί οι οποίοι θα διασφαλίσουν την αειφόρο συνέχεια των επιτευγμάτων της περιφερειακής ολοκλήρωσης.

5.2. Με δεδομένο ότι σε πολλές Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ η θέση της γυναίκας δεν είναι αυτή την οποία απαιτεί μία πολιτική αειφόρου ανάπτυξης, τα σχήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης όχι μόνο θα πρέπει να αποκλείουν οποιοδήποτε περιπτώσεις κοινωνικού αποκλεισμού των γυναικών αλλά να προβλέπουν και τον ιδιαίτερο ρόλο που έχει το γυναικείο φύλο στις διεθνικές ανταλλαγές. Τα σχήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης θα πρέπει εκτός των άλλων να υποστηρίζουν αλλαγές στην αντιμετώπιση των φύλων καθώς και δομές και μηχανισμούς σε πολιτικό, νομικό και οικογενειακό επίπεδο που να συμβάλλουν στην κατάργηση των ενδεχόμενων διακρίσεων με βάση το φύλο.

5.3. Σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει η περιφερειακή ολοκλήρωση να αλλοιώνει την πολιτιστική ταυτότητα των αναπτυσσόμενων χωρών. Αντιθέτως, τα σχήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης θα πρέπει να σέβονται τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, να επιδιώκουν τις πολιτιστικές ανταλλαγές και να υποστηρίζουν τα δικαιώματα μειονοτικών πολιτιστικών ομάδων. Η διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας των αναπτυσσόμενων χωρών θα πρέπει βέβαια να λαμβάνει πάντα υπόψη τον σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων και τις αρχές της δημοκρατίας, των ίσων ευκαιριών και της παντελούς έλλειψης διακρίσεων ανάλογα με κοινωνικά ή φυλετικά χαρακτηριστικά.

5.4. Η συμμετοχή και η ισότιμη σχέση των εργαζομένων σε αποφάσεις που σχετίζονται με την περιφερειακή ολοκλήρωση και την αειφόρο ανάπτυξη έχουν επίσης εξαιρετική σημασία. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας είναι σαφώς ένας από τους μεγαλύτερους στόχους των προγραμμάτων περιφερειακής ολοκλήρωσης. Η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων και των οργανωμένων φορέων τους στις διαδικασίες κατάρτισης των προγραμμάτων αυτών μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά τόσο στην εκπλήρωση του στόχου για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας όσο και στη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων που τυχόν μπορεί να έχει η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο περιβάλλον. Οι εργαζόμενοι, καθώς είναι οι ίδιοι ευαισθητοποιημένοι πολίτες των κοινωνιών των οποίων η ανάπτυξη επιδιώκεται μέσα από προγράμματα περιφερειακής ολοκλήρωσης, πρέπει να έχουν σημαντικό λόγο και να εκπροσωπούνται άμεσα, καθώς είναι παραγωγοί αλλά και καταναλωτές των προϊόντων και υπηρεσιών που αφορούν τα προγράμματα περιφερειακής ολοκλήρωσης.

5.5. Αρκετές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) από τις ΛΑΧ και τις ΧΕΕ έχουν εκδηλώσει τη βούλησή τους να υποστηρίξουν ενεργά δράσεις που αφορούν την αειφόρο ανάπτυξη. Αρκετές από αυτές έχουν επίσης προχωρήσει στην υλοποίηση έργων σε σχέση με τα ανωτέρω θέματα. Για το λόγο αυτό, η συμβολή τους στις διαδικασίες ενσωμάτωσης της αειφόρου ανάπτυξης στα προγράμματα περιφερειακής ολοκλήρωσης θα πρέπει να είναι σημαντική και να αναζητηθεί μέσω των οργανωμένων διαύλων επικοινωνίας της κοινωνίας των πολιτών.

5.6. Η ανάπτυξη αποτελεσματικών και υπεύθυνων θεσμών οι οποίοι να έχουν τις απαραίτητες αρμοδιότητες για να προωθήσουν τις απαιτούμενες στρατηγικές και πολιτικές για την αειφόρο ανάπτυξη και την περιφερειακή ολοκλήρωση, είναι τέλος βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του εγχειρήματος. Για το λόγο αυτό η ανάπτυξη προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων (capacity building) σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ πρέπει να είναι πολιτική προτεραιότητα.

6. Ο πυλώνας της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης

6.1. Οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες επιδιώκεται η περιφερειακή ολοκλήρωση περιλαμβάνουν χώρες οι οποίες μοιράζονται σημαντικά αποθέματα υδάτινων πόρων. Η διαχείριση των υδάτινων πόρων αποτελεί επίσης και κύριο σημείο προστριβών μεταξύ αρκετών χωρών. Η εξασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των διασυνοριακών υδάτινων πόρων θα πρέπει να θεωρείται πρωταρχική προτεραιότητα των διαδικασιών περιφερειακής ολοκλήρωσης. Δεν μπορεί να εννοηθεί κανενός είδους εμπορική, οικονομική ή άλλης φύσεως συμφωνία περιφερειακής ολοκλήρωσης μεταξύ χωρών οι οποίες δεν σέβονται το δικαίωμα όλων στην πρόσβαση σε καλής ποιότητας και επαρκούς ποσότητας ύδατα.

6.2. Η διαχείριση των διασυνοριακών υδάτινων πόρων εξυπακούεται ότι θα πρέπει να ακολουθεί και να ακολουθείται και από την ορθολογική διαχείριση σε εθνικό επίπεδο. Στο σημείο αυτό η οδηγία αριθ. 60/2000 της Επιτροπής⁽¹⁾ για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων πρέπει να προωθηθεί στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ. Η οδηγία αυτή προβλέπει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διαχείρισης των υδάτινων πόρων και μπορεί να αποτελέσει τη βάση, σε ό,τι αφορά τεχνικά θέματα, για το σχεδιασμό περιφερειακών πολιτικών διαχείρισης των υδάτινων πόρων.

6.3. Εξίσου σημαντική είναι και η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και σε αυτή την περίπτωση υπάρχουν πολλά παραδείγματα διασυνοριακών εκτάσεων αλλά και διασυνοριακών προστριβών. Με δεδομένο ότι οι περιοχές αυτές υποστηρίζουν και πολλές οικονομικές δραστηριότητες, είναι προφανές ότι οι συμφωνίες περιφερειακής ολοκλήρωσης επηρεάζουν άμεσα τη διαχείρισή τους. Θα πρέπει γι αυτό το λόγο να γίνεται ειδική πρόβλεψη για την αειφόρο διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

6.3.1. Η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών πρέπει να γίνεται με βάση ολοκληρωμένα σχέδια τα οποία αφενός να στηρίζονται στην ουσιαστική ανάλυση των τριών πυλώνων της αειφόρου ανάπτυξης (οικονομικός, περιβαλλοντικός, κοινωνικός) και αφετέρου να καταλήγουν σε επιχειρησιακές ρεαλιστικές πρακτικές οι οποίες να προβλέπουν και τη διάσταση της περιφερειακής συνεργασίας.

6.4. Η ΕΕ βρίσκεται στη διαδικασία εγκατάστασης ενός δικτύου προστατευόμενων περιοχών στα κράτη μέλη της με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας (Δίκτυο Natura 2000). Η εμπειρία που έχουν τα κράτη μέλη στον τομέα αυτό πρέπει να μεταφερθεί στις Αναπτυσσόμενες και Λιγότερο Ανπτυγμένες Χώρες. Πρέπει γι'αυτό το λόγο να υποστηριχθούν έργα ανάπτυξης ικανοτήτων σχετικών με τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Η πρόσκληση επίσης εκ μέρους της Επιτροπής και των κρατών μελών παρατηρητών από τις Αναπτυσσόμενες και Λιγότερο Ανπτυγμένες Χώρες στις εργασίες των βιογεωγραφικών σεμιναρίων (και ιδιαίτερα στα σεμινάρια που αφορούν τη μεσογειακή ζώνη) μπορεί να συμβάλει άμεσα στην επίτευξη του στόχου αυτού.

6.5. Μία από τις σημαντικότερες αναπτυξιακές ζώνες είναι αυτή των παράκτιων περιοχών. Οποιαδήποτε διαδικασία περιφερειακής ολοκλήρωσης είναι αδύνατον να μην περιλαμβάνει θέματα τα οποία θα επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την παράκτια ζώνη. Με δεδομένη

την πολυπλοκότητα τόσο των οικοσυστημάτων όσο και των οικονομικών δραστηριοτήτων στη ζώνη αυτή θα πρέπει να προωθηθεί μέσω της περιφερειακής ολοκλήρωσης και το ζήτημα της αειφόρου διαχείρισης της παράκτιας ζώνης. Στον τομέα αυτό η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την εφαρμογή της αναπτυχθείσας από την Επιτροπή Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης.

6.6. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι επίσης και το ζήτημα της διαχείρισης της άγριας πανίδας καθώς και του αυστηρού ελέγχου του εμπορίου ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΟΚΕ εκφράζει την υποστήριξη της στην όσο το δυνατόν αυστηρότερη εφαρμογή της συνθήκης CITES και την προώθησή της σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες.

6.7. Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και στα σημαντικά προβλήματα τα οποία συνδέονται με τον αυξημένο κίνδυνο ερημοποίησης σε πολλές από τις ΧΕΕ. Οι επιπτώσεις από τον αυξανόμενο κίνδυνο ερημοποίησης πολλών περιοχών των ΧΕΕ δεν εξαντλούνται μόνο στην περιβαλλοντική υποβάθμιση των εν λόγω περιοχών αλλά αφορούν και στην διατάραξη των περιφερειακών οικονομιών λόγω της αναστολής των οικονομικών δραστηριοτήτων που επέρχεται ως αποτέλεσμα της ερημοποίησης. Για τους λόγους αυτούς οι ΧΕΕ πρέπει να υποστηριχθούν για να αναπτύξουν περιφερειακές συνεργασίες που θα προβλέπουν συγκεκριμένες δράσεις με σκοπό την αμβλυνση του κινδύνου ερημοποίησης.

7. Μέτρα και πρακτικές

7.1. Οι βασικές αρχές ενσωμάτωσης της αειφόρου ανάπτυξης στις προσπάθειες περιφερειακής ολοκλήρωσης που παρουσιάστηκαν ανωτέρω απαιτούν συγκεκριμένα μέτρα και πρακτικές. Τα μέτρα και οι πρακτικές πρέπει, αφενός, να υποβοηθούν τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ να περιλαμβάνουν την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης στην περιφερειακή ολοκλήρωση και, αφετέρου, να επιτρέπουν τον έλεγχο της προόδου που σημειώνεται στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ σχετικά με το ζήτημα αυτό. Κεντρικό ρόλο στη διαδικασία ανάπτυξης τέτοιων μέτρων και πρακτικών πρέπει να έχει ο συμμετοχικός σχεδιασμός και η προσπάθεια για την επίτευξη όσο το δυνατόν καλύτερων μορφών διακυβέρνησης.

7.2. Η ΕΕ έχει σχεδιάσει και υλοποιεί μέσω του τμήματος εξωτερικής βοήθειας αναπτυξιακά προγράμματα για τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ (MEDA, ALA, CARDS κ.λπ.). Στα προγράμματα αυτά η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί ενδογενές στοιχείο του σχεδιασμού τους. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών δεν έχει μέχρι σήμερα αγγίξει τους φιλόδοξους στόχους της ΕΕ. Τα προγράμματα αυτά όμως είναι ικανά να υποστηρίξουν την ιδέα της ενσωμάτωσης της αειφόρου ανάπτυξης στις προσπάθειες περιφερειακής ολοκλήρωσης.

7.3. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στο σχήμα της Ευρω-μεσογειακής συνεργασίας. Η στρατηγική για την Ευρωμεσογειακή συνεργασία αποτελεί τομέα υψηλής προτεραιότητας των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ. Βασικό μέσο υλοποίησης της στρατηγικής αυτής είναι το πρόγραμμα MEDA. Σε σχέση με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη το πρόγραμμα SMAP επίσης αποτελεί κεντρικό μέσο υλοποίησης πολιτικών.

⁽¹⁾ Οδηγία αριθ. 60/2000/ΕΟΚ για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων.

7.4. Το πρόγραμμα MEDA δεν έχει καταφέρει μέχρι σήμερα να αποδώσει τα αναμενόμενα. Παρά το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός του MEDA II είχε κριθεί ως επαρκέστατος δεν έχει καταφέρει ακόμα να προσεγγίσει τους στόχους που είχαν μπει κατά την έναρξη υλοποίησής του. Το πρόγραμμα SMAP επίσης, αν και έχει καταφέρει να λειτουργήσει ως έναυσμα για την υλοποίηση έργων αιφόρου ανάπτυξης, δεν έχει την απαραίτητη συνέχεια η οποία θα εξασφαλίζει την ολοκλήρωση των δράσεων. Παρά το γεγονός ότι η υλοποίηση έργων στο πλαίσιο των παραπάνω προγραμμάτων είναι δυσχερής λόγω της έλλειψης της απαραίτητης συνεργασίας μεταξύ των χωρών στόχων, θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες της ΕΕ και ιδίως της Επιτροπής προς την κατεύθυνση αύξησης της κινητοποίησης των απαραίτητων φορέων που είναι δικαιούχοι των προγραμμάτων αυτών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα χρηματοδότησης πιο ευέλικτων μηχανισμών με την παρουσία τόσο δημόσιων φορέων που θα εγγυώνται την εθνική δέσμευση των χωρών που είναι δικαιούχοι των προγραμμάτων όσο και ιδιωτικών φορέων οι οποίοι μπορούν να λειτουργήσουν προς την κατεύθυνση της μεταφοράς τεχνογνωσίας προς τις χώρες στόχους.

7.5. Σε ό,τι αφορά τον έλεγχο της προόδου που γίνεται στις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ και στις ΧΕΕ σχετικά με τις προσπάθειες ενσωμάτωσης της αιφόρου ανάπτυξης στις δράσεις περιφερειακής ολοκλήρωσης, πρέπει να τονισθεί η ιδιαίτερη σημασία της εκτίμησης επιπτώσεων στην αιφορία (Sustainability Impact Assessment). Στο σημείο αυτό η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη θέση του Συμβουλίου για την εκπόνηση μελέτης εκτίμησης επιπτώσεων στην αιφορία για τις συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου. Η θέση αυτή επιβεβαιώθηκε και στο ενδιάμεσο συνέδριο της Ευρωμεσογειακής συνεργασίας τον Μάιο του 2003 στην Κρήτη.

7.6. Η επίδοση των χωρών στις οποίες εφαρμόζονται δράσεις περιφερειακής ολοκλήρωσης, θα πρέπει επίσης να αξιολογείται με βάση τους δείκτες αιφόρου ανάπτυξης οι οποίοι έχουν γίνει αποδεκτοί και έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται στα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι δείκτες αυτοί, αν και είναι ακόμα σε πρώτο στάδιο ανάπτυξης και εφαρμογής, πρέπει να θεωρηθούν ένα *modus vivendi* το οποίο δίνει ένα πλαίσιο εργασίας ικανό να αξιολογήσει τις επιδόσεις των χωρών.

7.7. Ένα θέμα το οποίο θα πρέπει να εξετάζεται με μεγάλη προσοχή κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της επίδοσης των χωρών στις οποίες εφαρμόζονται προγράμματα περιφερειακής ολοκλήρωσης, πρέπει να είναι και η επικάλυψη δράσεων από τη συμμετοχή των χωρών αυτών σε περισσότερες από μία συμφωνίες περιφερειακής ολοκλήρωσης. Αρκετές Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ συμμετέχουν σε πολλές συμφωνίες περιφερειακής ολοκλήρωσης. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη αποδοτικότητα και συνεπάγεται κίνδυνο κατασπατάλησης πόρων. Η ενσωμάτωση της αιφόρου ανάπτυξης στις δράσεις περιφερειακής ολοκλήρωσης πρέπει να έχει ως πρωταρχικό στόχο την άμβλυνση των όποιων επιπτώσεων μπορούν να προκληθούν από το γεγονός αυτό.

7.8. Σε ό,τι αφορά στη χρηματοδότηση της αιφόρου ανάπτυξης σε προγράμματα περιφερειακής ολοκλήρωσης, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη Συμφωνία του Μοντερρέυ για την χρηματοδότηση της ανάπτυξης, η οποία προβλέπει την σταθερή αύξηση του ποσού των οικονομικών πόρων που διατίθενται για την αιφόρο ανάπτυξη⁽¹⁾. Στη διακήρυξη προβλέπεται η αύξηση της κινητικότητας και της

αποτελεσματικής χρήσης των χρηματοδοτικών πόρων έτσι ώστε να επιτευχθούν οι συνθήκες που απαιτούνται για να υλοποιηθούν οι συμφωνημένοι σε διεθνές επίπεδο αναπτυξιακοί στόχοι. Οι εν λόγω στόχοι περιλαμβάνονται και στη Διακήρυξη της Χιλιετίας (Millennium Declaration⁽²⁾) και αφορούν στην εξάλειψη της φτώχειας, στη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών, στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου και στην προστασία του περιβάλλοντος ως ένα πρώτο βήμα για την κάλυψη της ανάγκης να είναι ο 21ος αιώνας ένας αιώνας ανάπτυξης για όλους.

8. Τελικές επισημάνσεις

8.1. Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, η αιφόρος ανάπτυξη είναι, και πρέπει να αντιμετωπισθεί ως, μία περιβάλλουσα και όχι μια συμπληρωματική διάσταση της περιφερειακής ολοκλήρωσης. Το θέμα αυτό δεν είναι απλό αλλά δεν θα πρέπει να θεωρείται αδύνατο. Η στοχοδότηση των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να επιφέρει ουσιαστικό αποτέλεσμα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω των προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας δεν βοηθάει μόνο τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ αλλά μεταφέρει και πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά μηνύματα. Τα μηνύματα αυτά μπορούν να συνοψισθούν στην την έννοια της αιφόρου ανάπτυξης και να υλοποιηθούν, μεταξύ και άλλων, μέσω της περιφερειακής ολοκλήρωσης.

8.2. Η αναζήτηση διεθνών συνεργασιών είναι ένα θέμα το οποίο πρέπει να απασχολήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση στις προσπάθειές της αυτές. Στο θέμα των συνεργασιών ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στη συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη.

8.3. Οι σχέσεις μεταξύ των Ηνωμένων Εθνών και της ΕΕ έχουν αναπτυχθεί διαχρονικά μέσα από ένα ποικίλο δίκτυο συνεργασιών. Οι σχέσεις αυτές είναι ισχυρές και καλύπτουν σχεδόν όλους τους τομείς των εξωτερικών σχέσεων. Η περαιτέρω προώθηση των σχέσεων με τα Ηνωμένα Έθνη είναι στρατηγική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών μελών και της Επιτροπής.

8.4. Ο τομέας της περιφερειακής ολοκλήρωσης και της αιφόρου ανάπτυξης είναι ιδανικός για τη βελτίωση των σχέσεων αυτών. Με δεδομένο τον στρατηγικό προσανατολισμό και την εμπειρία των Ηνωμένων Εθνών σε θέματα της αιφόρου ανάπτυξης και με δεδομένη την τεχνογνωσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα περιφερειακής ολοκλήρωσης, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη συνεργασία των δύο οργανισμών μέσω χρηματοδοτούμενων έργων περιφερειακής ανάπτυξης και αιφόρου ανάπτυξης από κοινούς μηχανισμούς των δύο οργανισμών.

8.5. Η βούληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία αυτή έχει ήδη εκφραστεί τόσο στη Δήλωση του Συμβουλίου και της Επιτροπής του Νοεμβρίου του 2000 για την «Αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας» όσο και στο κείμενο επικοινωνίας της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την «Οικοδόμηση μιας αποτελεσματικής συνεργασίας με τα Ηνωμένα Έθνη στους τομείς της Ανάπτυξης και των Ανθρωπίνων σχέσεων» [COM(2001) 231 final/2.5.2001].

⁽¹⁾ United Nations, Report of the International Conference on financing for Development, Monterrey 18-22 March 2002, A/CONF.198/11.

⁽²⁾ United Nations Millennium Declaration, The Millennium Assembly of the United Nations, General Assembly A/55/L.2.

8.6. Στο θέμα λοιπόν της περιφερειακής ολοκλήρωσης τα προγράμματα συνεργασίας της ΕΕ και ειδικώς όσα αφορούν την περιφερειακή ολοκλήρωση με τις Αναπτυσσόμενες και ΛΑΧ, πρέπει να δίνουν μεγάλη έμφαση στις διαφορετικές διαστάσεις της αειφορίας με αναφορά στον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό

πυλώνα. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΟΚΕ μπορεί να συνεισφέρει τα μέγιστα προς την επιτυχή ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας καθώς είναι το κατ' εξοχήν αρμόδιο θεσμικό όργανο της ΕΕ που μπορεί να θέσει τα θέματα αυτά στη βάση της συζήτησης η οποία γίνεται στα πλαίσια της κοινωνίας των πολιτών.

Βρυξέλλες 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών»

[COM(2003) 657 τελικό — CNS-2003/0265(CNS)]

(2004/C 241/13)

Στις 31 Μαρτίου 2004 και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή τους στις 5 Μαΐου 2004 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Carroll.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της, της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 120 ψήφους υπέρ, 49 κατά και 15 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Νομική βάση, περιεχόμενα και πεδίο εφαρμογής της πρότασης

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής στηρίζεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο έχει ήδη αποτελέσει τη βάση των οδηγιών για την καταπολέμηση των διακρίσεων στην απασχόληση και την εργασία για λόγους θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού⁽¹⁾ και, πάλι σε σχέση με την απασχόληση και την εργασία, αλλά και με την πρόσβαση και την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών, για λόγους φυλετικής ή εθνικής καταγωγής⁽²⁾.

1.2. Η παρούσα οδηγία καθιερώνει ένα πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου κατά την παροχή αγαθών και υπηρεσιών και την πρόσβαση σε αυτά, με σκοπό να εφαρμοστεί ουσιαστικά στα κράτη μέλη η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η ισχύς της δεν έχει αναδρομικό χαρακτήρα.

1.2.1 Οι άμεσες και έμμεσες διακρίσεις για λόγους φύλου υπόκεινται σε απαγόρευση, η οποία καλύπτει και την εγκυμωσύνη και

τη μητρότητα. Η απλή και η σεξουαλική παρενόχληση, όπως ορίζονται στην πρόταση, θεωρείται ότι συνιστούν διάκριση για λόγους φύλου και, συνεπώς, απαγορεύονται. Το γεγονός ότι ένα άτομο απορρίπτει ή ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορές δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τη λήψη απόφασης που το θίγει. Η ενθάρρυνση των διακρίσεων θεωρείται και αυτή διάκριση κατά την έννοια της οδηγίας.

1.3. Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας είναι ευρύ, παρόλο που υπάρχουν ορισμένοι σημαντικοί περιορισμοί. Σε γενικές γραμμές, καλύπτει την παροχή και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που διατίθενται στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης. Αφορά τόσο τον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων. Εξαιρούνται οι συναλλαγές που έχουν καθαρά ιδιωτικό χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα η ενοικίαση παραθεριστικής κατοικίας σε μέλος μιας οικογένειας ή δωμάτιο σε ιδιωτική κατοικία.

⁽¹⁾ Οδηγία του Συμβουλίου 2000/78/ΕΚ της 27ης Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και εργασία.

⁽²⁾ Οδηγία του Συμβουλίου 2000/43/ΕΚ της 29ης Ιουνίου 2000 περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων, ασχέτως φυλετικής ή εθνικής τους καταγωγής.

1.3.1. Η Επιτροπή παραθέτει παραδείγματα αγαθών και υπηρεσιών που παρέχονται στο κοινό, όπως είναι:

- η πρόσβαση σε χώρους στους οποίους επιτρέπεται η είσοδος στο κοινό,
- όλα τα είδη στέγασης, συμπεριλαμβανομένης της ενοικίασης κατοικίας και της διανυκτέρευσης σε ξενοδοχεία,
- οι τραπεζικές, ασφαλιστικές και άλλες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες,
- οι μεταφορές,
- οι υπηρεσίες οποιουδήποτε επαγγελματία ⁽¹⁾.

1.3.2. Το φάσμα των υπηρεσιών στις οποίες γίνεται αναφορά είναι ευρύ. Ορισμένοι σημαντικοί τομείς είναι οι συντάξεις, οι ασφάλειες ζωής και υγείας, οι γενικές ασφάλειες, η πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους και η στέγαση.

1.3.3. Από την ημερομηνία που θα τεθεί σε ισχύ η οδηγία, θα απαγορευτεί η χρήση του φύλου ως συντελεστή για τον υπολογισμό των τελών και των παροχών που έχουν σχέση με ασφάλειες και συναφείς χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Ωστόσο, επιτρέπεται στα κράτη μέλη να αναβάλουν την εφαρμογή της διάταξης αυτής για διάστημα έως και έξι χρόνια. Εάν ενεργήσουν κατ' αυτό τον τρόπο, πρέπει να πληροφορήσουν αμέσως την Επιτροπή και υποχρεούνται να καταρτίζουν, να δημοσιεύουν και να ενημερώνουν τακτικά ολοκληρωμένους πίνακες για τη θνησιμότητα και το προσδόκιμο επιβίωσης ανδρών και γυναικών.

1.4. Υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις. Στην πρόταση οδηγίας δεν αποκλείονται διαφορές που έχουν σχέση με αγαθά και υπηρεσίες για τα οποία οι άντρες και γυναίκες δεν ευρίσκονται σε συγκρίσιμη θέση, επειδή προορίζονται αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο για τα μέλη ενός από τα δύο φύλα ή πρόκειται για δεξιότητες που ασκούνται διαφορετικά από τα δύο φύλα (όπως, για παράδειγμα, τα μαθήματα κολύμβησης σε πισίνα μόνο για γυναίκες ή για άντρες και οι ιδιωτικές λέσχες).

1.5. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται επίσης στην εκπαίδευση, ούτε στο περιεχόμενο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της διαφήμισης, ειδικότερα στην απλή και την τηλεοπτική διαφήμιση, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 1 στοιχείο β) της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ.

1.6. Η οδηγία επιτρέπει τη θετική δράση.

1.7. Η οδηγία περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τα βασικά δικαιώματα, τα ένδικα βοηθήματα, την εφαρμογή του δικαίου και την παρακολούθηση που είναι κοινές με τις δύο οδηγίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1.1.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της αρχής της απαγόρευσης της διακρίσεως των φύλων, όταν πρόκειται για την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες.

2.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συνοχή της φρασεολογίας και των ορισμών της παρούσας πρότασης με τη φρασεολογία και τους ορισμούς των δύο προηγούμενων οδηγιών, καθώς και της οδηγίας σχετικά με το βάρος της απόδειξης σε περιπτώσεις που αφορούν την ισότητα.

2.2.1. Η ΕΟΚΕ διακατέχεται από ανησυχίες για το γεγονός ότι ο ορισμός της έννοιας «υπηρεσίες» περιλαμβάνεται μόνο στο άρθρο 10 του προοιμίου της πρότασης οδηγίας. Για να αποφευχθούν οι αμφισημίες, λόγω του ευρέος φάσματος των δημόσιων και άλλων υπηρεσιών που παρέχονται στο κοινό (όπως, για παράδειγμα, οι υπηρεσίες που παρέχουν οι ΜΚΟ), η έννοια «υπηρεσίες» πρέπει να οριστεί σαφώς στο ίδιο το κείμενο. Η ΕΟΚΕ προτιμά έναν ευρύ ορισμό.

2.3. Θεωρείται λυπηρό που αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας η εκπαίδευση. Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι μπορεί να υπάρχουν προβλήματα με τις κοινοτικές αρμοδιότητες στον τομέα αυτό. Όμως, η εκπαίδευση είναι ένα στοιχείο που έχει καθοριστική σημασία για την ισότητα ανδρών και γυναικών και μπορεί να ωθήσει τα αγόρια και τα κορίτσια να ακολουθήσουν παραδοσιακές σταδιοδρομίες, επηρεάζοντας σημαντικά το μέλλον τους. Ορισμένα κράτη μέλη τρέφουν ανησυχίες σχετικά με την περιορισμένη επιλογή και την έλλειψη επαρκούς καθοδήγησης στον χώρο της εκπαίδευσης, καταστάσεις οι οποίες συνεχίζουν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις τόσο για τα ενδιαφερόμενα άτομα, όσο και για την υλοποίηση των στόχων της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της ανταγωνιστικότητας της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.3.1. Η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι μόνο η ιδιωτική εκπαίδευση θα συμπεριλαμβανόταν στις υπηρεσίες, αν ο κλάδος αυτός δεν αποκλειόταν από την οδηγία. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στη χρήση διαφορετικών κριτηρίων κατά την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

2.3.2. Τα κράτη μέλη έχουν αρχίσει ήδη να δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης με βάση την ατζέντα της Λισαβόνας. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί επείγοντως την Επιτροπή να κάνει ό,τι μπορεί για τα ενθαρρύνει να μεριμνήσουν για την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης και παροχής εκπαιδευτικών δυνατοτήτων τόσο στους νέους όσο και στις νέες.

2.3.3. Η υφιστάμενη οδηγία για την ίση μεταχείριση καλύπτει την πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για επαγγελματικούς σκοπούς. Όμως, αυτό δεν επαρκεί, γιατί τα μέσα για να επωφεληθεί κανείς από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, είτε πρόκειται για πανεπιστήμιο ή για σχολή επαγγελματικής κατάρτισης, τα αποκτά στο δημοτικό σχολείο και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

2.4. Η ΕΟΚΕ κατανοεί το γεγονός ότι η πρόταση καλύπτει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τη διαφήμιση μόνο όσον αφορά τον ρόλο τους σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών. Αποδέχεται ότι η παρούσα πρόταση δεν είναι το κατάλληλο μέσο για να αναληφθεί δράση σε σχέση με το περιεχόμενο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της διαφήμισης. Όμως, δεδομένου ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η διαφήμιση ασκούν ισχυρή επιρροή στις απόψεις και τη στάση του κοινού, δεν μπορούν να αγνοηθούν στις προσπάθειες που καταβάλλει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την κατάργηση των διακρίσεων στην εργασία και την καθημερινή ζωή. Υπάρχει, ωστόσο, μια λεπτή γραμμή που διαχωρίζει την κατάλληλη δράση από τη λογοκρισία. Έτσι, η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει τις διαβουλεύσεις της γύρω από τα θέματα αυτά, έχοντας υπόψη τους παράγοντες που προαναφέρθηκαν, και να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα. Η ΕΟΚΕ αδημονεί να συμμετάσχει σε αυτή τη διαδικασία.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 τελικό, αιτιολογική έκθεση.

2.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης των δύο φύλων σε χρηματοδοτικούς πόρους — γεγονός το οποίο έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες ως επιχειρηματίες ή για την αναζήτηση στεγαστικών δανείων.

2.6. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, αφού η πρόταση δεν καλύπτει το πεδίο της εκπαίδευσης, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της διαφήμισης, το πιο ευαίσθητο σημείο της καθίσταται το θέμα της κατάρτισης των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά την πρόσβαση στις ασφάλειες. Σε κανένα από τα πεδία που καλύπτει η πρόταση — και ιδιαίτερα στον τομέα των ασφαλειών — δεν θα πρέπει να εισαχθούν νέα κριτήρια διακρίσεων.

2.6.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ αμφισβητήσιμο τον ισχυρισμό ότι τα ενιαία τιμολόγια για τους άνδρες και τις γυναίκες — που έχουν ωστόσο καθιερωθεί σε ορισμένες χώρες της Ένωσης — οδηγούν οπωσδήποτε σε γενικευμένη αύξηση των ασφαλιστρών και ότι η μεγαλύτερη εξίσωση των κινδύνων ανάμεσα στα φύλα συντείνει στην άνοδο των τιμών. Δεν είναι συνετό και αντιβαίνει στον στόχο της πρότασης το να επιτραπεί στα κράτη μέλη, στο γενικό πλαίσιο της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και της ελευθερίας εγκατάστασης όσον αφορά τις ασφάλειες, να παρεκκλίνουν επί εξί ετη από αυτή την κατάρτιση των διακρίσεων.

2.6.2. Όσον αφορά την πρόσβαση όλων στα δικαιώματα συμπληρωματικής ασφάλισης κοινωνικής προστασίας, η ΕΟΚΕ ζητεί να καταργηθούν οι άμεσες και οι έμμεσες διακρίσεις. Το αίτημα αυτό είναι ακόμη πιο επείγον σήμερα που η ανάπτυξη του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα της κοινωνικής προστασίας (συμπληρωματική και η υπερσυμπληρωματική ασφάλιση) είναι η πιο δυναμική πτυχή της κοινωνικής προστασίας στην Ένωση. Για το θέμα αυτό, η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις προτάσεις που έχει διατυπώσει στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη «Συμπληρωματική ασφάλιση ασθένειας»⁽¹⁾.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της εξίσωσης των όρων πρόσβασης στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, πολλές από τις οποίες έχουν ουσιαστική σημασία για την καθημερινή ζωή, καθώς και της εξίσωσης των παροχών και των ασφαλιστρών για τα δύο φύλα. Ωστόσο, η οδηγία καλύπτει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, με πολύ διαφορετική φύση — π.χ. ασφάλειες αυτοκινήτων, υγείας και αναπηρίας, συντάξεις και περιοδικές προσόδους. Αυτό δημιουργεί περίπλοκα και δύσκολα προβλήματα, που διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

3.1.1. Όμως, πρέπει να αναγνωριστεί ότι, με την εξίσωση των παροχών και των ασφαλιστρών για τους καταναλωτές αυτού του είδους των υπηρεσιών, θα υπάρξουν, εκτός από τις θετικές, και ορισμένες αρνητικές συνέπειες, με διαφορετικό αντίκτυπο στους άνδρες και στις γυναίκες, ανάλογα με το είδος της ζητούμενης χρηματοοικονομικής υπηρεσίας. Στην περίπτωση των ασφαλειών αυτοκινήτων, οι ατομικές εκπτώσεις 'no-claim' προκύπτουν μετά από αρκετά χρόνια ασφάλισης. Είναι πολύ πιθανό να αυξηθούν τα ασφαλιστρα για όλους, προκειμένου να καλυφθούν οι αβεβαιότητες που προκύπτουν.

⁽¹⁾ EE C 204 της 18.7.2000, σ. 51 (εισηγητής: Jean-Michel Bloch-Lainé).

3.1.2. Στην απόφαση Coloroll⁽²⁾, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δέχτηκε ότι η χρήση αναλογιστικών στατιστικών δεδομένων με βάση το φύλο επιτρέπεται για τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών εισφορών και παροχών, υπό τον όρο όμως ότι οι εισφορές των εργαζομένων θα είναι ίσες με τις παροχές που λαμβάνουν. Η αύξηση των εισφορών που καταβάλλουν οι εργοδότες θεωρήθηκε έγκυρη. Στην ουσία, το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι η εξίσωση των παροχών στοιχίζει περισσότερο. Στα επαγγελματικά συστήματα συνταξιοδότησης, το μεγαλύτερο μέρος της εισφοράς καταβάλλεται από τον εργοδότη. Στην περίπτωση των ιδιωτικών συντάξεων και των ασφαλιστικών παροχών, δεν υπάρχει εργοδότης για να καλύψει το ποσοστό της αύξησης των ασφαλιστρών ή των τελών, με αποτέλεσμα αυτό να αποβαίνει σε βάρος του καταναλωτή. Αυτό, όμως, δεν ισχύει μόνο για τα συνταξιοδοτικά συστήματα, όπου οι άνδρες πρέπει να καλύψουν το μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης των γυναικών, αλλά για όλες τις μορφές ασφαλίσεων. Οι γυναίκες ενδέχεται να πρέπει να καλύψουν, για παράδειγμα, τον αυξημένο κίνδυνο ατυχημάτων των ανδρών κοκ.

3.1.3. Στην εκτενή αξιολόγηση επιπτώσεων που έκανε, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι θα προκύψει ένα ορισμένο κόστος για τους ασφαλιστές, το οποίο θα μετακυληθεί τελικά στον καταναλωτή, θεωρεί όμως ότι το πρόβλημα θα πάψει να υφίσταται όταν θα λήξει η περίοδος προσαρμογής. Η ΕΟΚΕ έχει την ίδια άποψη.

3.1.4. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης να υπενθυμίσει εδώ ότι η αρχή της ισότητας των φύλων έχει καταχωρηθεί στη Συνθήκη. Εάν βασισθούμε στην εν λόγω αρχή, θα πρέπει να καθορισθεί εάν ο τομέας των ασφαλίσεων πρέπει να τροποποιηθεί το σύστημα υπολογισμών που εφαρμόζει, βέβαια μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να μην λαμβάνεται υπόψη το φύλο στον υπολογισμό των ασφαλιστρών, π.χ. για τα αυτοκίνητα. Δεδομένου ότι ο τρόπος υπολογισμού σαφώς δεν έχει καμία επιρροή στη συχνότητα των ατυχημάτων ούτε στο προσδόκιμο επιβίωσης, το ποσό των ασφαλιστρών για το σύνολο των καταναλωτών θα πρέπει κατ' αρχήν να παραμείνει αμετάβλητο.

3.1.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να γίνει μια περισσότερο συγκεκριμένη αξιολόγηση του κλάδου των ασφαλειών/συντάξεων (στην οποία να συμπεριλαμβάνονται και ανεξάρτητες προσομοιώσεις του αντίκτυπου που έχουν εναλλακτικά σχήματα), προκειμένου να εκτιμηθούν οι μακροπρόθεσμες συνέπειες των προτάσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι σημαντικό να παρακολουθηθεί το πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση, ιδίως στον κλάδο των ασφαλειών, αφού τεθεί σε ισχύ η οδηγία. Ο απώτερος στόχος της οδηγίας πρέπει να είναι η εγγύηση του δικαιώματος του ατόμου να μην υφίσταται διακρίσεις

3.2. Σε σχέση με τη διάταξη για τη στέγαση, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η οδηγία δεν πρέπει να ισχύει για τις ιδιωτικές συμφωνίες, δηλαδή για χρηματοδοτικές μισθώσεις, πωλήσεις ή δωρεές μεταξύ μελών μιας οικογένειας.

3.3. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι εξαιρέσεις θα πρέπει να είναι σαφείς και αυστηρά προσδιορισμένες. Δεν πρέπει να θέτουν σε κίνδυνο την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd κατά Russel & άλλοι C-200/91, 28 Σεπτεμβρίου 1994.

3.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το άρθρο 5, το οποίο επιτρέπει την ανάληψη θετικής δράσης. Όμως, η διάταξη αυτή δεν θα πρέπει να θέσει σε κίνδυνο ζωτικής σημασίας υπηρεσίες που παρέχονται και στα δύο φύλα από το Δημόσιο και από ΜΚΟ, όπως είναι τα πανδοχεία για άνδρες ή γυναίκες με ειδικές ανάγκες και τα καταλύματα για γυναίκες θύματα οικογενειακής ή άλλου είδους βίας.

3.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διάταξη για τον διάλογο με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Όμως, η διάταξη αυτή θα πρέπει να εξα-

σφαλίζει την τακτική επαφή με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

3.6. Η κοινοποίηση και η δημόσια προβολή της οδηγίας, όταν εγκριθεί, θα έχει ζωτική σημασία για να εξασφαλιστεί ότι οι καταναλωτές θα είναι πλήρως ενημερωμένοι σχετικά με τα δικαιώματά τους και ότι οι φορείς παροχής αγαθών και υπηρεσιών θα κατανοούν ποιες είναι οι υποχρεώσεις τους που απορρέουν από αυτήν.

Βρυξέλλες, 3 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Τόνωση των τεχνολογιών υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης: πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

[COM(2004) 38 τελικό]

(2004/C 241/14)

Στις 28 Ιανουαρίου 2004, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Buffet.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς της, της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 2ας Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 177 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα ανακοίνωση εντάσσεται στην «παράδοση» των μη νομοθετικών κειμένων της Επιτροπής που αναφέρονται ταυτοχρόνως στις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί στον εκάστοτε τομέα και στις μελλοντικές πολιτικές προοπτικές. Αποτελεί, συνεπώς, ένα είδος γενικού πλαισίου αναφοράς της Επιτροπής για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες.

1.2. Ευθύς εξ αρχής, η Επιτροπή τοποθετεί την ανακοίνωση στην προοπτική της στρατηγικής για την προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης και της στρατηγικής της Λισσαβόνας και επαναλαμβάνει, το γνωστό απόφθεγμα, ότι ο κύριος στόχος που επιδιώκει είναι να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση «η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή».

1.3. Όμως, μετά την υπενθύμιση αυτή, η οποία έχει ήδη τελετουργικό χαρακτήρα, τίθεται το πραγματικό ερώτημα: ποιοι είναι οι στόχοι αυτού του προγράμματος δράσης για την υποστήριξη των περιβαλλοντικών τεχνολογιών (ΠΑΠΤ);

Η Επιτροπή ανακοινώνει τους ακόλουθους τρεις:

- να αρθούν τα εμπόδια για να αξιοποιηθεί το δυναμικό που προσφέρουν οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες,
- να αρχίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να πρωτοστατεί στην εφαρμογή και την πρακτική των περιβαλλοντικών τεχνολογιών,
- να κινητοποιηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς για να υποστηριχθούν οι ως άνω στόχοι.

Απώτερος στόχος είναι να μειωθούν οι πιέσεις που ασκούνται επί των διαθέσιμων φυσικών πόρων, να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων της Ευρώπης και να προαχθεί η οικονομική ανάπτυξη.

1.4. Η Επιτροπή κρίνει ότι, από πολιτική άποψη, η στιγμή είναι κατάλληλη για να τεθεί σε εφαρμογή το σχέδιο αυτό. Όμως, με ποιο τρόπο και με ποιες συγκεκριμένες δράσεις; Το κείμενο είναι διαρθρωμένο γύρω από τις απαντήσεις που δίνονται στα εν λόγω δύο ερωτήματα.

2. Κύρια σημεία του προγράμματος δράσης

2.1. Η Οικοδόμηση του Προγράμματος Δράσης

2.1.1. Καταρχάς, η Επιτροπή προβαίνει σε ορισμένες διαπιστώσεις, οι οποίες χρησιμεύουν για τη χάραξη του προγράμματος δράσης. Πρόκειται για τα ακόλουθα:

- την ύπαρξη δυνατοτήτων για την προαγωγή των περιβαλλοντικών τεχνολογιών,
- την ελλιπή αξιοποίησή τους,
- τη σημασία που έχει η προσφορά συγκεκριμένων και αποτελεσματικών κινήτρων για την υιοθέτηση και την ανάπτυξη των εν λόγω περιβαλλοντικών τεχνολογιών,
- την αναγκαιότητα να αποδεσμευτούν μακροπρόθεσμα οι εξελικτικές προοπτικές των αγορών, για να επιτραπούν οι επενδύσεις στις περιβαλλοντικές τεχνολογίες,
- την ανάγκη συντονισμού και διευκόλυνσης της ανταλλαγής καλών πρακτικών,
- την ανάγκη να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον το οποίο να ευνοεί εκείνους που αναπτύσσουν, αγοράζουν και χρησιμοποιούν περιβαλλοντικές τεχνολογίες,
- την αναγνώριση του ότι η εφαρμογή και η ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών είναι ένα έργο για το οποίο απαιτούνται πόροι και χρόνος.

2.2. Ανάλυση δράσης

Η Επιτροπή προτείνει τρεις μεγάλους άξονες δράσης:

- μετάβαση από την έρευνα στις αγορές,
- βελτίωση των συνθηκών της αγοράς και
- δράση σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.2.1. Η μετάβαση από την έρευνα στις αγορές

2.2.1.1. Η Επιτροπή συνιστά επίσης την ανάπτυξη και την επικέντρωση της έρευνας με την προσφυγή σε χρηματοδοτικούς πόρους της ΕΤΕ και της ΕΤΑΑ, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη εμπορικών εφαρμογών.

2.2.1.2. Η Επιτροπή σκοπεύει να προωθήσει τη δημιουργία τεχνολογικών πλατφορμών (βάσεων) για τις πολλά υποσχόμενες περιβαλλοντικές τεχνολογίες, οι οποίες θα αποσκοπούν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της έρευνας, στην ανεύρεση πόρων, στην ανάπτυξη της συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και στη βελτίωση της μεταφοράς τεχνολογιών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

2.2.1.3. Τέλος, η Επιτροπή επιθυμεί να βελτιωθούν τα πειράματα και να τυποποιηθούν οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες.

2.2.2. Βελτίωση των συνθηκών στην αγορά

2.2.2.1. Η Επιτροπή εξηγεί τις προϋποθέσεις για τη βελτίωση της αγοράς σε σχέση με τις επενδύσεις, τον περιορισμό των οικονομικών εμποδίων, την αύξηση του ειδικού βάρους των δημόσιων προμηθειών στην οικονομία, την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών.

2.2.3. Δράση σε παγκόσμιο επίπεδο

2.2.3.1. Οι φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο χώρο των περιβαλλοντικών τεχνολογιών δεν περιορίζονται στη γηραιά ήπειρο. Η Επιτροπή κρίνει ότι η Ένωση πρέπει να δράσει με αποφασιστικότητα για να προωθήσει σε παγκόσμια κλίμακα την αειφόρο ανάπτυξη.

2.2.3.2. Η Επιτροπή έχει την πρόθεση να αναπτύξει συνεργασίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες και να συμμετάσχει με ιδιαίτερη ενεργητικότητα στις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν στο χώρο των περιβαλλοντικών τεχνολογιών στη σύνοδο κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ.

3. Συντονισμός και παρακολούθηση

3.1. Η χάραξη ενός προγράμματος δράσης προϋποθέτει την παρακολούθηση της εφαρμογής του. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή προβλέπει διάφορα μέσα, όπως υποβολή εκθέσεων ανά διετία, σύσταση ευρωπαϊκής επιτροπής για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες, συντονισμό, πληροφόρηση σχετικά με τις καλύτερες πρακτικές κ.λπ..

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Στην παρούσα γνωμοδότηση συνεκτιμώνται τα σχόλια και οι υποδείξεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής Βιομηχανικών Μεταλλικών (εισηγητής: η κα SIRKEINEN, συνεισηγητής ο κ. BUFFETAUT).

4.2. Εξ ορισμού, ο κλάδος των περιβαλλοντικών τεχνολογιών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Οι τεχνολογίες αυτές μπορεί να αποσκοπούν στην αξιοποίηση φυσικών πόρων με βιώσιμο τρόπο, στην αποφυγή της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη εναλλακτικών πηγών ενέργειας, στην ενσωμάτωσή τους στην ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων κ.λπ.. Όπως έχει ήδη τονίσει η ΕΟΚΕ⁽¹⁾, έχει πολύ μεγάλη σημασία ο ορισμός των περιβαλλοντικών τεχνολογιών να μην περιοριστεί στις «καθαρές» τεχνολογίες. Η διαρκής βελτίωση των παραγωγικών μεθόδων και της παροχής υπηρεσιών με στόχο τον περιορισμό των επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος, η προαγωγή της έρευνας, της νεωτεριστικής τεχνογνωσίας και την ανάπτυξης για τη βελτίωση των παραδοσιακών τεχνολογιών και την ενσωμάτωση μιας περιβαλλοντικής διάστασης σε αυτές δείχνουν επίσης μια προσπάθεια που αποσκοπεί στην ανάπτυξη των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και πρέπει να ενθαρρυνθεί. Η αποτελεσματικότητα μιας οικολογικής τεχνολογίας υπολογίζεται με βάση τον ευνοϊκό αντίκτυπο που έχει στο περιβάλλον και όχι με βάση έναν εκ των προτέρων ορισμό των «ορθών» από την άποψη του περιβάλλοντος τεχνολογιών.

4.3. Ο κίνδυνος που εγκυμονεί ένα ιδιαίτερα εκτεταμένο πρόγραμμα δράσης είναι η διασπορά και, μαζί με αυτή, ο κατακερματισμός των πόρων. Μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για να στεφθεί με επιτυχία μια τέτοια προσπάθεια είναι κατά πάσα πιθανότητα η δυνατότητα καθορισμού προτεραιοτήτων, ιεράρχησης των προσπαθειών και, συνεπώς, η δυνατότητα αξιολόγησης όχι μόνο της αποτελεσματικότητας των περιβαλλοντικών τεχνολογιών αλλά και της οικονομικής βιωσιμότητάς τους. Η αντίληψη αυτή δεν απαντάται σχεδόν καθόλου στο έγγραφο της Επιτροπής. Ωστόσο, έχει πάρα πολύ μεγάλη πρακτική σημασία, χωρίς βεβαίως να λησμονείται ότι η βιώσιμη ανάπτυξη στηρίζεται σε τρεις πυλώνες, που είναι η οικονομική ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και η κοινωνική πραγμάτωση των ανθρώπων.

⁽¹⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα Ανακοίνωση της Επιτροπής: διαμόρφωση προγράμματος δράσης για την περιβαλλοντική τεχνολογία, COM(2003)13, ΕΕ C 32 της 5.2.2004, σ. 39-44, (CESE 1390/2003).

4.4. Οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες εφαρμόζονται πάντα στην περίπτωση που η χρήση τους αποφέρει είτε ένα ορισμένο άμεσο όφελος, είτε όταν αυτό απαιτείται από τη νομοθεσία. Επειδή η ελεύθερη αγορά δεν μπορεί από μόνη της να καλύψει όλους τους κοινωνικά αναγνωρισμένους δεοντολογικούς, κοινωνικούς, και περιβαλλοντολογικούς στόχους, ο νομοθέτης είναι πάντα υποχρεωμένος να θεσπίζει τις κατάλληλες νομοθετικές διατάξεις. Η διαδικασία αυτή αντικατοπτρίζεται όντως εν μέρει στην αύξηση του επιχειρηματικού κόστους το οποίο, όμως, από την άποψη της εθνικής οικονομίας μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα σκόπιμο. Κατά τον καθορισμό των γενικών νομοθετικών προϋποθέσεων, ο νομοθέτης πρέπει να συνεκτιμά σημαντικές δυνατότητες καινοτομίας της οικονομίας και της επιστήμης, ορίζοντας τους στόχους ή τα βήματα που πρέπει να γίνουν αλλά όχι και τις τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση αυτών. Η αύξηση της επίγνωσης σχετικά με τις βελτιωμένες δυνατότητες διάθεσης μέσω της τήρησης πρόσθετων κοινωνικών και περιβαλλοντολογικών κριτηρίων αποτελεί σημαντικό κίνητρο για το πρόγραμμα δράσης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας.

4.5. Ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία του σχεδίου για την προαγωγή των περιβαλλοντικών τεχνολογιών έχει σχέση με τις συνθήκες της αγοράς και την πρόσβαση σε αυτήν. Είναι μάταιο να ελπίζει κανείς στην πραγματική ανάπτυξη των περιβαλλοντικών τεχνολογιών όταν δεν υπάρχει μια ανταγωνιστική αγορά που να τις υποστηρίζει. Συχνά, όμως, οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες δεν είναι ακόμη δυνατόν να εφαρμοστούν με κόστος χαμηλότερο από εκείνο των τεχνολογιών που σέβονται λιγότερο το περιβάλλον κυρίως λόγω του περιβαλλοντικού κόστους που δεν έχει εσωτερικευτεί και, επίσης, επειδή δεν έχουν κατορθώσει να φτάσουν σε ένα στάδιο ανάπτυξης και να διαδοθούν σε βαθμό που να επιτρέπει την δημιουργία οικονομιών κλίμακας που οδηγούν σε μείωση του κόστους. Συνεπώς, το ζητούμενο είναι να οριστούν μέθοδοι για την προαγωγή και την ανάπτυξη επιθυμητών και δοκιμασμένων περιβαλλοντικών τεχνολογιών (δάνεια, επιχορηγήσεις, φορολογικά κίνητρα) που ενθαρρύνουν και διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά, ή ακόμη δημιουργούν μια αγορά. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, για να εξασφαλιστούν η συνοχή και η σωστή χρήση των κινήτρων, πρέπει να καθιερωθεί μια μέθοδος κατάταξης ή ιεράρχησης: κεφάλαια κινδύνου στην αρχή, περισσότερο «κλασσικά» δάνεια στο στάδιο της ανάπτυξης, παροχή φορολογικών κινήτρων για την σταθεροποίηση της αγοράς και, ενδεχομένως, μέθοδοι φορολόγησης που αντιστοιχούν στον καταλογισμό του οικολογικού κόστους για τις τεχνολογίες που δεν σέβονται όσο θα έπρεπε το περιβάλλον.

4.6. Από την άποψη αυτή, η θέσπιση ενθαρρυντικών ή αποτρεπτικών μέτρων, νομοθετικών διατάξεων και κανόνων είναι πράξεις απαραίτητες οι οποίες, όμως, δεν μπορούν να αγνοήσουν την οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα. Ούτε θα πρέπει να νοθεύουν τον ανταγωνισμό. Οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες δεν πρέπει να αποτελούν απρόσιτη πολυτέλεια, ούτε μέσο νόθευσης του ανταγωνισμού με την αποδοχή προϊόντων και υπηρεσιών οικονομικών περιοχών οι οποίες δεν διέπονται από τους ίδιους κανόνες. Στο κείμενο της Επιτροπής, αυτό το βασικό στοιχείο τονίζεται ιδιαίτερα. Όλες οι συνεννοήσεις και όλη η ενδεχόμενη κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και της κοινής γνώμης υπέρ των περιβαλλοντικών τεχνολογιών θα είναι μάταιες αν αγνοηθεί η οικονομική πραγματικότητα και βιωσιμότητα. Ένας τρόπος υποστήριξης της κοινής γνώμης είναι να μη λησμονηθεί ότι οι πολίτες και οι καταναλωτές δεν παύουν να είναι άνδρες και γυναίκες που εργάζονται. Στο εξής, εάν οι παλαιές τεχνολογίες πρέπει να εγκαταλείπονται για λόγους που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη και για τις ανάγκες και το κόστος των κοινωνικών μεταβολών.

4.7. Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι είναι απαραίτητο να υπάρξει μέριμνα για να επιτευχθεί μια γενική συνοχή των διαφόρων πολιτικών που ασκούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ούτως ώστε να αποφευχθούν οι αντιφάσεις. Επίσης, θα ήταν μάταιο να καθοριστεί μια συγκεκριμένη πολιτική υπέρ της αιεφόρου ανάπτυξης, εάν η πολιτική αυτή έρθει στη συνέχεια σε αντίφαση με την πολιτική που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του ΠΟΕ ή της απελευθέρωσης των αγορών. Αυτό προϋποθέτει τη διεξαγωγή μιας σοβαρής συζήτησης στους κόλπους του ΠΟΕ και της αποφασιστική απόρριψη προϊόντων και υπηρεσιών, ανεξαρτήτως προέλευσης, οι οποίες δεν περιορίζουν στο ελάχιστο τις επιπτώσεις τεχνολογιών και μεθόδων.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Εισαγωγή

5.1.1. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να προσυπογράψει τους στόχους του προγράμματος δράσης που είναι συγκεκριμένα η επιθυμία διερεύνησης όλου του δυναμικού που προσφέρουν οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες με στόχο τη βελτίωση του περιβάλλοντος, παράλληλα με την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης, όπως έχει ήδη τονίσει στην προηγούμενη γνωμοδότηση που εξέδωσε (βλέπε υποσημείωση 1).

5.2. Παροχή κινήτρων για την υιοθέτηση περιβαλλοντικών τεχνολογιών

5.2.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχει η παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών, τονίζει όμως ότι αυτό δεν πρέπει να οδηγήσει στην τεχνητή στήριξη τεχνολογιών που δεν μπορούν ποτέ να καταστούν βιώσιμες. Κυρίως όμως, η αγορά πρέπει να διαμορφωθεί με τη χρήση συγκεκριμένων μέσων που αφορούν τη φορολογία, τις ενισχύσεις, τις άδειες και τις κανονιστικές ρυθμίσεις, έτσι ώστε να συνεκτιμηθεί το εξωτερικό κόστος των διαφόρων εναλλακτικών τεχνολογιών.

5.2.2. Οι προσπάθειες που θα γίνουν πρέπει να αποσκοπούν, επίσης, στη βελτίωση των εναλλακτικών τεχνολογιών, έτσι ώστε να συμμορφωθούν περισσότερο στις απαιτήσεις της αιεφόρου ανάπτυξης. Στην πράξη, ο εκσυγχρονισμός και η προσαρμογή του βιομηχανικού εξοπλισμού και η πρόοδος των τεχνικών και των μεθόδων παραγωγής ή παροχής υπηρεσιών έχουν οδηγήσει ήδη στην εφαρμογή ορισμένων περιβαλλοντικών τεχνολογιών. Αυτό συνιστά, επίσης, μορφή ανάπτυξης των περιβαλλοντικών τεχνολογιών που μπορεί να περνά απαρατήρητη, χωρίς όμως να παύει να είναι πραγματική.

5.3. Η μετάβαση από την έρευνα στις αγορές

5.3.1. Μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις είναι να μπορέσει η έρευνα που πραγματοποιείται στο χώρο των περιβαλλοντικών τεχνολογιών να οδηγήσει σε συγκεκριμένες εφαρμογές. Συνεπώς, θεωρείται σκόπιμο τα κονδύλια που έχουν δεσμευτεί για την έρευνα και να διοχετευθούν και προς την κατεύθυνση της εφαρμοσμένης έρευνας, με την έντονη συμμετοχή των επιχειρήσεων και ιδιαίτερος των μικρομεσαίων. Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι ορισμένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις πρωταγωνιστούν στην προσαρμογή και την ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών.

5.4. Η συμβολή των τεχνολογικών πλατφορμών (βάσεων)

5.4.1. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η ιδέα της δημιουργίας τεχνολογικών βάσεων για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες είναι ενδιαφέρουσα και υπόσχεται πολλά. Η συγκέντρωση των ενδιαφερομένων παραγόντων οι οποίοι διαθέτουν γνώση μιας συγκεκριμένης τεχνολογίας, των τεχνολογιών που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο κλάδο ή της εφαρμογής τεχνολογιών για την επίλυση ενός συγκεκριμένου περιβαλλοντικού προβλήματος είναι μια ενδιαφέρουσα προσπάθεια. Τα θέματα που αφορούν την πνευματική ιδιοκτησία, τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας και τα σήματα θα ρυθμίζονται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα με την εφαρμογή των κανόνων του προγράμματος πλαίσιο για την έρευνα και της νομοθεσίας που ισχύει για την πνευματική ιδιοκτησία. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, στην αρχή, η γραμματεία θα διασφαλίζεται από την Επιτροπή, ενώ θα μπορούσε να αναπτυχθεί μια μορφή συνεργασίας ιδιωτικού — δημόσιου τομέα, στο μέτρο που οι εν λόγω τεχνολογικές πλατφόρμες αποδειχθεί ότι ανταποκρίνονται σε μια πραγματική ανάγκη και παρουσιάζουν όντως ενδιαφέρον.

5.5. Αξιολόγηση και τυποποίηση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών

5.5.1. Η διάδοση περιβαλλοντικών τεχνολογιών εξαρτάται από οικονομικές εκτιμήσεις αλλά και από την τεχνική αποδοτικότητα τους. Η δημιουργία μηχανισμού αξιολόγησης και ενός δικτύου στο οποίο θα περιλαμβάνονται τα δεδομένα που υπάρχουν για ορισμένες καθοριστικής σημασίας τεχνολογίες, όπως προβλέπεται από την Επιτροπή, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για το Δημόσιο, ιδιαίτερος εάν υπάρχει πρόθεση να ενσωματωθεί το σκεπτικό «της καλύτερης για το περιβάλλον λύσης» κατά τη ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων. Στο σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την έκκλησή της για την ίδρυση ευρωπαϊκής τράπεζας δεδομένων, στη δημιουργία και τη συντήρηση της οποίας πρέπει να συμμετέχει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, όπου θα καταχωρούνται δοκιμασμένες, οικονομικές και προσαρμοσμένες περιβαλλοντικές τεχνολογίες και, κατ' αυτό τον τρόπο, θα φέρουν «ποιοτική σφραγίδα»⁽²⁾.

5.6. Στόχοι όσον αφορά τις επιδόσεις

5.6.1. Η Επιτροπή τονίζει ότι οι στόχοι αυτοί πρέπει να στηρίζονται στις καλύτερες οικολογικές επιδόσεις, αλλά να είναι και ρεαλιστικοί από οικονομική άποψη και από άποψη κοινωνικής αποτελεσματικότητας. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί παρά να υποστηρίξει αυτή την άποψη και υπενθυμίζει ρητώς ότι μια πραγματικά αιεφόρος ανάπτυξη διασυνδέει τη μέριμνα για το περιβάλλον με την οικονομική ανταγωνιστικότητα, την ποσοτική και ποιοτική βελτίωση της απασχόλησης και την κοινωνική συνοχή.

5.7. Επενδύσεις

5.7.1. Η χρήση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων και η δημιουργία νέων με στόχο τον επιμερισμό των κινδύνων που εγκυμονούν επενδύσεις σε προγράμματα και επιχειρήσεις που σχετίζονται με περιβαλλοντικές τεχνολογίες, κυρίως με ταμεία επενδυτικών

κεφαλαίων, προϋποθέτει την ύπαρξη ικανών αναλυτών που είναι σε θέση να αξιολογήσουν την τεχνική και οικονομική βιωσιμότητα των προγραμμάτων, γιατί διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος να σπαταληθούν άσκοπα πιστώσεις που θα ήταν χρήσιμες για άλλους σκοπούς. Η αξιολόγηση των προγραμμάτων πρέπει να διενεργείται με βάση σοβαρά επιστημονικά και τεχνικά κριτήρια, συγκεκριμένους στόχους και χωρίς προκαταλήψεις. Η χρήση νέων χρηματοδοτικών μέσων θα μπορούσε να προσφέρει την ευκαιρία για τη συμμετοχή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών και την πρόβλεψη συνεργασιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

5.8. Δημόσιες συμβάσεις

5.8.1. Η ιδέα για την προαγωγή των περιβαλλοντικών τεχνολογιών μέσω της καλύτερης για το περιβάλλον λύσης δεν είναι νέα. Πρέπει δε να αξιολογηθεί με βάση τη βιωσιμότητα των τεχνολογιών αυτών και τους δημοσιονομικούς περιορισμούς. Επιπλέον, θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή για την καλλιέργεια της πρακτικής της προκήρυξης διαγωνισμών με βάση την επίδοση. Οποιοδήποτε, δεν πρέπει να μετατραπεί σε ένα επινόημα που χρησιμεύει προς εφησυχασμό.

5.9. Η υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών

5.9.1. Κάθε γενιά είναι υπεύθυνη για την κοινωνία που κληροδοτεί στα παιδιά της. Ολοένα και περισσότεροι συνάνθρωποι μας πιστεύουν ότι είναι υπεύθυνοι για το περιβάλλον που θα παραδώσουν στις μελλοντικές γενιές. Είναι εύκολο και εφικτό να προαχθούν οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες με μια προσπάθεια διαπαιδαγώγησης και πληροφόρησης η οποία, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να είναι ρεαλιστική τονίζοντας και τα πλεονεκτήματα. Αυτό προϋποθέτει τη διοργάνωση ενός πραγματικού διαλόγου με τις ενδιαφερόμενες πλευρές και τους πολίτες, καθώς και την κινητοποίηση των τοπικών αρχών, που συχνά φέρουν σημαντικές ευθύνες σε σχέση με το περιβάλλον.

5.10. Δράση σε παγκόσμιο επίπεδο

5.10.1. Η επιδίωξη της Επιτροπής να αναλάβει δράση σε παγκόσμια κλίμακα είναι αξιέπαινη. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι επιδίωξη των περισσότερων από τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι κατ' αρχάς η οικονομική τους ανάπτυξη και η καταπολέμηση της φτώχειας. Επιπλέον, οι οικονομικές δυνατότητες αυτών των χώρων είναι πολύ περιορισμένες. Συνεπώς, θεωρεί ότι η χορήγηση αποτελεσματικής βοήθειας που στηρίζεται περισσότερο στην μεταφορά «ενδιάμεσων» τεχνολογιών, που είναι απλές και φθηνές, θα αποτελούσε ήδη μια θετική εξέλιξη σε σύγκριση με τη σημερινή κατάσταση, και ότι δεν είναι απαραίτητο να προωθούνται περισσότερο πολύπλοκες και δαπανηρές λύσεις σε σχέση με τις αποδόσεις τους. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να τονιστεί ότι, στην περίπτωση των λιγότερο πολύπλοκων λύσεων, οι δαπάνες των παραληπτών τεχνολογίας σχετικά με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας θα είναι χαμηλότερες.

⁽²⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ Πραγματικότητες και ευκαιρίες για την εφαρμογή προσαρμοσμένων περιβαλλοντικών τεχνολογιών στα υποψήφια κράτη μέλη CESE 12/2004 τελικό.

5.10.2. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι θα ήταν ενδιαφέρον να συμμετάσχει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην πρωτοβουλία που υλοποιείται υπό την καθοδήγηση της UNITAR ⁽³⁾ και αποσκοπεί στη βιώσιμη αστικοποίηση των αναπτυσσόμενων χωρών. Στα πλαίσια αυτά, παρατηρεί ότι έχουν ιδρυθεί κέντρα μελετών, ανάλυσης και κατάρτισης στις πόλεις Kuala Lumpur (Μαλαισία), Curitiba (Βραζιλία) και Ouagadougou (Μπουρκίνα Φάσο). Η UNITAR προβλέπει, επίσης, δραστηριότητες στην Κεντρική Ευρώπη. Σε σχέση με αυτό, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την πρότασή της για τη δημιουργία ανεξάρτητων κέντρων εμπειρογνωμοσύνης για προσαρμοσμένες τεχνολογίες στα νέα κράτη μέλη ⁽⁴⁾. Τα κέντρα αυτά θα μπορούσαν να οργανώσουν τη μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας, να συμβουλεύουν τους αρμόδιους για τη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο, αλλά και την κοινωνία των πολιτών χωρίς να πρέπει απαραίτητως να περιορίζονται στα νέα κράτη μέλη.

5.11. Η μελλοντική πορεία

5.11.1. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, από τις πρωτοβουλίες που έχουν προταθεί, οι πιο ενδιαφέρουσες είναι η ανταλλαγή πληροφοριών για καλές πρακτικές και οι αντίστοιχοι συγκριτικοί δείκτες. Η έκθεση που θα υποβάλλεται ανά διετία στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, εάν δεν είναι ιδιαίτερα συγκεκριμένη και περιεκτική, κινδυνεύει να μην είναι τίποτε άλλο από μια ακόμη έκθεση. Όσον αφορά στην ευρωπαϊκή επιτροπή τεχνολογιών, ο όρος επιτροπή φαίνεται λάθος επιλογή στο μέτρο που δεν πρόκειται για μια επιτροπή με τη συνήθη έννοια του όρου αλλά για ένα είδος φόρουμι με τη συμμετοχή επιστημόνων, τεχνικών, βιομηχάνων, επιχειρηματιών, ΜΜΕ κτλ. Πάντως, θα μπορούσε κανείς να αναρωτηθεί εάν τα καθήκοντα που ανατίθενται στην εν λόγω επιτροπή δεν θα μπορούσαν να εκπληρωθούν από τη ΓΔ περιβάλλοντος ή τη ΓΔ έρευνας, χωρίς να δημιουργηθεί άλλος ένας φορέας με αμφίβολη αποτελεσματικότητα, εάν είναι πολυμελής.

5.11.2. Σύμφωνα με το πνεύμα της «προόδου», η ΕΟΚΕ πρότεινε στην προηγούμενη γνωμοδότηση που εξέδωσε τον ορισμό διαμεσολαβητή για το περιβάλλον ο οποίος θα αναλάμβανε να προσδιορίσει τα εμπόδια στα οποία προσκρούει η ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών ως αποτέλεσμα των σημερινών κανόνων. Η πρόταση

αυτή θα ήταν πιο λειτουργική από τη δημιουργία ενός τεράστιου βήματος το οποίο κινδυνεύει να χάσει την πορεία του σε γενικολογίες.

6. Συμπέρασμα

6.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία που έχει η προσπάθεια της Επιτροπής για την κατάρτιση προγράμματος δράσης υπέρ των περιβαλλοντικών και τεχνολογιών, το οποίο οδήγησε σε μια τεράστιας έκτασης διαβούλευση. Σε γενικές γραμμές, αυτό το είδος μη νομοθετικών εγγράφων αποσκοπεί στην εξέταση ενός θέματος, παραμένοντας στο πλαίσιο μιας ευέλικτης διαδικασίας, και στον ορισμό γενικών προσανατολισμών.

6.2. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η συγκεκριμένη ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνολογιών προϋποθέτει αναγκαστικά μια επιλογή, μια ιεράρχηση επιλογών και μια κατάταξη των χρηματοδοτικών μέσων, τα οποία είναι περιορισμένα και πρέπει να χρησιμοποιηθούν εκεί που χρειάζεται. Οι σωστές επιλογές θα καθορίσουν την επιτυχία της ευρωπαϊκής στρατηγικής στο χώρο αυτό. Αυτό που χρειάζεται είναι μια ρεαλιστική και συγκεκριμένη προσέγγιση.

6.3. Η ΕΟΚΕ επιμένει στη σημασία που έχουν το σύστημα αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και η διάδοση των σχετικών δεδομένων. Αυτό είναι μια από τις προϋποθέσεις για την διάδοση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και για την εφαρμογή τους από τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους φορείς.

6.4. Σε τελευταία ανάλυση, το όλο θέμα δεν είναι ο προσδιορισμός των περιβαλλοντικών τεχνολογιών που είναι λογικό να αναπτυχθούν με βάση την αποτελεσματικότητά τους, τις συνθήκες στην αγορά, τις επιταγές του περιβάλλοντος, την κατάσταση της απασχόλησης από ποιοτική και ποσοτική άποψη, το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο ανάπτυξης. Το ζητούμενο είναι η ικανότητα διάκρισης και οι επιστημονικές, τεχνικές, οικονομικές και κοινωνικές δυνατότητες που πρέπει να διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση, αν επιθυμεί να προωθήσει αποτελεσματικά τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESH

⁽³⁾ Ίδρυμα των Ηνωμένων Εθνών για την Κατάρτιση και την Έρευνα.

⁽⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Διατλαντικός διάλογος: πώς θα βελτιωθούν οι διατλαντικές σχέσεις»

(2004/C 241/15)

Στις 16 και 17 Ιουλίου 2003 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με τίτλο «διατλαντικός διάλογος: Πώς θα βελτιωθούν οι διατλαντικές σχέσεις».

Το τμήμα «Εξωτερικές Σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Απριλίου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση της κας Belabed.

Κατά την 409η σύνοδο ολομελείας της, της 2ας και 3ης Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2004), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 160 ψήφους υπέρ, 15 ψήφους κατά και 18 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περίληψη

A. Οι σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ έχουν μακρά και αμοιβαίως επωφελή ιστορία και βασίζονται σε ισχυρά θεμέλια κοινών βασικών πεποιθήσεων περί ανοικτών και δημοκρατικών κοινωνιών. Τόσο η ΕΕ όσο και οι ΗΠΑ ανέλαβαν τη δέσμευση για μια πλήρη και ισότιμη εταιρική σχέση στο μεταβληθέν γεωστρατηγικό περιβάλλον μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Μολονότι το μεταβληθέν αυτό περιβάλλον έθεσε επανειλημμένα τις σχέσεις αυτές υπό αμφισβήτηση, εντούτοις τα θεμέλια της εταιρικής σχέσης δεν έχουν κλονιστεί.

B. Η κοινή γνώμη στις δύο πλευρές του Ατλαντικού παρουσιάζει ομοιότητες και διαφορές. Ενώ οι διαφορές είναι πιο έντονες σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, υπάρχει περισσότερο κοινό έδαφος από ό,τι θα περίμενε κανείς στα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα, καθώς και ευρεία συναίνεση ότι ο συνεχής και εντατικός διάλογος είναι απαραίτητος προς όφελος των μακροπρόθεσμων συμφερόντων όχι μόνο της ΕΕ και των ΗΠΑ, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου.

Γ. Η διατλαντική οικονομία έχει με το χρόνο συνυφανθεί περισσότερο με τις άμεσες επενδύσεις, οι οποίες έχουν σαφώς μεγαλύτερη σημασία από ό,τι το εμπόριο. Μολονότι οι εμπορικές διαφορές απασχολούν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, εντούτοις αφορούν ποσοστό χαμηλότερο του 1 % του διατλαντικού εμπορίου. Η αυξανόμενη οικονομική αλληλεξάρτηση οδηγεί σε εντάσεις που ξεπερνούν τα σύνορα και επηρεάζουν βασικά εσωτερικά θέματα όπως η φορολογία, η διακυβέρνηση ή η νομοθεσία.

Δ. Οι οικονομικές επιδόσεις της ΕΕ και των ΗΠΑ παρουσιάζουν ανάμικτη εικόνα, που δείχνει ότι και οι δύο οικονομίες διαθέτουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Και οι δύο οικονομίες θα αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις τα προσεχή έτη, πράγμα που καθιστά αναγκαία την αύξηση του διαλόγου και της συνεργασίας, προκειμένου η οικονομία να λειτουργήσει ομαλά για τους λαούς και των δύο πλευρών.

Ε. Οι μεταβολές όσον αφορά τις γεωπολιτικές προκλήσεις και απειλές έχουν επανειλημμένως θέσει υπό αμφισβήτηση τις σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ. Η οικοδόμηση και η προαγωγή της χρηστής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταιρών και των διαρθρώσεων της κοινωνίας των πολιτών ανά την υφήλιο, ενδεχομένως να αποτελέσουν επωφελή συμβολή στη δημιουργία ενός

ασφαλέστερου κόσμου με βελτιωμένες δυνατότητες συμμετοχής των πολιτών στις αποφάσεις που καθορίζουν τις συνθήκες διαβίωσης και απασχόλησής τους.

ΣΤ. Μολονότι η παγκοσμιοποίηση έχει οδηγήσει σε πολλά οφέλη και έχει προωθήσει τις ανοικτές κοινωνίες και οικονομίες, όπως και την αύξηση του εμπορίου, των ξένων επενδύσεων και της παγκόσμιας υγείας, εντούτοις δεν είχε θετικά αποτελέσματα για όλους. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ, εάν συνδυάσουν τις προσπάθειές τους, μπορούν να συμβάλουν στην πλήρη ανάπτυξη του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού δυναμικού της παγκοσμιοποίησης με τη βελτίωση της διακυβέρνησης τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών.

Ζ. Και οι δύο πλευρές τονίζουν τη στρατηγική σημασία της σχέσης ΕΕ-ΗΠΑ και το πολυμερές πλαίσιο, καθώς οι παγκόσμιες προκλήσεις απαιτούν συνδυασμό δυνάμεων. Πρόσφατες προτάσεις για βελτίωση των θεσμικών ρυθμίσεων των διατλαντικών σχέσεων υπογράμμισαν τη σημασία ενός μόνιμου και εντατικού διαλόγου τόσο για την περαιτέρω ανάπτυξη της διατλαντικής σχέσης όσο και για τη συνεργασία με τα διεθνή ιδρύματα και τον υπόλοιπο κόσμο.

Η. Η ΕΕ υποστηρίζει με σθένος τη διατλαντική συνεργασία και συνιστά την ενίσχυση και τη διεύρυνσή της, ώστε να συμπεριλάβει το ευρύτερο δυνατό φάσμα συμφερόντων και παραγόντων και να αναπτύξει και να διευρύνει την προσέγγιση ώστε να καλυφθούν σημαντικά θέματα για τους Διατλαντικούς Διάλογους και τους συμμετέχοντες φορείς και στις δύο ακτές του Ατλαντικού.

Θ. Η ΕΟΚΕ, στο ίδιο μήκος κύματος με την ιρλανδική Προεδρία, υποστηρίζει σθεναρά τη διατλαντική συνεργασία και την εποικοδομητική συμμετοχή των σχετικών κύκλων συμφερόντων της αμερικανικής και της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της ενίσχυσης και της διεύρυνσης των δικτύων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των Διατλαντικών Διαλόγων, και είναι πρόθυμη να συμβάλει στην αύξηση της ενημέρωσης και της αλληλεπίδρασης μεταξύ αυτών των δικτύων και των διαλόγων που μπορεί να οδηγήσουν σε κανονική και συνεχή συνεργασία και στην ίδρυση μιας Διατλαντικής ή/και Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

I. Η ΕΟΚΕ προσφέρεται να χρησιμεύσει ως βήμα για την προώθηση του διαλόγου και την προσέγγιση των ενδιαφερομένων μερών. Η ΕΟΚΕ, προκειμένου να ενισχυθεί ο διάλογος, προσφέρεται να οργανώσει διάσκεψη με τους πιο σημαντικούς παράγοντες και με τα πιο σημαντικά ιδρύματα. Το όφελος από την ενίσχυση του διαλόγου θα συνίσταται στην ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού προς όφελος των μακροπρόθεσμων συμφερόντων όχι μόνο της ΕΕ και των ΗΠΑ, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου.

2. Ιστορικό

2.1. Οι σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ έχουν μακρά και αμοιβαίως επωφελή ιστορία και ήταν ιδιαίτερα έντονες κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Το σχέδιο Μάρσαλ για την ανασυγκρότηση της Ευρώπης υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της εποχής αυτής. Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, οι ΗΠΑ και η ΕΕ υιοθέτησαν σειρά εγγράφων για τη θέσπιση των αρχών και τον προσδιορισμό ενός πλαισίου για τη μελλοντική τους συνεργασία σε ένα μεταβληθέν γεωστρατηγικό περιβάλλον⁽¹⁾. Η προώθηση της ειρήνης και της σταθερότητας, η ανταπόκριση στις παγκόσμιες προκλήσεις, η συνεργασία στον οικονομικό χώρο, καθώς και η οικοδόμηση διατλαντικών γεφυρών απετέλεσαν τον πυρήνα των συμφωνιών αυτών. Με τη «δήλωση της Βόννης», που υιοθετήθηκε κατά τη διάσκεψη κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ στη Βόννη στις 21 Ιουνίου 1999, οι δυο πλευρές ανέλαβαν τη δέσμευση για μία «πλήρη και ισότιμη εταιρική σχέση» όσον αφορά τα οικονομικά και πολιτικά ζητήματα και τα ζητήματα ασφαλείας.

2.2. Οι συμφωνίες αυτές, τις οποίες υπεστήριξε η ΕΟΚΕ και οι οποίες δημιούργησαν ένα πλαίσιο θεσμικών ρυθμίσεων, μεταξύ των οποίων και τους Διατλαντικούς Διαλόγους, κατέστησαν δυνατή τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στις εν λόγω προσπάθειες.

2.3. Κατά τη δεκαετία του 1990 και πιο πρόσφατα, οι σχέσεις αυτές γνώρισαν διακυμάνσεις, κατά τις οποίες οι χώρες και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού χρειάστηκε να προσαρμοστούν λιγότερο ή περισσότερο εύκολα σε νέες πραγματικότητες. Μολονότι τα θεμέλια μιας ισχυρής διατλαντικής εταιρικής σχέσης εξακολουθούν να υπάρχουν, οι εν λόγω αλλαγές είχαν ως αποτέλεσμα εντάσεις και διαφωνίες, οφειλόμενες εν μέρει στη διαφορά απόψεων και προσανατολισμών και εν μέρει σε υποτιθέμενες ελλείψεις θεσμικών ρυθμίσεων⁽²⁾.

2.4. Προκειμένου να διευκολυνθεί ο διάλογος και να προσανατολιστεί η πολιτική προς κοινούς στόχους, ενδεχομένως να αποβεί χρήσιμη η συνεκτίμηση των απόψεων των ενδιαφερομένων που έχουν εκφραστεί σε έρευνες και δημοσκοπήσεις (όπως π.χ. εκείνες που διενεργήθηκαν από το Γερμανικό Ταμείο Μάρσαλ των ΗΠΑ ή

το Ερευνητικό Κέντρο Pew)⁽³⁾. Η κοινή γνώμη στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη παρουσιάζει ομοιότητες και διαφορές⁽⁴⁾. Αμερικανοί και Ευρωπαίοι μοιράζονται τις ίδιες βασικές πεποιθήσεις περί ανοικτών και δημοκρατικών κοινωνιών, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου και την πίστη στις οικονομικές πολιτικές που βασίζονται στις δυνάμεις της αγοράς⁽⁵⁾. Οι αξίες τους, εντούτοις, δεν είναι πάντοτε ταυτόσημες. Στην ερώτηση κατά πόσον οι Ευρωπαίοι και οι Αμερικανοί έχουν διαφορετικές κοινωνικές και πολιτιστικές αξίες, η συντριπτική πλειονότητα εκατέρωθεν του Ατλαντικού εξέφρασε σύμφωνη γνώμη (83 % των Αμερικανών και 79 % των Ευρωπαίων ερωτηθέντων)⁽⁶⁾.

2.5. Παρά το γεγονός ότι οι Αμερικανοί το 2002 τηρούσαν περισσότερο «διεθνιστική» στάση σε σχέση με την περίοδο πριν από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, Αμερικανοί και Ευρωπαίοι διαφέρουν σημαντικά σε θέματα εξωτερικής πολιτικής όπως η παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ ή ο τρόπος αντίδρασης απέναντι στις απειλές⁽⁷⁾. Τόσο οι Αμερικανοί και όσο και οι Ευρωπαίοι αντιμετωπίζουν τη μονομέρεια ως πρόβλημα. Και οι δύο πλευρές βλέπουν ευνοϊκά τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και επιθυμούν την ενίσχυσή του, αλλά οι Αμερικανοί δηλώνουν πρόθυμοι να παρακάμψουν τον ΟΗΕ εάν το εθνικό συμφέρον επιβάλλει κάτι τέτοιο. Μολονότι η «ήπια δύναμη» χαρακτηρίζει τόσο τον αμερικανικό πολιτισμό όσο και την αμερικανική πολιτική⁽⁸⁾, η Ευρώπη δίνει μεγαλύτερη έμφαση σ' αυτή⁽⁹⁾, ενώ η ευρεία πλειοψηφία και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού δηλώνει ότι η «ήπια δύναμη» της ΕΕ μπορεί να ασκήσει επιρροή για την επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων διαμέσου της διπλωματίας, του εμπορίου, ή της αναπτυξιακής βοήθειας⁽¹⁰⁾.

2.6. Οι Αμερικανοί το 2003 δήλωναν μεγαλύτερη υποστήριξη στην ιδέα ενός ισχυρού ευρωπαϊού εταίρου, ενώ οι Ευρωπαίοι ήσαν λιγότερο πρόθυμοι να βασιστούν στις Ηνωμένες Πολιτείες στο μέτωπο της εξωτερικής πολιτικής⁽¹¹⁾. Ενώ ο πόλεμος του Ιράκ έχει πιθανότατα επηρεάσει αυτή τη μεταβολή των ευρωπαϊκών απόψεων, «παραδόξως οι Αμερικανοί φαίνονται θετικότερα διατεθειμένοι έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Αυτή η έλλειψη συμμετρίας, όπου οι Ευρωπαίοι διατίθενται δυσμενέστερα έναντι των ΗΠΑ και οι Αμερικανοί ευμενέστερα έναντι της ΕΕ, αποτελεί έκπληξη και εν δυνάμει σημαντικό στοιχείο για τους διαμορφωτές πολιτικής στις δυο πλευρές του Ατλαντικού⁽¹²⁾.

⁽³⁾ Βλέπε Transatlantic Trends 2003, έρευνα του Γερμανικού Ταμείου Μάρσαλ των ΗΠΑ και του Ερευνητικού Κέντρου Pew : Public more internationalist than in 1990s, που δημοσιεύθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2002 <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>.

⁽⁴⁾ Transatlantic Trends 2003.

⁽⁵⁾ Βλέπε Christopher J. Makins (Προέδρου του Ατλαντικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Πολιτειών): Renewing the Transatlantic Partnership: Why and How?, Δήλωση που συντάχθηκε για την Υποεπιτροπή για την Ευρώπη της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, 11 Ιουνίου 2003.

⁽⁶⁾ Transatlantic Trends 2003.

⁽⁷⁾ Ερευνητικό Κέντρο Pew: Public more internationalist than in 1990s. Δημοσιεύθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2002, <http://people-press.org/reports/print.php3?PageID=656>.

⁽⁸⁾ Joseph Nye Jr: Propaganda isn't the Way: Soft Power, The International Herald Tribune, January 10, 2003, www.ksg.harvard.edu/news/opeds/2003/nye_soft_power_iht_011003.htm.

⁽⁹⁾ Robert Kagan: Of Paradise and Power : America and Europe in the New World Order, Knopf 2003.

⁽¹⁰⁾ Transatlantic Trends 2003.

⁽¹¹⁾ Transatlantic Trends 2003.

⁽¹²⁾ Transatlantic Trends 2003.

⁽¹⁾ Διατλαντική Δήλωση (1990), Νέο Διατλαντικό Πρόγραμμα Εργασίας και Κοινό Σχέδιο Δράσης ΕΕ-ΗΠΑ (1995), Διατλαντική Οικονομική Εταιρική Σχέση και Νέα Διατλαντική Αγορά (1998).

⁽²⁾ Βλέπε Christopher J. Makins (Προέδρου του Ατλαντικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Πολιτειών): Renewing the Transatlantic Partnership: Why and How? Δήλωση που συντάχθηκε για την Υποεπιτροπή για την Ευρώπη της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, 11 Ιουνίου 2003.

2.7. Όσον αφορά τα κοινωνικά, τα επιχειρηματικά και τα περιβαλλοντικά θέματα εκφράζονται περισσότερο κοινές προοπτικές απ' ό,τι ίσως αναμενόταν, μολονότι τούτο δεν αντικατοπτρίζεται στις κυβερνητικές πολιτικές. Παρότι, ως γνωστόν, οι Ευρωπαίοι ενδιαφέρονται για την κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση που έχει προσθέσει η Ευρώπη στην πολιτική δημοκρατία, οι Αμερικανοί δίνουν επίσης έμφαση στην ανάγκη στήριξης των φτωχών και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η οικονομία, η εκπαίδευση και η κοινωνική ασφάλεια κυριαρχούν στο πρόγραμμα πολιτικής της κοινής γνώμης των ΗΠΑ (¹). Ενώ οι Αμερικανοί αισθάνονται ότι τους παρέχονται δυνατότητες και επικροτούν την ανεξάρτητη επιχειρηματικότητα, τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων παραδέχονται ότι είναι αναγκαίο ένα δίκτυο ασφαλείας της κυβέρνησης για την προστασία των φτωχών (²) που να εγγυάται σε κάθε πολίτη επαρκή τροφή και στέγη. Ποσοστό μεγαλύτερο του 50 % υποστηρίζει ότι το κράτος οφείλει να στηρίζει τους φτωχούς ακόμη και εάν αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερο δημόσιο χρέος, το 86 % συμφωνεί με την αναγκαιότητα της θέσπισης αυστηρότερης νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος, το 65 % συμφωνεί ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να πληρώνουν υψηλότερες τιμές για να προστατευθεί το περιβάλλον, 50 % των ερωτηθέντων θεωρούν το φορολογικό σύστημα άδικο απέναντί τους και σημαντικό ποσοστό (πάνω από το 75 %) υποστηρίζει τους περιορισμούς και τον έλεγχο όσων μετοικούν στις ΗΠΑ για μόνιμη διαμονή. Οι Αμερικανοί μοιάζουν επίσης να συμμερίζονται ως ένα βαθμό τις ανησυχίες των Ευρωπαίων για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, καθώς ποσοστό 92 % εξ αυτών τάσσεται υπέρ της επισημάνσης των ΓΤΟ (³).

2.8. Υπάρχει ευρεία συναίνεση όσον αφορά την ανάγκη ενός περισσότερο συστηματικού, εντατικού και συνεχούς διαλόγου, προκειμένου να προαχθούν τα κοινά συμφέροντα, να ξεπεραστούν οι διαφορές και να αναγνωριστεί το αμοιβαίο συμφέρον ενός κοινού προγράμματος εργασίας σε πολλούς τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Η ΕΟΚΕ, σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της, έχει αναγνωρίσει τη σπουδαιότητα της διατλαντικής εταιρικής σχέσης και έχει υπογραμμίσει ότι η ευρεία σύμπραξη και συνεργασία θα πρέπει να βασιστεί στην αμοιβαία κατανόηση και τον σεβασμό των οραμάτων, των αξιών, των συμφερόντων και των κοινωνικών προτύπων της κάθε πλευράς (⁴).

3. Διαστάσεις των διατλαντικών σχέσεων

3.1. Οι κυριότερες διαστάσεις στις οποίες βασίζονται οι διατλαντικές σχέσεις είναι οι ακόλουθες: οικονομικές και εμπορικές σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ, παγκόσμια πολιτική και ασφάλεια, παγκοσμιοποίηση και διεθνής οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη, διατλαντικοί οργανισμοί και δέσμευση στη διατλαντική εταιρική σχέση και την πολυμερή διακυβέρνηση.

3.2. Οικονομικές και εμπορικές σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ

3.2.1. Όπως προκύπτει από την έκθεση Quinlan (⁵) για τις διατλαντικές οικονομικές σχέσεις, η διατλαντική οικονομία έχει γίνει ακόμη πιο αλληλένδετη και αλληλεξαρτώμενη μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου και οι ξένες επενδύσεις έχουν σαφές προβάδισμα έναντι του εμπορίου από άποψη σημασίας.

3.2.2. Για παράδειγμα, σχεδόν το ήμισυ των άμεσων ξένων επενδύσεων των ΗΠΑ στη δεκαετία του 1990 στράφηκε προς την Ευρώπη. Το ευρωπαϊκό επενδυτικό ενδιαφέρον στις ΗΠΑ το 2000 ήταν σχεδόν κατά 25 % μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ενδιαφέρον της Αμερικής στην Ευρώπη. Το 2001 και καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, το ήμισυ των συνολικών παγκόσμιων κερδών των αμερικανικών επιχειρήσεων προερχόταν από την Ευρώπη. Οι εταιρείες των ΗΠΑ επένδυναν διπλάσιο κεφάλαιο στις Κάτω Χώρες από ό,τι στο Μεξικό. Οι ευρωπαϊκές επενδύσεις στο Τέξας και μόνο ξεπερνούν το σύνολο των αμερικανικών επενδύσεων στην Ιαπωνία.

3.2.3. Παρά το γεγονός ότι οι διατλαντικές εμπορικές διαφορές απασχολούν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, το ίδιο το εμπόριο συνιστά ποσοστό χαμηλότερο του 20 % των διατλαντικών συναλλαγών και οι εμπορικές διαφωνίες ΕΕ-ΗΠΑ αφορούν ποσοστό χαμηλότερο του 1 % του διατλαντικού εμπορίου. Παρά τον μηχανισμό έγκαιρης προειδοποίησης που αναπτύχθηκε το 1999, οι διαφορές σχετικά με τους μηχανισμούς εμπορικής άμυνας (όπως τα μέτρα διασφάλισης, το αντιντάμπινγκ και οι αντισταθμιστικοί δασμοί), θέματα σχετικά με τις επιδοτήσεις, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλα μέτρα σε τομείς όπως ο χάλυβας, οι μπανάνες, οι ορμόνες των βοοειδών, οι γενετικώς τροποποιημένοι οργανισμοί και τα εμπορικά σήματα/οι γεωγραφικές ενδείξεις έχουν προξενήσει σοβαρές διαφωνίες και διενέξεις. Στις 16 Μαρτίου 2004, η ΕΕ είχε 14 ενεργές διενέξεις με τις ΗΠΑ στον ΠΟΕ (⁶). Στην πλέον πρόσφατη υπόθεση των εταιρειών πώλησης που λειτουργούν στο εξωτερικό, η ΕΕ έχει επιβάλει δασμούς σε σειρά αμερικανικών προϊόντων, ωστόσο η υποκείμενη νομική πράξη, η οποία έχει κηρυχθεί παράνομη από τον ΠΟΕ, προσαρμόσκει στους κανόνες που διέπουν το παγκόσμιο εμπόριο.

3.2.4. Ορισμένες από τις εντάσεις ανάμεσα στην ΕΕ και τις ΗΠΑ απορρέουν από αυτήν την αυξανόμενη οικονομική αλληλεξάρτηση. Σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι παραδοσιακές διαμάχες για το εμπόριο «στα σύνορα», αλλά ξεπερνούν τα σύνορα και επιδρούν σε ζωτικά εθνικά θέματα, όπως στο καθεστώς φορολόγησης των Αμερικανών και των Ευρωπαίων, στον τρόπο διακυβέρνησης των κοινωνιών, ή στον τρόπο ρύθμισης των οικονομιών μας (⁷).

(¹) Ερευνητικό Κέντρο Pew: Economy, Education, Social Security Dominate Public's Policy agenda, Released: September 6, 2001, www.pewpeople-press.org/reports/print.php3?PageID=33.

(²) Ερευνητικό Κέντρο Pew: The 2004 Political Landscape, Page 39ff; Categories comprise: completely agree and mostly agree, www.pewpeople-press.org.

(³) Έρευνα ABC της Süddeutsche Zeitung, 19.8.2003.

(⁴) Τόνωση της διατλαντικής εταιρικής σχέσης και του διαλόγου (CES 719/2001).

(⁵) Joseph P. Quinlan: Drifting apart or Growing together? the Primacy of the Transatlantic Economy. Washington, DC, Center for Transatlantic Relations, 2003.

(⁶) Ευρωπαϊκή Επιτροπή: General Overview of Active WTO Dispute Settlement Cases involving the EC as complainant or defendant. http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/index_en.htm.

(⁷) Joseph P. Quinlan: Drifting apart or Growing together? the Primacy of the Transatlantic Economy. Washington, DC, Center for Transatlantic Relations, 2003.

3.2.5. Η εικόνα που εμφανίζει η επίδοση των οικονομιών των ΗΠΑ και της ΕΕ είναι ανάμικτη. Αντίθετα προς τη διαδεδομένη άποψη ότι η επίδοση της αμερικανικής οικονομίας είναι ανώτερη από την ευρωπαϊκή, ακόμη και τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και του ΟΟΣΑ παρουσιάζουν υψηλότερη επίδοση της ευρωπαϊκής οικονομίας σε ορισμένους τομείς (1): είναι αληθές ότι τα συνολικά ποσοστά μεγέθυνσης στις ΗΠΑ είναι μεγαλύτερα σε σύγκριση με την Ευρώπη, αλλά το βιοτικό επίπεδο, με την έννοια του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ, παρουσιάζει μεγαλύτερη αύξηση στην ΕΕ σε σύγκριση με τις ΗΠΑ.

3.2.6. Όσον αφορά την παραγωγικότητα της εργασίας, τα αριθμητικά μεγέθη είναι ανάμικτα, ανάλογα με το χρονικό πλαίσιο αναφοράς. Η παραγωγικότητα στις ΗΠΑ είναι κατά μέσο όρο μεγαλύτερη από την παραγωγικότητα της ΕΕ από το 1995 και μετά, αλλά χαμηλότερη στην ευρύτερη χρονική περίοδο 1990-2002. Παρά το γεγονός ότι ο μέσος όρος παραγωγικότητας είναι υψηλότερος στις ΗΠΑ, εντούτοις πέντε ευρωπαϊκές χώρες καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά. Η ανεργία είναι κατά μέσο όρο μεγαλύτερη στην Ευρώπη, ωστόσο επτά ευρωπαϊκές χώρες παρουσιάζουν χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας συγκρινόμενες με τις ΗΠΑ.

3.2.7. Η ανεργία συνιστά πρόβλημα τόσο για την οικονομία συνολικά —καθώς σημαίνει ότι πόροι μένουν αχρησιμοποίητοι— όσο και για τους πολίτες, ιδιαίτερα εάν συνοδεύεται από έλλειψη κοινωνικής προστασίας. Εκτός από τη μακροοικονομική πολιτική, παράγοντες όπως η διάρθρωση της αγοράς εργασίας, το εκπαιδευτικό επίπεδο ή ο τρόπος σχεδιασμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας μπορούν να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τα ποσοστά συμμετοχής. Η ανεργία, μαζί με την εισοδηματική ανισότητα, την έλλειψη κοινωνικής προστασίας και το μορφωτικό επίπεδο, επηρεάζουν και αιτιολογούν τα ποσοστά φτώχειας.

3.2.8. Η φορολογία στην Ευρώπη είναι κατά μέσο όρο υψηλότερη από ό,τι στις ΗΠΑ. Ωστόσο, αυτό δεν συνιστά απαραίτητως ανταγωνιστικό μειονέκτημα. Εάν οι φόροι δαπανώνται σωστά, μπορούν να τονώσουν την παραγωγικότητα μιας οικονομίας. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ το αναγνώρισε αυτό αλλάζοντας τη μέθοδο υπολογισμού για τους δημόσιους προϋπολογισμούς, με αποτέλεσμα η Φινλανδία στην Παγκόσμια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2003-2004 να υπερέχει των ΗΠΑ, ενώ η Σουηδία και η Δανία βελτίωσαν επίσης τη θέση τους, καταλαμβάνοντας πλέον την τρίτη και την τέταρτη θέση σε παγκόσμια κλίμακα (προηγούμενος καταλαμβάναν την 5η και τη 10η θέση, αντιστοίχως) (2).

3.2.9. Εξετάζοντας ταυτόχρονα τις παραμέτρους «παραγωγικότητα» και «φορολογία», βλέπουμε ότι η αυξημένη φορολογία δεν παρεμποδίζει αναγκαστικά την παραγωγικότητα: από τις πέντε χώρες με μεγαλύτερη αύξηση της παραγωγικότητας από τις ΗΠΑ μετά το 1995 (Βέλγιο, Αυστρία, Φινλανδία, Ελλάδα και Ιρλανδία) και τις έξι χώρες που παρουσιάζουν μεγαλύτερα επίπεδα παραγωγικότητας (Γερμανία, Ολλανδία, Ιρλανδία, Γαλλία, Βέλγιο και Νορβηγία, που δεν είναι μέλος της ΕΕ), μόνο η Ιρλανδία έχει χαμηλούς φόρους.

3.2.10. Το διδάγμα που προκύπτει από τα παραπάνω είναι ότι οι οικονομίες των ΗΠΑ και της ΕΕ είναι έντονα συνδεδεμένες. Και

οι δύο διαθέτουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Και οι δυο καλούνται να αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις στο μέλλον, κάτι που καθιστά αναγκαία την αύξηση των διαλογικών διαδικασιών και της συνεργασίας για την ομαλή λειτουργία της οικονομίας προς όφελος των πολιτών και των δύο πλευρών.

3.3. Παγκόσμια πολιτική και ασφάλεια

3.3.1. Η μεταβολή από τον Ψυχρό Πόλεμο, μια κατάσταση που χαρακτηριζόταν έντονα από την κοινότητα συμφερόντων της ΕΕ και των ΗΠΑ, σε μια κατάσταση όπου οι θεμελιώδεις στρατηγικές προκλήσεις έχουν διαφορετική γεωγραφική προέλευση και η φύση των απειλών έχει μεταβληθεί, έχει προκαλέσει αποκλίνουσες απόψεις όσον αφορά την αντιμετώπισή τους.

3.3.2. Οι αξιοποιήσιμες δυνατότητες της παγκοσμιοποίησης είναι τεράστιες και έχουν οδηγήσει σε πολλά οφέλη. Υπάρχουν, ωστόσο, βαθιές και έμμενες ανισορροπίες στην τρέχουσα λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας. Κατά την άποψη της τεράστιας πλειοψηφίας των ανδρών και των γυναικών, η παγκοσμιοποίηση δεν ανταποκρίνεται στις απλές και θεμιτές προσδοκίες τους για αξιοπρεπείς θέσεις απασχόλησης και καλύτερο μέλλον για τα παιδιά τους. Καθώς οι ανοικτές κοινωνίες απειλούνται από την παγκόσμια τρομοκρατία, η παγκόσμια διακυβέρνηση θα πρέπει να εστιάσει στις ανησυχίες και τις προσδοκίες των πολιτών και να βελτιώσει την υποχρέωση λογοδοσίας και τη δημοκρατία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την αύξηση της παγκόσμιας ασφάλειας. Η παγκοσμιοποίηση θα πρέπει να βασιστεί σε παγκόσμια αναγνωρισμένες αξίες και στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ατόμου (3). Εάν υπάρξει βελτιωμένη διαχείριση της παγκοσμιοποίησης, τα κράτη παγκοσμίως μπορούν να προσεγγίσουν αμοιβαία και ο κόσμος να ευημερεί περισσότερο. Καλύτερη παγκοσμιοποίηση σημαίνει καλύτερη και ασφαλέστερη ζωή για όλους τον 21ο αιώνα. Εάν η διαχείριση της παγκοσμιοποίησης εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής, η δυσανεμία απέναντί της θα αυξηθεί.

3.3.3. Στο πλαίσιο αυτό, η καταπολέμηση της διαφθοράς, των δικτατορικών καθεστώτων και των αποτυχημένων κυβερνήσεων, καθώς και η ανάπτυξη διαρθρώσεων των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών ανά την υφήλιο, ιδιαίτερα σε χώρες όπου οι διαρθρώσεις διακυβέρνησης είναι αδύναμες ή δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί, ενδεχομένως να αποτελέσουν επωφέλη συμβολή στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου κόσμου με βελτιωμένες δυνατότητες συμμετοχής των πολιτών στις αποφάσεις που καθορίζουν τις συνθήκες διαβίωσης και απασχόλησής τους.

3.3.4. Η συμβολή της ΕΟΚΕ στην οικοδόμηση και την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου των πολιτών στα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες έχει μακρά παράδοση. Η ΕΟΚΕ υπήρξε, επίσης, ενεργός εταίρος της διαδικασίας της Βαρκελώνης της ΕΕ, η οποία μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη βάση. Εξάλλου, η στήριξη της διαδικασίας εκδημοκρατισμού και η ανάπτυξη του θεσμού των κοινωνικών εταίρων στο Ιράκ, για παράδειγμα, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα κοινό σχέδιο της ΕΕ και των ΗΠΑ.

(1) Philippe Legrain: Europe's mighty Economy, <http://www.philippelegrain.com/Articles/europe'smightyec.html>.

(2) Παγκόσμιο Εμπορικό Φόρουμ: Global Competitiveness Report 2003-2004; <http://www.weforum.org>.

(3) Διεθνής Οργάνωση Εργασίας: A fair Globalisation: Creating opportunities for all, Γενεύη 24 Φεβρουαρίου 2004.

3.3.5. Η ασφάλεια των μεταφορών είναι, επίσης, τομέας που απαιτεί ενισχυμένη συνεργασία ΗΠΑ και ΕΕ. Η ΕΟΚΕ ⁽¹⁾ έχει επισημάνει την επείγουσα ανάγκη «εκπόνησης ευρύτερου πλαισίου για την ασφάλεια, το οποίο θα αντιμετωπίζει τα αίτια της τρομοκρατίας και δεν θα αποσκοπεί αποκλειστικά στην πρόληψη ή την εξάλειψη των αποτελεσμάτων της (...). Δεδομένου του διεθνούς χαρακτήρα των θαλάσσιων και των αεροπορικών μεταφορών, οι απαιτήσεις ασφαλείας θα πρέπει να βασίζονται σε αμοιβαίες ρυθμίσεις, να εφαρμόζονται ομοιόμορφα, να επιβάλλονται χωρίς διακρίσεις και να επιτρέπουν την πλέον αποτελεσματική ροή του εμπορίου». Εξάλλου, η ΕΟΚΕ έχει τονίσει ότι «η ευρωπαϊκή φιλοσοφία και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός διέπονται από μεγάλο σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και οποιαδήποτε αντίδραση σε απειλές τρομοκρατίας δεν θα πρέπει να παραβλέπει τις εν λόγω θεμελιώδεις αρχές». Η συμφωνία ΗΠΑ/ΕΕ σχετικά με την ασφάλεια των εμπορευματοκιβωτίων (Νοέμβριος 2003) και η εφαρμογή της αποτελούν ευκαιρία για συζήτηση στο πλαίσιο του διατλαντικού διαλόγου. Οι ΗΠΑ και η ΕΕ συνεργάζονται, επίσης, σε διεθνές επίπεδο στη ΔΟΕ σχετικά με την ταυτότητα των ναυτικών και στον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό από κοινού με τη ΔΟΕ σχετικά με την ασφάλεια των λιμενικών εγκαταστάσεων.

3.4. Παγκοσμιοποίηση — Διεθνής οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη

3.4.1. Η παγκοσμιοποίηση έχει οδηγήσει σε πολλά οφέλη, έχει προωθήσει τις ανοικτές κοινωνίες και οικονομίες και έχει ενθαρρύνει μια πιο ελεύθερη ανταλλαγή αγαθών, ιδεών και γνώσεων. Αρχίζει να αναπτύσσεται μια πραγματική παγκόσμια συνείδηση, ευαίσθητη απέναντι στις αδικίες της φτώχειας, του μη σεβασμού του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι, των διακρίσεων λόγω φύλου, της παιδικής εργασίας και της καταστροφής του περιβάλλοντος, οπουδήποτε και εάν συμβαίνουν ⁽²⁾.

3.4.2. Ωστόσο, η παγκοσμιοποίηση, παρά την αύξηση του εμπορίου, των ξένων επενδύσεων και του παγκόσμιου πλούτου, δεν είχε θετικά αποτελέσματα για όλους. Η παγκόσμια μείωση των εμποδίων για το εμπόριο και τη διακίνηση κεφαλαίων, όπως και για τις υπηρεσίες και την ελεύθερη διακίνηση των προσώπων, διευκόλυνε την παγκόσμια άντληση πόρων για τις επιχειρήσεις, όμως δημιούργησε επίσης τις συνθήκες για διεθνή ανταγωνισμό με ανησυχητικές επιπτώσεις στους εργαζόμενους, στη φορολογία και στην οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Σε παγκόσμια κλίμακα, οδήγησε στην αύξηση της φτώχειας σε 54 χώρες μετά το 1990 ⁽³⁾. Οι ανισότητες μεταξύ και εντός των χωρών έχουν αυξηθεί, ενώ η σταθερότητα της παγκόσμιας οικονομίας απειλείται όχι μόνο από μακροοικονομικές ανισορροπίες, όπως οι νομισματικές σχέσεις ή οι ανισορροπίες των εμπορικών ισοζυγίων, αλλά και από τη μεταβλητότητα των χρηματιστηρίων.

⁽¹⁾ Βλέπε γνωμοδοτήσεις ΕΟΚΕ: CESE 1156/2002 και CESE 1387/2003.

⁽²⁾ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας: A fair Globalisation: Creating opportunities for all, Γενεύη, 24 Φεβρουαρίου 2004.

⁽³⁾ Έκθεση του ΟΗΕ για την ανθρώπινη ανάπτυξη 2003, σύμφωνα με τη γερμανική εφημερίδα Süddeutsche Zeitung, 9.7.2003.

3.4.3. Οι ΕΕ και οι ΗΠΑ, εάν συνδυάσουν τις προσπάθειές τους, μπορούν να συμβάλουν στην πλήρη ανάπτυξη του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού δυναμικού της παγκοσμιοποίησης με τη βελτίωση της διακυβέρνησης τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, καθώς και με τη βελτίωση των κανόνων που διέπουν το διεθνές εμπόριο, τις επενδύσεις, την οικονομία και τη μετανάστευση, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συμφέροντα, τα δικαιώματα και τις ευθύνες και επιτυγχάνοντας, έτσι, μια ευρύτερη και δικαιότερη κατανομή των οφελών της ανάπτυξης, η οποία να μπορεί να παράσχει ασφάλεια και σταθερότητα προς όφελος όλων.

3.4.4. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να βελτιωθεί η παγκόσμια διακυβέρνηση. Οι διεθνείς οργανισμοί, οι οποίοι επί του παρόντος έχουν διαφορετικές εντολές, θα πρέπει να συντονίσουν τις προσπάθειές τους. Μια βελτιωμένη διαχείριση της παγκοσμιοποίησης απαιτεί συντονισμό του έργου του ΠΟΕ, του ΔΝΤ, της Διεθνούς Τράπεζας και του ΟΟΣΑ με άλλους διεθνείς οργανισμούς και, ιδιαίτερα, με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας και τα Ηνωμένα Έθνη, καθώς και τη δημοκρατική διακυβέρνηση των οργάνων αυτών, συμπεριλαμβανομένων του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου των πολιτών.

3.4.5. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία του σεβασμού και της τήρησης των βασικών εργασιακών προτύπων και επικροτεί τις προσπάθειες του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ να διατηρήσει την ώθηση για την αναγνώριση από τη Διεθνή Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο των βασικών προτύπων εργασίας ως σημαντικού ζητήματος, το οποίο θα πρέπει να ενταχθεί στο πρόγραμμα εργασιών τους για την ανάπτυξη ⁽⁴⁾.

3.4.6. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τις αμφιβολίες της για την προώθηση της ριζικής απορρύθμισης της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη ⁽⁵⁾ από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, θεωρώντας ότι η απορρύθμιση αυτή θα μπορούσε να έχει σοβαρές επιπτώσεις στο ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο και επισημαίνοντας ότι τα δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας συνιστούν αναγκαίους αυτόματους σταθεροποιητές σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

3.4.7. Υπάρχει αυξημένη ανησυχία και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού όσον αφορά τις θέσεις απασχόλησης που εξάγονται σε άλλες περιφέρειες λόγω των τεχνολογικών δυνατοτήτων και της μείωσης των εμποδίων στις συναλλαγές, καθώς και λόγω των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που απορρέουν από τα διαφορετικά ρυθμιστικά συστήματα και που συνίστανται κυρίως σε χαμηλότερα εργασιακά και περιβαλλοντικά πρότυπα, καθώς και πρότυπα για την ευημερία των ζώων. Οι οικονομολόγοι έχουν ευρέως αποδεχτεί την τάση ως λογική συνέπεια του ελεύθερου εμπορίου ⁽⁶⁾ που διευκόλυνε την μετεγκατάσταση θέσεων εργασίας σε χώρες χαμηλών ημερομισθίων. Το γεγονός αυτό αναμένεται να προκαλέσει μελλοντικώς μακροπρόθεσμη διαρθρωτική ανεργία. Καθώς τόσο οι συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και το σχέδιο του μελλοντικού Συντάγματος για την Ευρώπη αποβλέπουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, θα πρέπει να σκεφθούμε πώς θα βελτιωθούν τα εργασιακά και τα περιβαλλοντικά πρότυπα και οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας στις χώρες αυτές και ταυτόχρονα να διατηρηθούν και να βελτιωθούν στην ΕΕ και στις ΗΠΑ.

⁽⁴⁾ Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ: 2002 Report to Congress on Labor Issues and the International Financial Institutions, 31 Μαρτίου 2003.

⁽⁵⁾ ΔΝΤ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) World Economic Outlook, Απρίλιος 2003, Chapter IV: Unemployment and labour market institutions: why reforms pay off.

⁽⁶⁾ Preparing America to Compete Globally: A Forum on Offshoring, Brookings Institution, March 3rd, 2004; www.brook.edu/comm/op-ed/20040303offshoring.htm.

3.4.8. Μετά τα επιχειρηματικά σκάνδαλα των τελευταίων ετών, η κοινή γνώμη των ΗΠΑ έγινε πιο επικριτική απέναντι στις επιχειρήσεις: ποσοστό 77 % των Αμερικανών αναφέρει ότι υπάρχει υπερβολικά μεγάλη συγκέντρωση δύναμης στα χέρια λίγων μεγάλων επιχειρήσεων, ενώ το 62 % δηλώνει ότι οι επιχειρήσεις καταγράφουν υπερβολικά κέρδη ⁽¹⁾. Η διαχείριση των επιχειρήσεων είναι, συνεπώς, ένα πολύ σημαντικό ζήτημα. Επιπροσθέτως των συγκεκριμένων δράσεων που έχουν ήδη αναληφθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη όπως η Sarbanes-Oxley στις ΗΠΑ, η αναθεώρηση των αρχών διαχείρισης επιχειρήσεων του ΟΟΣΑ και δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε εθνικό επίπεδο, απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις διοικούνται με υπεύθυνο τρόπο, που λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα όλων των μετόχων τους.

3.4.9. Τόσο η ΕΕ όσο και οι ΗΠΑ πίεσαν για πρόοδο στον Γύρο της Ντόχα. Για να διασφαλιστεί ότι οι απόψεις της κοινωνίας των πολιτών ενσωματώνονται καλύτερα στις διαπραγματεύσεις σε επίπεδο ΕΕ, η ΓΔ Εμπορίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εμπλέκει την κοινωνία των πολιτών στην προετοιμασία και τη συνέχεια των διαπραγματεύσεων και η ΕΟΚΕ συμμετέχει πλήρως στην εν λόγω διαδικασία. Η ΕΟΚΕ θα αναλάβει, επίσης, την πρωτοβουλία να διοργανώσει διάλογο με τους εταίρους της σε όλες τις ηπείρους, προκειμένου να συμβάλει αποτελεσματικότερα στη διαδικασία αυτή, και στο πλαίσιο αυτό θα διοργανώσει συνέδριο σχετικά με θέματα του ΠΟΕ ⁽²⁾ τον Ιούλιο του 2004.

3.4.10. Το περιβάλλον και η αλλαγή του κλίματος αποτελούν ένα σαφή τομέα όπου οι πληθυσμοί των δύο πλευρών συμμερίζονται κοινές ανησυχίες, αλλά οι κυβερνήσεις τους έχουν μάλλον αποκλίνουσες απόψεις. Το Πεντάγωνο εξέδωσε πρόσφατα μελέτη για τις επιπτώσεις διαφόρων σεναρίων αλλαγής του κλίματος στην ασφάλεια. Υπό το πρίσμα της συνεχιζόμενης διαφωνίας σχετικά με την κύρωση του πρωτοκόλλου του Κιότο, οι δυνητικές επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος αποτελούν αναμφίβολα ένα από τα σημαντικά, καίτοι δύσκολα, ζητήματα που πρέπει να εξεταστούν.

3.4.11. Η ΕΟΚΕ έχει, επίσης, επανειλημμένα υπογραμμίσει τη σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης. Παρά τις επίσημες δηλώσεις σε διεθνείς συναντήσεις και τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί, συμπεριλαμβανομένης της Διάσκεψης για τη Γη, των Στόχων της Χιλιετίας ή της στρατηγικής της Λισαβόνας, υπάρχει καθυστέρηση όσον αφορά τη συγκεκριμένη δράση. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ έχει τονίσει την έκκλησή της για πρόοδο σε πολυαριθμίες γνωμοδοτήσεις ⁽³⁾.

3.4.12. Η ΕΕ έχει υπογραμμίσει τη σπουδαιότητα της ασφάλειας των τροφίμων, της προστασίας του καταναλωτή, και της καλής μεταχείρισης των ζώων στις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ στη Ντόχα παράλληλα με τα μέτρα για την εμπορική πολιτική. Η ΕΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να υπάρξουν βελτιωμένοι και διαφανείς κανόνες στο διεθνές εμπόριο σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων.

3.4.13. Το εμπόριο γεωργικών προϊόντων αποτελεί ένα από τα πιο δύσκολα ζητήματα παράλληλα με τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών, τις ορμόνες των βοοειδών, το σύστημα καλλιέργειας, την ασφάλεια των τροφίμων και τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ έχουν εκτενείς συναλλαγές και εμπορική συνεργασία στον αγροτοβιομηχανικό τομέα. Οι δύο μεγάλοι αυτοί εμπορικοί εταίροι είχαν ορισμένες δυσκολίες σε σχέση με την εμπορική πολιτική όσον αφορά τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών και τις ορμόνες. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η ΕΕ και οι ΗΠΑ επέτυχαν εποικοδομητικούς συμβιβασμούς στον εν εξελίξει Γύρο της Ντόχα, ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα. Η ΕΕ έχει υπογραμμίσει τον ρόλο του ευρωπαϊκού αγροτικού προτύπου όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την καλή μεταχείριση των ζώων και των περιορισμένων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της αγροτικής πολιτικής, όπου είναι πολύ σημαντικό να ληφθούν υπόψη τα μη εμπορικά συμφέροντα και οι προτιμήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών στις επικείμενες εμπορικές συμφωνίες και στους εμπορικούς κανόνες.

3.4.14. Η πρόσφατη διεύρυνση της ΕΕ θέτει την Ευρώπη ενώπιον της μεγαλύτερης πρόκλησής της μέχρι σήμερα και ταυτόχρονα συνιστά δυναμική διαδικασία προς την ενοποίηση της Ευρώπης, ενισχύοντας την ειρήνη, την ασφάλεια και την ευημερία σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο. Τόσο η ΕΕ όσο και οι ΗΠΑ ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη των νέων κρατών μελών, όπως και για τη βελτίωση των σχέσεων με τη Ρωσία και τους νέους γείτονες της ΕΕ και την προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας.

3.5. Διατλαντικοί οργανισμοί

3.5.1. Οι θεσμικές ρυθμίσεις που προβλέπονται στις συμφωνίες της δεκαετίας του 1990 προκάλεσαν κάποια δυσάρεσκα, οι αιτίες της οποίας είναι οι εξής: η ασυμμετρία δυνάμεων μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, η συμμετοχή διαφορετικού αριθμού χωρών στο ΝΑΤΟ, την ΕΕ και άλλα όργανα, η εν εξελίξει ολοκλήρωση της ΕΕ και η γενική δυσάρεσκα που προκάλεσε η σύνοδος ΕΕ-ΗΠΑ ⁽⁴⁾.

3.5.2. Οι πρόσφατες προτάσεις για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου δείχνουν ότι ο σημαντικότερος παράγοντας προόδου είναι η έναρξη σταθερού και εντατικού διαλόγου όσον αφορά τα πλέον καίρια ζητήματα για τα οποία το διεθνές πλαίσιο φαίνεται να είναι το πλέον κατάλληλο. Δυστυχώς, καμία από τις προεγγυώσεις δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τα οφέλη που μπορούν να επιτευχθούν με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών.

3.6. Δέσμευση στη διατλαντική εταιρική σχέση και την πολυμερή διακυβέρνηση ⁽⁵⁾

3.6.1. Και οι δύο πλευρές υπογραμμίζουν τη στρατηγική σημασία της εταιρικής σχέσης ΕΕ-ΗΠΑ και το πολυμερές πλαίσιο, καθώς οι παγκόσμιες προκλήσεις απαιτούν συνδυασμό δυνάμεων.

⁽¹⁾ Ερευνητικό Κέντρο Pew: 2004 political landscape.

⁽²⁾ Συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στις εργασίες του ΠΟΕ, 8 Ιουλίου 2004, ΕΟΚΕ, Βρυξέλλες.

⁽³⁾ Στρατηγική της Λισαβόνας και βιώσιμη ανάπτυξη, ΕΕ C 95 της 23.4.2003. Προς μια παγκόσμια σύμπραξη για βιώσιμη ανάπτυξη, Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2002, ΕΕ C 221 της 17.9.2002.

⁽⁴⁾ Βλέπε Christopher J. Makins (Προέδρου του Ατλαντικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Πολιτειών): Renewing the Transatlantic Partnership: Why and How? Δήλωση που συντάχθηκε για την Υποεπιτροπή για την Ευρώπη της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, 11 Ιουνίου 2003.

⁽⁵⁾ Πολυμερής διακυβέρνηση σημαίνει λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών όπως, για παράδειγμα, ο ΟΗΕ, ο ΠΟΕ, το ΔΝΤ, η ΔΟΕ, ο ΟΟΣΑ κ.λπ.

3.6.2. Όπως δηλώθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2003, η διατλαντική εταιρική σχέση είναι αναντικατάστατη και η ΕΕ παραμένει πλήρως δεσμευμένη έναντι μίας εποικοδομητικής, ισόρροπης και μελλοντοστραφούς εταιρικής σχέσης με τους διατλαντικούς της εταίρους⁽¹⁾.

3.6.3. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όσον αφορά τη σημασία της διατήρησης ενός μόνιμου διαλόγου μεταξύ των στρατηγικών εταίρων και επικροτεί την πρόθεση του Συμβουλίου να ενθαρρύνει όλες τις μορφές διαλόγου μεταξύ των νομοθετικών οργάνων και κοινωνιών των πολιτών εκατέρωθεν του Ατλαντικού.

3.6.4. Με τη διμερή συνεργασία στο πλαίσιο των πολυμερών οργανισμών, οι διατλαντικοί εταίροι θα συνδυάσουν το όραμα και τις ικανότητες που απαιτούνται για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις των καιρών.

3.6.5. Μια σειρά διαφορετικών πρωτοβουλιών που βρίσκονται σε εξέλιξη υπογραμμίζουν τη σημασία και την αναγκαιότητα για διαρκή και ενισχυμένη διατλαντική συνεργασία. Το Γερμανικό Ταμείο Μάρσαλ των Ηνωμένων Πολιτειών και το Δίκτυο Διατλαντικής Πολιτικής ανήκουν στους πλέον ενεργούς οργανισμούς που εργάζονται για την οικοδόμηση της σχέσης ΕΕ-ΗΠΑ. Οι δραστηριότητές τους κυμαίνονται από την ανάλυση της κοινής γνώμης εκατέρωθεν του Ατλαντικού, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών πτυχών της σχέσης, μέχρι τη διοργάνωση επαφών και διασκέψεων και τη διατύπωση συστάσεων και στρατηγικών για τις μελλοντικές σχέσεις ΕΕ-ΗΠΑ.

3.6.6. Το Δίκτυο Διατλαντικής Πολιτικής ανέπτυξε ένα δεκαετές σχέδιο δράσης με δέκα σημεία για την ενίσχυση της Διατλαντικής Εταιρικής Σχέσης, το οποίο θα εφαρμοστεί από το 2005 έως το 2015 βάσει των από κοινού συμφωνηθέντων στόχων, δράσεων και σημείων αναφοράς, για την πρόοδο. Η στρατηγική βασίζεται σε τέσσερις τομείς ενδιαφέροντος: οικονομία, άμυνα και ασφάλεια, πολιτικό και θεσμικό τομέα⁽²⁾.

3.6.7. Μολονότι το πρόγραμμα αυτό συνιστά πολύτιμη προσπάθεια για την ανάπτυξη της διατλαντικής σχέσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι γίνεται ελάχιστη αναφορά στην κοινωνική διάσταση.

3.6.8. Όσον αφορά την οικονομική διάσταση, διεξάγεται μακρά συζήτηση για τη διατλαντική αγορά⁽³⁾. Το ΔΔΠ ζητά εμβάθυνση και επέκταση της διατλαντικής αγοράς, ενώ άλλοι προχωρούν ακόμη πιο πέρα υποστηρίζοντας μια Διατλαντική Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών. Βάσει της αποκτιθέας πείρας τόσο από τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης όσο και από τη NAFTA, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μια προσέγγιση που συνδυάζει την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική διάσταση και βασίζεται στην οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Η προσέγγιση αυτή συνάδει επίσης με το σχέδιο Συντάγματος για την Ευρώπη, το οποίο προτάσσει την κοινωνική οικονομία της αγοράς ως έναν από τους στόχους της Ένωσης.

4. Βελτίωση της διατλαντικής εταιρικής σχέσης: γιατί και πώς

4.1. Μία ισχυρή διατλαντική εταιρική σχέση αποτελεί σημαντική κινητήρια δύναμη για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων. Τόσο η Ευρώπη όσο και οι ΗΠΑ συνεργάζονται διμερώς με διάφορες περιοχές του κόσμου, με την υποστήριξη διεθνών οργανισμών και με γνώμονα τις ιδιαίτερες αξίες, πεποιθήσεις και πολιτικές τους. Η οικονομική και κοινωνική συνοχή, ο κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος των πολιτών αποτελούν βασικά στοιχεία της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, ενώ θεωρούνται πολύ λιγότερο σημαντικά στις ΗΠΑ. Οι διαφορετικές αυτές προσεγγίσεις ενδέχεται, συνεπώς, να οδηγήσουν σε αντικρουόμενες συστάσεις και πρότυπα συνεργασίας στις εν λόγω περιφέρειες.

4.1.1. Για παράδειγμα, ενώ οι ΗΠΑ είναι η κινητήρια δύναμη για τη δημιουργία μιας Αμερικανικής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών κατά το πρότυπο της συμφωνίας της NAFTA, άλλες φωνές στην περιοχή υποστηρίζουν την αξιοποίηση της εμπειρίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Παράγοντες τόσο διαφορετικοί μεταξύ τους όσο η κυβέρνηση της Βραζιλίας, ο Πρόεδρος του Μεξικού, κ. Vicente Fox («NAFTA συν»), βουλευτές των ΗΠΑ και ένα δίκτυο συνδικαλιστικών ενώσεων έχουν εκφραστεί υπέρ μιας επιλογής εναλλακτικής της ΑΖΕΣ, που θα περιλαμβάνει στοιχεία παρόμοια με τα εφαρμόζόμενα στην ΕΕ, όπως ένα αναπτυξιακό ταμείο για την άμβλυνση των ανισοτήτων, ελεύθερη διακίνηση των προσώπων, συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, κοινό νόμισμα και υποχρεωτικώς εφαρμοστέα κοινωνικά πρότυπα⁽⁴⁾.

4.1.2. Για να πάρουμε ένα άλλο παράδειγμα, οι οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν στα μελλοντικά κράτη μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά τα τελευταία 10-15 έτη υποστηρίχθηκαν τόσο από την ΕΕ όσο και από διεθνείς οργανισμούς όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Διεθνής Τράπεζα. Καθώς η ΕΕ διαθέτει περιορισμένες αρμοδιότητες και περιορισμένα νομικά μέσα σε ορισμένους τομείς —όπως τα συστήματα κοινωνικής προστασίας— οι διεθνείς οργανισμοί προώθησαν τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις βάσει ενός κοινωνικού προτύπου, του οποίου οι αξίες και οι αρχές δεν είναι πλήρως συμβατές με το ευρωπαϊκό πρότυπο κοινωνίας, πράγμα το οποίο ενδέχεται να δημιουργήσει προβλήματα κατά την ένταξη των νέων χωρών⁽⁵⁾.

4.2. Εάν η Ευρώπη επιθυμεί να διαδραματίζει ισχυρότερο ρόλο στη διεθνή σκηνή, θα πρέπει να ενοποιηθεί περισσότερο, για να ενισχύσει την ικανότητά της να μιλά και να δρα στο πλαίσιο της διεθνούς κοινότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της ιρλανδικής Προεδρίας και ελπίζει ότι οι πρόσφατες εξελίξεις όσον αφορά τη θέση των κρατών μελών θα συμβάλει ώστε να επιτευχθεί συναίνεση όσον αφορά το μελλοντικό Σύνταγμα για την Ευρώπη.

4.3. Η Διατλαντική Εταιρική Σχέση καθιέρωσε ένα σύνολο θεσμικών ρυθμίσεων που περιλαμβάνουν τις κυβερνήσεις, τους νομοθέτες και την κοινωνία των πολιτών. Η κοινωνία των πολιτών συμμετέχει με τη μορφή διαφόρων Διατλαντικών Διαλόγων, που φαίνεται ότι ενεργοποιούνται άμεσα:

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο — Συμπεράσματα της Προεδρίας.

⁽²⁾ Transatlantic Policy Network: A Strategy to strengthen Transatlantic Partnership, Ουάσινγκτον — Βρυξέλλες — 4 Δεκεμβρίου 2003

⁽³⁾ Βλέπε The Transatlantic Market: a leitmotiv for economic cooperation, Erika Mann, ευρωβουλευτής, Νοέμβριος 2003.

⁽⁴⁾ Sarah Anderson, John Cavanagh: Lessons of European Integration for the Americas, Institute for Policy Studies, Ουάσινγκτον, Φεβρουάριος 2004.

⁽⁵⁾ Η οικονομική και κοινωνική επίπτωση της διεύρυνσης στις υποψήφιες χώρες, ΕΕ C 85 της 8.4.2003.

4.3.1. Ο Διατλαντικός Επιχειρηματικός Διάλογος (TABD) ήταν ο πρώτος και, για ένα ορισμένο διάστημα, ο πλέον ενεργός από αυτούς τους διαλόγους. Ωστόσο, εκφράστηκαν ορισμένες αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα και την εφαρμογή των αποτελεσμάτων του. Ο TABD αναζωογονήθηκε κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-ΗΠΑ του 2003. Οι δύο νέοι συμπρόεδροι δήλωσαν πρόσφατα ότι διαβλέπουν την ανάγκη τόνωσης του TABD για τη συμβολή στη δημιουργία ανεμπόδιστης διατλαντικής αγοράς και την προώθηση της διατλαντικής οικονομικής συνεργασίας.

4.3.2. Ο Διατλαντικός Εργασιακός Διάλογος (TALD) αναπτύχθηκε κυρίως στο πλαίσιο των υφιστάμενων συννομοσπονδιών συνδικαλιστικών ενώσεων. Ο TALD θα πρέπει να ενισχυθεί προκειμένου να συμβάλει πλήρως στον διατλαντικό διάλογο και την ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης των σχέσεων ΕΕ-ΗΠΑ. Κατά την περίοδο 2001-2003, ένα κοινό έργο με θέμα «Βελτίωση του διατλαντικού διαλόγου-κόσμος της εργασίας» συγκέντρωσε εκπροσώπους των συνδικαλιστικών ενώσεων πολυεθνικών επιχειρήσεων μέσω μίας σειράς επιμορφωτικών εργαστηρίων.

4.3.3. Τα τελευταία έξι έτη, ο Διατλαντικός Καταναλωτικός Διάλογος (TACD) κατέστη ο πλέον ενεργός διάλογος. Ο TACD εξετάζει ζητήματα που αφορούν και τις δύο πλευρές, όπως τους ΓΤΟ, τα ανεπικλήτα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για εμπορικούς σκοπούς (spam), τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας για το ψηφιακό περιεχόμενο, καθώς και θέματα που αφορούν τους καταναλωτές στις αναπτυσσόμενες χώρες, συγκεντρώνοντας εκπροσώπους των καταναλωτών από την ΕΕ και τις ΗΠΑ και διαβιβάζοντας τις οπτικές των καταναλωτών στις δύο διοικήσεις.

4.3.4. Ο Διατλαντικός Περιβαλλοντικός Διάλογος (TAED) διήρκεσε λιγότερο από δύο έτη λόγω χρηματοδοτικών δυσχερειών, αλλά αποτελεί ζωτικό στοιχείο όσον αφορά τα διακυβευόμενα περιβαλλοντικά θέματα.

4.3.5. Η υφιστάμενη θεσμοθετημένη συνεργασία των δύο κοινοβουλίων εξελίχθηκε στον Διατλαντικό Διάλογο των Νομοθετών, που επί του παρόντος διεξάγει τηλεδιασκέψεις και συναντήσεις ανά διετία.

4.3.6. Ο άτυπος διατλαντικός διάλογος των γεωργών πρέπει να ενισχυθεί και να ενταχθεί στους διατλαντικούς διαλόγους και στα διατλαντικά δίκτυα και να εξετάσει θέματα όπως οι γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, οι ορμόνες και, ειδικότερα, το ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο.

4.3.7. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ξεκινήσει δύο πρωτοβουλίες διαπροσωπικού χαρακτήρα στον τομέα της εκπαίδευσης και της χάραξης πολιτικής, οι οποίες περιλαμβάνουν κέντρα της ΕΕ σε αμερικανικά πανεπιστήμια, καθώς και ομάδες ανταλλαγής απόψεων, πανεπιστημιακά ιδρύματα και δίκτυα τοπικού επιπέδου.

4.3.8. Άλλες άτυπες μορφές διαλόγου συμπληρώνουν την εικόνα.

4.4. Η ΕΟΚΕ, χάρη στον συμβουλευτικό ρόλο που υπέχει εντός της Ευρώπης και στις δραστηριότητες συνεργασίας της με τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών ανά την υφήλιο, ενδέχεται να είναι στην κατάλληλη θέση για να λειτουργήσει ως φόρουμ για την προώθηση του διαλόγου και τη συγκέντρωση των ενδιαφερομένων μερών.

5. Προτάσεις — Συστάσεις

5.1. Σύμφωνα με την ιρλανδική προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η οποία στοχεύει στη διασφάλιση μιας σταθερής και παραγωγικής πολιτικής και οικονομικής διατλαντικής σχέσης, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά τη διατλαντική εταιρική σχέση και συνιστά την ενίσχυση και τη διεύρυνσή της, ώστε να συμπεριλάβει όσο το δυνατόν περισσότερα συμφέροντα και παράγοντες και να αναπτύξει και να διευρύνει την προσέγγισή της με τη συμπερίληψη θεμάτων τα οποία αφορούν τους διαλόγους και να διευρύνει το φάσμα των συμμετεχόντων φορέων στις δυο πλευρές του Ατλαντικού.

5.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει θερμά την εποικοδομητική συμμετοχή ενδιαφερόμενων ομάδων συμφερόντων από την αμερικανική και την ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών. Η Διάρθρωση Διαλόγου, που καθιερώθηκε με τις συμφωνίες της δεκαετίας του 1990, αποτελεί χρήσιμο μέσο που πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω ώστε να συμπεριλάβει ένα ευρύτερο φάσμα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5.2.1. Προκειμένου να λειτουργούν αποτελεσματικά οι διάλογοι και τα δίκτυα, θα είναι απαραίτητο να στηριχθούν στα πραγματικά συμφέροντα, τις προσδοκίες, τις ανησυχίες και τα θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος των ενεχόμενων εταίρων των δύο πλευρών. Ενδεχομένως να αποβεί επωφέλης μια εμπεριστατωμένη συζήτηση για τον ρόλο που διαδραματίζουν οι διάλογοι, την αποστολή τους και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους. Αυτό περιλαμβάνει την κοινή κατανόηση του ρόλου που διαδραματίζουν οι διάλογοι εκατέρωθεν του Ατλαντικού, ιδιαίτερα όσον αφορά τις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια, που αποτελούν σημαντικούς πολιτικούς εταίρους των διαλόγων.

5.2.2. Βάσει προηγούμενων εμπειριών, οι διάλογοι και τα δίκτυα θα πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση στις κυβερνήσεις και στα ανώτερα κυβερνητικά στελέχη, ώστε η λειτουργία και οι εργασίες τους να καταστούν ελκυστικότερες για τις ενδιαφερόμενες ομάδες συμφερόντων. Προκειμένου να ενισχυθούν οι διάλογοι, οι ανησυχίες τους πρέπει να συνεκτιμώνται καλύτερα κατά τη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

5.2.3. Η διατήρηση και η ενίσχυση των διαλόγων και των δικτύων απαιτεί τη στήριξή τους αλλά και δέσμευση και χρηματοδότηση. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η χρηματοδότηση των διαλόγων πρέπει να συμπεριλαμβάνει, επίσης, τη στήριξη τακτικών συνεδριάσεων οι οποίες είναι ίσως απαραίτητες για να επιτευχθεί συναίνεση και να αναπτυχθούν κοινά έργα.

5.2.4. Μακροπρόθεσμα, η ΕΟΚΕ είναι διατεθειμένη να συμβάλει σε μια εκτενέστερη πληροφόρηση και αλληλεπίδραση των διαλόγων και των δικτύων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε τακτική και συνεχή συνεργασία. Θα μπορούσε, επίσης, να εξεταστεί το ενδεχόμενο ίδρυσης μιας Διατλαντικής ή/και Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής των ΗΠΑ.

5.3. Τα εξεταζόμενα θέματα θα πρέπει να στηρίζονται στα ενδιαφέροντα, τις προσδοκίες, και τις ανησυχίες των διαλόγων, των δικτύων, και των συμμετεχόντων φορέων. Οι διάφοροι διάλογοι έχουν ήδη συμφωνήσει σχετικά με διάφορα θέματα ή έχουν προτείνει θέματα τα οποία θα επιθυμούσαν να πραγματοποιούν και έχουν ορίσει στόχους που θα ήθελαν να επιτύχουν.

5.3.1. Ο Διατλαντικός Επιχειρηματικός Διάλογος (TABD) προσφάτως επιβεβαίωσε τη δέσμευσή του για την ενίσχυση της διατλαντικής σχέσης και την προώθηση της σφαιρικής οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης. Ο TABD ανέλαβε τη δέσμευση να υλοποιήσει το σχέδιο προγράμματος που κατήρτισαν τα μέλη του. Προτίθεται να προσδιορίσει πρωτόβουλα τις προκύπτουσες προκλήσεις και να προσφέρει μια συγκεκριμένη επιχειρησιακή συμβολή υψηλού επιπέδου στο νομοθετικό και πολιτικό πρόγραμμα δράσης της ΕΕ και των ΗΠΑ υποβάλλοντας βασικές συστάσεις στην αμερικανική κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σκοπεύει να υποδείξει λύσεις στα διατλαντικά οικονομικά, εμπορικά, και επενδυτικά προβλήματα και να προτείνει τομείς κοινής δράσης των κυβερνήσεων στις δυο πλευρές του Ατλαντικού. Πρόσφατα, εντοπίστηκαν τέσσερις τομείς προτεραιότητας: ελευθέρωση του εμπορίου και Γύρος της Ντόχα, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, διεθνή λογιστικά πρότυπα και ασφάλεια, και θέματα εμπορίου. Σκοπός του είναι «να συμβάλει στη δημιουργία μιας διατλαντικής αγοράς χωρίς εμπόδια η οποία θα χρησιμεύσει ως καταλύτης για την παγκόσμια ελευθέρωση του εμπορίου και ευημερία και θα προωθήσει την καινοτομία, τις επενδύσεις, την οικονομική μεγέθυνση και θα δημιουργήσει νέες θέσεις απασχόλησης». Ο TABD προτίθεται, επίσης, να παρακολουθήσει την πρόοδο των κυβερνήσεων όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεών του (1).

5.3.2. Όσον αφορά τον Διατλαντικό Εργασιακό Διάλογο (TALD), οι συνδικαλιστικές ενώσεις αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στις διατλαντικές σχέσεις και εξετάζουν τους τρόπους αποτελεσματικής διεύρυνσης και εμβάθυνσής τους. Εδώ και πολλά έτη, οι συνδικαλιστικές ενώσεις έχουν αναπτύξει διμερείς σχέσεις και επιθυμούν επέκταση του διαλόγου. Υπάρχουν πολυάριθμα πιθανά θέματα στον κοινωνικό, οικονομικό και εργασιακό τομέα που θα μπορούσαν να συζητηθούν. Η μετατόπιση της απασχόλησης, η οποία παρατηρείται και στις δυο πλευρές του Ατλαντικού, θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο ανταλλαγών των βέλτιστων πρακτικών για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Μετά το φαινόμενο της κατάρρευσης μεγάλων επιχειρήσεων, ένα άλλο ζήτημα είναι η βελτίωση της διοίκησης των επιχειρήσεων, προκειμένου να ενισχυθεί η υποχρέωση λογοδοσίας και η διαβούλευση με τους εργαζόμενους. Άλλα σημαντικά θέματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο διαλόγου είναι η αναθεώρηση της κοινωνικής προστασίας, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η υγεία και η ασφάλεια στον χώρο εργασίας, οι ευρύτερες εργασιακές σχέσεις, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών πλαίσιο, και η αναπτυξιακή βοήθεια σε σχέση με τα βασικά εργασιακά πρότυπα (2).

5.3.3. Ο Διατλαντικός Καταναλωτικός Διάλογος (TACD) καταρτίζει και υποβάλλει κοινές συστάσεις πολιτικής των καταναλωτών στην αμερικανική κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό την προαγωγή των συμφερόντων των καταναλωτών στη διαμόρφωση της αμερικανικής και της ευρωπαϊκής πολιτικής. Συμμετέχουν 45 ευρωπαϊκές και 20 αμερικανικές οργανώσεις καταναλωτών, κυρίως διαμέσου των ομάδων μελέτης για θέματα τα οποία

σχετίζονται με τα είδη διατροφής, το ηλεκτρονικό εμπόριο, το εμπόριο, την οικονομία και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και για τα οποία αναπτύσσουν και καταρτίζουν κοινές πολιτικές TACD. Οι προτεραιότητές του για την κυβερνητική δράση κατά την περίοδο 2003-2004 περιλαμβάνουν τους παγκόσμιους κανόνες δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σχετικά με την πρόσβαση στα φάρμακα, τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς, την επισημάνση των ειδών διατροφής, τα ανεπικλήτα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για εμπορικούς σκοπούς (spam), την απάτη στο Διαδίκτυο και την αποζημίωση των καταναλωτών, την επισημάνση των προϊόντων και τους κανόνες εμπορίου, τη διαφάνεια και την έγκαιρη προειδοποίηση (3).

5.3.4. Δυστυχώς, ο Διατλαντικός Περιβαλλοντικός Διάλογος έχει καταρρεύσει, αλλά εάν ληφθεί υπόψη η σπουδαιότητα εξελίξεων όπως π.χ. οι συνέπειες της αλλαγής του κλίματος, οι δραστηριότητες των δικτύων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στον τομέα αυτό πρέπει να ενθαρρυνθούν.

5.4. Η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο βήμα για την καλύτερη προβολή των διατλαντικών διαλόγων και δικτύων και την ενίσχυση της αλληλεπίδρασής τους.

5.4.1. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ προσφέρεται να διοργανώσει διάσκεψη με τους ενδιαφερόμενους φορείς. Σκοπός μιας τέτοιας διάσκεψης θα μπορούσε να είναι η ενθάρρυνση της ανάπτυξης διατλαντικών δικτύων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών για περιβαλλοντικά θέματα, η ανάπτυξη αμοιβαίας κατανόησης σχετικά με τη σημασία του διαλόγου σε μη κυβερνητικό επίπεδο, των θεμάτων που θα πρέπει να εξεταστούν και των βέλτιστων τρόπων επίτευξης των στόχων και των στρατηγικών της κάθε πλευράς, η ανταλλαγή απόψεων και η συνεργασία.

5.4.2. Κατά την προετοιμασία της διάσκεψης, η ΕΟΚΕ θα έλθει σε επαφή με τους ενδιαφερόμενους φορείς και οργανώσεις προκειμένου να εντοπίσει τους σημαντικότερους κύκλους της κοινωνίας των πολιτών που θα εκπροσωπηθούν στην διάσκεψη, να γνωρίσει τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες τους, καθώς και τα θέματα που θα ήθελαν να εξεταστούν, και να προλειάνει το έδαφος για τη συνεργασία.

5.4.3. Το όφελος από την ενίσχυση του διαλόγου θα ήταν η δραστηριοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, η δημιουργία αποτελεσματικών δικτύων, η προώθηση της ανταλλαγής απόψεων εντός και μεταξύ των διατλαντικών δικτύων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των Διατλαντικών Διαλόγων, η διασφάλιση πρόσβασης υψηλού επιπέδου στις κυβερνήσεις και η συμβολή στην ανάπτυξη βέλτιστων επαγγελματικών σχέσεων μεταξύ αυτών των δικτύων και των διαλόγων και των κυβερνήσεων/διοικήσεων. Έτσι, θα ενισχυθούν και θα βελτιωθούν οι θεσμικές δομές προς όφελος των μακροπρόθεσμων συμφερόντων όχι μόνο της ΕΕ και των ΗΠΑ, αλλά και του υπόλοιπου κόσμου.

Βρυξέλλες, 3 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH

(1) Συστάσεις και έγγραφο του TABD που διανεμήθηκαν κατά τη συνεδρίαση της ομάδας μελέτης στο Δουβλίνο, στις 24 Μαρτίου 2004.

(2) Μήνυμα των συνδικαλιστικών ενώσεων στη συνεδρίαση της ομάδας μελέτης του Δουβλίνου, 24 Μαρτίου 2004.

(3) Ιστοσελίδα του TACD: www.tacd.org.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/ΕΚ περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής»

[COM(2003) 448 τελικό — 2003/0175 (COD)]

(2004/C 241/16)

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2003 και σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 2004, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Simons.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειάς στις 2 και 3 Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 109 ψήφους υπέρ, 82 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 23 Ιουλίου 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/ΕΚ, η οποία αναφέρεται και ως οδηγία για το «ευρωπαϊκό σήμα τελών κυκλοφορίας» («eurovignette»).

1.2. Με την πρόταση αυτή, η Επιτροπή απαντά στα αιτήματα των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Κοπεγχάγης, της 12ης και 13ης Δεκεμβρίου 2002, και των Βρυξελλών, της 20ης και 21ης Μαρτίου 2003, τα οποία είχαν καλέσει την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση σχετική με μία «νέα οδηγία για το ευρωπαϊκό σήμα τελών κυκλοφορίας» μέχρι τα τέλη του πρώτου εξαμήνου του 2003 το αργότερο.

1.3. Η εξεταζόμενη πρόταση ανταποκρίνεται εξάλλου και στις επιθυμίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο επιβεβαίωσε την ανάγκη τιμολόγησης των υποδομών κατά την υιοθέτηση της έκθεσης για τα συμπεράσματα της Λευκής Βίβλου, της 12ης Φεβρουαρίου 2003.

1.4. Η εν λόγω πρόταση οδηγίας έχει, επομένως, ως κύριο στόχο τη βελτίωση του καταλογισμού στο χρήστη, των δαπανών που συνδέονται με τη χρήση των υποδομών. Επίσης, επιτρέπει, κατά καλύτερο τρόπο από την «οδηγία ευρωπαϊκό σήμα τελών κυκλοφορίας», την εφαρμογή της αρχής, σύμφωνα με την οποία «ο χρήστης οφείλει να πληρώνει ανάλογα με τις δαπάνες που προκαλεί στην κοινωνία», επειδή το προτεινόμενο σύστημα δίνει τη δυνατότητα διαφοροποίησης των φόρων, ανάλογα με τον τύπο του οχήματος, της στιγμής και του τόπου.

1.5. Ο επιδιωκόμενος στόχος δεν είναι σε καμία περίπτωση η αύξηση της συνολικής επιβάρυνσης των φόρων και των τελών επί του τομέα των μεταφορών, αλλά η απόκτηση σαφέστερης εικόνας της κατάστασης, προκειμένου τα επιβαλλόμενα ποσά να ανακλούν καλύτερα τις δαπάνες των διαφόρων τύπων χρησιμοποίησης.

1.6. Στο στάδιο αυτό, η Επιτροπή περιορίζεται στη φορολόγηση της χρησιμοποίησης των υποδομών των οδικών μεταφορών από τα

βαρέα οχήματα. Διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει, σε μεταγενέστερη φάση, τομεακές οδηγίες για τη τιμολόγηση της χρήσης των υποδομών στους τομείς των εναέριων, ποτάμιων και θαλάσσιων μεταφορών, ενώ φαίνεται να προτιμά να επαφίεται στα κράτη μέλη και στους μεγάλους δήμους η διευθέτηση της χρήσης των υποδομών από τα οχήματα ιδιωτικής χρήσης.

1.7. Για τον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η τιμολόγηση αποτελεί ήδη μέρος της πρώτης δέσμης μέτρων για το σιδηρόδρομο.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής για την τροποποίηση της οδηγίας «για το ευρωπαϊκό σήμα τελών κυκλοφορίας» 1999/62/ΕΚ, περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής, στο μέτρο που αυτή δίνει τη δυνατότητα καλύτερης εφαρμογής της αρχής, σύμφωνα με την οποία οι χρήστες των υποδομών πληρώνουν για τις δαπάνες που προκαλούν στην κοινωνία.

2.2. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, μία από τις δευτερεύουσες θετικές επιπτώσεις τις προτεινόμενης τροποποίησης είναι το γεγονός ότι συμβάλλει ώστε να τεθεί τέλος στο μωσαϊκό τελών που πρόκειται να επιβάλουν ή επιβάλλουν ήδη τα κράτη μέλη.

2.3 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η Επιτροπή εμφανίζεται υπερβολικά φιλόδοξη: υποστηρίζει ότι επιλύει, ταυτόχρονα και μέσω μίας και μόνο πρότασης για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/ΕΚ, έξι διαφορετικά προβλήματα. Αυτά τα προβλήματα είναι τα ακόλουθα:

— σε ορισμένες χώρες, η συμμετοχή των οχημάτων με πινακίδες εξωτερικού στις δαπάνες για τις υποδομές είναι ανεπαρκής,

— η τρέχουσα πολυμορφία των εθνικών συστημάτων φορολόγησης στους κόλπους της ΕΕ και η απουσία κοινών αρχών,

- η χρηματοδότηση του κόστους των υποδομών,
- η συνεκτίμηση των δαπανών που συνδέονται με τις κυκλοφοριακές συμφορήσεις,
- η συνεκτίμηση των δαπανών που συνδέονται με τα οδικά δυστυχήματα,
- η μετακύλιση των περιβαλλοντικών δαπανών.

2.4. Αν επιτύχει ένα τόσο φιλόδοξο σχέδιο, θα είναι πρωτοφανές. Κι αυτό φαίνεται ακόμη πιο ουτοπικό αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι υπολογισμοί για τους τρεις τελευταίους στόχους ήδη αποκλίνουν και ότι απαιτούν μια εντελώς διαφορετική προσέγγιση απ' ό,τι οι τρεις πρώτοι στόχοι.

2.5. Όπως παρατήρησε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο [COM (1998) 466 τελικό] (¹), η αρχή σύμφωνα με την οποία «Ο χρήστης πληρώνει ανάλογα με τις δαπάνες που προκαλεί» δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί παρά μόνο εάν κατορθώσουμε να αποκτήσουμε μία ορθή εικόνα της σχετικής βαρύτητας που πρέπει να αποδοθεί στα διάφορα στοιχεία κόστους και εάν όλοι οι τύποι μεταφορών αντιμετωπισθούν κατά τρόπο ισότιμο. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πριν να προβούμε στην εφαρμογή της αρχής του «χρήστη-πληρωτή», θα χρειαστεί μία σαφής συμφωνία για τη χρηματοοικονομική ουδετερότητα που θα πρέπει να ενέχει αυτή επιχείρηση και για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να διασφαλισθεί. Η ΕΟΚΕ προβλέπει εν προκειμένω ότι θα προκύψουν πολυάριθμα προβλήματα, επειδή, σε ορισμένες χώρες, η προφανέστερη δυνατότητα αντιστάθμισης, δηλαδή η μερική ή πλήρης κατάργηση του φόρου επί των αυτοκινούμενων οχημάτων, δεν θα επαρκεί τουλάχιστον για όσο χρόνο υφίσταται μία υποχρεωτική βάση σε κοινοτικό επίπεδο.

2.6. Στα ανωτέρω προστίθεται η μεγάλη ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει επί του παρόντος τις εθνικές νομοθεσίες και συστήματα, ακόμη και εάν το πρότυπο δεν είναι το ίδιο.

2.7. Η πρόταση της Επιτροπής περιλαμβάνει ένα πλαίσιο που επιτρέπει στα κράτη μέλη να εγκαθιδρύσουν ένα σύστημα για τη φορολόγηση των βαρέων φορτηγών οχημάτων μέγιστου συνολικού βάρους μεγαλύτερου από 3,5 τόνους. Πρόκειται εν προκειμένω για μία επέκταση του πεδίου εφαρμογής. Στην επί του παρόντος ισχύουσα οδηγία «Ευρωπαϊκό σήμα τελών κυκλοφορίας» το κατώτατο όριο ανέρχεται σε 12 τόνους συνολικού βάρους. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, δεδομένου ότι οι δαπάνες που συνδέονται με τις μεταφορές, όπως οι δαπάνες για την ασφάλεια, τις συμφορήσεις και τους ηχοφράκτες, περιλαμβάνονται στο πεδίο δράσης της πρότασης και ότι τα ιδιωτικά οχήματα και τα μικρά φορτηγά οχήματα κάτω των 3,5 τόνων συνολικού βάρους συμβάλλουν επίσης σε αυτές τις δαπάνες, τα εν λόγω οχήματα πρέπει να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης οδηγίας. Η Επιτροπή υποστηρίζει εκτενώς την ίδια άποψη στη δημοσιευθείσα το 2001 λευκή βίβλο «Η ευρωπαϊκή πολιτική για τις μεταφορές μέχρι το 2010: η ώρα των ελλείψεων». Μολονότι η Επιτροπή έχει υποβάλει πολυάριθμες τροποποιήσεις με στόχο την μεγαλύτερη επέκταση του πεδίου εφαρμογής της ισχύουσας ρύθμισης, γεγονός το οποίο δεν θα εμπόδιζε την συμπερίληψη στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και των ιδιωτικών και των μικρών φορτηγών οχημάτων, η ΕΟΚΕ τείνει να συμφωνήσει με την πρόθεση της Επιτροπής να επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών και των μεγάλων αστικών κέντρων να καθορίζουν τα συστήματα τιμολόγησης για την επικράτειά τους. Επομένως, η πρόταση τροποποίησης της οδηγίας δεν αποτελεί λόγο για την συμπερίληψη αυτών των μέσων μεταφοράς, δηλαδή κατά την

ΕΟΚΕ των ιδιωτικών και των μικρών φορτηγών οχημάτων κάτω των 3,5 τόνων, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

2.8. Εάν η Επιτροπή επιμένει να υποστηρίζει ότι για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, θα ήταν δυνατόν να επιβληθούν τέλη για τη χρησιμοποίηση των υποδομών μόνο για τα βαρέα φορτηγά οχήματα, και όχι για τα ιδιωτικά οχήματα, θα ήταν πιο λογικό να διατηρηθεί το υφιστάμενο κατώτατο όριο των 12 τόνων για τα φορτηγά. Πράγματι, όπως αναφέρει και η ίδια η Επιτροπή στην αιτιολογική της έκθεση, το μερίδιο των ελαφρύτερων φορτηγών στις διασυνοριακές μεταφορές είναι τόσο περιορισμένο ώστε οι συνέπειές του επί της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς είναι αμελητέες.

2.9. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία κάθε χρήστης των υποδομών πρέπει να πληρώνει τις δαπάνες που προκαλεί στην κοινωνία, υπό την προϋπόθεση που αναφέρεται στο σημείο 2.3, δηλαδή ότι υφίσταται σαφής εικόνα σχετικά με την εκτίμηση των επιμέρους στοιχείων κόστους. Δέχεται, επίσης, το γεγονός ότι οι οδικές μεταφορές με βαρέα οχήματα αποτελούν τον πρώτο τομέα που αφορά αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο. Εκτιμά, εντούτοις, ότι αυτό το σκεπτικό πρέπει να εφαρμοσθεί και στους λοιπούς τομείς και σε άλλα μέσα των μεταφορών.

2.10. Ωστόσο, η πρόταση της Επιτροπής δεν τροποποιεί κατά κανέναν τρόπο τη δυνατότητα επιλογής άλλων φόρων, όπως είναι το ευρωπαϊκό σήμα ή το σύστημα των διόδων. Ανήκει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών να επιλέξουν ανάμεσα σε ένα σύστημα διόδων και ένα σύστημα φορολόγησης των χρηστών. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι αυτή η δυνατότητα επιλογής δεν είναι προς όφελος της διαφάνειας. Εξάλλου η ΕΟΚΕ κρίνει η διαλειτουργικότητα των συστημάτων τιμολόγησης αποτελεί απολύτως αναγκαία προϋπόθεση.

2.11. Το πεδίο εφαρμογής της πρότασης αφορά το διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο, καθώς και άλλα τμήματα του κύριου οδικού δικτύου, τα οποία γειννιάζουν άμεσα με έναν αυτοκινητόδρομο. Διόδια θα μπορούσαν να επιβληθούν όμως και στο δευτερεύον οδικό δίκτυο, το οποίο δεν χρειάζεται οπωσδήποτε να έχει σημασία για την καλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς, μολονότι ο καθορισμός των σχετικών τιμών δεν εμπίπτει στις διατάξεις της προτεινόμενης οδηγίας. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι η προτεινόμενη οδηγία τροποποίησης δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη (άρθρο 7), με βάση την αρχή της επικουρικότητας, να επιβάλλουν διόδια ή τέλη χρησιμοποίησης σε άλλους οδικούς άξονες. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται αυτή την προσέγγιση, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το κύριο οδικό δίκτυο είναι ακόμη ελάχιστα ανεπτυγμένο, και αυτό κυρίως στις υπό ένταξη χώρες. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη οφείλουν όμως να τηρούν την ισχύουσα νομοθεσία και να ακολουθούν την υφιστάμενη πολιτική.

2.12. Η Επιτροπή, στην πρότασή της, συνδέει άμεσα τη μελλοντική φορολόγηση των χρηστών και τις επενδύσεις για τις υποδομές και τη συντήρησή τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επιδιώκει να εμποδίσει τη χρησιμοποίηση από τα κράτη μέλη των εσόδων της φορολόγησης για την ενίσχυση των ταμείων τους. Ομοίως, η πρόταση οδηγίας παρέχει μία σειρά ενδείξεων όσον αφορά τη μέθοδο υπολογισμού για τη φορολόγηση των χρηστών. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται αυτή την άποψη, γιατί, κατ' αυτόν τον τρόπο, οι χρήστες μιας συγκεκριμένης υποδομής θα γνωρίζουν ότι οι φόροι που πληρώνουν θα μπορούν να διατεθούν υπέρ των επενδύσεων σε αυτή την υποδομή.

(¹) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Λευκή Βίβλος της Επιτροπής: Δίκαιη πληρωμή για τη χρήση της υποδομής: Μία σταδιακή θέσπιση ενός κοινού πλαισίου για τη χρέωση του κόστους της υποδομής των μεταφορών στην ΕΕ C 116 της 28ης Απριλίου 1999».

2.13. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις, τα διόδια θα μπορούν να αυξηθούν έως και κατά 25 %, κάτω από αυστηρές προϋποθέσεις και μετά από διαβούλευση με την Επιτροπή, προκειμένου να καλυφθούν οι δαπάνες των επενδύσεων για νέες υποδομές ιδιαίτερου ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος εντός του ίδιου διαδρόμου ή της ίδιας περιοχής μεταφορών, σε ιδιαίτερα ευπαθείς περιφέρειες. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να αξιοποιείται με εξαιρετική επιφυλακτικότητα χωρίς όμως να αποκλείεται καμία υποδομή μεταφορών από τη χρήση της. Προκειμένου όμως να διασφαλισθεί ότι το σχέδιο για το οποίο επιβάλλονται υψηλότερα διόδια κατασκευάζεται πράγματι, θα πρέπει να προβλεφθεί η κατάθεση των εισπράξεων αυτών σε λογαριασμό της ΕΕ και η επιστροφή τους, χωρίς τόκους, μετά την περάτωση του έργου, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.

2.14. Τέλος, η Επιτροπή, στην υπό εξέταση πρότασή της, προτείνει κάθε κράτος μέλος να συστήσει έναν ανεξάρτητο όργανο εποπτείας των υποδομών, προκειμένου να είναι δυνατή η επαλήθευση, σε κοινοτικό επίπεδο, των δαπανών των οδικών μεταφορών καθώς και των εσόδων των προερχόμενων από τα διόδια και τα τέλη χρήσης των υποδομών. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη σύσταση αυτής της ανεξάρτητης εθνικής αρχής, η οποία, εφόσον επιτελεί κοινοτική αποστολή, θα πρέπει να ελέγχεται, βάσει της Συνθήκης, από την Επιτροπή.

2.15. Για λόγους σαφήνειας, θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/ΕΚ ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από οποιοδήποτε σύστημα φορολόγησης ή όργανο διαχείρισης, να μεριμνούν για τη διατήρηση του οδικού δικτύου σε καλή κατάσταση. Η επιδιόρθωση και συντήρηση των υποδομών παραμένει στην αρμοδιότητα των αρχών των κρατών μελών.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η πρόταση της Επιτροπής συνδέει τη φορολόγηση της χρήσης των υποδομών των οδικών μεταφορών με τις δαπάνες κατασκευής, εκμετάλλευσης, συντήρησης και ανάπτυξης αυτών των υποδομών. Περιορίζει το συνυπολογισμό στις απαραίτητες δαπάνες για την κατασκευή νέων υποδομών. Ως νέες κατασκευές η Επιτροπή χαρακτηρίζει τις υποδομές ηλικίας λιγότερο από 15 ετών. Η Επιτροπή επιθυμεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας υφιστάμενες υποδομές για τις οποίες οι δαπάνες κατασκευής έχουν ήδη αποσβεσθεί. Η ΕΟΚΕ θεωρεί λογικό το χρονικό όριο και συνεπώς επιδοκιμάζει αυτή την προσέγγιση.

3.2. Με τη φράση «δαπάνες επενδύσεων», η Επιτροπή εννοεί βασικά τις δαπάνες υποδομών που έχουν ως στόχο τον περιορισμό των ενοχλήσεων από το θόρυβο (ηχοφράκτες κατά μήκος των αυτοκινητοδρόμων). Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να παρατηρήσει ότι οι δαπάνες που θα προκληθούν από τον περιορισμό των ενοχλήσεων από το θόρυβο, δηλαδή από την κατασκευή ηχοφρακτών, προκαλούνται, κατά σημαντικό μέρος, από κατηγορίες χρηστών του οδικού που δικτύου που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Επομένως, θα ήταν σκόπιμο να προβούμε σε ισότιμο κατα-

μερισμό των δαπανών κατασκευής αυτών των ηχοφρακτών μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών χρηστών του οδικού δικτύου.

3.3. Η Επιτροπή προτείνει, επίσης, το συνυπολογισμό των δυστυχημάτων που δεν καλύπτονται από τις ασφάλειες. Αν και αυτό είναι θεωρητικώς ορθό, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, στην πράξη, αυτό δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση, εξαιτίας της μεγάλης αβεβαιότητας που είναι εγγενής στον υπολογισμό των έμμεσων συνεπειών, όπως είναι για παράδειγμα οι αποζημιώσεις. Στην πράξη, επί του παρόντος, οι ασφαλιστικές εταιρείες, για παράδειγμα, σπανίως επιστρέφουν τα έξοδα κοινωνικής ασφάλισης.

Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η κατάλληλη προσέγγιση του ζητήματος των δαπανών των οδικών δυστυχημάτων προϋποθέτει τη μελέτη των αιτιών των δυστυχημάτων. Επ' αυτού, παραπέμπει στη γνωμοδότησή της για την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα τη μείωση του αριθμού των θυμάτων σε τροχαία ατυχήματα κατά το ήμισυ από σήμερα έως το 2010 ⁽¹⁾.

3.4. Αντίθετα, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η προαιρετική συμπερίληψη της έννοιας «συμφόρηση» ως παραμέτρου για τον υπολογισμό της φορολόγησης των υποδομών δεν είναι επιθυμητή, επειδή, πέραν του γεγονότος ότι δεν υφίσταται ορισμός της έννοιας «συμφόρηση», το φαινόμενο αυτό οφείλεται κυρίως στη μεταφορά επιβατών με οχήματα ιδιωτικής χρήσης.

3.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η θέσπιση της τροποποιημένης οδηγίας δεν θα πρέπει να αυξήσει το σύνολο της οικονομικής επιβάρυνσης για τον τομέα των οδικών μεταφορών και θεωρεί ότι η μερική ή ολική κατάργηση του φόρου κυκλοφορίας για τα βαρέα οχήματα δεν επαρκεί προκειμένου να αποκατασταθεί η φορολογική ουδετερότητα. Θα ήταν επομένως λογικό να προβλεφθεί η μείωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το πετρέλαιο κίνησης ως μια ενδεχόμενη δυνατότητα.

3.6. Ομοίως, η ΕΟΚΕ συμφωνεί να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα διαφοροποίησης των τελών χρήσης των υποδομών, ανάλογα με τον τύπο του οχήματος και σύμφωνα με την κατηγορία των εκπομπών του (ταξινόμηση «EURO») και το βαθμό της ζημίας που προκαλεί στο οδικό δίκτυο.

3.7. Συνοψίζοντας, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να επιτευχθεί εναρμόνιση της φορολόγησης της χρήσης των υποδομών, προκειμένου να τεθεί τέλος στο νομοθετικό μωσαϊκό των υφιστάμενων συστημάτων διοδίων και φορολόγησης.

4. Σύνοψη και συμπεράσματα

4.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής με σκοπό την πρακτική εφαρμογή της αρχής σύμφωνα με την οποία «ο χρήστης πρέπει να πληρώσει ανάλογα με τις δαπάνες που προκαλεί στην κοινωνία».

4.2. Επιπλέον, εκτιμά ότι η πρόταση της Επιτροπής είναι υπερβολικά φιλόδοξη, καθώς αυτή επιδιώκει την επίλυση υπερβολικά πολλών και διαφορετικών προβλημάτων, μέσω μίας και μόνο πρότασης για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/ΕΚ.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση τμήματος CESE 1280/2003 της 24ης Νοεμβρίου 2003.

4.3. Στη γνωμοδότησή της για τη Λευκή Βίβλο [COM (1998) 466 τελικό], η ΕΟΚΕ ανέφερε ήδη ότι η εφαρμογή της αρχής σύμφωνα με την οποία «είναι ο χρήστης που πληρώνει» δεν είναι δυνατή, παρά μόνο εάν κατορθώσουμε να αποκτήσουμε μία ορθή εικόνα της σχετικής βαρύτητας που πρέπει να αποδοθεί στα διάφορα στοιχεία κόστους και εάν όλοι οι τύποι μεταφορών αντιμετωπισθούν κατά τρόπο ισότιμο.

4.4. Μία από τις αφετηρίες της πρότασης της Επιτροπής είναι το ότι η τιμολόγηση της χρήσης των υποδομών δεν πρέπει να οδηγήσει στην είσπραξη νέων φόρων και τελών. Για το λόγο αυτό προτείνει να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα αντιστάθμισης μέσω της πλήρους ή μερικής κατάργησης του ετήσιου φόρου επί των οχημάτων. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι πολλές χώρες έχουν ήδη επιτύχει ή πλησιάζουν το κατώτατο κοινοτικό επίπεδο και συνεπώς οι χώρες αυτές δεν θα έχουν ικανοποιητικές δυνατότητες αντιστάθμισης με τη μέθοδο αυτή. Πραγματική φορολογική ουδετερότητα μπορεί να επιτευχθεί επομένως μόνον εάν καταργηθεί μερικώς ή εντελώς και ο ειδικός φόρος κατανάλωσης επί του πετρελαίου κίνησης.

4.5. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η έντονη ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει επί του παρόντος τις εθνικές νομοθεσίες και συστήματα θα εξακολουθεί να υφίσταται και με τη νέα ρύθμιση με αποτέλεσμα δυστυχώς να μην υλοποιείται ο στόχος που ορίζει η Επιτροπή, δηλαδή η εναρμόνιση των μεθόδων τιμολόγησης για τη χρήση των υποδομών.

4.6. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο συλλογισμός της Επιτροπής χαρακτηρίζεται από ασυνέπεια, στην περίπτωση που υποστηρίζει ότι, αφενός, πρέπει να μειωθεί το κατώτατο όριο για τα οχήματα μέγιστου συνολικού βάρους 3,5 τόνων και, αφετέρου, συμπεριλαμβάνει στην πρότασή της στοιχεία, όπως είναι οι δαπάνες που συνδέονται με τις συμφορήσεις, τα οδικά δυστυχήματα, και τις ζημιές που προκαλούνται στο περιβάλλον, τη στιγμή που αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τα ιδιωτικά οχήματα που προκαλούν μεγάλο μέρος αυτών των δαπανών.

4.7. Η Επιτροπή, στην πρότασή της, συνδέει άμεσα τη μελλοντική φορολόγηση των υποδομών με τις επενδύσεις για υποδομές. Κατά τον έναν ή τον άλλον τρόπο, τα έσοδα πρέπει να επενδυθούν εκ νέου στον τομέα από τον οποίο προέρχονται και να μη χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση των ταμείων του κράτους. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη θέση της Επιτροπής.

4.8. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, οι φόροι που εισπράττονται στον τομέα των οδικών μεταφορών πρέπει να αναλογούν στις δαπάνες κατασκευής, εκμετάλλευσης, συντήρησης και επέκτασης του δικτύου των υποδομών. Με τη φράση «δαπάνες κατασκευής» νοούνται οι δαπάνες που συνδέονται με την κατασκευή νέων υποδομών. Ως «νέες κατασκευές» νοούνται οι κατασκευές ηλικίας το πολύ 15 χρόνων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί λογική αυτή την προσέγγιση, προκειμένου να αποφευχθεί ο εκ νέου συνυπολογισμός των υφιστάμενων υποδομών, των οποίων οι δαπάνες έχουν ήδη αποσβεσθεί.

4.9. Η Επιτροπή, στην πρότασή της, προβλέπει τη δυνατότητα να χρησιμοποιείται, με αυστηρά κριτήρια, η προσαύξηση των διοδίων (κατά 25 % κατ' ανώτατο όριο) για την κάλυψη της χρηματοδότησης άλλων υποδομών μεταφοράς υψηλού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, στον ίδιο διάδρομο ή στην ίδια περιοχή μεταφορών, σε ιδιαίτερα ευπαθείς περιφέρειες. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να αξιοποιείται με εξαιρετική επιφυλακτικότητα, χωρίς όμως να αποκλείεται καμία υποδομή μεταφορών από τη χρήση της. Σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί η δυνατότητα αυτή, θα πρέπει τα έσοδα να κατατεθούν σε λογαριασμό της ΕΕ έως ότου περατωθεί το έργο.

4.10. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το πεδίο εφαρμογής της πρότασης της Επιτροπής, δηλαδή τα ΔΕΔ και άλλα τμήματα του κύριου οδικού δικτύου, τα οποία γειτνιάζουν άμεσα με έναν αυτοκινητόδρομο, καθώς το δευτερεύον οδικό δίκτυο, αν και εκτός πεδίου εφαρμογής, το οποίο δεν είναι σημαντικό για την απρόσκοπτη λειτουργία της ενιαίας αγοράς· συμφωνεί επίσης με την πρόταση κάθε κράτος μέλος να συστήσει μια ανεξάρτητη εποπτική αρχή υποδομών, προκειμένου να επιτευχθεί ο δίκαιος καταμερισμός των δαπανών και των εσόδων των προερχόμενων από τα διόδια και τα τέλη χρήσης των υποδομών.

4.11. Τέλος, η ΕΟΚΕ ασκεί κριτική στο γεγονός ότι στοιχείο όπως το κόστος της κυκλοφοριακής συμφόρησης, των οδικών ατυχημάτων και το περιβαλλοντικό κόστος εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, δεδομένου ότι το κόστος αυτό προκαλείται κατά μεγάλο ποσοστό από τα οχήματα ιδιωτικής χρήσης, μια κατηγορία οχημάτων που δεν συμπεριλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Επίσης, εκφράζει κριτική για το γεγονός ότι η οδηγία δεν περιέχει εμπεριστατωμένη ανάλυση των αιτιών των τροχαίων ατυχημάτων και ότι δεν προσδιορίζει σαφώς την έννοια των ευπαθών περιοχών.

Βρυξέλλες, 3 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

R. BRIESCH

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

της γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, που έλαβαν άνω του ενός τετάρτου των εκπεφρασμένων ψήφων, απερρίφθησαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων (άρθρο 39, παρ. 2 του ΕΚ).

Σημεία 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 και 2.8

Να διαγραφούν και να αντικατασταθούν με το εξής κείμενο:

«2.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή στερείται φιλοδοξίας. Ένα δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα τιμολόγησης θα πρέπει να καλύπτει τις υποδομές και το περιβαλλοντικό και το κοινωνικό κόστος, όπως οι ζημιές στους δρόμους και στο περιβάλλον, τα δυστυχήματα, η υγεία και οι κυκλοφοριακές συμφορές. Όλα αυτά τα στοιχεία του κόστους θα πρέπει να αξιολογηθούν σε επιστημονική βάση. Συνεπώς, η οδηγία θα πρέπει να θεσπίσει κοινή μεθοδολογία και χρονοδιάγραμμα για τα κράτη μέλη, προκειμένου να συμπεριληφθούν όλα τα στοιχεία του εξωτερικού κόστους στον υπολογισμό των τελών οδικής χρήσης. Θα πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη που έχουν ήδη προβεί σ' αυτόν τον υπολογισμό να προβούν αμέσως στην επιβολή του κόστους. Επιπλέον, η εσωτερική του εξωτερικού κόστους των μεταφορών θα βελτιώσει την αποδοτικότητα της αγοράς, θα τονώσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και θα μειώσει τη ρύπανση του περιβάλλοντος και τη συμφόρηση των δικτύων.»

Αιτιολογία

Κατά τη γνώμη μας, πρέπει να συμπεριληφθούν όλα τα στοιχεία κόστους στα τέλη οδικής χρήσης, αφενός το κόστος επενδύσεων και συντήρησης και αφετέρου το εξωτερικό κόστος, το περιβαλλοντικό και το κοινωνικό κόστος. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη αναλάβει ενέργειες για την επεξεργασία αυτών των στοιχείων κόστους. Επιπλέον, η μελέτη UNITE, που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εισηγείται τα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τις κατάλληλες τιμές για το εξωτερικό κόστος και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, παρόλο που εξακολουθεί να μην υπάρχει ομοφωνία όσον αφορά τις «σωστές» τιμές, οι αρχές και η μεθοδολογία στις οποίες βασίζεται το κόστος έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 77

Κατά: 86

Αποχές: 9.

Σημείο 2.12.

Να διαγραφούν οι δύο τελευταίες προτάσεις και να αντικατασταθούν με το εξής κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτή η προσέγγιση πρέπει να διευρυνθεί σε όλες τις υποδομές των μεταφορών. Τα έσοδα δεν θα πρέπει να προορίζονται αποκλειστικά για τις οδικές μεταφορές. Θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιηθούν, εκτός από την καλύτερη εφαρμογή της κοινωνικής νομοθεσίας για τους εργαζόμενους στις οδικές μεταφορές, και για τη χρηματοδότηση βιώσιμων τρόπων μεταφοράς.»

Αιτιολογία

Είναι σαφές ότι η διάθεση όλων των εσόδων αποκλειστικά για τον τομέα των οδικών μεταφορών θα εμπόδιζε τη βέλτιστη χρήση του δημόσιου χρήματος και δεν θα συνέβαλλε σε ένα πιο βιώσιμο σύστημα μεταφορών, όπως ζητά η Λευκή Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2001 για την κοινή πολιτική μεταφορών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 86

Κατά: 89

Αποχές: 9.

Σημείο 2.13.

Να διαγραφούν οι δύο τελευταίες προτάσεις και να αντικατασταθούν με το εξής κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτή η επιλογή της αύξησης των διοδίων το πολύ έως κατά 25 % ενδέχεται να είναι πολύ ανεπαρκής σε ορισμένες ευαίσθητες περιφέρειες. Προτείνει, συνεπώς, να αυξηθεί το εν λόγω ποσοστό, ώστε να μπορεί να καλύψει το κόστος των υποδομών στις ευαίσθητες περιφέρειες.»

Αιτιολογία

Αυτονόητη.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 86

Κατά: 99

Αποχές: 6.

Σημείο 3.1.

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«3.1 Η πρόταση της Επιτροπής συνδέει τη φορολόγηση της χρήσης των υποδομών των οδικών μεταφορών με τις δαπάνες κατασκευής, εκμετάλλευσης, συντήρησης και ανάπτυξης αυτών των υποδομών. Περιορίζει το συνυπολογισμό στις απαραίτητες δαπάνες για την κατασκευή νέων υποδομών. Ως νέες κατασκευές η Επιτροπή χαρακτηρίζει τις υποδομές ηλικίας λιγότερο από 15 ετών. Η Επιτροπή επιθυμεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας υφιστάμενες υποδομές για τις οποίες οι δαπάνες κατασκευής έχουν ήδη αποσβεσθεί. Η ΕΟΚΕ θεωρεί λογικό το χρονικό όριο και συνεπώς επιδοκμάζει αυτή την προσέγγιση. Σε αυτό μπορεί κανείς να αντιπαραθέσει ότι για τα σχέδια κατασκευής οδικού δικτύου προβλέπονται μακροπρόθεσμες περίοδοι απόσβεσης. Αν υιοθετηθεί μια τόσο σύντομη περίοδος απόσβεσης, ένα σημαντικό μέρος του κόστους υφιστάμενων σχεδίων δεν θα μπορεί να ληφθεί υπόψη, γεγονός που θα στρεβλώνει την εικόνα του κόστους. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να εκτιμούν το κόστος κατασκευής ανεξάρτητα από την ηλικία του δικτύου ή τον τρόπο χρηματοδότησης της κατασκευής του.»

Αιτιολογία

Δεν έχουν ανακτηθεί όλες οι επενδυτικές δαπάνες των υποδομών οι οποίες κατασκευάστηκαν περισσότερα από 15 χρόνια πριν.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 84

Κατά: 100

Αποχές: 1.

Σημεία 3.2, 3.3, 3.4 και 3.5.

Να απαλειφθούν.

Αιτιολογία

Αν συμφωνήσουμε με την εσωτερική του εξωτερικού κόστους τότε δεν μπορούμε να δεχθούμε αυτές τις παραγράφους.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 89

Κατά: 93

Αποχές: 3.

Σημείο 4.2.

Να απαλειφθεί και να αντικατασταθεί με το ακόλουθο κείμενο:

«4.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η Επιτροπή παρέλειψε να εισαγάγει μια κοινή μεθοδολογία βασισμένη σε επιστημονική προσέγγιση καθώς και χρονοδιάγραμμα, για τον υπολογισμό του εξωτερικού κόστους που συνδέεται με τη χρήση των οδικών υποδομών.»

Αιτιολογία

Κατά τη γνώμη μας η Επιτροπή δεν είναι αρκετά φιλόδοξη.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 89

Κατά: 93

Αποχές: 3.

Σημείο 4.6.

Να απαλειφθεί και να αντικατασταθεί με το ακόλουθο κείμενο:

«4.6 Η ΕΟΚΕ έχει τη γνώμη ότι τα οχήματα επαγγελματικής χρήσεως που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά εμπορευμάτων, και συγκεκριμένα την παράδοση με ταχυδρομική και επείγουσα διανομή, καθώς και τα οχήματα συνολικού βάρους μικρότερου από 3,5 τόνους, θα πρέπει να συνεισφέρουν στις δαπάνες χρήσης.»

Αιτιολογία

Δεν κρίνουμε εύλογο να γίνεται αναφορά στα ιδιωτικά επιβατικά οχήματα και να παραλείπονται τα οχήματα επαγγελματικής χρήσης συνολικού βάρους μικρότερου από 3,5 τόνους, τα οποία και ευθύνονται για σημαντικό αριθμό οδικών ατυχημάτων.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 89

Κατά: 93

Αποχές: 3.

Σημείο 4.7.

Μετά από την πρώτη πρόταση το κείμενο να απαλειφθεί και να αντικατασταθεί με το ακόλουθο κείμενο:

«Τα έσοδα δεν θα πρέπει απλώς να διοχετευθούν στον τομέα των οδικών μεταφορών. Θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση βιώσιμων τρόπων μεταφοράς καθώς και για τη βελτίωση της εφαρμογής της κοινωνικής νομοθεσίας σχετικά τους εργαζομένους στον τομέα των οδικών μεταφορών.»

Αιτιολογία

Προκειμένου να υπάρξει συμβατότητα με το σημείο 2.12 όπως τροποποιήθηκε.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 89

Κατά: 93

Αποχές: 3.

Σημείο 4.8.

Να διαγραφούν και να αντικατασταθούν από τα εξής:

«4.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα κράτη μπορούν να υπολογίζουν το κόστος κατασκευής ανεξάρτητα από την παλαιότητα του δικτύου τους και τους τρόπους χρηματοδότησής του διότι στην πράξη η απόσβεση εκτείνεται σε μεγάλο χρονικό διάστημα.»

Αιτιολογία

Προκειμένου να υπάρξει συμβατότητα με το σημείο 3.1 όπως τροποποιήθηκε

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 89

Κατά: 93

Αποχές: 3.

Σημεία 4.9, 4.10 και 4.11.

Να διαγραφούν.

Αιτιολογία

Για να υπάρξει συμβατότητα με την προτεινόμενη διαγραφή των σημείων 3.2 έως 3.4.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 89

Κατά: 93

Αποχές: 3.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό ελάχιστων προϋποθέσεων για την εφαρμογή της οδηγίας 2002/15/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85 και (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινωνική νομοθεσία όσον αφορά δραστηριότητες οδικών μεταφορών»

[COM(2003) 628 τελικό — 2003/0255 (COD)]

(2004/C 241/17)

Στις 11 Δεκεμβρίου 2003, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Μαΐου 2004 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Simons.

Κατά την 409η σύνοδο ολομέλειας στις 2 και 3 Ιουνίου 2004 (συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 2004) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με ψήφους 136 υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Σκοπός και περιεχόμενο της πρότασης

1.1. Σκοπός της πρότασης είναι να αυξηθεί η συχνότητα, να βελτιωθεί η ποιότητα και να προαχθεί η εναρμόνιση των ελέγχων για την τήρηση των κοινωνικών προτύπων στις οδικές μεταφορές. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών εξυπηρετεί την οδική ασφάλεια, τον θεμιτό ανταγωνισμό στις οδικές μεταφορές αλλά και την υγεία και την ασφάλεια των οδηγών.

1.2. Σύμφωνα με την πρόταση, οι έλεγχοι πρέπει να αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 3 % του αριθμού των ημερών οδήγησης. Επίσης, προβλέπεται διαδικασία για να αυξηθεί στο μέλλον αυτό το ελάχιστο ποσοστό. Από τους εν λόγω ελέγχους, τουλάχιστον 30 % πρέπει να διενεργείται στο δρόμο και 50 % στις επιχειρήσεις.

1.3. Πρέπει να βελτιωθεί η ποιότητα των ελέγχων και να εξασφαλιστεί η εναρμόνισή τους με τη θέσπιση κοινών κανόνων όσον αφορά στο περιεχόμενό τους, με την καλύτερη εκπαίδευση των υπαλλήλων που διενεργούν τους ελέγχους, με την συχνότερη διοργάνωση διεθνώς συντονισμένων ελέγχων, με το συντονισμό των ελέγχων σε κάθε κράτος μέλος, με τη διεθνή ανταλλαγή πληροφοριών, με μια εναρμονισμένη κατηγοριοποίηση των κινδύνων και της σοβαρότητας των παραβάσεων και με τη σύσταση ειδικής επιτροπής, υπό την προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία θα αναλάβει την ενιαία ερμηνεία των κανόνων και την προαγωγή της ποιότητας και της εναρμόνισης των ελέγχων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η διενέργεια σωστών ελέγχων συνιστά απαραίτητο κρίκο στην αλυσίδα η οποία αρχίζει με τη θέσπιση της σωστής νομοθεσίας και ολοκληρώνεται με την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων. Εάν ληφθεί υπόψη ότι στον τομέα των κοινωνικών προτύπων που ισχύουν σε οδικές μεταφορές σήμερα η κατάσταση είναι εντελώς ρευστή όσον αφορά τους κανόνες για το χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης καθώς και όσον αφορά στο μέσο ελέγχου, τον ταχογράφο, επιδοκιμάζει απεριφραστα την αναθεώρηση των κανόνων ελέγχου.

2.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει απόλυτα τους στόχους που περιλαμβάνονται στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτό ισχύει τόσο για την καλύτερη εφαρμογή όσο και για την εναρμόνιση των κανόνων. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η εναρμόνιση προϋποθέτει ενιαία ερμηνεία των κανόνων και σύναψη συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με την βαρύτητα των παραβάσεων.

2.3. Δεδομένου ότι σήμερα η συχνότητα ελέγχων διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση το ποσοστό των ελέγχων να αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 3 % των ημερών οδήγησης σε κάθε κράτος μέλος. Γνωρίζει, βέβαια, ότι η υποχρέωση αυτή μπορεί να αποτελέσει σημαντική επιβάρυνση του διοικητικού μηχανισμού σε πολλά κράτη μέλη, ιδιαίτερος στα νέα. Παρατηρεί επίσης ότι, σύμφωνα με την έκθεση που υποβάλλεται κάθε διετία από την Επιτροπή σχετικά με τις προσπάθειες που γίνονται και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται, πολλά από τα σημερινά κράτη μέλη χρειάστηκαν πολύ χρόνο για να τηρήσουν τις στοιχειώδεις προϋποθέσεις ελέγχου που ισχύουν σήμερα. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι ο σεβασμός του νέου πρότυπου πρέπει να συνοδεύεται από μια περαιτέρω απαίτηση προς τα κράτη μέλη σχετικά με την δυναμικότητα του ελεγκτικού μηχανισμού που διαθέτουν, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί και ο κίνδυνος που αναφέρεται στο σημείο 2.4. Σε σχέση με αυτό, επιδοκιμάζει την εγκατάσταση του ψηφιακού ταχογράφου και θεωρεί ότι πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό μέσο που θα βοηθήσει στο σεβασμό του προτύπου που προτείνεται. Επειδή όμως φαίνεται ότι είναι σχεδόν αδύνατο να εφαρμοστούν παντού οι διατάξεις της απόφασης (1) από τις 5 Αυγούστου, η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση να υποβληθεί ταχύτατα σχέδιο στο οποίο θα περιλαμβάνεται σαφής ρύθμιση για την πρόβλεψη εξαιρέσεων, προκειμένου να αποφευχθούν η πιθανότητα διενέργειας αδικαιολόγητων ελέγχων και η διαφορετική ερμηνεία των κανόνων από τα κράτη μέλη και να γνωρίζει και ο κλάδος πως έχουν τα πράγματα. Όντως, η κατά τα άλλα σαφής επιστολή που απηύθυνε η επίτροπος κ. Loyola de Palacio στα κράτη μέλη για το θέμα αυτό δεν επαρκεί.

(1) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2135/98.

2.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι το μεγαλύτερο μέρος των ελέγχων πρέπει να διενεργείται στις επιχειρήσεις και όχι στο δρόμο. Οι έλεγχοι των επιχειρήσεων μπορούν να καλύπτουν περισσότερες πτυχές των κανόνων απ' ό,τι οι έλεγχοι στο δρόμο και να προσφέρουν μια εικόνα του μέτρου που μια επιχείρηση σέβεται τους ισχύοντες κανόνες. Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ φοβάται ότι η υποχρέωση της διενέργειας ελέγχων για πολλές ημέρες στις επιχειρήσεις θα έχει ως αποτέλεσμα οι ελεγκτές να επισκέπτονται κατά προτίμηση μεγάλες επιχειρήσεις, επειδή εκεί θα μπορούν μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα να ελέγχουν περισσότερες ημέρες οδήγησης απ' ό,τι σε μια μικρή επιχείρηση ή στην περίπτωση ενός οδηγού που εργάζεται για λογαριασμό του. Από αυτή την άποψη, θεωρεί ότι το ποσοστό του 50 % που προτείνεται είναι υπερβολικό ως αρχή. Εκτός αν τα κράτη μέλη συμφωνήσουν στη θέσπιση συμπληρωματικών κανόνων σχετικά με την ελάχιστη δυναμικότητα ελέγχου, το κατάλληλο ποσοστό στην προκειμένη περίπτωση θα ήταν 40 %.

2.5. Η ΕΟΚΕ τρέφει σοβαρές επιφυλάξεις για την αποτελεσματικότητα των ελέγχων που προτείνεται να διενεργούνται στο δρόμο σχετικά με την τήρηση ορισμένων διατάξεων για το χρόνο εργασίας. Η οδηγία 2002/15/ΕΚ επιτρέπει εξαιρέσεις όσον αφορά το μέγιστο εβδομαδιαίο χρόνο εργασίας. Ο ορισμός του χρόνου εργασίας ή ο χρόνος διαθεσιμότητας μπορεί να διαφέρουν από τη μια χώρα στην άλλη και η «νυχτερινή περίοδος» δεν θα είναι παντού και για όλους η ίδια. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει να μην συμπεριληφθούν στο παράρτημα 1, μέρος Α οι οδικοί έλεγχοι για την τήρηση του ωραρίου εργασίας. Αντ' αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή η επιτροπή που προτείνεται να συσταθεί στο άρθρο 13 μπορεί να αναλάβουν να μελετήσουν κατά πόσον είναι εφικτοί οι έλεγχοι αυτοί. Η ΕΟΚΕ θεωρεί όμως σκόπιμο στην περίπτωση των ελέγχων που διενεργούνται στο δρόμο, εάν πρόκειται για οδηγό ο οποίος δεν είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οδηγεί όχημα που είναι καταχωρημένο σε κράτος μέλος αυτής, να εξετάζεται αν διαθέτει το πιστοποιητικό που απαιτείται σύμφωνα με τον (τροποποιημένο) κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 881/92.

2.6. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχει η ουδετερότητα των ελέγχων από την άποψη του ανταγωνισμού και υποστηρίζει τα σημεία της πρότασης της Επιτροπής που αναφέρονται στην εξασφάλισή της.

2.7. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η συχνότητα ελέγχων της τάξης του 3 % μπορεί να προσφέρει μια καλή εικόνα του μέτρου στο οποίο οι μεταφορικές επιχειρήσεις τηρούν τους ισχύοντες κανόνες, έτσι ώστε η πολιτική για τον εντοπισμό και τη δίωξη παραβάσεων να μπορεί να επικεντρωθεί εκεί που πρέπει.

2.8. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τα σημεία που περιλαμβάνονται στην πρόταση της Επιτροπής και αφορούν σε θέματα που είναι πολύ σημαντικά για τους οδηγούς που εκτελούν διεθνείς μεταφορές και τις διεθνείς μεταφορικές επιχειρήσεις, όπως η καλή εκπαίδευση των ελεγκτών, η ενιαία ερμηνεία των κανόνων, η εναρμονισμένη κατάταξη των παραβάσεων ανάλογα με την βαρύτητά τους και η δυνατότητα επαφής σε κάθε χώρα με μια συγκεκριμένη υπηρεσία, σε περίπτωση που προκύψουν προβλήματα.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 2.1

Στη συνέχεια των γενικών παρατηρήσεων που έκανε σχετικά με τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων για το χρόνο εργασίας στο

δρόμο, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ο χρόνος εργασίας των διακινούμενων εργαζομένων που δεν είναι οδηγοί, σε πολλές περιπτώσεις, δεν καταγράφεται με τον ταχογράφο και δεν συμπίπτει αναγκαστικά με το χρόνο εργασίας των οδηγών.

3.2. Άρθρο 9.3

Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη βασική ιδέα ότι η εφαρμογή ενός κατάλληλου συστήματος προστίμων στερεί από έναν κρίκο της μεταφορικής αλυσίδας το όφελος που αποκομίζει με μια παράβαση. Υποθέτει δε ότι το σύστημα θα ενταχθεί σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο. Λόγω των περιπλοκών που συνεπάγεται η εφαρμογή του, ιδιαίτερος στις διεθνείς μεταφορές, η ΕΟΚΕ είναι επίσης της γνώμης ότι οι κυρώσεις αυτές θα έχουν σε πολλές περιπτώσεις ως αποτέλεσμα να καταβάλλεται το πρόστιμο από τον οδηγό ή το μεταφορέα, ενώ αυτός που επωφελείται πραγματικά είναι κάποιος άλλος. Διαβλέπει δε σημαντικά προβλήματα και από νομική άποψη: παραβιάζοντας το χρόνο οδήγησης ένας οδηγός μπορεί να έχει ως στόχο να επιστρέψει στο σπίτι του, αντί να αναπαυτεί στο δρόμο κάπου κοντά σε αυτό, ή να προλάβει ένα οχηματαγωγό πλοίο, αντί να περιμένει για ώρες το επόμενο. Στην πρώτη περίπτωση «επωφελείται» μόνο ο οδηγός, ενώ στην τελευταία όλη η μεταφορική αλυσίδα. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, στην τελευταία περίπτωση, η νομική βάση για την επιβολή κυρώσεων στον μεταφορέα είναι πάρα πολύ περιορισμένη. Τέλος, προβλέπει ότι θα υπάρξουν σημαντικές αντιρρήσεις και θα προκληθεί στρέβλωση του ανταγωνισμού σε περίπτωση που τα κράτη μέλη ερμηνεύσουν στην πράξη αυτή τη βασική ιδέα το καθένα με το δικό του τρόπο. Για το λόγο αυτό συνιστά να θεσπιστούν περαιτέρω κοινοί κανόνες με τους θα περιγράφονται οι περιπτώσεις στις οποίες θα μπορούν να επιβάλλονται κυρώσεις σε τρίτους, θα εναρμονίζονται οι κυρώσεις αυτές και θα καθορίζεται με ενιαίο τρόπο ποιες αποδείξεις πρέπει να προσκομίζονται για να μπορούν να επιβληθούν.

3.3. Άρθρο 9.4

Για το άρθρο αυτό, η ΕΟΚΕ τρέφει τρεις συγκεκριμένες επιφυλάξεις:

- Παραβιάσεις του ημερήσιου χρόνου οδήγησης κατά περισσότερο από 20 % μπορούν να προκύψουν εύκολα ως αποτέλεσμα εκτάκτων περιστάσεων, όπως κυκλοφοριακός συνωστισμός, οδικά έργα, ατυχήματα και άλλες παρόμοιες καταστάσεις. Το ποσοστό αυτό θα πρέπει να ισχύει για τις περιπτώσεις «υποτροπής».
- Ο ημερήσιος και ο εβδομαδιαίος χρόνος ανάπαυσης ορίζονται στην αντίστοιχη πρόταση της Επιτροπής ως περίοδοι με μια ελάχιστη διάρκεια. Επειδή πρόκειται για ορισμούς, δεν μπορεί να γίνει λόγος για περιθώρια. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή δεν είναι συνεπής με τον εαυτό της και θα έκανε καλύτερα να υποβάλει πρόταση για την ελάχιστη διάρκεια του χρόνου ανάπαυσης σε ειδικό άρθρο, όπως συμβαίνει στον ισχύοντα κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85.

- Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3820/85 επιτρέπει σε έκτακτες περιπτώσεις παρέκκλιση από τους κανόνες. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2135/98 (ψηφιακός ταχογράφος) δεν προσφέρει πολλές δυνατότητες για να καταγράφεται αυτό. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το στοιχείο αυτό πρέπει να ληφθεί σαφώς υπόψη στην πρόταση οδηγίας για την διενέργεια ελέγχων.

3.4. Άρθρο 16

Σύμφωνα με τη γενικότερη παρατήρηση που έκανε σχετικά με τις ανεπαρκείς δυνατότητες ελέγχου και την εξάρτηση πολλών κρατών μελών από τον ψηφιακό ταχογράφο στα περισσότερα οχήματα για την εφαρμογή του ελαχίστου ποσοστού ελέγχων, σε συνδυασμό με τη μεγάλη αβεβαιότητα που υπάρχει ακόμα όσον αφορά την ημερομηνία από την οποία θα καθιερωθεί ο ψηφιακός ταχογράφος, η ΕΟΚΕ προτείνει το 3 % ως ελάχιστο ποσοστό ελέγχων να αρχίσει να ισχύει 2 χρόνια μετά την καθιέρωση του ψηφιακού ταχογράφου. Κατά τα άλλα, συμφωνεί με την ημερομηνία που προτείνεται (1η Ιανουαρίου 2006) για να μπορέσουν τα κράτη μέλη να προετοιμαστούν για την εναρμόνιση και τη συνεργασία.

3.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο στις εργασίες της επιτροπής που προτίθεται να συγκροτήσει.

4. Περίληψη και συμπεράσματα

4.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει απόλυτα τους στόχους που ορίζονται στην πρόταση της Επιτροπής. Επιπλέον, θεωρεί ότι η άσκηση των κατάλληλων ελέγχων αποτελεί αναπόσπαστο κρίκο μιας αλυσίδας η οποία αρχίζει με τη θέσπιση της σωστής νομοθεσίας και ολοκληρώνεται με την επιβολή αποτελεσματικών κυρώσεων. Πέραν αυτού, θεωρεί τα περισσότερα σημεία της πρότασης αποδεκτά.

4.2. Ωστόσο, πιστεύει ότι πρέπει να συνεκτιμηθεί με καλύτερο τρόπο η σημερινή ικανότητα ελέγχου που διαθέτουν τα κράτη μέλη

και τα όρια που υφίστανται όσον αφορά στην προσαρμογή της. Γι αυτό προτείνει για μια μεταβατική περίοδο να οριστεί το κατώτατο ποσοστό εργασιμων ημερών που θα ελέγχεται στις επιχειρήσεις στο 40 %.

4.3. επιδοκιμάζει τον ορισμό της συχνότητας ελέγχων στο 3 %, επειδή έτσι μπορεί να αποκτηθεί μια καλή εικόνα του μέτρου στο οποίο οι μεταφορικές επιχειρήσεις τηρούν τους ισχύοντες κανόνες, ώστε η πολιτική εντοπισμού και διώξεως να μπορεί να προσανατολιστεί περισσότερο στους πραγματικούς παραβάτες. Έτσι, η περαιτέρω αύξηση του ποσοστού αυτού δεν είναι πλέον απαραίτητη.

4.4. υποστηρίζει τη βασική άποψη της επιβολής χρηματικών ποινών με τις οποίες τα αίρεται το πλεονέκτημα που αποκτά ένας κρίκος της μεταφορικής αλυσίδας υποπίπτοντας σε μια συγκεκριμένη παράβαση. Οι κυρώσεις αυτές, ενταγμένες σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο, πρέπει να προσφέρουν επαρκές νομικό έρεισμα για την επιβολή παρόμοιων κυρώσεων και σε άλλους υπεύθυνους εκτός από τον οδηγό και/ή τον μεταφορέα.

4.5. επειδή υπάρχουν πολλές εξαιρέσεις όσον αφορά το ωράριο εργασίας σε Εθνικό και διεθνές επίπεδο, συνιστά να μη συμπεριληφθεί στο παράρτημα I, μέρος A, ο οδικός έλεγχος της τήρησης του ωραρίου.

Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να εξετάζεται στους οδικούς ελέγχους εάν ένας οδηγός από τρίτη χώρα με όχημα καταχωρημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τα απαιτούμενα πιστοποιητικά.

Βρυξέλλες, 3 Ιουνίου 2004.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Roger BRIESCH